

YLEISKAAVA

1996

Kyröskoski, Valtakatu

Tämä asiakirja liittyy kunnanvaltuuston/
hallituksen tänään tekemään päätökseen
ja on sen mukainen.

Todistaa Hämeenkyrössä 16 päivänä 1996. kuun

Pöytäkirjanpitäjä

ESIPUHE

Hämeenkyrön keskustan yleiskaavan tarkistus on laadittu ajankohtana, jolloin maassa on vallalla taloudellinen lama ja suurtyöttömyys. Epävarmuuden lisääntyminen ja ennustamisen vaikeutuminen ovat lisänneet yhdyskuntasuunnittelun tarpeellisuutta. Tämä heijastuu myös yleispiirteeseen maankäytön suunnitteluun.

Samanaikaisesti kun resurssit niukkenevat ja taloudellinen ajattelutapa voimistuu on kasvanut huoli ympäristön tilasta, jonka säilyminen on yhä uhanalaisempaa. Voidaankin sanoa, että tehokkuuden ja taloudellisuuden vaatimukset ovat usein ristiriidassa ympäristöä ja luontoa säilyttävien tavoitteiden kanssa. Kun lisäksi otetaan huomioon ne sosiaaliset vaikutukset, jotka ovat seurausta edellä mainituista vakavista ilmiöistä, on selvää, että yhdyskuntasuunnittelussa ollaan tänä päivänä tekemisissä vaikeiden asioiden kanssa.

Suunnitelmallisuus ja tulevaisuuden ennakointi ovat kuitenkin ainoa oikea tapa hyvään lopputulokseen pääsemiseksi; voidaanpa sanoa sen olevan tae selviytymiselle tulevaisuudessa.

Hämeenkyrössä on Suomen arvokkaimpia maisemia. Niiden vaaliminen ei kuitenkaan ole rasite, vaan kunnan tavoitteena on käyttää tämä luontainen etunsa valjastamalla se hyödyttämään muiden tärkeiden tavoitteiden saavuttamista. Puhdas luonto ja säilytetyt arvokkaat maisemat yhdessä kaupunkitasoisten palveluiden kanssa takaavat sen, että Hämeenkyrö säilyy vetovoimaisena, kehittyvänä kuntana, jossa asuminen ja eläminen on korkealaatuista.

Klaus Pentti
Kunnanvaltuuston
puheenjohtaja

Timo Sasi
Kunnanhallituksen
puheenjohtaja

Esa Niiniharju
Kunnanjohtaja

Jorma Anttila
Kaavoitusinsinööri

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
1. Suunnittelun pääsuuntaviivat ja menetelmät	1
Suunnittelun tarve	1
Yleiskaavoitus suunnittelujärjestelmän osana	2
Suunnittelun eteneminen	3
2. Yleiskaavoituksen merkitys	10
Taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset ..	10
Oikeusvaikutukset	11
3. Vaihtoehtojen laadinta, valintojen teko ja vaikutusten arviointi	14
 LÄHTÖKOHDAT JA ENNUSTEET	20
1. Keskustasuunnittelun lähtökohdat	20
Historiallinen tausta	20
Keskustan rakenne	25
Tieverkon vaikutus keskustarakenteeseen ..	28
2. Suunnittelutilanne	30
Kaavoitushistoria	30
Voimassaolevat kaavat	32
3. Rakennuskaava-alueen kapasiteetti ja kaavavaranto ..	35
4. Lähtötilanne ja kehitysenusteet	39
Väestö	45
Elinkeinot ja työpaikat	52
Asuminen	56
Peruspalvelut	67
Hallintopalvelut	72
Kaupalliset palvelut	72
Loma-asuminen ja matkailu	76
Ympäristö ja virkistys	79
Tekninen huolto	88
Liikenne ja tieverkko	93
 KEHITYSTAVOITTEET	99
Yleistavoitteet	99
Väestö- ja työpaikkatavoitteet	100
Keskustarakenteen tavoitteet	100
Asumistavoitteet	101
Elinkeinopoliittiset tavoitteet	101
Virkistystavoitteet	102
Liikenteelliset tavoitteet	102
Palvelutavoitteet	103
Teknisen huollon tavoitteet	103
Ympäristösuojelun tavoitteet	104

YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT	105
1. Yleisperusteet ja -kuvaus	105
Aluerajaus	105
Suunnittelun pääsuuntaviivat	106
2. Mitoituslaskelmat	107
Asuntotarpeen mitoitus	107
Loma-asunnot	109
Toimitilojen määrä ja mitoitus	110
Keskustapalvelut	110
Keskustarakenne	111
3. Maankäyttö	113
Asuntorakentaminen	113
Toimitilojen sijoittuminen	116
Keskustatoimintojen, palvelujen ja hallinnon alueet	119
Virkistysalueet	120
Rantarakentaminen ja loma-asunnot	124
Maatalousalueet	125
Suojeltava ympäristö ja rakennukset	126
4. Tie- ja liikennealueet	129
Tieverkko ja liittymät	129
Kevyt liikenne	131
5. Yhdyskuntateknisen huollon alueet	134

YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN JA

SEURANTA	135
1. Yleiskaavan vaikutukset ja seuranta	135
2. Vaiheittaisuus ja toteuttaminen	135
Asuminen	135
Yritystoiminta	136
Liikenneverkko	137
3. Kaavoitusohjelma	138
Uudet rakennuskaavat	138
Kyläsuunnitelmat	139
Rantakaavat	139
Muu suunnittelu	139

LIITTEET

1. Pirkanmaan 3. seutukaavan suojelumerkinnät
2. Luettelo suojelukohteista yleiskaavassa
3. Kuva-aineiston lähdeluettelo
4. Kaavamerkinnät

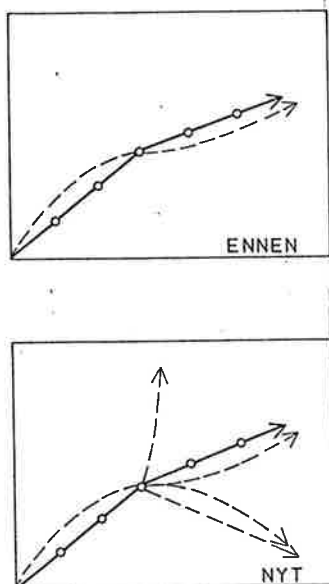
Kuva 1
Hämeenkyrön kansallis-
maisemaa Ahrolan liittymästä
Kirkkojärvelle

JOHDANTO

1. Suunnittelun pääsuuntaviivat ja menetelmät

Suunnittelun tarve

Hämeenkyrön taajama-alueen osayleiskaavan uudistamistyö aloitettiin kesällä 1993. Työn kuluessa sen luonne on muuttunut perinteisestä osayleiskaavan tarkistamisesta laaja-alaisemmaksi suunnittelutyöksi. Tähän on vaikuttanut varmasti eniten yleinen yhteiskuntakehitys, johon liittyy kasvava epävarmuus tulevaisuudesta. Suomen jäsenyys Euroopan Unionissa on sitonut paikallisen kehityksen aiempaa tiiviimmin osaksi laajempia kokonaisuuksia ja ennakkoimattomia kehityssuuntia. Tulevaisuuden ennakointi suunnittelun keinoin vaikuttaa yhä epävarmemmalta. Tähän vaikuttaa myös kokemus suunnitelmien ja todellisten, tapahtuneiden muutosten eriytymisestä.

Kuva 2
Ennusteet ja niiden toteutumi-
nen

Hämeenkyrön keskustan yleiskaavan tarkistustarpeet ovat olleet hyvin moninaiset toisaalta siksi, että edellinen yleiskaava alueelle hyväksyttiin kunnanvaltuustossa jo 22.2.1983 ja toisaalta siksi, että keskustan osayleiskaavaa voidaan pitää kokonaisyleiskaavaan rinnastettavana kunnan maankäyttöä ohjaavana strategisena suunnitelmana, jota tulisi tarkastella valtuustokausittain.

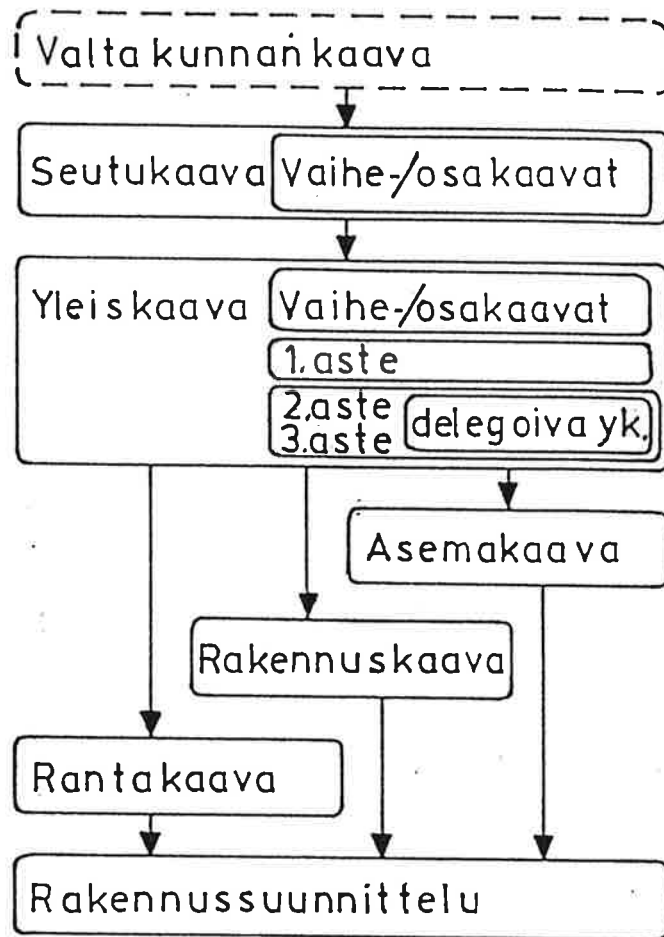
Tarkistamistarvetta ovat lisänneet mm. seuraavat seikat:

- ennustamisen vaikeudet ja tarve reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin
- liikenteen kehitys valtakunnan mitassa
- maisemien ja luontoarvojen suojelutarpeen lisääntyminen ja arvojen kohoaminen
- taloudellinen tilanne, työttömyys, ikärakenteen kehitys jne. Näillä on merkittävä vaikutus yhdyskuntarakentamisen ohjaamistarpeeseen
- rantarakentamisen sääntelyn tarpeet
- perimmäinen tavoite kasvattaa väkilukua ja siten veronmaksajia palveluiden turvaamiseksi ja monipuolistamiseksi
- Hämeenkyrön seudullinen voimistaminen työpaikka-, palvelu- ja väestökeskuksena Luoteis-Pirkanmaalla.

Yleiskaavoitus suunnittelujärjestelmän osana

Sisällöltään kaavoitus on lähinnä maankäytön suunnittelua ja alueiden jakamista tarkoituksenmukaisesti eri toimintoihin, näiden alueiden sijoittumisen ja niiden välisten yhteyksien suunnittelua. Yleiskaava on nimensä mukaisesti jonkin alueen maankäytön ja kehittämistavoitteiden yleispiirteisen suunnittelun väline. Valtakunnalliset ja laajempia alueita koskevat yhteiset edut otetaan yleiskaavassa huomioon seuraamalla seutukaavoissa annettuja määräyksiä ja ohjeita, joista yhteistyöalueen kuntien kesken on yhteisesti päätetty. Yleiskaavoituksen merkitys kuntien päätöksenteossa on kasvanut. Siitä on tullut osa kunnan strategista suunnittelua. Vaikka yleiskaavoituskin saa varsinaisen sisältönsä rakennuslain kautta, se toimii erittäin tärkeänä kunnallispoliittisena välineenä ohjattaessa kunnan kehitystä haluttuun, yhteisesti valittuun suuntaan. Yleiskaavoitus onkin kuntatasolla keskeinen hallinnon väline, jonka merkitys rakennuslain viime uudistusten johdosta on yhä korostunut, kun kaavoitukseen liittyvää itsenäistä päätösvaltaa on siirretty kuntatasolle.

Perinteisesti yleiskaavasunnittelu on perustunut selkeään kehityssuuntaan ja käytettävien resurssien ennakoituun kasvuun. Yleiskaavalla on pyritty kasvavien toimintojen maankäyttö- ja yhteistarpeiden ennakointiin, mitoittamiseen ja sijoittamiseen. Nykytilanteessa kehityksen suunta ei välttämättä olekaan kasvua vaan niukkenevien resurssien käyttöä, jossa keskeistä ovat asioiden tärkeysjärjestys ja vaikutusten ymmärtäminen. Kaavasunnittelun näkökulmasta tätä vaihetta on luonnehdittu siirtymisenä rakentamiskulttuurista ylläpitokulttuuriin.

Kuva 3
Kaavoitusjärjestelmä

Suunnittelun eteneminen

Pyrkimys kestävään kehitykseen myös korostaa voimavarojen ylläpitämistä ja luonnon- ja kulttuuriarvojen vahvistamista. Kaavoituksella ja muulla rakentamisen ohjaamisella on suuri merkitys luonnon kannalta. Puhutaan ympäristövaikutusten arvioinnista (YVA). Yksipuolisen taloudellisesti painotettujen kriteerien rinnalle tarvitaan kehityksen arviointia eri väestöryhmien ja ihmisten arkielämän sujumisen kannalta. Puhutaan sosiaalisten vaikutusten arvioinnista (SVA). Nämä näkökohdat ovat vaikuttaneet tarpeeseen kehittää myös suunnittelun käytäntöjä, laajentaa siihen osallistuvien piiriä ja kehittää eri toimintasektorien yhteistyötä.

Kaavoituskäsitys on muuttunut. Yhä enemmän kaavoitus nähdään jatkuvana prosessina, joka reagoi tapahtuviin muutoksiin ja seuraa ennakoitua kehityksen toteutumista. Suunnittelun tavoitteet eivät ole

kaikki kaikessa, vaan ne voidaan jopa nähdä itseisarvoisen prosessin sivutuotteina. Se, miten suunnitellaan, on vähintään yhtä tärkeää kuin se, mitä suunnitellaan.

Suunnitteluprosessissa on pyritty kunnallisten päättäjien sekä kunnan eri toimialojen ja niiden viranhaltijoiden yhteiseen tietoisuuteen ja yhteisiin tavoitteisiin asiantuntijavallan ja -työskentelyn sijaan. Myös kuntalaisten kytkeminen mukaan suunnitteluprosessiin on voinut toteutua paremmin, kun yleiskaavan vaatimat perusselvitykset ja vaihtoehdot on valmisteltu ja työstetty kunnan omana työnä.

Hämeenkyrön keskustan yleiskaavatyön inventointi- ja erityisesti tavoitteiden asettamisvaihe ja vaikutusten arviointi tapahtui YLEISKAAVATYÖ-RYHMÄSSÄ, jonka kokoonpano oli seuraava:

Kaavoitusinsinööri Jorma Anttila, puheenjohtaja

Asuntosihtööri Tiina Kujanpää

Puutarhuri Detlev Liebing

Ympäristösihtööri Päivi Linho

Sosiaalijohtaja Jaakko Luomahaara

Tekninen johtaja Tauno Mastomäki

Elinkeinoasiamies Kari Mäensuu

Kunnanjohtaja Esa Niiniharju

Hallintojohtaja Vesa Perälä

Rakennustarkastaja Tuula Vihavainen

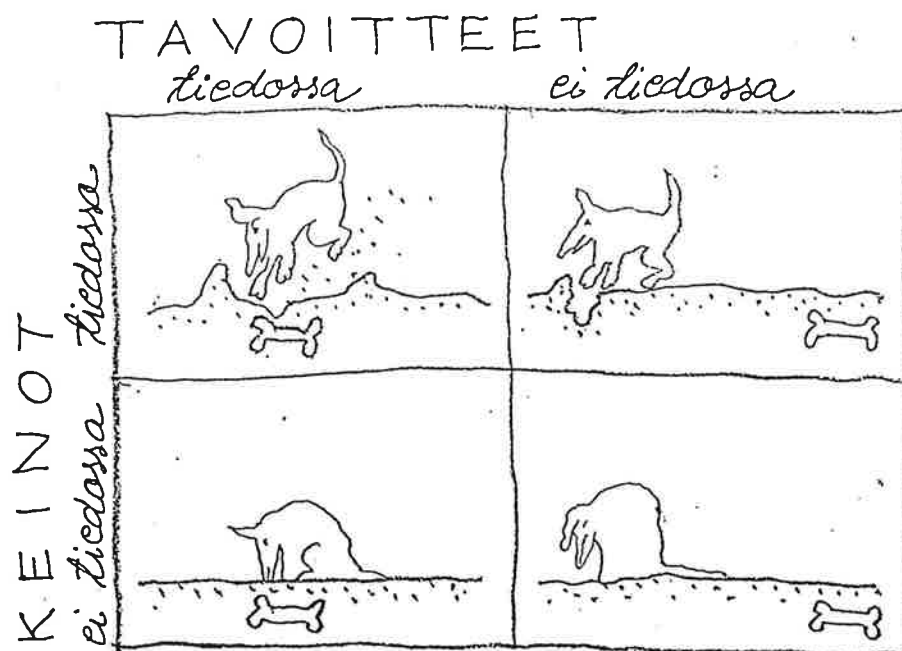
Sivistysjohtaja Mikko Äijälä

Arkkitehti Mirja Ruikka, sihtööri

Yleiskaava on laadittu kunnan omana työnä MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS -yksikössä. Yleiskaavan suunnittelu tapahtui pääasiallisesti manuaalisesti, mutta yleiskaavan kartta on lopuksi numeeristettu SUUNNITTELUKESKUS OY:n toimesta.

HÄMEEN TIEPIIRI laati yhteistyössä Hämeenkyrön kunnan kanssa yleiskaavaan liittyen tieverkkoselvityksen.

Suunnitteluprosessia kehitettiin myös osana SUOMEN KUNTALIITON projektia "Kohti uutta suunnittelua", johon Hämeenkyrön kunta osallistui keskustan yleiskaavahankkeella vuoden 1992 lopulta. Kuntaliiton edustajana oli erityisasiantuntija Ulla-Maija Laiho ja liiton konsulttina Paavo Viirakorpi. Hämeenkyrön kehittämistyön keskeiset tavoitteet olivat sektoreiden yhteistyön parantaminen yleissuunnittelussa, asukkaiden osallistumisen lisääminen ja tehtyjen ratkaisujen sosiaalisten ym. vaikutusten arvioinnin liittäminen osaksi suunnittelua. Projektilla haluttiin aktivoida hallintosektoreiden yhteistyötä kunnan tulevaisuuden haasteiden pohdinnassa ja saada näitä huomioimaan esille tulevat asiat paremmin toiminnassaan.

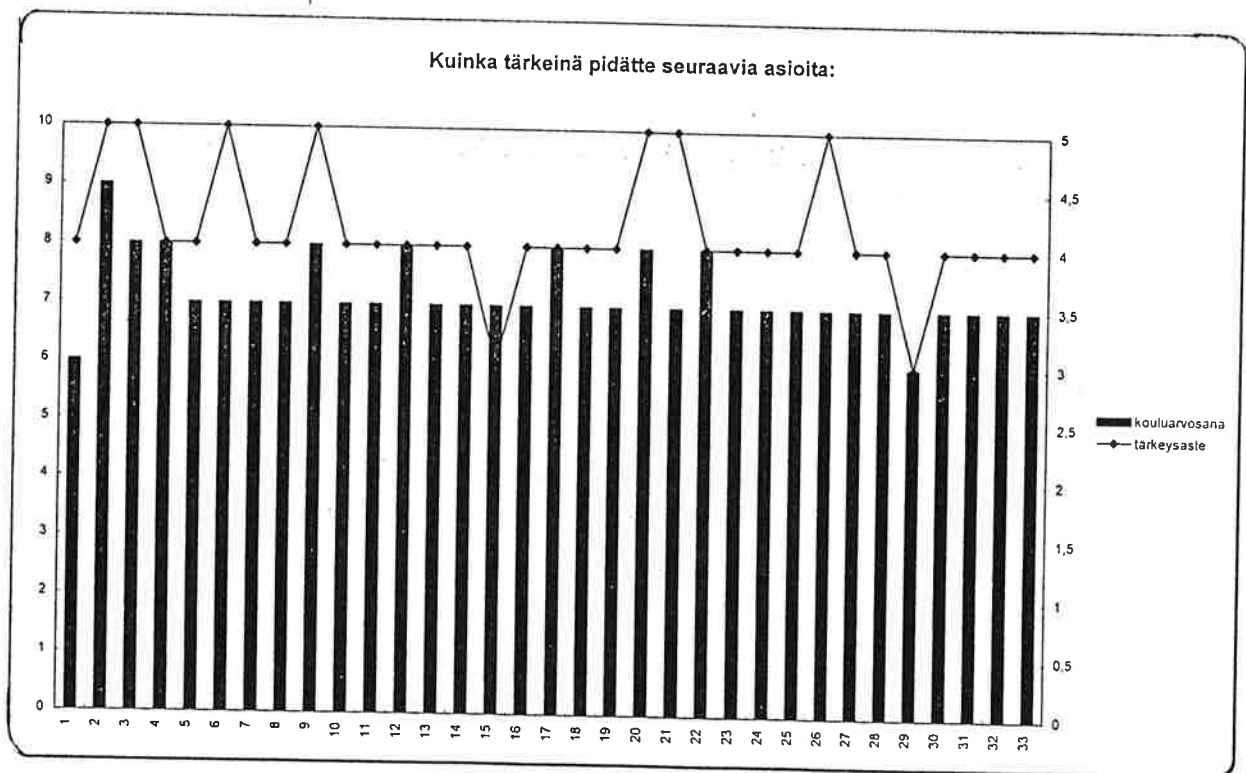
Kuva 4
Tavoitteet ja keinot

Strategiseen yleiskaavasunnitteluun on kuulunut vaihtoehtoisten kehityskuvien luominen ja valinta sekä tavoitteiden synnyttäminen arvokeskustelun ja arvioinnin osana. Ryhmätyömenetelmin erilaisten tavoitteiden luominen ja niiden vaikutusten arviointi kehitettiin suunnitteluun sisältyväksi prosessiksi.

Yleiskaavan laadintaan on liittynyt toimintaa asukkaiden saamiseksi mukaan voimavarana kunnan kehittämistyöhön.

- Toukokuussa 1995 kunnassa järjestettiin yleiskaava- ja liikuntapäivä, jonka yhteydessä kartoitettiin osanottajien kantoja keskustaajaman kohentamiseksi, liikennejärjestelyjen parantamiseksi, asumisen ja ympäristön viihtyvyyden parantamiseksi sekä näkemyksiä suunnittelun tarpeellisuudesta.
- Tammikuussa 1996 lähetettiin yleiskaavan vaikutusalueella olevaan joka viidenteen talouteen (700 kpl) kyselylomake, jossa oli 31 arvioitavaa asiaa ja lisäksi avoimia kysymyksiä. Aineistoa täydennettiin haastattelemalla kevään aikana ns. ”hiljaisia signaaleja” lähettäviä ryhmiä: lapsia, ikääntyneitä ihmisiä ja kehitysvammaisten toimintakeskuksessa työskenteleviä henkilöitä. Tavoitteena oli paitsi arvioida kaavaa sosiaalisten vaikutusten osalta, aikaansaada kattava ja oleellisiin asioihin keskittyvä muuttujaluettelo, jota voidaan käyttää hyväksi myöhemmin suoritettavassa arviointityössä. ”Elinympäristöjä olisi kehitettävä taloudellisena, sosiaalisena ja teknillisenä miljöönä tavoitteena mahdollisimman ”optimaalinen ympäristö”, tiivistetään kyselyn loppuraportissa

- Koululaisten ja nuorison keskuudessa toteutetut kyselyprojektit ovat tuoneet nuorten ehdotuksia ja toiveita esiin.

Kuva 5

Esimerkkejä yleiskaavoitukseen liittyvästä asukaskyselyaineistosta.

- 1 Edullisia työmatkakustannuksia
- 2 Juomaveden laatua
- 3 Ilman laatua
- 4 Toimivaa jätehuoltoa
- 5 Kuntalaisilla on mahdollisuus kierrättää jätteitä (paperia, lasia ym)
- 6 Jalankulkijoille ja pyöräilijöille turvallisia liikenneväyliä
- 7 Toimivaa julkista liikennettä ja hyviä liikenneyhteyksiä
- 8 Ulkoilureittejä (polkuja, talvella hiihtolatuja), joihin pääsee vaivattomasti omasta asuinympäristöstä
- 9 Kauniit maisemat säilytetään ja niitä hoidetaan
- 10 Rakennettu ympäristö on kaunis
- 11 Yhdyskuntarakenne on oltava mahdollisimman taloudellinen
- 12 Ympäristö tulee olla meluton
- 13 Vanhat rakennukset säilytetään ja korjataan
- 14 Asuinalueella on harrastusmahdollisuuksia
- 15 Ihmisillä on paljon yhteistyötä keskenään (naapureilla ja alueella asuvilla)
- 16 Kuntalaisten mielipiteitä kuullaan erilaisissa heitä koskevissa asioissa
- 17 Asuinympäristössä on runsaasti puistoja ja viheralueita
- 18 Pappilanjoen ja järvien esim. Kirkkojärven veden laatua pyritään parantamaan
- 19 Asuinympäristössä on leikkipaikkoja lapsille
- 20 Asuinalueella on eri-ikäisten ihmisten turvallista asua (esim. ilkeä on mahdollisimman vähän, liik
- 21 Asuinalueella on eri-ikäisten ihmisten turvallista liikkua (liikenneväylät ovat turvallisia)
- 22 Asuinalueella on monipuolista luontoa (erilaisia eläimiä, kasveja, puita ja pensaita)
- 23 Pappilanjoki säilytetään luonnontilaisena (rannat rakentamattomana)
- 24 Järvien rannat säilytetään luonnontilaisena
- 25 Asuinalueella on pienyritystoimintaa joka ei häiritse ympäristöä
- 26 Uusien työmahdollisuuksien luomista Hämeenkyröön
- 27 Liikenneoloja suunnitellaan autoilijan kannalta
- 28 Valtatie 3 parannussuunnitelmien pikaista toteutumista
- 29 Ohitustien rakentamista (Valtatie 3)
- 30 Toimiva paikallistieverkosto
- 31 Asuinalueilla tulisi autojen nopeutta hidastaa (esim. kadulle asetettavilla hidasteilla, pihakaturatkaisu
- 32 Rakennuksia suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota myös niiden ulkonäköön
- 33 Autoille on varattava runsaasti pysäköintimahdollisuuksia

Yleiskaavan laadinnassa oli tie- ja liikennesuunnittelussa kiinteästi mukana Hämeen tiepiiri. Tiepiiri laati myös osayleiskaavaan liittyvän Tieverkkoselvityksen.

Toimintasektoreiden toimesta on tehty tutkimus- ja kartoitusprojekteja. Ne ovat pääosin liittyneet suunnittelun ja rakentamisen ympäristövaikutusten ja sosiaalisten vaikutusten arviointiin. Nämä julkaisut ja projektit ovat olleet osa yleiskaavan lähdeaineistoa:

- Sosiaalipalvelukeskus: Muuttajan muotokuva. Johanna Sundell 1991, Hämeenkyrön vanhuspoliittinen pts-suunnitelma I-III 1990-92, Veteraanien asuntokartoitus 1991, Ehkäisevän sosiaalipolitiikan projekti 1994 (lapsiperheet, kehitysvammaiset, vanhukset, nuoriso-arkielämän selviytyminen), Kuntalaiset elinympäristöään arvioimassa. Jaakko Luomahaa-ra 1996.
- Ympäristölautakunta: Hämeenkyrön ilmanlaadun esiselvitys 1990, Hämeenkyrön linnusto 1994 (lintuvesien kartoitus), Hämeenkyrön luontokohteet. Tuire Laurinolli 1996.
- Kaavoitustoimi: keskustajaman rakennushistoria. Helena Laurinsalo ja Keijo Suomi 1994, Hämeenkyrön kaavoituksen historia 1994, rantarakentaminen yleiskaava-alueella 1995-96. Hämeenkyrön taajamaympäristön maisema-analyysi, Kari Sainio 1994.
- Matkailuprojekti 1991

Päätös keskustan osayleiskaavan tarkistamisesta tehtiin kunnanhallituksessa 30.6.1993 ja tällöin hyväksyttiin työlle alustava aikataulu ja päätettiin työn organisoinnista pääosin kunnan omana työnä.

Kunnanhallitus määritteli 25.10.1993 pääsuuntaviivoja osayleiskaavatyölle:

- väestötavoitetta voidaan jonkin verran nostaa
- työpaikka-alueet osoitetaan riittävän joustavasti
- puistoalueet määritellään nykyistä tarkemmin.

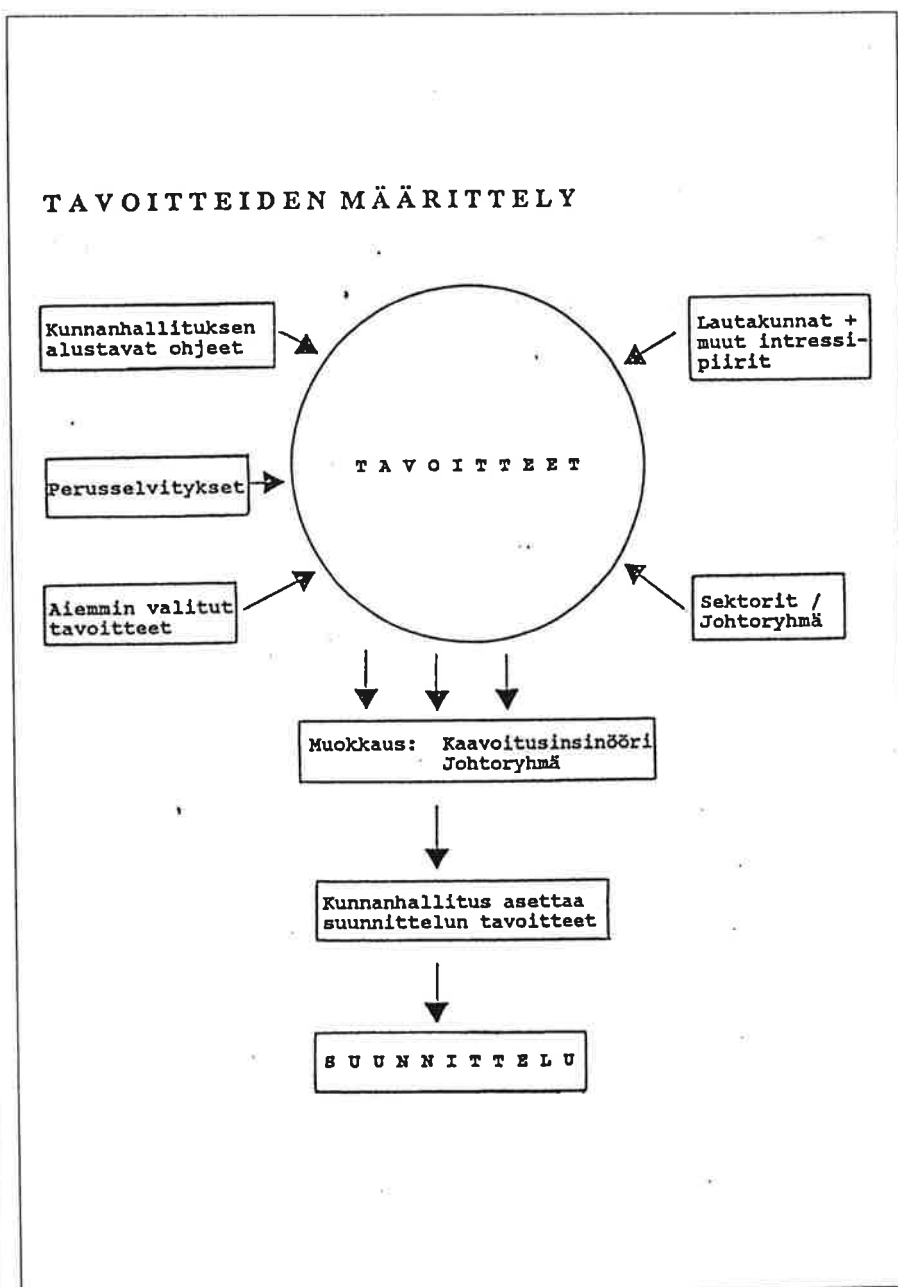
Pääosa perusselvityksistä yleiskaavatyötä varten tehtiin toimialoittain edellä mainitussa sisäisessä työryhmässä syksystä 1993 alkaen.

Lautakunnat käsittelivät yleiskaavatavoitteita keväällä 1994: ympäristölautakunta, rakennuslautakunta, sosiaalilautakunta, sivistyslautakunta, tekninen lautakunta, terveydenhoidon kuntayhtymä.

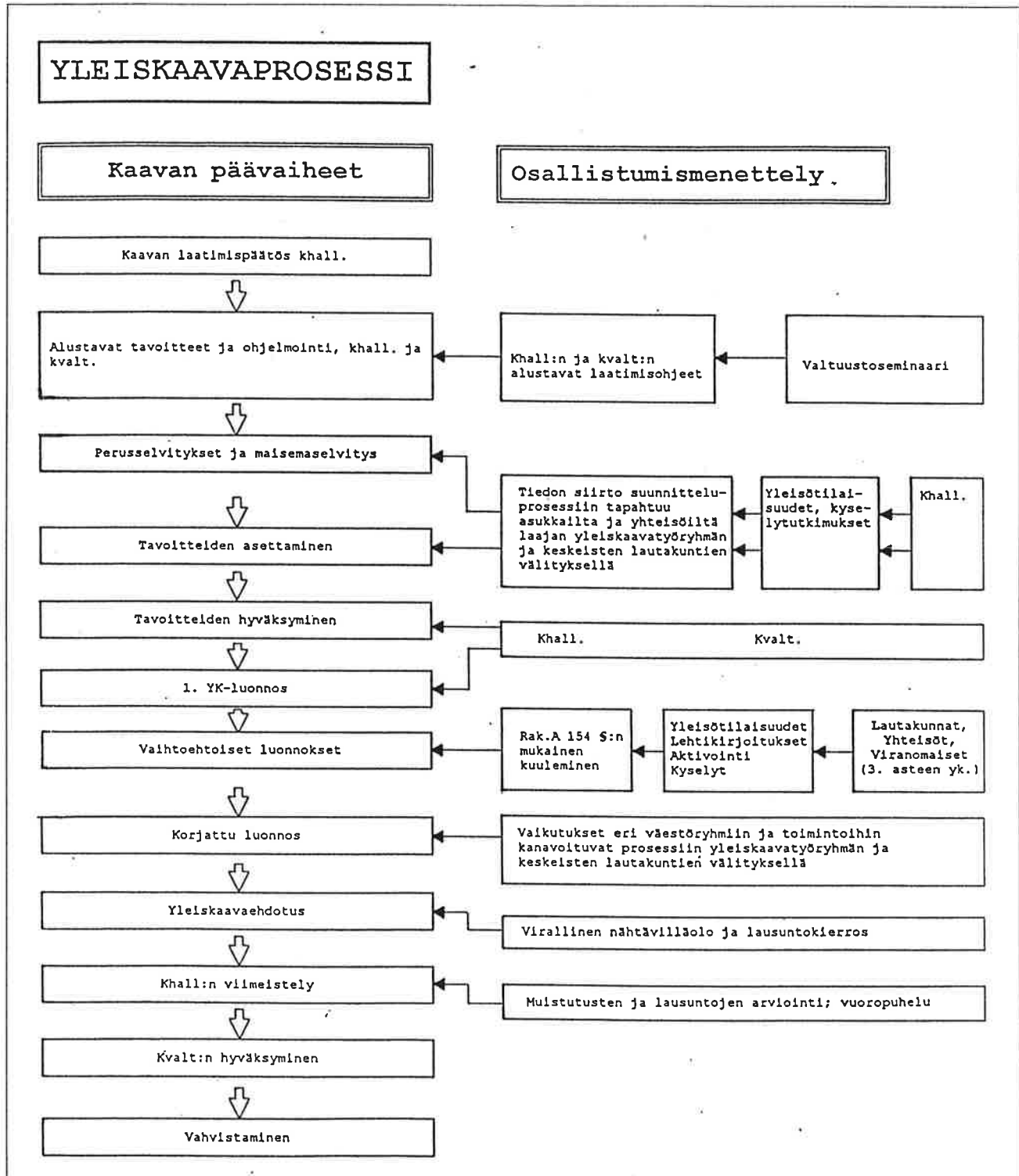
Kunnanvaltuuston seminaarissa 15.6.1994 käsiteltiin ryhmätyönä yleiskaavan tavoitteita, keskustan suunnittelua ja kunnan kehittämistä yleensä.

Kunnanhallitus on käsitellyt yleiskaavaprosessia ja -tavoitteita kokouksissaan ja seminaarissa elokuussa 1995.

Kunnanhallitus päätti ohjeista yleiskaavaluonnosta varten 21.2.1996. Yleiskaavaluonnos oli nähtävillä RakA 154 § 1.4.-19.4.1996. Luonnoksesta antoivat lausuntonsa lautakunnat ja vastaavat toimielimet sekä Hämeenkyrön yrittäjien ja MTK:n yhdistykset.

Kuva 6
Perinteinen kaavoittajakeskeinen tavoitteiden määrittelymalli.
Tätä mallia pyrittiin kehittämään työn kuluessa enemmän kaikkien toimijoiden tasapuolisemmaksi osallistamiseksi.

Kuva 7
Yleiskaavoituksen prosessi-
kaavio

2. Yleiskaavoituksen merkitys

Taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset

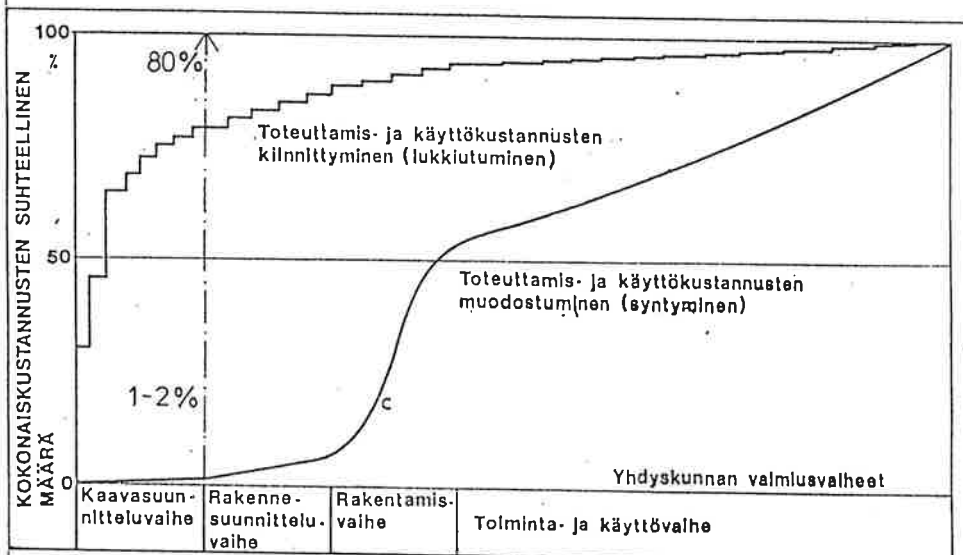
Ihmisen elinympäristön laatu muotoutuu monen suunnittelutekijän ja niiden seurausvaikutusten yhteistuloksena. Eri toimintojen (esim. liikenne-, palvelu-, virkistystila) vaatimukset ovat toisistaan riippuvia useimmiten vielä siten, että yhden toiminnan liiallinen korostaminen suunnittelussa vaikeuttaa toisen, asukkaille yhtä tärkeän toiminnan tilantarpeen tyydyttämistä.

Yleiskaavoituksessa hahmottuvat kaupunkikuvan peruspiirteet kuten monimuotoisuus ja valinnaisuus, vaikka nämä ominaisuudet tärkeimmiltä osiltaan määräytyvätkin vasta yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Ympäristökulttuurin alueella on arvioitava useita ulottuvuuksia. Suhde luontoon ja rakennettuun ympäristöön muodostaa lähtökohdan alueiden käytölle eri vaihtoehtoisissa.

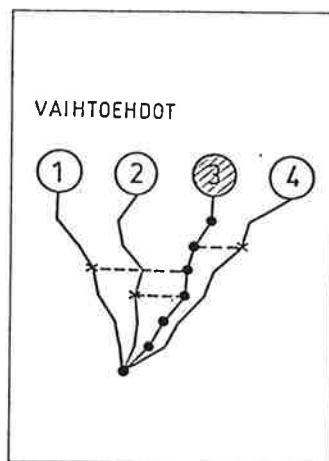
Kaavatalouden suuriin linjoihin yleiskaavalla on luonnollisesti ensisijainen vaikutus. Kaaviosta nähdään, että yhdyskunnassa toteuttamis- ja toimintakustannukset määräytyvät suurelta osin jo kaavasunnittelun alkuvaiheessa. Myöhemmin tehtävillä päätöksillä ei enää kovinkaan paljon voida vaikuttaa kustannusten suuruuteen.

Kuva 8

Periaatekaavio yhdyskunnan toteuttamis- ja toimintakustannusten kiinnittymisestä (lukkautumisesta) ja muodostumisesta (syntymisestä)

Yleiskaavatasolla on vaarana huonon asuinympäristön muodostuminen, mikäli keskustarakenne hajoaa. Hajanaisuus näkyy keskustakuvan epämääräisyytenä ja sekavuutena. Rakennettaessa yhä kauemmaksi ja ottamalla jatkuvasti uusia alueita käyttöön saattamatta niitä lopulliseen kuntoon muodostuu jatkuvasti keskeneräinen keskustakuva ja elinympäristö. Välialueista muodostuu "joutomaita", joissa luonto on jätetty heitteille ja joiden käyttötarkoitus on epäselvä. Jos keskustakuvaa ei hoideta koko yhdyskunnan tasolla, ei se rohkaise myöskään talo- tai korttelitason arkkitehtuurissa ympäristöä kunnioittaviin ratkaisuihin.

Kuva 9

1, 2, 4 ovat vaihtoehtoisia ratkaisuja, joita ei enää ole mahdollista toteuttaa koska valittu vaihtoehto 3 on toteutuessaan lyönyt lukkoon tiettyjä alueellisia tai toiminnallisia ratkaisuja.

Suunnittelun luonteesta johtuu, ettei asioille ole luonnollisestikaan vain yhtä oikeata ratkaisua, vaan joukko yhdenvertaisiakin ratkaisuja saattaa löytyä. Kuitenkin kerran valitun ja hyväksytyn ratkaisun turvaaminen saattaa olla tarpeen senkin johdosta, että sitä osittain toteutettaessa ollaan jo kadotettu mahdollisuudet aiempien vaihtoehtojen toteuttamiseen. Ei ole myöskään varmuutta muiden vaihtoehtojen onnistuneesta läpiviennistä kaavoitusprosessissa, kun otetaan huomioon mahdolliset ristiriitaiset etunäkökannat ja valitusmahdollisuudet. Näin ollen saattavat suunnitelman toteuttamisedellytykset vaarantua vähäiseltä tuntuvan poikkeaman johdosta.

Liikenneverkko luo keskeisen lähtökohdan yhdyskuntasuunnittelun maankäyttöratkaisuille. Hämeenkyrön keskustaa on mm. suunniteltu ja rakennettu jo yli 15 vuotta siitä lähtökohdasta, että valtatie 3 keskustan kohdalla kulkee uutta ns. ohitustielinjausta pitkin. Hyvin monet asiat ovat siten keskustarakenteessa lukkiutuneet tämän valitun ratkaisumallin johdosta.

Oikeusvaikutukset

Rakennuslain mukaan yleiskaavan lähtökohdaksi tulee asettaa paikkakunnan olosuhteet ja kehitysmahdollisuudet, jossa korostuu suunnittelun kokonaisvaltaisuus. Yleiskaavan sisältö määritteli aluksi koko kunnan kaavoituksen pääpiirteet. Kun yleiskaavoitusta koskevia säännöksiä muutettiin v.1969, mahdollistettiin yleiskaavan laadinta vaiheittain ja myös vahvistamaton yleiskaava sai oikeusvaikutuksia.

Rakennuslain mukaan yleiskaava voi olla:

1. Koko kunnan alueen käsittävä yleiskaava
 2. Osayleiskaava
 - tietylle kunnan alueen osalle tehty kaava
 - tietyt toiminnot sisällään pitävä kaava
 - rantarakentaminen
 - liikenneratkaisut
 - maa-ainestenotto
 - suojelu- ja rauhoitusalueet
- jne.

Oikeusvaikutuksiltaan yleiskaavoja on periaatteessa kolme:

1. asteen yleiskaava
 - kunnanvaltuuston hyväksymä
2. asteen yleiskaava
 - kunnanvaltuuston hyväksymispäätös alistetaan valtion viranomaisen vahvistettavaksi
3. asteen yleiskaava
 - valtion viranomaisen vahvistama yleiskaava, jossa mm. erityisellä määräyksellä kielletään yleiskaavan tarkoitusperiä vaikeuttava rakentaminen (rakentamisrajoitus)

Delegoiva yleiskaava

2. ja 3. asteen yleiskaavojen osalta voidaan lisäksi vahvistamista koskevassa päätöksessä kunnan pyynnöstä määrätä, että yleiskaava-alueella rakennuskaavoja ja niiden muutoksia ei ole alistettava vahvistettavaksi.

Hämeenkyrön keskustan yleiskaava esitetään vahvistettavaksi yleiskaavaksi (3. aste). Kunta hakee myös delegointia.

Yleiskaavalla on seuraavia oikeusvaikutuksia:

RakL 124 a § toimenpidekielto (3.asteen yleiskaava)

RakL 56 § 3. asteen yleiskaavoissa erityiseen määräykseen perustuvasta rajoituksesta johtuva lunastusvelvollisuus: "jos on maa käytettävä toiseen tarkoitukseen kuin yksityiseen rakennustoimintaan ja maanomistaja ei voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää maataan."

RakL 51 § YmpM voi myöntää luvan lunastaa liikenneväylää ja yleisiä tarpeita varten osoitetut alueet

RakL 53 § rakentamaton alue voidaan lunastaa, jos kunnalla ei ole riittävästi kohtuullisin ehdoin rakennusmaata (koskee myös 1.asteen yleiskaavaa). YmpM voi myös myöntää luvan lunastaa yleisen tarpeen niin vaatiessa valtuuston hyväksymässä yleiskaavassa asunto- ja muuhun yhdyskuntarakentamiseen osoitettuja alueita (myös virkistys- ja suojelualueita).

RakL 27 § ns. Rahat tai lupa periaate:

Huomattavaa on siis, että yksityiskohtaisen kaavan (asema-, rakennus- ja rantakaava) tapauksessa rakennuslaki kieltää rakentamasta vastoin kaavaa ja esimerkiksi korvausvelvollisuutta rakentamisen kieltämisestä ei tällöin aiheudu. Yleiskaavan osalta rakennuslaissa ei ole tällaista määräystä.

RakL 44 § yksityisen tien ja tiemaan ilmaisluvovutusvelvollisuus yleiskaavassa liikenneväyläksi merkityllä alueella, jos on vanhastaan tienä käytetty.

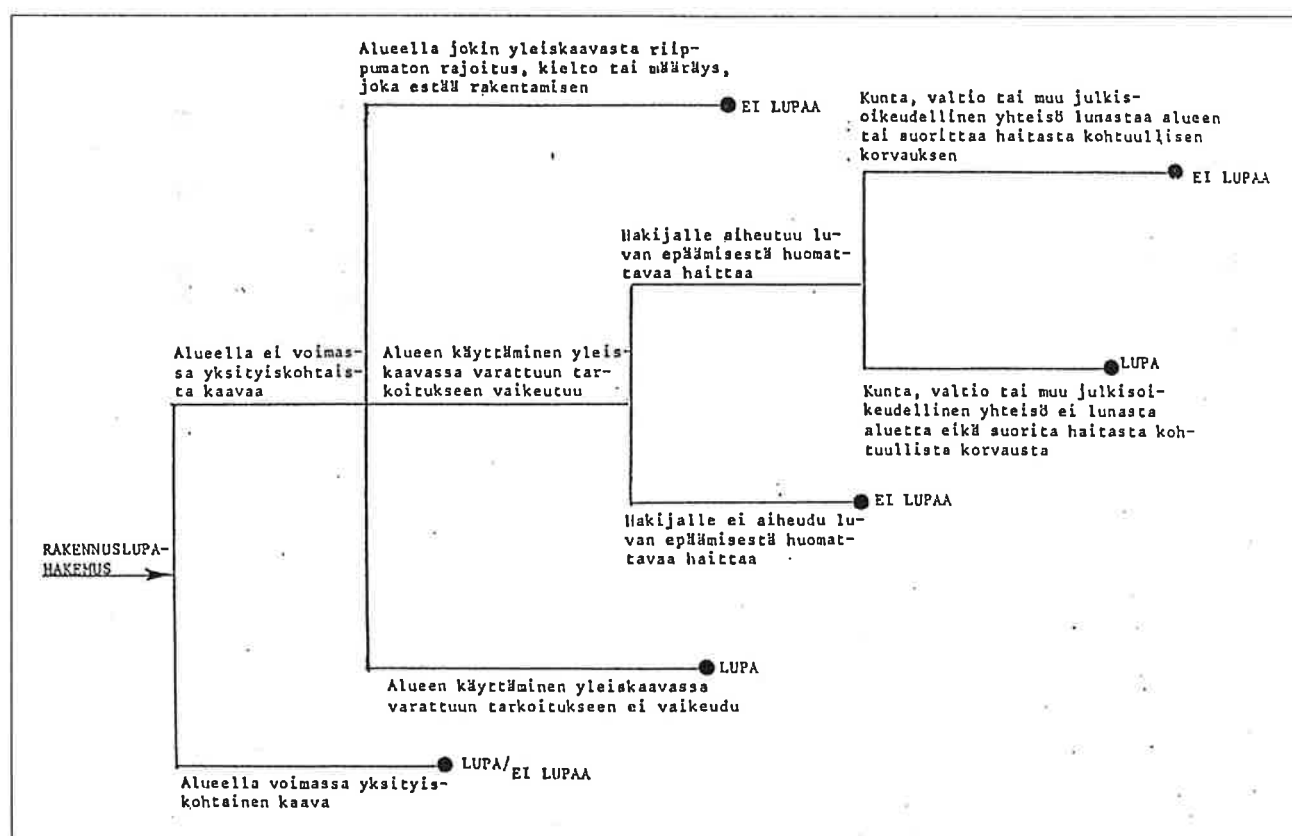
RakL 139 § vahvistetun yleiskaavan mukaiseen rakennuskaavapäätökseen ei saa hakea muutosta.

Kaav.JL 24 §, osittamisrajoitus, jos se huomattavasti vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

RakL 5 a §, poikkeuslupa (taaja-asutus) kunnanvaltuuston hyväksymässä yleiskaavassa asumiseen varatulla alueella. Kunta voi myöntää poikkeuksen. (Koskee myös 1.asteen yleiskaavaa.)

RakL 29 §, delegointi-yleiskaava, ei rakennuskaavojen alistamista valtion viranomaiselle.

Rakennuslain 135 §:n perusteella on lisäksi mahdollista antaa alueiden ja kohteiden suojeluun liittyviä määräyksiä.

Kuva 10
Rakennuslupahakemuksen käsittely yleiskaava-alueella ehdollisen rakentamisrajoituksen tapauksessa.

Yleiskaavat sitovat kunnan viranomaisia niin kuin valtuuston päätökset yleensäkin.

Viranomaisten on katsottava, ettei toimenpiteillään vaikeuta yleiskaavan toteuttamista.

Oikeusvaikutuksien mukaan voidaan laatia seuraava hierarkia, jossa ylinnä on voimakkain rakentamista sitova säännöstö ja alinna heikoin:

1. Rakennuslaki
2. Rakennusasetus
3. Asemakaava, rakennuskaava tai rantakaava
4. Vahvistettu yleiskaava
5. Rakennusjärjestys
6. Seutukaava
7. Valtuuston hyväksymä yleiskaava

-
8. Keskeneräiset tai epäviralliset suunnitelmat
(kaavarungot,-luonnokset ym.)

Yleiskaava on ainoa kaavamuoto, jolla oikeudellisesti on eri asteita. Rakennusjärjestyksen määräyksiä on noudatettava, ellei asemakaavassa, rakennuskaavassa, rantakaavassa tai vahvistetussa yleiskaavassa ole toisin määrätty (RakA 17 §).

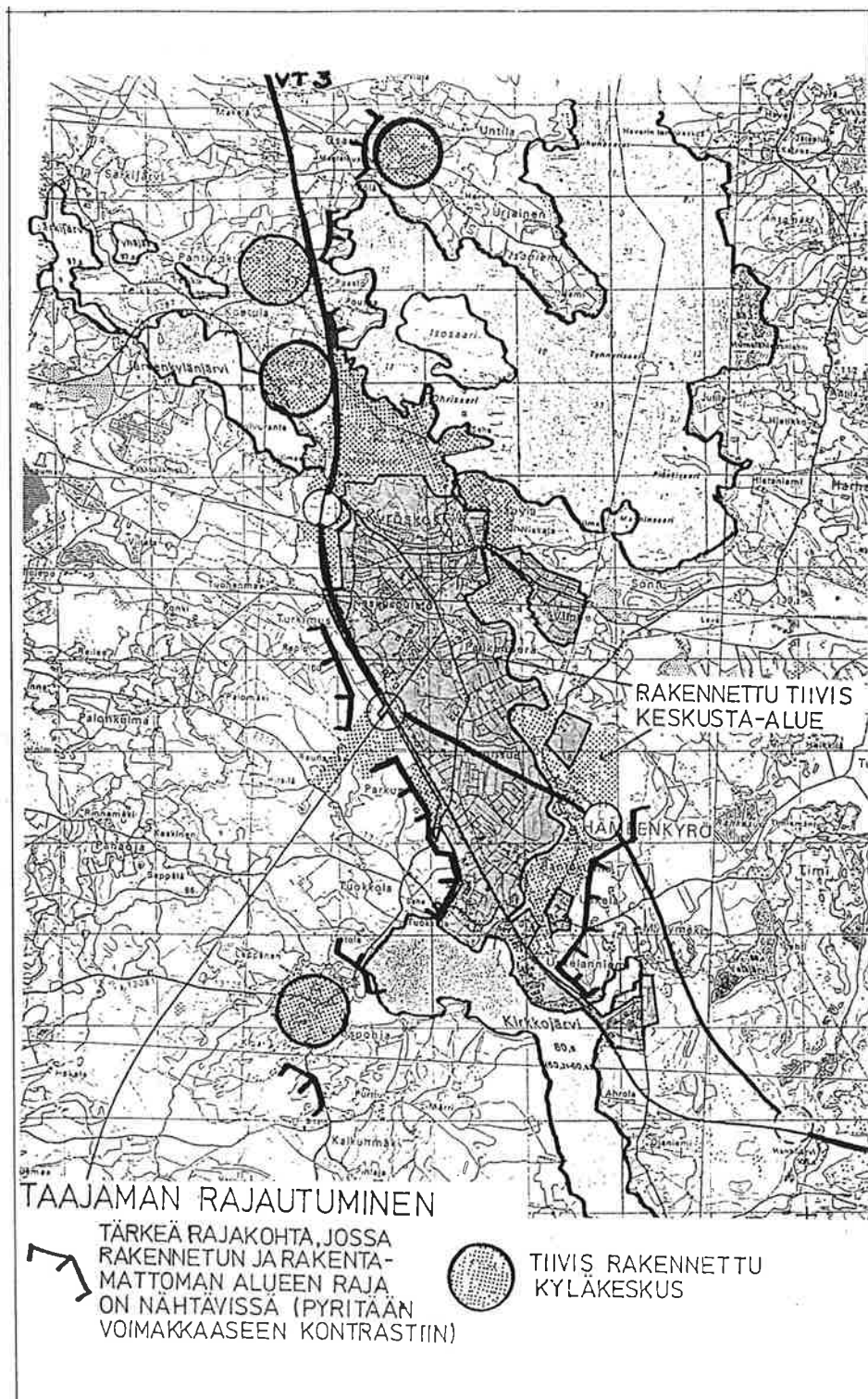
3. Vaihtoehtojen laadinta, valintojen teko ja vaikutusten arviointi

Hämeenkyrön keskustan yleiskaavatyössä varsinaisia suuria fyysisiä vaihtoehtoja ei ole ollut. Silti on huomattava määrä alueittaisia ja toiminnallisia vaihtoehtoja niin kuin kaavoituksessa yleensäkin. Lähes jokaisella uudella rakentamattomalla alueella on ollut kilpailevia maankäyttövaihtoehtoja kuten

- rakentamiseen tarkoitettu/ rakentamattomana säilytettävä (virkistys, maisemat, maatalous jne)
- asuminen/yritystoiminta
- pientalo/kerrostalo (talotyyppi)
- maatalousalueiden rajausta (ns. lievealue rakentaminen)
- liikenneverkkoon ja eritasoliittymiin liittyvät vaihtoehdot jne.

Varsinaista aluevaraussuunnittelua on kehitetty asettamalla pääpaino keskeisiin strategisiin aluevarauksiin ja niiden vaikutusten arviointiin. Yksityiskohtaiselle kaavoitukselle on siksi jätetty yleispiirteisyydellä riittävää pelivaraa.

Aluevarausten suunnittelussa ja toimintojen mitoituksessa on erityisesti valintoja tehtäessä peilattu vaikutuksia siihen johtoajatuksen, jonka mukaan keskustakokonaisuus pysyisi tiiviinä, visuaalisesti havaittavana, rakennettuna kokonaisuutena maaseutumaisen laajoja viljelyaukeita sisältävän reunavyöhykkeen sisällä (= johtava maisemaperiaate).

Kuva 11
Keskustarakenteen kehittä-
sen fyysiset pääsuuntaviivat

Keskustan välittömillä lievealueilla ja Kyröspohjassa ja Kostulan-Järvenkylän suunnalla on eri suunnitteluvaiheissa ollut huomattavasti laajempiakin aluevarauksia rakentamiselle. Lähtökohdaksi on kuitenkin otettu ratkaisumalli, jonka mukaan tulevaisuudessa on mahdollista ottaa nyt merkittyjäkin rakentamiseen soveltuvia maatalousalueita yhdyskuntarakentamiseen. Näin menetellen vältetään mahdollisten ylirajoitusten aiheuttamilta rakenteellisilta ja taloudellisilta haitoilta ja

vaarasta alueiden jäämisestä keskeneräisiksi. Tällaisena esimerkkinä mainittakoon peltoalueet Heiska-Käkelän ja Kalalahden välillä.

Liikenteellisten ratkaisujen osalta on vaikutusten arviointia tehty useissa erillisselvityksissä erityisesti valtatie 3 osalta. Varsinaisen valtatie liikenteen ympäristövaikutuksia ei siten ole arvioitu enää tämän työn yhteydessä. Sen sijaan maankäyttöratkaisujen ja alueiden sijoittelun vaihtoehtoja ja vaikutuksia mm. melualueisiin nähden on selvitetty tavoite- ja suunnitteluvaiheessa.

Liikenneratkaisuvaihtoehtoista esimerkkinä olkoon Hämeenkyrön eritasoliittymän sijainti, jossa suunnittelun aikana oli useita vaihtoehtoja. Hämeenkyrön eritasoliittymä välittää liikennettä valtatie ja Vilpeen maantien välillä. Eritasoliittymän kautta kulkevasta liikenteestä valtaosa suuntautuu Viljakkalan kunnan alueelle ja Kyröskosken itäosiin. Pääosin taajaman liikenne siirtyy nykyiselle valtatielle suunnasta riippuen joko Kyröskosken, Järvenkylän tai Hanhijärven liittymistä. Hämeenkyrön eritasoliittymä on esitetty jo edellisessä yleiskaavassa ja siihen liittyvässä tieverkkosuunnitelmassa. Kunnan maankäytön suunnittelu onkin jo pitkän ajanjakson lähtenyt siitä, että alueelle tulee eritasoliittymä, joka siten palvelee myös sen lähialueen tulevaa maankäyttöä.

Eritasoliittymän sijainnista ja muodosta oli vielä tämän yleiskaavan laadinnan yhteydessä useita vaihtoehtoja:

Vaihtoehto 1. (valittu vaihtoehto)

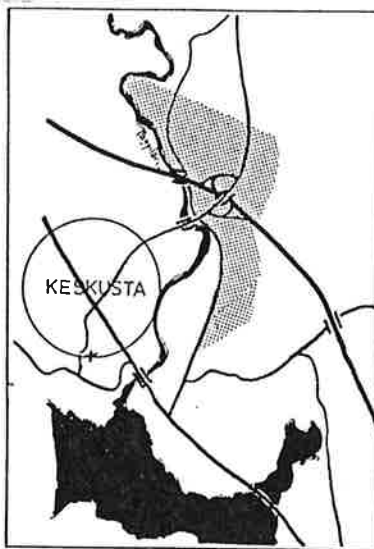
Eritasoliittymä sijaitsee ns. Keinun soramontun alueella. Liittymä sijaitsee siten, että sen ja Pappilanjoen väliin jäävä alue voidaan taloudellisesti ja tehokkaasti kytkeä Vilpeen maantiehen. Alue on myöskin riittävän suuri asumiselle ja yritystoiminnalle tarpeellisten alueiden varaamiseksi. Tästä vaihtoehdosta oli myös alavaihtoehto, jossa liittymä oli hieman lännempänä ja Vilpeen maantie kulki moottoriväylän ali. Tämän vaihtoehdon heikkoutena olivat mm. liittymän heikko havaittavuus ja liikenteelliset heikkoudet ramppijärjestelyissä.

Kuva 12a
Vaihtoehto 1

Vaihtoehto 2.

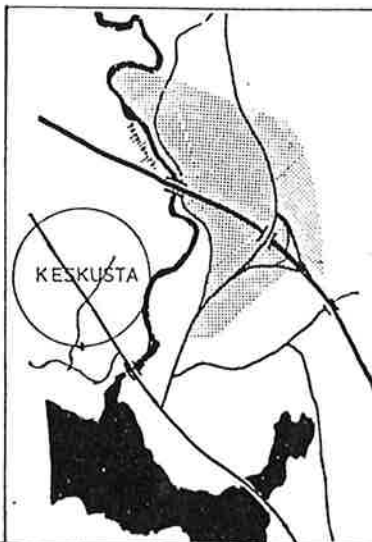
Eritasoliittymä sijaitsee välittömästi Pappilanjoen itäpuolella ja siitä Vilpeen maantie johtaa suoraan ylimääräisellä sillalla Kirkonseudun keskusta. Tämä liikennejärjestely olisi ollut erittäin edullinen Hämeenkyrön kehittämiseksi mikäli se olisi sisältynyt jo aikaisempaan yleiskaavaan. Kirkonseutua on kuitenkin rakennettu ja detaljikaavoitettu sillä periaatteella, että suoraa kytkentää keskusta ei tule. Pappilametsän asuntoalue oli suunniteltu siten, että sen läpi ei kyseinen väylä voinut tulla. Myös asutuksen lähivirkistysalueet olisivat pahoin rikkoutuneet. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että toteutettaessa yleiskaavaa riittävän pitkän ajan, menetetään mahdollisuudet muihin ratkaisuihin.

Kuva 12b
Vaihtoehto 2

Vaihtoehto 3.

Eritasoliittymä sijaitsee noin 600 m vaihtoehtoa 1. etelämpänä. Tällä pyrittiin mm. siihen, että liittymä pengerryksineen saataisiin pois maisemallisesti aralta alueelta. Liittymän ja rakennetun keskustan väliin jäisi myös todella suuri alue rakennettavaksi yhdyskuntatoiminnoille. Vaihtoehdon heikkouksia kuitenkin olivat mm. em. välialueen liian suuri koko. Liittymän lähialueelle olisi mahdollisesti syntynyt täysin erillinen yritystoiminnan alue ja Pappilanjoen itärannalle myös erillinen asuntoalue.

Kuva 12c
Vaihtoehto 3

Kyseistä asuntoaluetta ja liittymän läheisyyteen syntyvää mahdollista yritystoiminnan alueita ei siten saataisi rakentumaan yhteen; verkostopituudet kasvaisivat ja varsinkin asuntoalueen liikenteelliset kytkennät keskustapalveluihin olisivat vaikeutuneet.

Hyvän esimerkin yksittäisen aluevarauksen ja toiminnan vaikutusvalinta-prosessista antaa Pappilanjoen ja valtatie 3 sillan kulmauksessa oleva vanhan urheilukentän alue. Alueella on vanha urheilukenttä ja voimassaolevassa rakennuskaavassa alue on puistoaluetta. Valtatie länsipuolella Pappilanjoen molemmilla rannoilla on matkailuun ja virkistykseen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin ympäristöihin liittyviä kohteita:

- Frantsilan yrttiymymälä/ravintola
- Venesatama ja laivaranta
- Vanha puutaloalue (kulttuurihistoriallisesti arvokas)
- Vanha kaupparaitti kirkonmäelle
- Maalaistori

Luontosuhteista (rannat, joki), liikenteellisistä (hyvät liittymät valtatielle) ja muiden keskustapalvelujen läheisyydestä (alueen etäisyys C-alueesta 500 m) johtuen alueelle voisi syntyä matkailua palveleva keskittymä.

Vaihtoehtona oli alueen säilyttäminen virkistys- ja urheilualueena, johon Kirkonseudulla on yleistä tarvetta ja oppilaitoksilla kuten ammattikoululla aivan erityisiä tarpeita. Kuitenkin rakennuskaavassa on varattu myös uusi kenttäalue Pappilanjoen asuntoalueen pohjoispuolelle, jota ei vielä ole ryhdytty toteuttamaan.

Virkistys- ja urheilutoiminnalle löytyi siis korvaava sijaintipaikka.

Keskustelua käytiin myös Yrjö-Koskisentien pohjoispuolisen alueen varaamisesta rivitaloasumiselle. Kuitenkin myös tällä kohdalla katsottiin, että asumiseen on varattavissa riittävästi alueita eri paikoissa. Sen sijaan matkailupalvelujen sijoittamiselle ei voitu osoittaa muuta näin hyvin toimivaa aluetta. Siksi alue varattiin P-alueeksi.

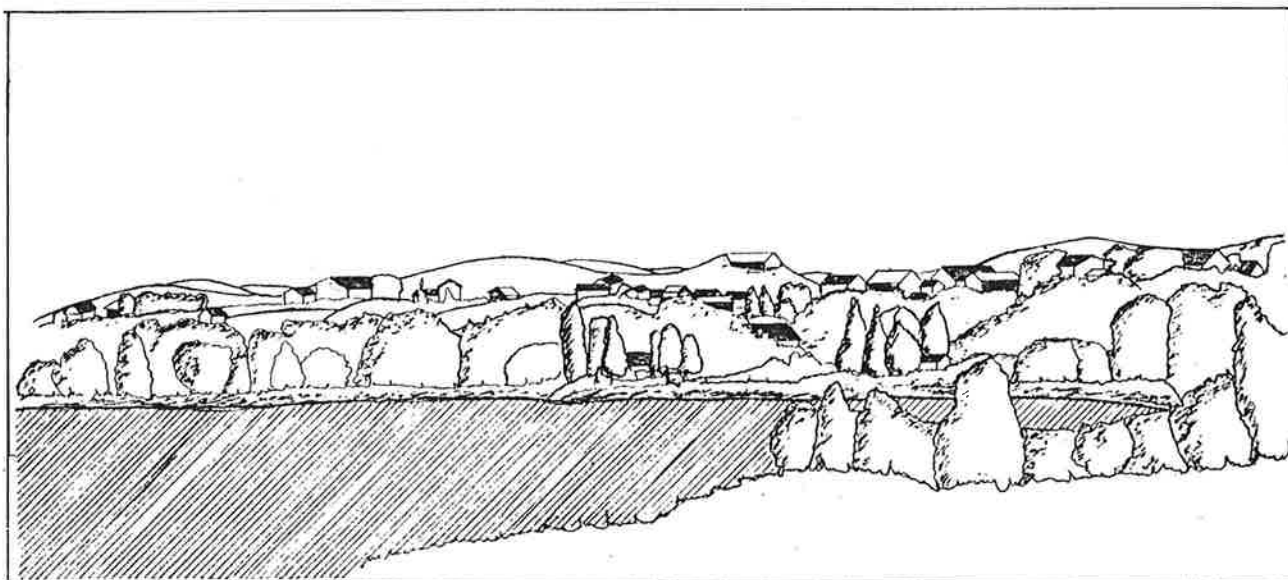
Vaihtoehtojen laadinta, vaikutukset ja valinta tärkeistä periaatteellisista kysymyksistä suoritettiin lähinnä yleiskaavatyön tavoiteasetteluvaiheessa. Tämän vaiheen osuus ajallisesti yleiskaavatyössä oli suurin. Tarkoituksena oli aina peilata kulloinkin käsiteltävänä olevaa toimintaa tai aluevarausta alussa valittuihin johtaviin suunnittelu- ja kehittämisperiaatteisiin ja hyväksyä se vaihtoehto, jolla eniten oli positiivisia vaikutuksia johtavien tavoitteiden suuntaan. Tämä prosessi tuotti myös ehdotuksia, jotka johtivat välittömiin toimenpiteisiin eri sektoreilla.

LÄHTÖKOHDAT JA ENNUSTEET

1. Keskustasuunnittelun lähtökohdat

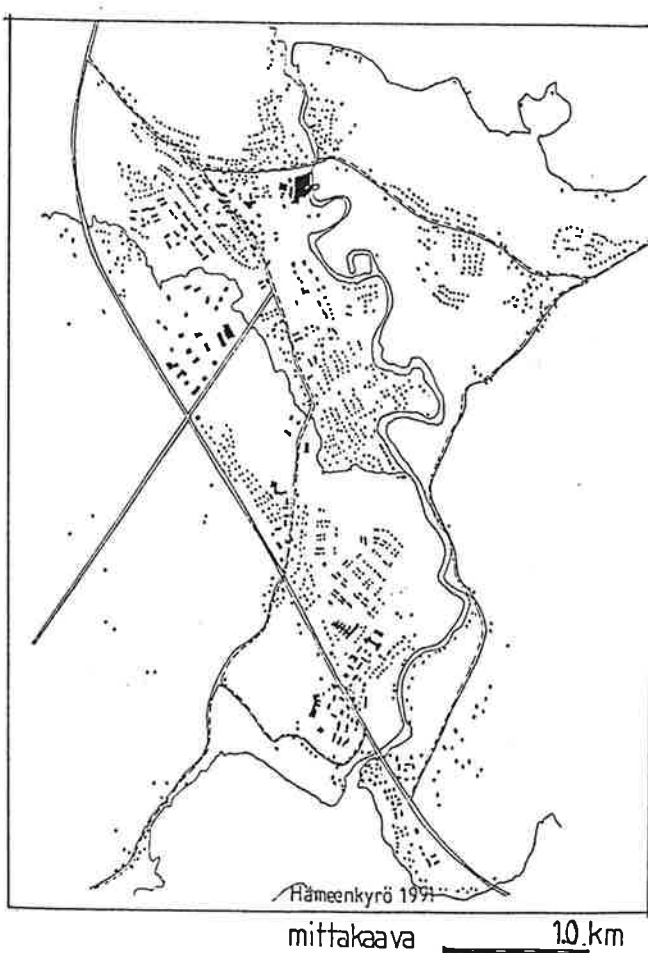
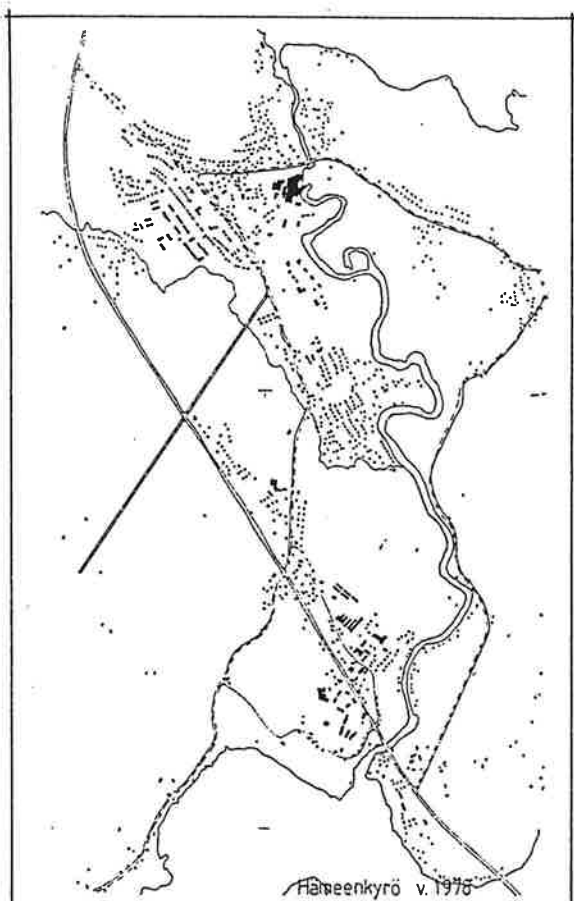
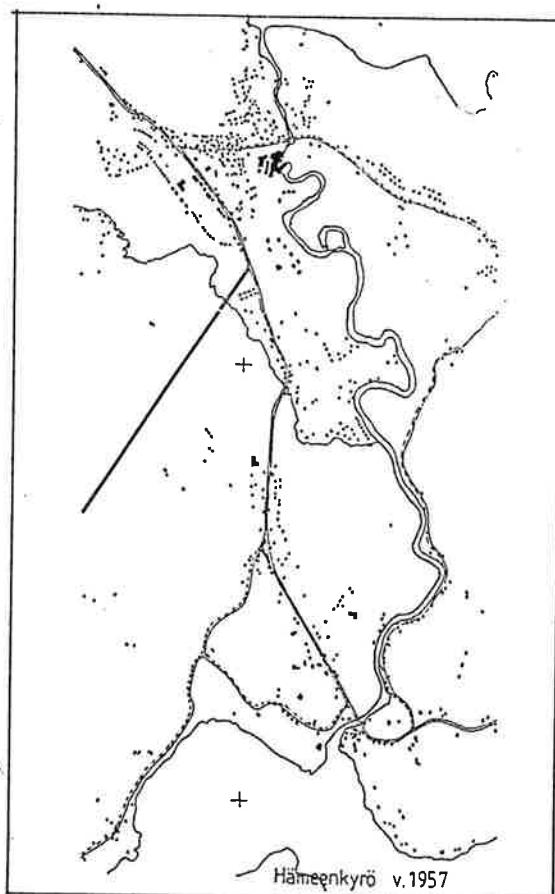
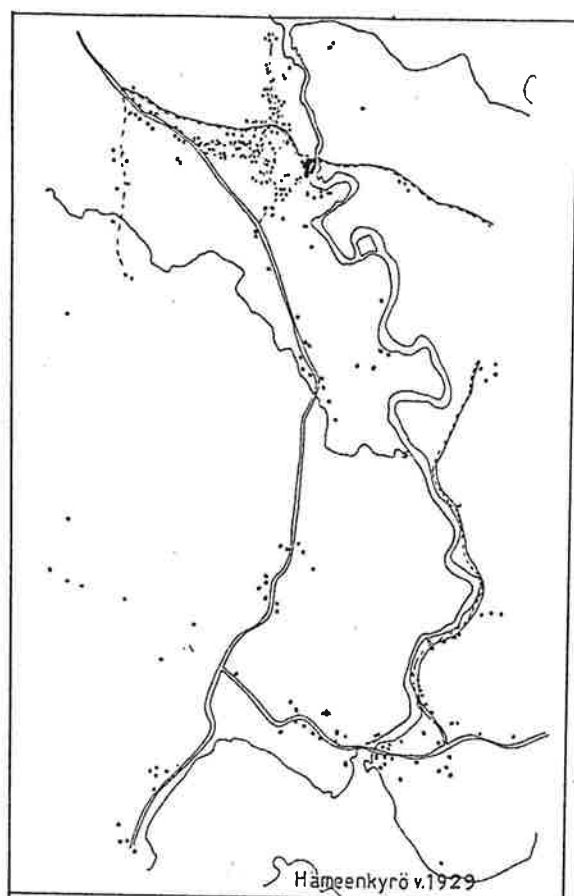
Historiallinen tausta

Hämeenkyrön voimavarana ovat sen merkittävät maisemalliset ja kulttuuri-historialliset arvot. Pääosin kunnan kulttuurimaisemat liittyvät viljeltyihin peltomaisemiin, joiden ylläpito tulevaisuudessa vaatii erityisiä toimia. Valtakunnallisesti merkittäviä maisemakokonaisuuksia Hämeenkyrössä on mm. Sasi - Mahnalan alueella sekä Hämeenkyrön kirkonseudulla. Tämän yleiskaavatyön kanssa rinnan on vireillä Hämeenkyrön kansallismaisema-alueen hoitosuunnitelman laatiminen, josta on tarkoitus kehittää kansallinen pilottihanke. Suunnitelman tarkoituksena on selvittää yksityiskohtaisesti EU:n ympäristönhoidon erityistuen kohteita ja perusteita sekä saada yleiskuva siitä, miten maisemanhoitotoimenpiteillä voidaan kehittää maa-seudun työllisyyttä ja elinkeinoja. Hämeenkyrön Kirkonseutu sijoittuu tähän kansallismaisemaan. Erityisesti Kirkonseudulla on olennaista säilyttää vastakohtaisuus rakennetun ja viljellyn kulttuurimaiseman välillä, johon kuuluvat myös tiiviit ja selkeärajaiset kyläkeskukset, joita edustavat Kirkonseudulla Kyröspohja ja Osaran alueella Kostulan ja Järvenkylän kyläkeskukset.

Kuva 15
Kyröspohjan kylä
Etualalla Prentinlahti

Taajamakuvaan historiallisten arvojen ja kerrostuneisuuden säilyttäminen on eräs kunnan haasteista. Hämeenkyröäkin uhkaa perinteisiin soveltumaton rakentaminen ja kulttuurivaikutteisen luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Ongelman ympäristöarvojen ja maisemakuvaan säilyttämiselle muodostaa valtatie 3 linjan muuttaminen Hämeenkyrön kirkonseudun kohdalla ja tien muuttaminen moottoriliikennetieksi. Valtatie linja on vaikuttanut ratkaisevasti keskustarakenteen kehitykseen.

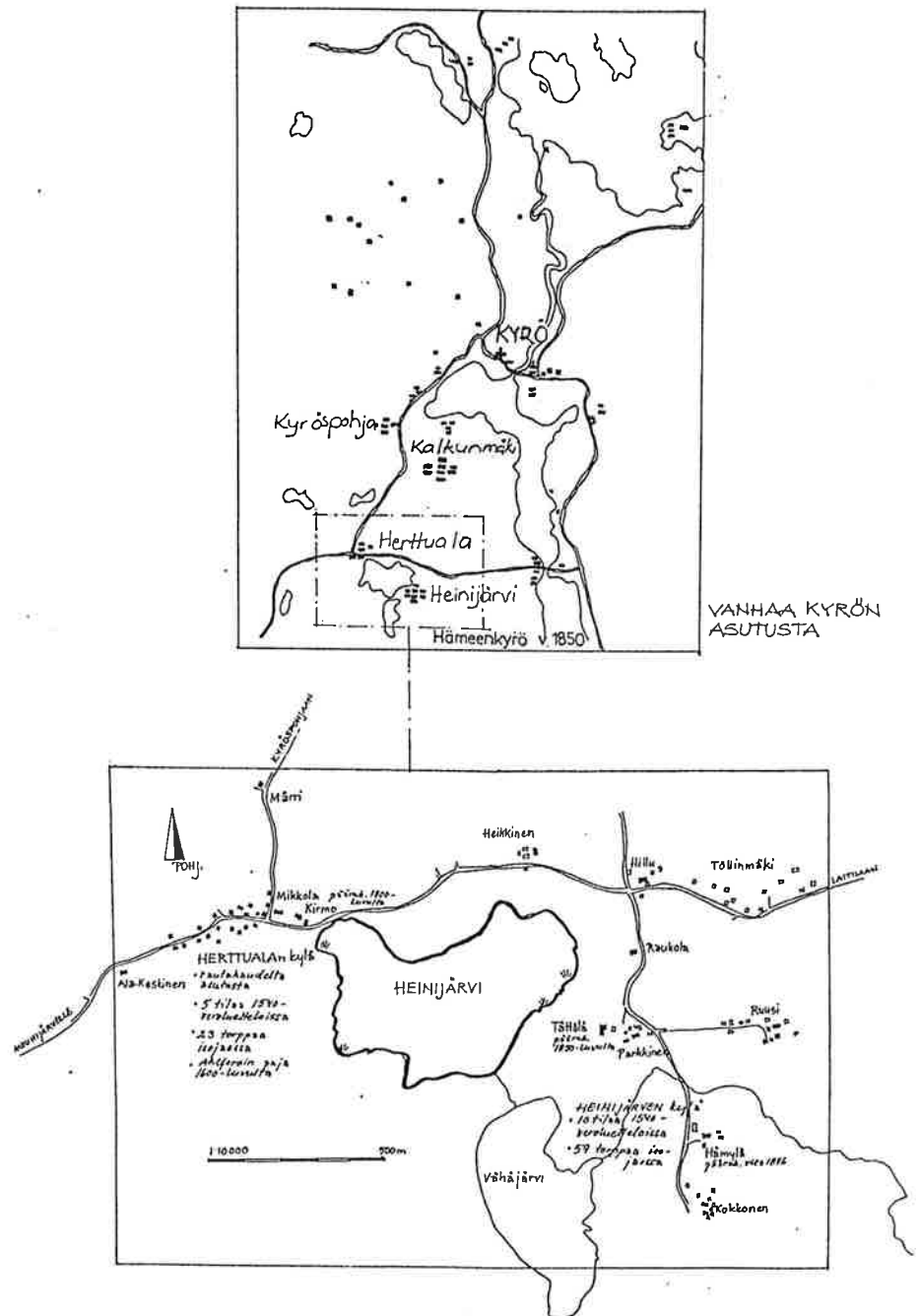

Kuva 16
Taajaman kehitys 1900-luvulla

Kirkonseutu

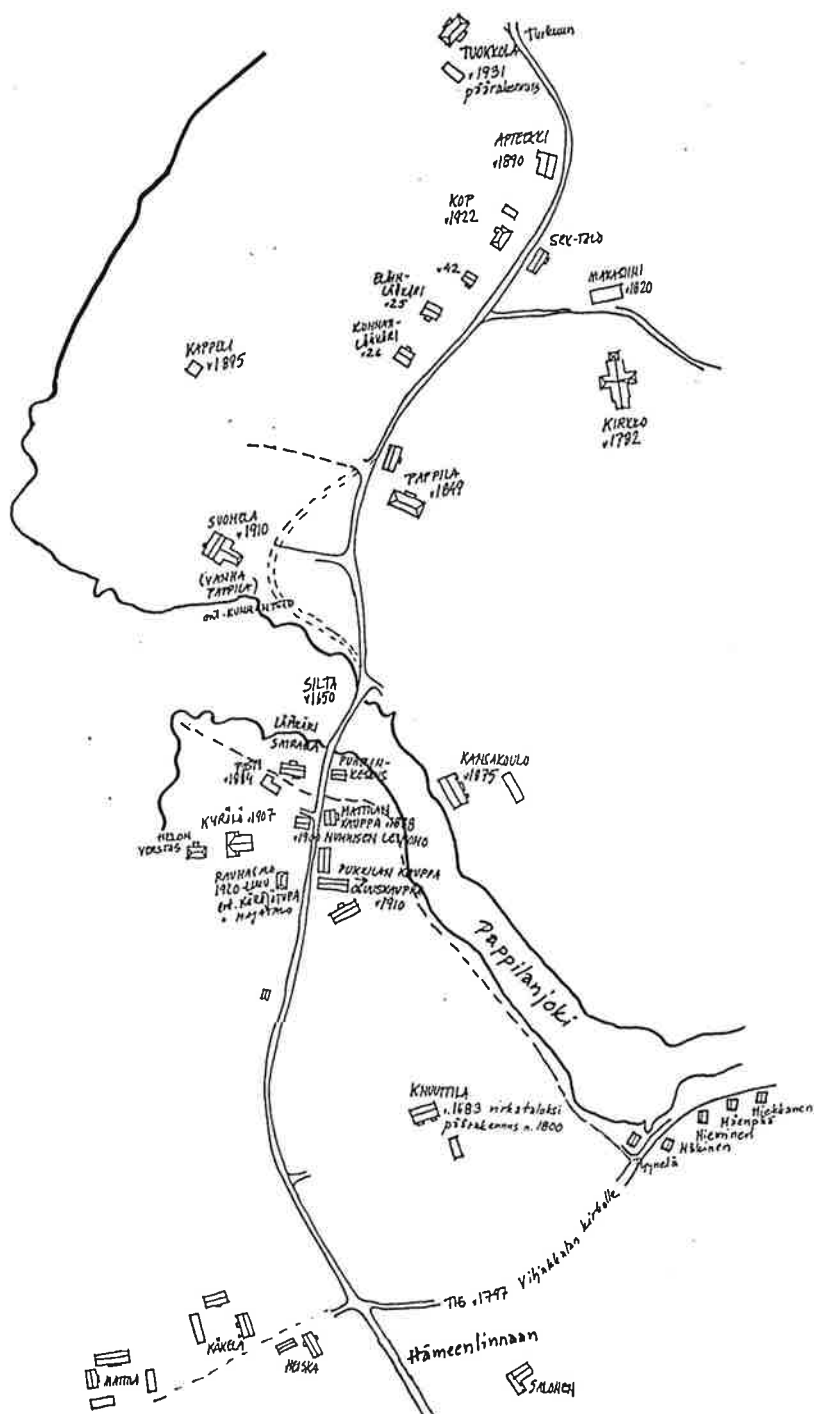
Kirkonseutu on vanha Kyrön pitäjän keskus Kirkkojärven rannalla ja Pappilanjoen suulla. Täällä ristesi Pohjanmaalta tuleva maantie Turkuun ja Hämeenlinnaan. Kyrön vanha asutus sijoittui pääosin nykyisen kirkonseudun eteläpuolelle. Tätä vanhaa asutusta on säilynyt erityisesti Herttulan kylässä ja Kalkunmäellä.

Heinijärven ympäristö ja Herttulan kylä on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi.

Kuva 17
Vanhaa asutusta, Heinijärvi

Hämeenkyrön Kirkonseudun rakenne pysyi vakaana hyvin pitkään ja sen asukasmäärä varsin pienenä. Vielä 1940-luvulla sitä luonnehdittiin Kyröskosken tehdasyhdyskunnan asumalähiöksi ja kirkonseudun asukasmäärä oli 1950-luvun alussa noin 400. Vuonna 1960 se nousi kuitenkin jo 1100 asukkaaseen. Kirkonseudun taajaman asukasmäärä kaksinkertaistui vuosina 1970-90 2400:an. Taajaman rakenteeseen on vaikuttanut sen läpi kulkenut maantie, jonka varrelle keskustatoiminnot ovat rakentuneet. Pappilanjoen ylittävä silta rakennettiin uuteen paikkaan 1950-luvulla ja vanha kirkonseudun keskusta jäi uuden tielinjan länsipuolelle. Siitä on suuri osa säilynyt Pappilanjoen molemmin puolin. Uusi liikekeskusta rakentui tien itäpuolelle ja valtatie rakennettiin uudelle tielinjalle Uskelasta etelään 1960-luvulla. Kirkkojärven-Pappilanjoen ympäristö on määritelty -valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi.

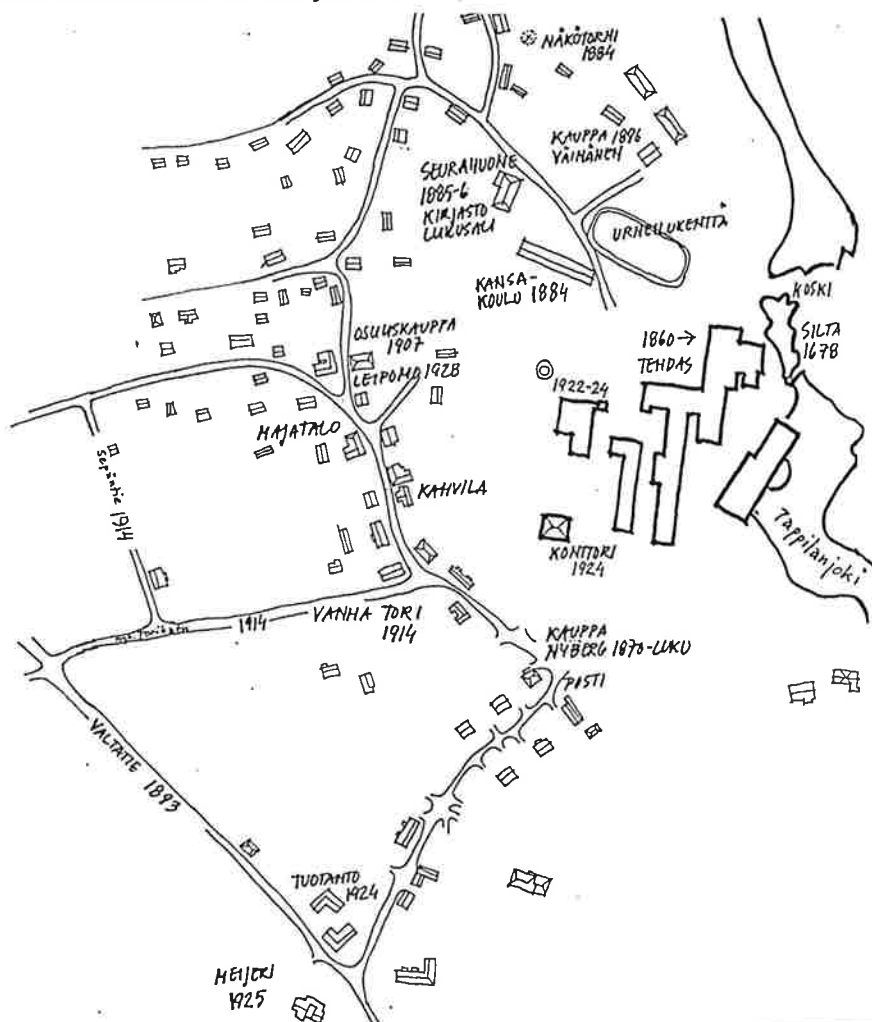

Kuva 18
Kirkonkylän vanhan keskus-
tan säilynyt rakenne

Kyröskoski

Kyröskosken kehitys taajamaksi alkoi teollistumisen myötä. Sitä ennen koski toimi ikimuistoisena myllypaikkana, jonne johtaneita tielinjoja on vieläkin olemassa harjun rinteillä. Kyröskosken teollinen historia alkoi puuvillatehtaan toiminnalla 1860-luvulla. Puunjalostus paikalla alkoi kymmenisen vuotta myöhemmin ja jatkuu nykyisenä Metsä-Serlan toimintana. Kyröskosken teollisuusympäristö on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi.

Kyröskoski tehdaspaikkakuntana muodostui Hämeenkyrön varsinaiseksi taajamaksi ja liiketoiminnan keskustaksi. Vuosisadan vaihteessa keskusta-toiminnot sijaitsivat tehdasalueen välittömässä läheisyydessä ja tehtaalaisten mökit harjun etelärinteessä. Tämä Kyröskosken harjun pientaloasutus edustaa vielä tänään Suomessa harvinaista säilynyttä pientaloaluetta toista maailmansotaa edeltäneeltä ajalta. Kyröskoskella oli 1950-luvun alussa asukkaita jo lähes 2000. Taajaman nykyinen asukasmäärä ylittää 3 600. Myös Kyröskoskella liikekeskusta rakentui maantien linjauksen mukaan nykyisen Valtakadun varrelle, mutta taajaman rakentamista sääteli jo 1940-luvulla laadittu rakennussuunnitelma. Tämä yliarkkitehti Strömmerin laatima rakennussuunnitelma on Suomen ensimmäinen maaseututaajaman rakennuskaava, joka vahvistettiin v.1941. Valtatie linjattiin Kyröskosken taajaman länsipuolitse v. 1960. Tämä tielinjan muutos ei vaikuttanut Kyröskosken keskustan siirtymiseen.

Kuva 19
Kyröskosken vanhaa
keskustarakennetta

Keskustan rakenne

Hämeenkyrön taajama on historiallisista syistä kehittynyt kaksijakoiseksi. Keskustaajama jakautuu kahteen itsenäisesti toimivaan ja toisiaan täydentävään keskusta: Kyröskoskeen ja Kirkonseutuun. Aiemmissa suunnitelmissa esitetty tavoite "kasvattaa yhteen" nämä keskusta-alueet ei ole ollut toteuttamiskelpoinen. Kahden taajamakeskuksen välinen Turkimusojan notkelma toimii kahden keskusrakenteen fyysisenä rajana ja siitä johtuen taajamarakenteiden kasvaessa kohti toisiaan ei niiden välille kuitenkaan ole muodostunut näkemäyhteyttä.

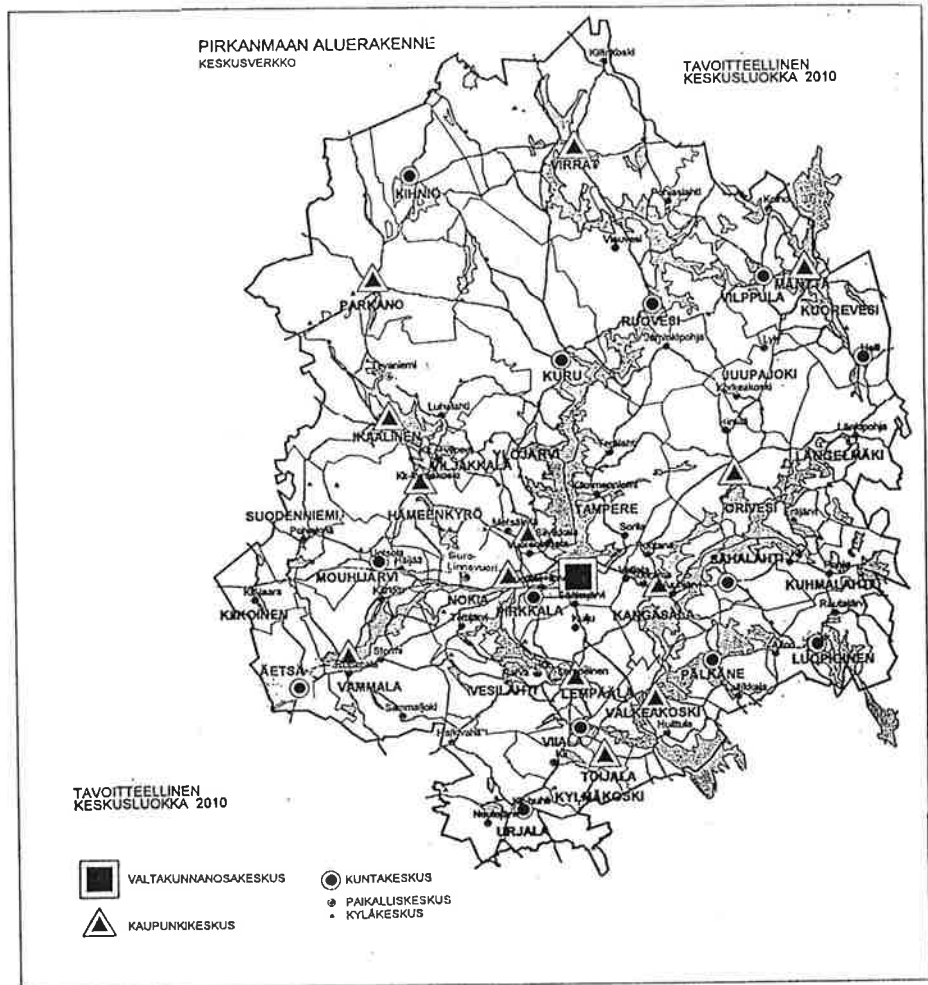
Ohitustien toteuttaminen taajamakeskusten väliseen maastoon jakaa taajaman selkeästi kahtia myös siten, että tulevaisuudessa Kirkonseudun taajamakeskus tulee sijaitsemaan valtatie 1:n länsipuolella ja Kyröskosken taajamakeskus sen itäpuolella. Keskustatoiminnot jakaantuvat nyt näihin kahteen taajamakeskukseen. Kartonkitehtaan aluetta lukuun ottamatta toimitilat ovat pääosin sijoittuneet erityisille liike- ja tuotantotoiminnan alueille Häijääntien varteen Tippavaaraan ja valtatie 3 varteen Kalalahteen.

Taajamatyyppinä Hämeenkyrön Kirkonseutu ja Kyröskoski eroavat toisistaan siten, että Kirkonseutua voidaan luonnehtia palvelutaajamaksi ja Kyröskoskea teollisuustaajamaksi, jotka yhdessä muodostavat keskustakokonaisuuden. Hallinnollisten ja muiden julkisten palvelujen painopiste on Kirkonseudulla ja kaupallisten palvelujen painopiste Kyröskoskella. Taajamakeskusten välinen etäisyys on noin 3 km. Linja-autoyhteys niiden välillä kauko- ja paikallisliikenteen vuoroina toimii arkisin 1-2 vuoroa tunnissa.

Vähittäiskaupan myynnistä Kyröskosken osuus on noin 2/3. Yrityspalvelujen tarjonnassa keskustat ovat suhteellisen tasaveroiset. Taajamaväestöstä Kyröskoskella asuu noin 60 % ja Kirkonseudulla 40 %.

Hämeenkyrön keskusta on palvelutasoltaan kaupunkitasoa. Sille se on noussut vuoden 1986 jälkeen. Kunnan keskustaajaman palveluja käyttävät hämeenkyröläisten lisäksi viljakkalalaiset ja ikaalislaiset. Yksistään Hämeenkyrön keskustan vaikutusalueen väestö ei pysty ylläpitämään kaupunkitason palveluja. Sama koskee Ikaalista. Tästä johtuen niitä kutsutaan parikeskukseksi. Hämeenkyrön tavoitteellinen keskusluokka vuonna 2010 on sen pysyminen kaupunkikeskuksena.

Kuva 20
Pirkanmaan aluerakenne v.
2010

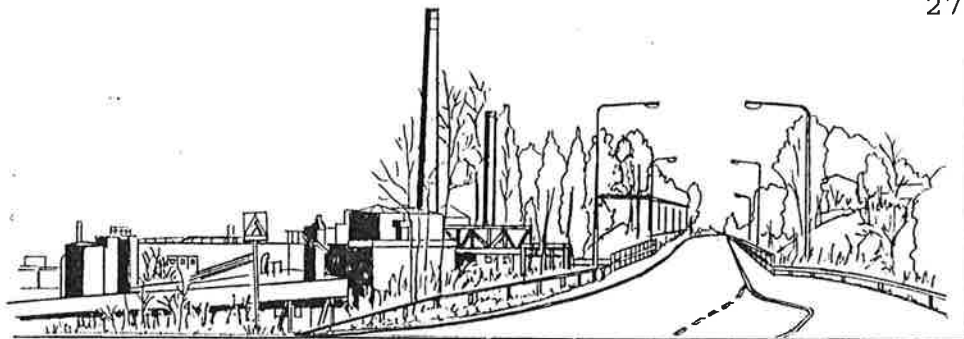
Taajaman rajaus, taajamaportit

Kyröskosken keskusta sijaitsee nykyisin sivussa valtatieltä. Sen luonnollisina rajoina toimivat idässä Pappilanjoki, etelässä Turkimusojan notko ja pohjoisessa Kyröskosken harju. Lännessä taajaman rajana toimii nykyinen valtatie. Taajama-asutus on laajentunut tämän alueen ulkopuolelle joen itäpuolelle, jonne vahvistettiin rakennuskaava vuonna 1970. Samoin Kyröskosken keskusta liittyy Tippavaaran teollisuus- ja liiketoiminta-alue keskustan ja valtatie välillä.

Taajamaporttina Kyröskoskella toimii Valtakadun ja Häijääntien risteys-alue, joka tulevaisuudessa siirtynee Tippavaaran teollisuusalueiden risteys-alueelle. Pohjoisesta tultaessa taajamaporttia ei ole, mutta tulevaisuudessa siksi muodostunee harjun uuden asuntoalueen tieliittymä ja kerrostalokortteli. Kirkonseudun suunnasta taajamaporttina toimii Valtakadun ja Tiilitien risteysalue noustaessa ylös Turkimusojan notkosta. Viljakkalan suunnasta taajamaportti sijaitsee Pappilanjoen ylityksessä tehtaan vieressä. Taajaman merkittävin maamerkki on tehdasalue piippuineen, kirkonseudun suunnasta tultaessa myös Koskilinna ja siihen liittyvä urheilukenttäalue. Tulevaisuudessa näiden alueiden suunnitteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kuva 21

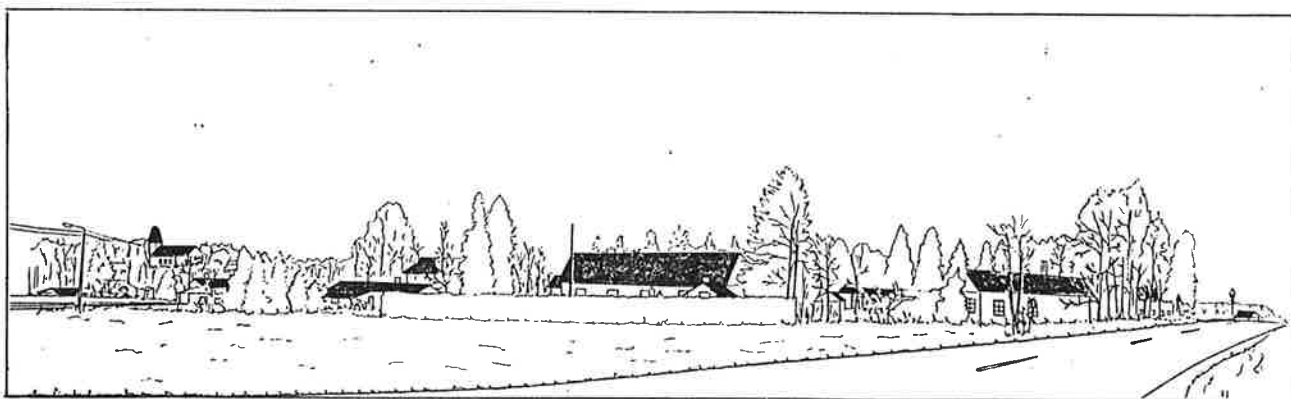
Tehdas ja Pappilanjoen silta toimivat taajamaporttina tultaessa Viljakkalan suunnasta Kyröskoskelle

Hämeenkyrön Kirkonseudun keskus on itsessäänkin kaksijakoinen: valtatie länsipuolella sijaitsee kunnan hallintokeskus ja itäpuolella liikekeskus. Taajama on kasvanut Kyröskosken suuntaan, jossa kahden taajamakeskukseen väliin jää kapea metsävyöhyke. Etelässä Kirkonseudun luonnollisena rajana toimii Kirkkojärvi ja idässä Pappilanjoki. Muutoin taajamaa rajaavat Mattilan ja Raipalan tilojen peltoaukeat. Lähestyttäessä Kirkonseutua etelästä nykyistä valtatie linjaa avautuu tulijan eteen koko Kirkkojärven kulttuurimaisema. Kirkonseudun taajamaan liittyvät luontevasti jokirannan vanha keskusta ja Rantakulmantien asutus.

Taajamaportteina Kirkonseudulla toimivat Tampereen suunnasta valtatie ja Kylmäojantien liittymäalue sekä Pappilanjoen ylitys, pohjoissuunnasta valtatie ja Ristamäentien liittymäalue. Kyröskoskelta tultaessa taajamaporttina toimii yhteiskoulun rakennuskompleksi. Maamerkkeinä kilpailevat etelästä tultaessa etenkin puiden lehdettömyyden aikana Hämeenkyrön kirkko ja palolaitoksen torni. Pimeänä aikana Kirkonseudun maamerkkinä pohjoisesta tultaessa toimii liikekeskuksen lasikatto. Tulevaisuudessa taajaman lähestymisjaksot ja taajamaportit muuttuvat ohitustien mukana.

Hämeenkyrön Kirkonseudun taajamakuvan kannalta on tulevaisuudessa tärkeää säilyttää viljelty kulttuurimaisema taajaman rajalla ja estää rakentamisen hajautuminen lievealueelle. Vesi-, pelto- ja metsäalueiden vuorottelu on tärkeä tekijä kulttuurimaiseman muodostumisessa.

Kuva 22

Kirkonseudun taajamaportti Tampereen suunnasta

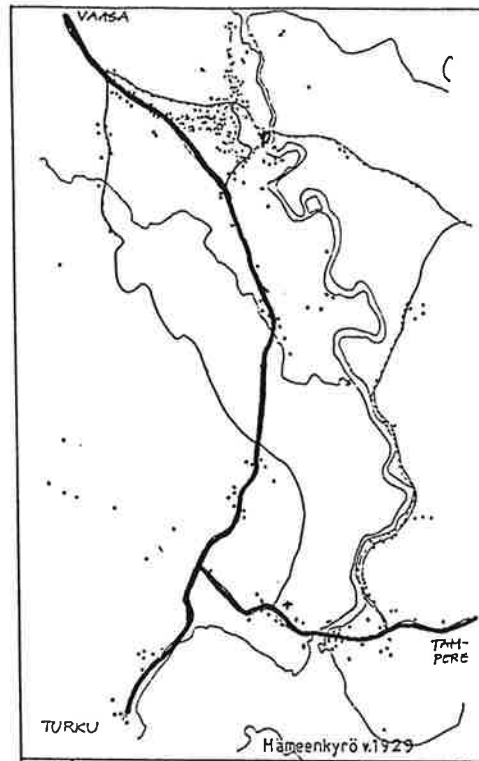
Keskustaajaman historiallisesti merkittävä rakennusympäristö on kartoitettu Pirkanmaan liiton toimesta. Luettelo seutukaavaan sisällyvistä arvokkaista luonto- ja kulttuurikohteista on liitteenä n:o 1. Luetteloa on täydennetty kunnan tärkeinä pitämällä muilla kohteilla.

Tieverkon vaikutus keskustarakenteeseen

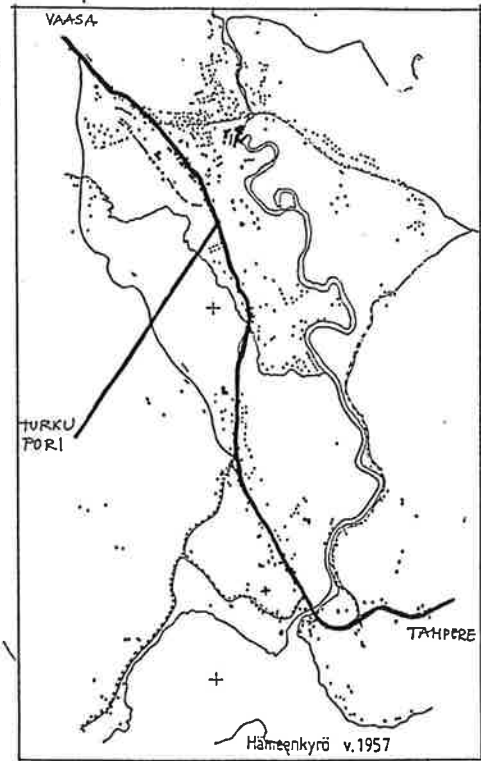
Historiallisesti valtatie linjaukset ovat vaikuttaneet Hämeenkyrön keskustarakenteeseen. Tällainen muutos on tietenkin pitkä ja ohitus-
tieratkaisulla edelleen mahdollisesti ratkaisevasti vaikuttamassa koko
keskustarakenteeseen, erityisesti päätettäessä väylän eritasoliittymien
lähialueiden maankäytöstä.

Kuva 23

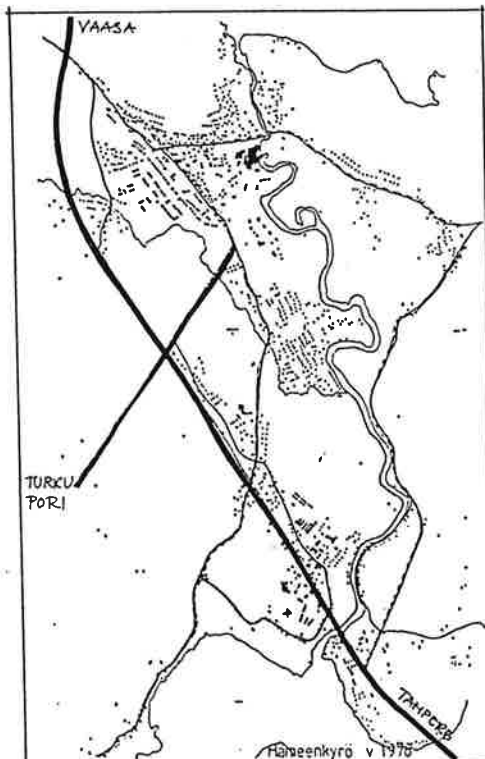
Tieverkon kehitys taajamassa

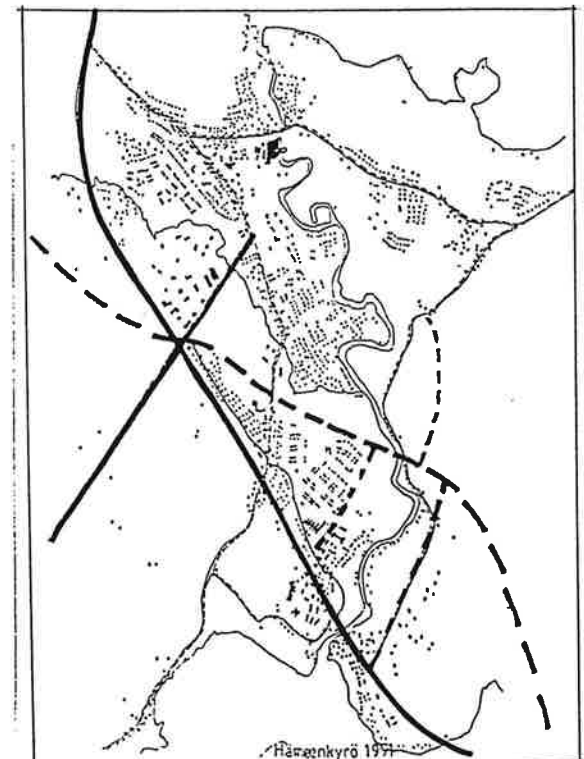
PÄÄTIE 1900-LUVUN ALKU

1950-LUKU

1960-70-LUVUT

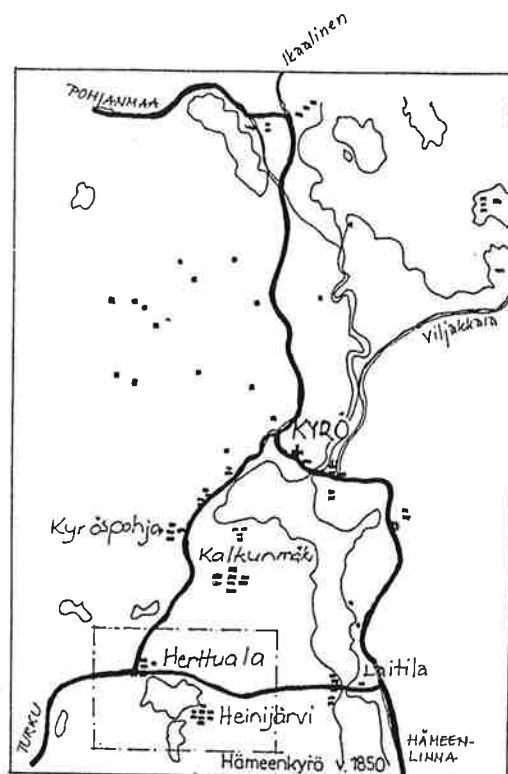

OHITUSTIESUUNNITELMA 1990-LUKU

Tuotanto- ja toimitilat hakeutuvat toimivien liikenneyhteyksien varrelle. Hämeenkyrössä näitä valtaväyliä ovat valtatie 3 sekä Häijääntie. Tieverkon muuttuminen on muuttanut myös taajamakeskusten sijaintia.

Amerikkalaisissa tutkimuksissa on päädytty siihen, että tällainen keskuksen siirtyminen kestää noin 10-15 vuotta. Hämeenkyrössä tämä on nähtävissä erityisesti Kirkonseudulla, jossa valtatie uusi linja on siirtänyt kaupallisen keskuksen joen toiselle puolelle. Kyröskoskella kaupallisia palveluja on sijoittunut Tippavaaran alueelle lähemmäs valtatie risteysaluetta. Toimitila-alueen laajentuessa ja eritasoliittymän toteutuessa sen vetovoima todennäköisesti kasvaa vanhan liikekeskustan kustannuksella. Valtatie linjauksen muutos ohitustienä Kirkonseudun kohdalla tulee lisäämään myös sen keskustarakenteeseen kohdistuvia paineita. Näihin voidaan vaikuttaa myös kaavoitusratkaisilla.

Valtatie 3 YVA-selvityksessä asiasta todetaan: ”Uusien liittymien ympäristöön syntyy houkuttelevia alueita liiketoiminnalle, joka tukeutuu suureen liikennevirtaan. Välittömästi liittymien ympäristöön sijoittuvien toimintojen tulisi olla sopusoinnussa yhdyskuntarakenteen eheyttämisen kanssa. Vaara ylimitoitettuihin odotuksiin on suuri. Liikerakentaminen liittymien ympäristöön voi johtaa palvelujen heikkenemiseen päätaajamissa.” Ratkaisulla on vaikutus paitsi nykyisten taajamakeskusten elinkelpoisuuteen myös ympäristökuvaan. Näitä tekijöitä on lähemmin kartoitettu kaavaselsösten liiketoimintaa, teollisuusrakentamista ja taajamakuva käsittelevissä kohdissa. Nykyisestä kaavoitetusta liike- ja teollisuusrakentamisen kapasiteetista Tippavaaran alue strategisesti jo sijaitsee valtatie liittymäympäristössä. Erityisesti Hanhijärven liittymä taas sijaitsee Hämeenkyrölle tunnusomaisen maisemanäkymän lähestymisalueella ja on siksi erityisen vaativa koko ympäristöltään. Huoltoasemaketjut ilmeisesti hakeutuvat uusien liittymien yhteyteen.

Kuva 24
Historiallinen tieverkko

2. Suunnittelutilanne

Kaavoitushistoria

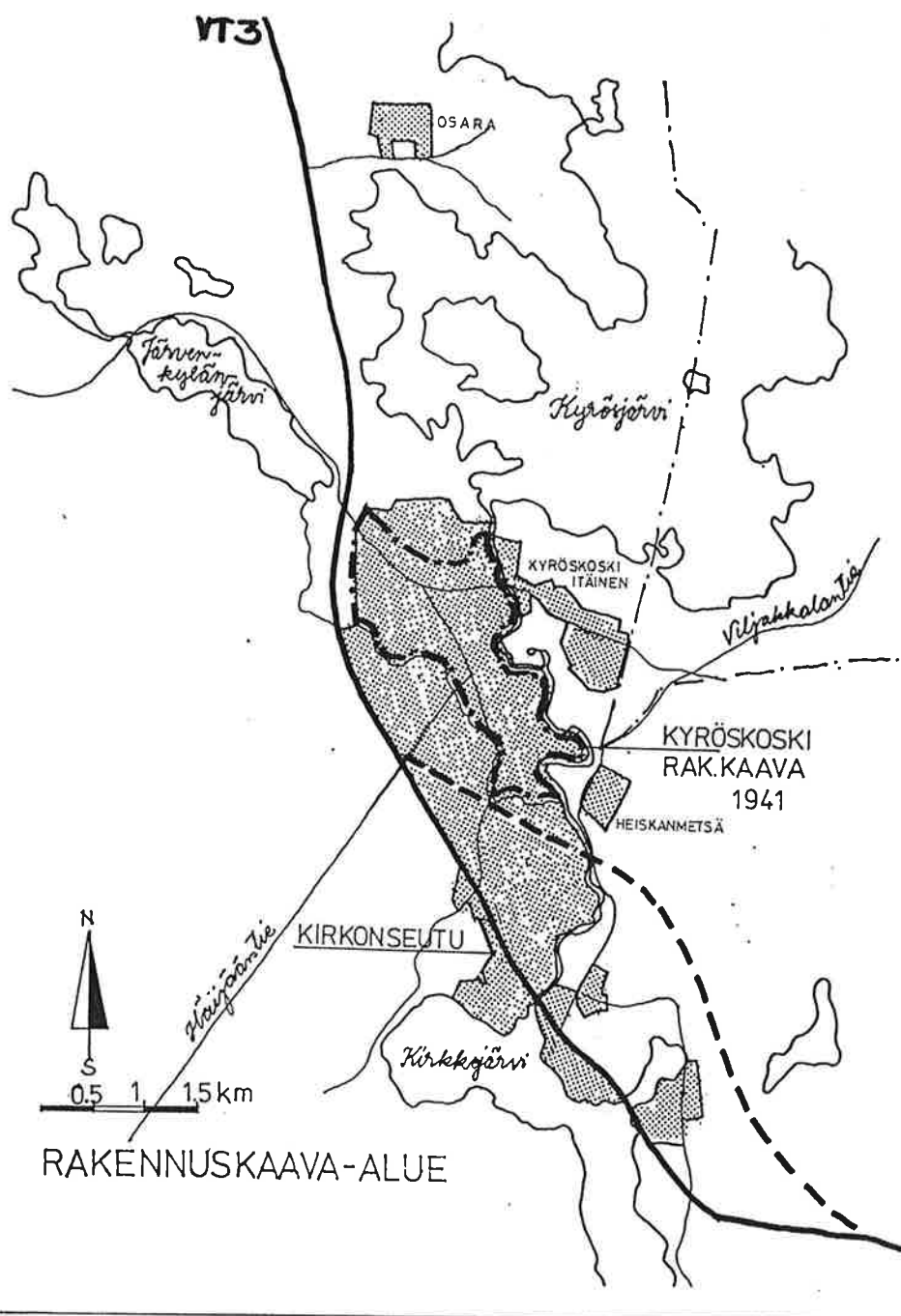
Rakennuskaavoitus

Kyröskosken tehdasyhdyskunnan suunnittelun tarve todettiin jo 1930-luvulla, jolloin Tampereen yliarkkitehti Bertel Strömmer sai vuonna 1937 toimeksiannon laatia rakennussuunnitelman Kyröskosken taajamaa varten. Suunnittelutyötä varten laadittiin taajaman pohjakartat, jotka osoittavat että taajamassa oli tällöin noin 250 rakennusta. Näistä 73 sijaitsi Kyröskosken harjun alueella muodostaen yhden sotaa edeltävän yhtenäisen pientaloalueen. Strömmerin rakennussuunnitelma vahvistettiin vuonna 1941. Kaavoitettu alue oli 250 ha sisältäen yhteensä 563 rakennuspaikkaa. Kyröskosken keskusta-alueen katuverkko ja korttelirakenne vastaavat vielä tänään pääosin tätä rakennussuunnitelmaa Eljaalantien pohjoispuolelta. Merkittävä laajennus tähän kaavaan tehtiin v.1956, kun Koskitie ulotettiin Pappilanjoen yli.

Päätös Kirkonseudun kaavoituksesta tehtiin v.1942, mutta kaavoitustoimeksianto annettiin maanmittaushallituksen kaavoitustoimistolle vasta v. 1957, jolloin aloitettiin myös kartoitustyö yhteensä 950 ha alueella. Kirkonseudun ensimmäinen rakennuskaava käsitti 200 ha alueen. Tämä rakennuskaava vahvistettiin v. 1967. Siinä valtatie länsipuolinen keskusta- toimintojen alue varattiin seurakunnan ja kunnan hallintorakennuksille ja itäpuoli liiketoiminnalle ja muille keskustapalveluille.

Kyröskosken rakennuskaava uudistettiin 1960-luvun lopulla pääosin vanhan rakennussuunnitelman alueelle. Kyron tehdasalue muodostettiin tässä kaavassa yhdeksi teollisuuskortteliksi. Kaavaan sisältyi varaus uudelle tielinjalle joen yli Viljakkalan ja Kurun suuntaan nk. Pengontielle. Kaavoitettu alue laajeni joen itäpuolelle 55 ha alueelle, kun Kyröskosken itäisen alueen rakennuskaava vahvistettiin v. 1970. Itäisen alueen kaavan yhteydessä poistettiin aluevaraus rautatielle yhdysraiteena Tampere-Parkano rataosuudelle. Nk. Pengontien aluevaraus poistettiin kaavamuutoksessa v. 1987.

Kirkonseudun rakennuskaavan toinen osa vahvistettiin v. 1973 ja se laajensi kaava- aluetta 129 ha. Häijääntien linjaus sisältyy tähän kaavaan, jolla muodostettiin myös Tippavaaran teollisuusalue.

Kuva 25
Hämeenkyrön rakennuskaava-
vat

Hämeenkyrön rakennuskaava-alueet:

- Kirkonseutu
- Kyröskoski
- Kyröskoski itäinen
- Osara
- Heiskanmetsä

Yleiskaavoitus

Yleiskaavoitus Hämeenkyrössä aloitettiin v.1973. Maankäyttösuunnittelu toteutettiin taajama-alueiden osayleiskaavana ja haja-asutusalueen yleissuunnitelmalla, jotka kunnanvaltuusto hyväksyi vuonna 1976. Kunnanhallitus päätti yleiskaavan tarkistamisesta vuoden 1979 alkupuolella. Keskustaajaman osayleiskaava hyväksyttiin kunnanvaltuustossa vuonna 1983. Sen tavoitevuosi oli 1990 ja kaava-alue käsitti keskustaajaman alueen lisäksi Kyröspohjan ja Kostulan kyläkeskusten alueet ja osin Järvenkylän alueen.

Osayleiskaavoja kunnassa on laadittu keskustaajaman lisäksi Pinsiönkan-kaalle lähinnä soranoton ohjausta ajatellen sekä Sasi-Mahnala-Laitila alueelle vakinaisen ja loma-asutuksen ohjaamiseksi erityisesti tärkeillä ranta-alueilla sekä merkittävän kulttuurimaiseman suojelemiseksi.

Rantakaavoitus

Ensimmäinen rantakaava Hämeenkyrössä laadittiin taajaman lähialueelle. Tämä Yliniskalan rantakaava vahvistettiin vuonna 1971. Rantakaavoja on laadittu kaikkiaan kahdeksalle alueelle vv. 71-94, joista neljä sijaitsee taajaman yleiskaava-alueella.

Rakennusjärjestys

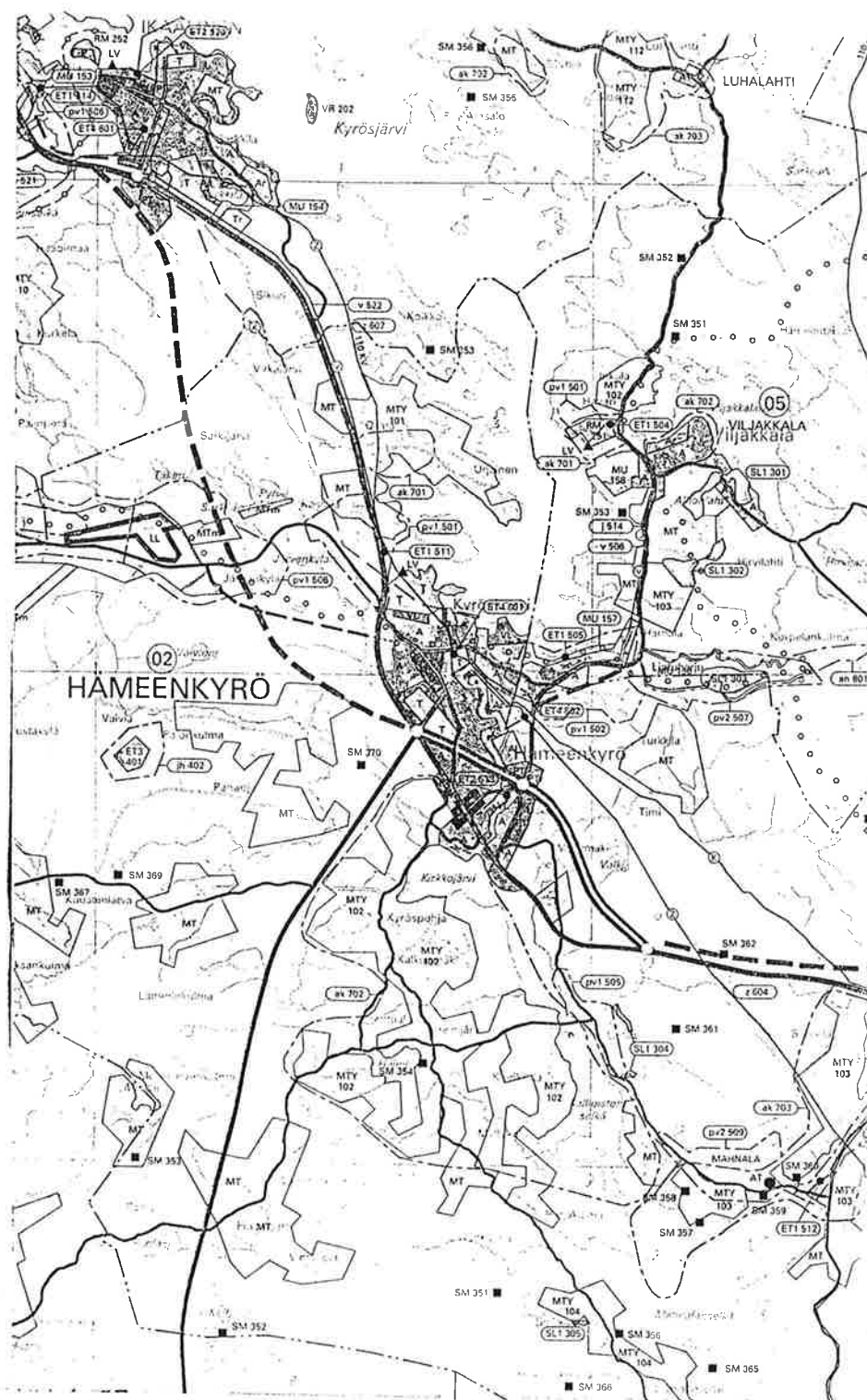
Hämeenkyrön rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 26.11.1990.

Voimassaolevat kaavat

Pirkanmaan 3. seutukaava on hyväksytty syksyllä 1995 (vahvistettavana).

Seutukaavan aluevaraukset Hämeenkyrössä:

Maankäyttö	ha
asuminen	718,5
keskustatoiminnat	61,5
liiketoiminta	78,2
teollisuus	205,9
viheralueet	165,2
taajama-alue yhteensä	1 229,3
maatalous	9 007,6
erityisalueet	56,3
seutukaava yhteensä	10 293,2

Kuva 26
Pirkanmaan 3. seutukaava
Hämeenyrön keskustan koh-
dalla

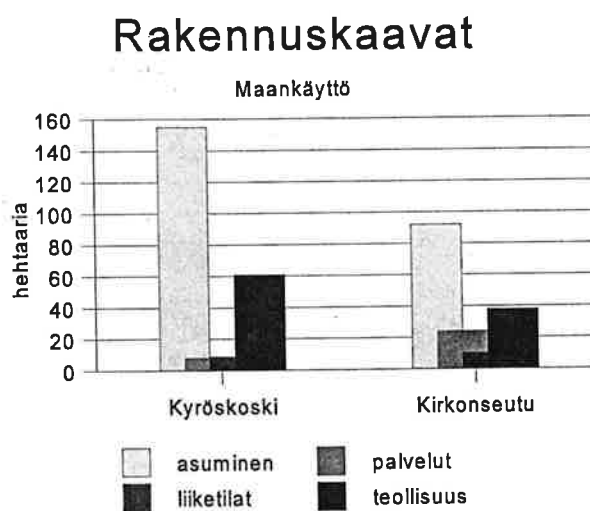
Yleiskaavat

Taajaman osayleiskaava vuodelta 1983/kunnanvaltuusto
Pinsiönkankaan osayleiskaava vuodelta 1985/ympäristöministeriö
Sasi-Mahnala-Laitila osayleiskaava vuodelta 1992/lääninhallitus

Rakennuskaavoitettu alue yhteensä 819 ha vuonna 1996

Kyröskosken rakennuskaava	255 ha v.1941 + laajennukset 55 ha
Kyröskosken itäisen osan rk	55 ha v.1970
Kirkonseudun rk	210 ha v.1969
Kirkonseudun laajennus	129 ha v.1973 + laajennukset 91 ha
Osaran rk	24 ha

Kuva 27
Maankäyttö taajaman rakennuskaavoissa

Naapurikuntien kaavoitustilanne kuntarajalla

- Nokia:** Ei suunnitelmia kuntarajaan liittyville alueille. Kunnan yleiskaava 1980-luvulta.
- Ylöjärvi:** Ei suunnitelmia kuntarajaan liittyville alueille. Valmisteilla harjuaalueen osayleiskaava.
- Ikaalinen:** Ei suunnitelmia kuntarajaan liittyville alueille.
- Viljakkala:** Vilpeen osayleiskaava, kv 1993; Vilpeen rakennuskaava 1996. Osayleiskaavassa arvioidaan noin 50% Viljakkalan asukasmäärän kasvusta sijoittuvan Vilpeen alueelle, jonka väkiluvun arvioidaan kasvavan vuoteen 2000 mennessä 600 asukkaaseen. Alueelle on varattu uusia pientaloalueita 29 ha ja lisäksi reservialueita 16 ha. Manninsaari on kaavoitettu lomakeskukseksi ja sen läheisyyteen myös uimaranta. Alueelle on varattu palvelualueita päiväkotia ja päivittäistavara-liikettä/elintarvikekioskia varten.
- Mouhijärvi:** Ei suunnitelmia kuntarajaan liittyvillä alueilla.
- Suodenniemi:** Ei suunnitelmia kuntarajaan liittyvillä alueilla.

3. Rakennuskaava-alueen kapasiteetti ja kaavavaranto

Kaavoissa asuntorakentaminen, liikenneverkko ja viheralueet edustavat 3/4 maankäytöstä ja siten ratkaisevat taajaman kokonaisrakenteen hyvin pitkälle. Palvelujen, liiketoiminnan ja teollisuuden osuus on vain 1/5 maankäytöstä.

Taajaman kahden keskustan rakenteellinen ero selviää edellä olevasta maankäytön kaaviosta Kyröskosken ja Kirkonseudun vahvistettujen rakennuskaavojen mukaan.

Asuntoalueet

Asumiselle varattuja korttelialueita rakennuskaava-alueella on noin 250 ha, ja niillä rakennusoikeutta yhteensä noin 465 000 kem², joka vastaa yli 9 000 asukasta taajamakeskustoissa tavoitteellisella vuoden 2010 asumisväljyydellä (51 kem²/asukas) mitoitettuna.

Asuntorakentamisen varanto nykyisissä rakennuskaavoissa on noin 90 000 kem², joka mahdollistaa yli 1 700 asukkaan kasvun em. mitoitusperusteella keskustaajamassa.

Rakentamattomia omakotitontteja keskustaajamassa on noin 270 kpl, joista kunnan omistamia on noin 100. Rakennuspaikoista noin 210 sijaitsee Kyröskoskella ja 60 Kirkonseudulla. Tiiviimpään rakentamiseen rivi- ja kerrostaloille varattuja rakennusalueita on 43 kpl, joista kunnan omistamia 13. Tästä asuntorakentamisvarannosta sijaitsee Kyröskoskella 38 000 kem² ja Kirkonseudulla 12 000 kem², vastaten noin 500 kpl ja 160 kpl asuntoja.

Teollisuuden ja liiketoiminnan korttelialueet

Kyröskosken rakennuskaavoissa varsinaisia teollisuusalueita ovat Metsä-Serlan tehdaslaitosten alueet yhteensä noin 22 ha taajamakeskustassa. Kartonkitehtaan laajennukset on toteutettu tämän alueen sisällä. Kartonkitehtaan kem²-määrä ei ole mukana laskelmissa. Sahan alueet 16 ha eivät sisälly rakennuskaavaan. Kyröskosken itäisen osan kaavassa on lähes 4 ha teollisuuskäyttöön varattua maa-aluetta kosken partaalla ja vanhan myllyn alueella. Tälle alueelle rakennetaan nyt Oy Kyröskosken voima Kyrö Power Ltd:n toimesta maanalainen tunnelivoimala. Kyröskosken taajamaan liittyvät Tippavaaran 1- ja 2-alueiden teollisuus- ja liiketoiminnan korttelialueet, joiden kokonaiskapasiteetti on 120 000 kem². Niiden yhteenlaskettu käyttämätön kapasiteetti on yli 50 000 kem² teollisuus- ja lähes 10 000 kem² muuta liiketoiminnan rakennusoikeutta. Alueella sijaitsee myös kartonkitehtaan varasto.

Kirkonseudun rakennuskaavoissa teollisuusalueita ovat Kalalahden, Salosen ja Uskelanniemen alueet sekä varantona myös Heiskanmetsän

alue. Kaikki sijaitsevat taajaman reuna-alueilla. Näistä Heiskanmetsän aluetta ei ole ryhdytty rakentamaan. Salosen alueen sijainti ei puolla sen laajentamista. Kalalahden teollisuusalueen kokonaiskapasiteetti on 100 000 kem² ja rakentamaton kapasiteetti on yli 50 000 kem².

Kaupan ja yksityisten palvelujen korttelialueet

Vähittäiskauppa ja yksityiset palvelut ovat pääsääntöisesti sijoittuneet molempien taajamien keskustoihin. Raskaan tavaran kauppa (rauta ja maatalous) puolestaan sijaitsee kaavoitetuilla teollisuus- ja liiketoiminnan alueilla (Tippavaara 1-2). Taajamakeskuksiin on kaavoitettu seuraavasti kaupan ja yksityisten palvelujen kerrosalaa: Kyröskoskelle noin 30 000 kem² ja Kirkonseudulle noin 20 000 kem². Lisäksi Tippavaaran alueelle sijoittuu yksi ostoskeskus ja liikerakentamisen varantoa on noin 7 000 kem². Kaavoitetusta liikerakentamisesta on toteuttamatta Kyröskoskella 14 000 kem² ja Kirkonseudulla noin 6 000 kem².

Julkisten palvelujen korttelialueet

Pääpaino julkisten palvelujen sijoittumisessa on Kirkonseudulla, johon on kaavoitettu 24 ha ja 95 000 kem² julkisille rakennuksille. Näihin sisältyvät kunnan ja seurakunnan toimitilat, terveyskeskus ja vanhainkoti sekä oppilaitoksista ammattikoulu, keskuskoulu (ala-aste, kirjasto ja kansalaisopisto) ja nk. yhteiskoulu (yläaste, lukio). Laitosten laajentaminen on toteutettu niiden nykyisille korttelialueille. Kirjaston laajentaminen toteutetaan nykyisellä keskuskoulun korttelialueella. Kaavavarantoa julkisille palveluille on Kirkonseudulla noin 20 000 kem².

Kyröskoskella rakennettuja julkisten palvelujen korttelialueita ovat koulu (ala-aste), seurakuntatalo ja Koskilinna (monitoimitilat) yhteensä noin 7 ha ja 40 000 kem². Rakentamatonta kapasiteettia on noin 9 000 kem² pääosin torikeskuksen alueella.

Lisäksi Hiidenlahden ja Kyröskosken harjun alueille on varattu rakennuspaikat päiväkodille.

Osaran maatalousoppilaitokselle on kaavoitettu yhteensä noin 20 000 kem² rakennusoikeutta ja laitoksen lisärakentaminen voidaan sijoittaa sen nykyiselle toimialueelle uudistamalla rakennuskaavaa.

Kaavavaranto yhteensä

Laskelmassa on Tippavaaran teollisuus- ja liiketilat sisällytetty Kyröskosken varantoon. Perusteluna tähän on Tippavaaran liikenteellinen ja toiminnallinen liittyminen Kyröskosken taajamakeskukseen vaikka se kaavajaoituksessa onkin osa kirkonseudun rakennuskaavaa. Kyröskosken kaavoitettuun teollisuuskapasiteettiin ei ole laskettu mukaan itäisen kaava-alueen teollisuusaluetta, joka nyt otetaan käyttöön voimala-alueena. Heiskanmet-sän teollisuusaluetta ei ole otettu käyttöön. Se on laskettu mukaan Kirkon-seudun kaavavarantoon vaikka se ei toiminnallisesti tai liikenteellisesti yhdistykään Kirkonseudun taajamarakenteeseen.

<i>Varanto kem²</i>	<i>Asunnot</i>	<i>Julkiset palvelut</i>	<i>Liiketilat</i>	<i>Teollisuus</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Kyröskoski</i>	65 000	9 000	21 000	50 000	145 000
<i>Kirkonseutu</i>	25 000	20 000	6 000	85 000	136 000
<i>Yhteensä</i>	90 000	29 000	27 000	135 000	281 000
<i>% kapasiteetista</i>	19	20	43	32	25

Laskettuna vuoden 2010 asumisväljyydellä ja asuntokuntakoolla (51 kem²/asukas; 1,9 henkilöä/asuntokunta) kaavavaranto vastaa 900 kpl asuntoja ja 1 750 asukasta lisää keskustaajama-alueelle. Kun kaavan toteutumisasteeksi oletetaan 70-80 %, vuosien 1990-94 keskimääräisellä rakentamisvolyyymillä 74 asuntoa/vuosi tämä vastaa noin 9-10 vuoden asuntorakentamista.

Julkisten palvelujen varanto vastaavalla toteutumisasteella merkitsee noin 480 työpaikkaa (60 kem²/työpaikka). Vastaavasti teollisina työpaikkoina varanto merkitsee 1 650 työpaikkaa (80 kem²/työpaikka). Liikerakentamisen kaavavaranto vastaa 450 palvelutyöpaikkaa tai 95 kaupan työpaikkaa (200 kem²/työpaikka). Kuitenkin liikerakentamisen kaavavarantoa on olemassa lähes sama määrä kuin rakennettua kaupan ja yksityisten palvelujen tilaa on tällä hetkellä olemassa.

Kokonaismääränä voidaankin arvioida, ettei muuhun kuin asumiseen kaavoitettua rakennusoikeutta tarvita taajama-alueelle nykyistä enempää. Käyttötarkoituksryhmittäin on kuitenkin syytä tarkastella lähemmin kaavoitetun rakennusoikeuden soveltuvuutta haluttuun kehitykseen kokonaismaankäytön osalta.

Maanomistus

Maanomistusolot suunnittelualueella ilmenevät oheisesta kartasta. Kunnan omistuksessa kaavoitetuista aluevarannoista ovat pääosin Kalalahden, Tippavaaran ja Heiskanmetsän liike- ja teollisuusalueet; Kyröskosken harjun uuden asuntoalueen 1-vaiheen aluevarannot ja rakentamiskelpoisista maa-alueista Heiskanmetsän alue, Kyröskosken ja Hämeenkyrön eritasoliittymiin liittyviä maa-alueita.

Kuva 28
Kunnan maanomistus
keskusta-alueella

4. Lähtötilanne ja kehitysennusteet

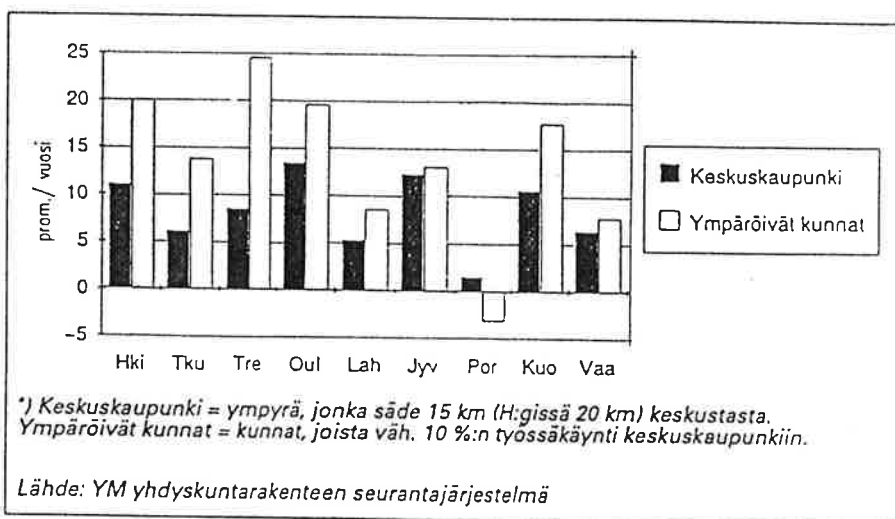
Hämeenkyrön asema

Yleiskaavan suunnitteluprosessi on vaatinut osaltaan jonkinlaisen näkemyksen hahmottamista tulevaisuuden yhdyskuntakehityksen vaihtoehtoista.

Maailman mitassa kaupungistuminen ja suurkaupunkien hallitsematon kasvu ovat kehitykselle ominaista. Sen käänteisenä puolena on reuna-alueiden laajeneminen ja autioituminen.

Kansainvälisesti tarkasteltuna Hämeenkyrö on osa tällaista reuna-aluetta. Voidaanhan koko Suomea tästä näkökulmasta luonnehtia harvaan asutuksi metsätalousalueeksi ja maamme kaupunkeja maaseututaajamiksi jo keski-Euroopan näkökulmasta. Samalla kun Hämeenkyrö on osa Euroopan syrjäseutua, sillä on myös merkittäviä voimavaroja luonnon- ja ympäristöarvoina. Elinvoimainen maaseutukulttuuri on ainakin vielä yksi paikallinen voimatekijä ja vetovoima. Kymmenen vuotta sitten asetetun tavoitteen mukaisesti Hämeenkyrö on myös onnistunut karistamaan yltään taantuvan teollisuuspaikkakunnan leiman ja kehittämään kuntaa monipuolisten palvelujen keskuksena ja asumispaikkakuntana.

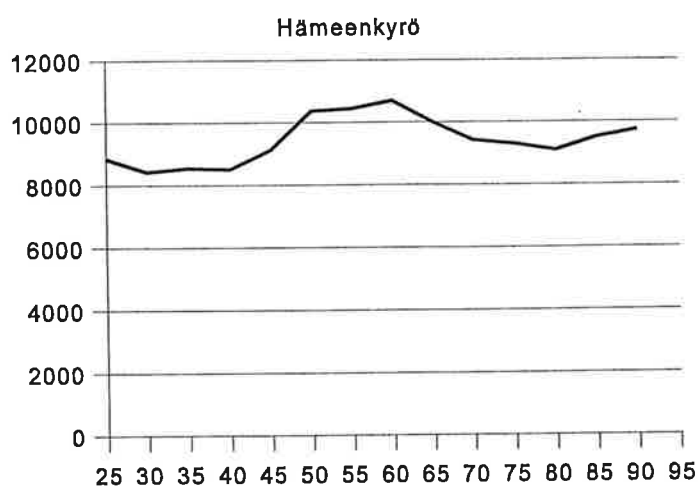
Kaupungistumisen rinnalla tapahtuu yhdyskuntarakenteen hajaantumista. Tämä on seurausta monista kaupungistumiseen liittyvistä ongelmista. 1980-luvulla Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa väestönkasvu on suuntautunut metropolien reuna-alueille ja niitä ympäröiviin taajamiin. Näin on tapahtunut myös Suomessa ja erityisen voimakkaasti Tampereen metropoli-alueella. Hämeenkyrön väkiluku kääntyi tämän kehityksen tuloksena nousuun vuodesta 1986.

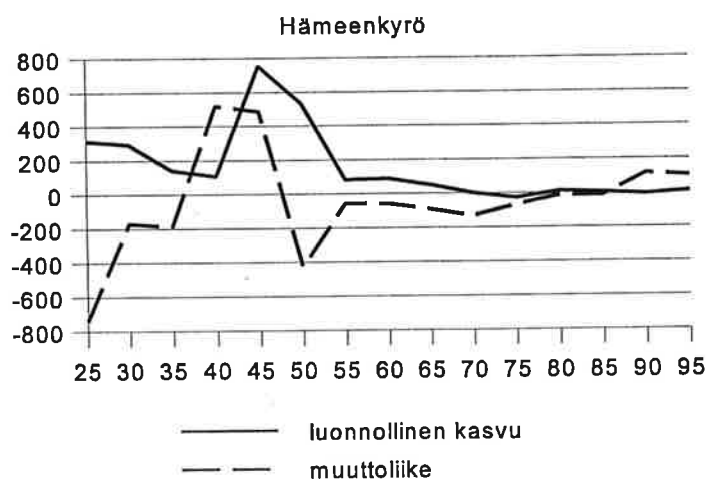
Kuvat 29

Väestönmuutos suurimpien kaupunkiseutujen keskuskaupungeissa ja ympäröivissä kunnissa 1980-luvulla

Väestömuutos vv.25-95

Väestömuutos vv.1925-95

Kuva 30
Väestömuutos vv. 25-95

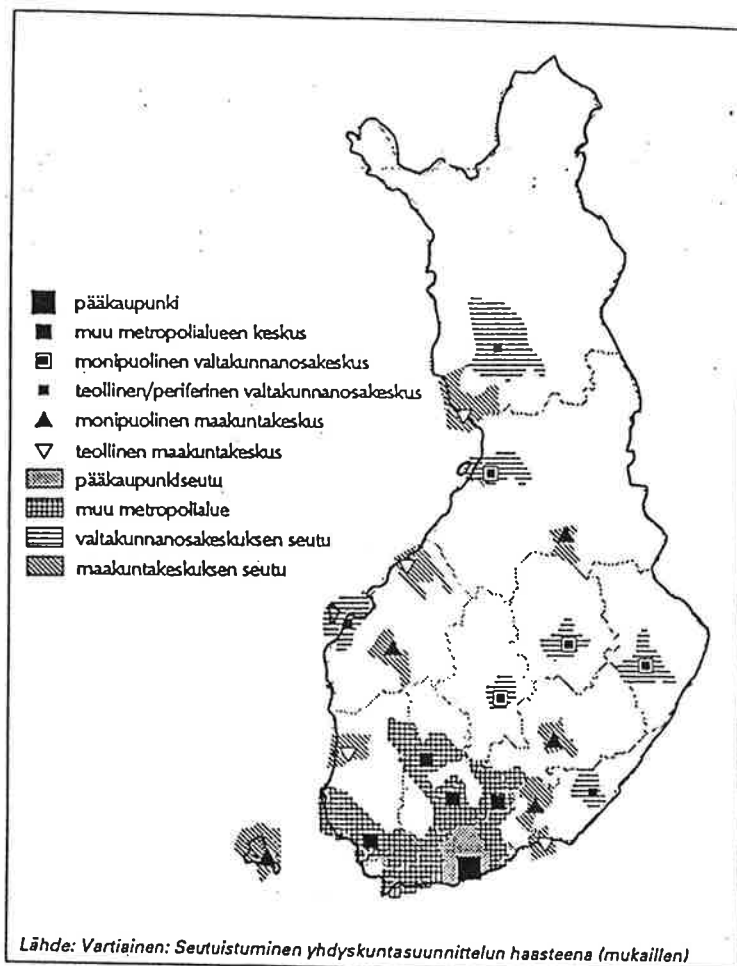
Tampereen metropolialueen ennustetaan kasvavan noin 25000 asukkaalla vuoteen 2010 mennessä ja voidaan arvioida, että toteutuessaan osa tästä väestönkasvusta suuntautuu Hämeenkyröön. Hämeenkyröön muuttajan muotokuvaa on tutkittu. Pääosa kuntaan muuttajista on lapsiperheitä, joille merkittävää on ympäristön turvallisuus, puhtaus, asumisväljyys ja asumiskustannusten alhaisuus kaupunkialueisiin verrattuna.

Asumistoiveena enemmistöllä muuttajista (3/4) on omakotitalo. Vastaava kehitys on meneillään muuallakin Euroopassa: halutaan palata pikkukaupunkielämään ilman pendelöintipakkoa ja arvostetaan pienempien kaupunkien elämisen laatua. Samalla on tutkimuksissa havaittu sosiaalisten verkkojen niukkenemista seurauksena pendelöinnin aiheuttamasta aikapulasta ja myös pientaloasumisesta elämäntapana.

Erityisesti Ruotsissa tehdyt tutkimukset viittaavat pinnallisiin sosiaalisiin suhteisiin, myös perhepiirissä, ja kulutuskulttuurin voimistumiseen erilaisine pihan- ja puutarhanhoitolaitteineen.

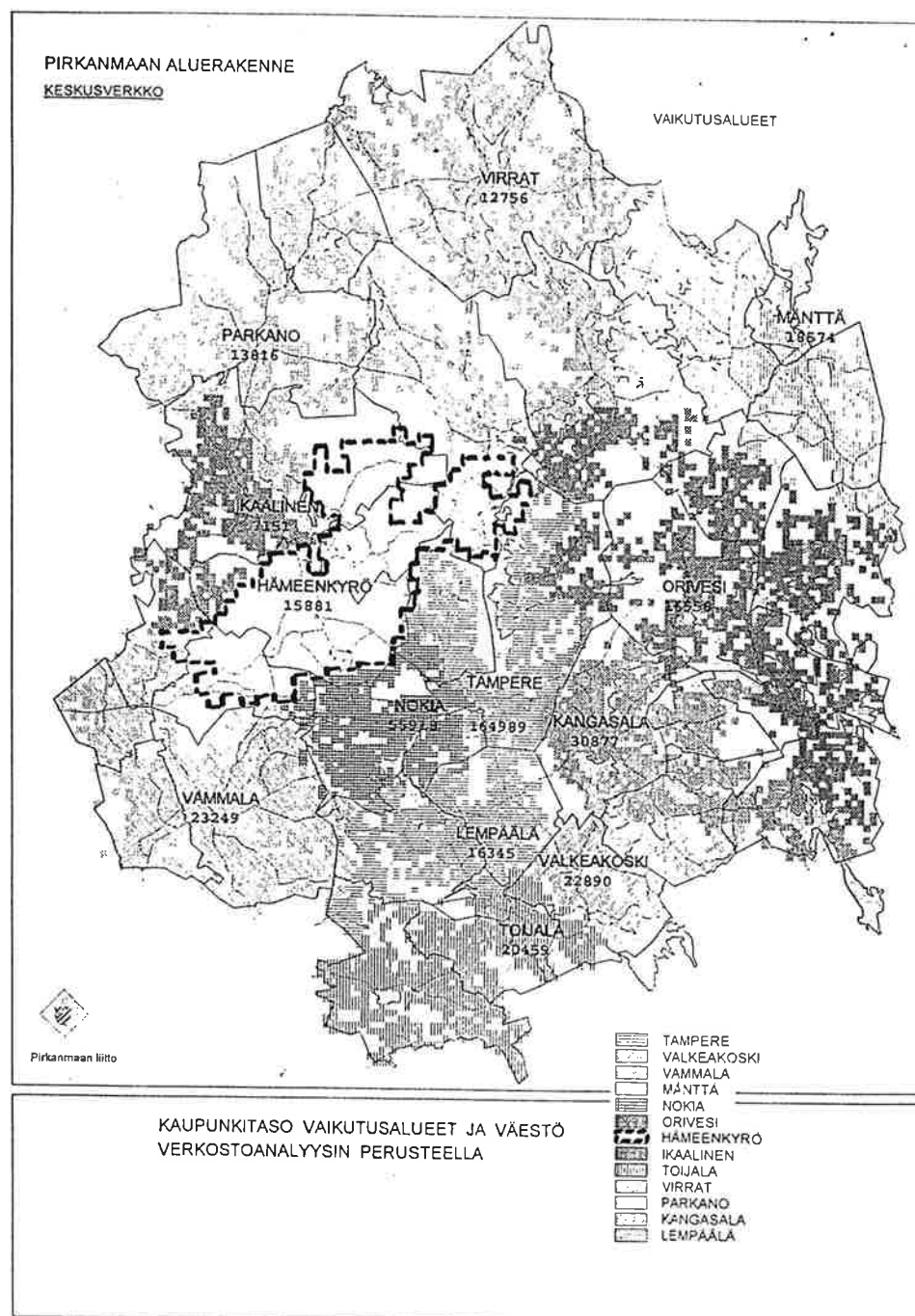
Hämeenkyrölle asumiskuntana tämä antaa haasteen kehittyä omavaraisena ja itsenäisenä taajamana, jossa myös uusille asukkaille tarjoutuu mahdollisuus juurtumiseen ja taloudelliseen sopeutumiseen. Tutkimusten mukaan nämä tekijät lisäävät ihmisten itsenäisyyttä ja elämänhallintaa. Voimakkaasti kasvanut joukkotyöttömyys puolestaan heikentää niitä. Hämeenkyrö on viime vuosina ylläpitänyt työpaikkaomavaraisuusasteensa (93 %). Pendelöijiiä kunnan työllisistä asukkaista oli kuitenkin noin neljännes ja vastaavasti Hämeenkyrössä työssäkäyvistä noin viidennes oli muissa kunnissa asuvia. Nämä osuudet ovat suhteellisen suuria. Yhteiskuntatalouden näkökulmasta pendelöinnin aiheuttama liikenteen, energiakulutuksen ja saastemäärien kasvu ovat ongelmia.

Hämeenkyrö on myös talousalueena osa Tampereen metropolialuetta. Tampereen kehittyminen kasvukeskuksena voi antaa Hämeenkyrölle kasvusysäyksiä. Tampereen vaikutuspiirissä Hämeenkyrö kytkeytyy osaksi erilaisia kehittämismalleja. Tulevaisuudessa tarvitaan yhä enemmän yhdensuuntaista yhteistyötä Tampereen vaikutusalueen paikkakuntien kesken, jotta tällaisia kehitysetuja alueelle voidaan saavuttaa. Kasvavan metropolialueen läheisyys antaa Hämeenkyrölle mahdollisuuksia myös tuotetuotteiden tuotantoalueena sekä matkailu- ja virkistyskohteena.

Kuva 31
Suomen kaupunkiseutujen
profiilit

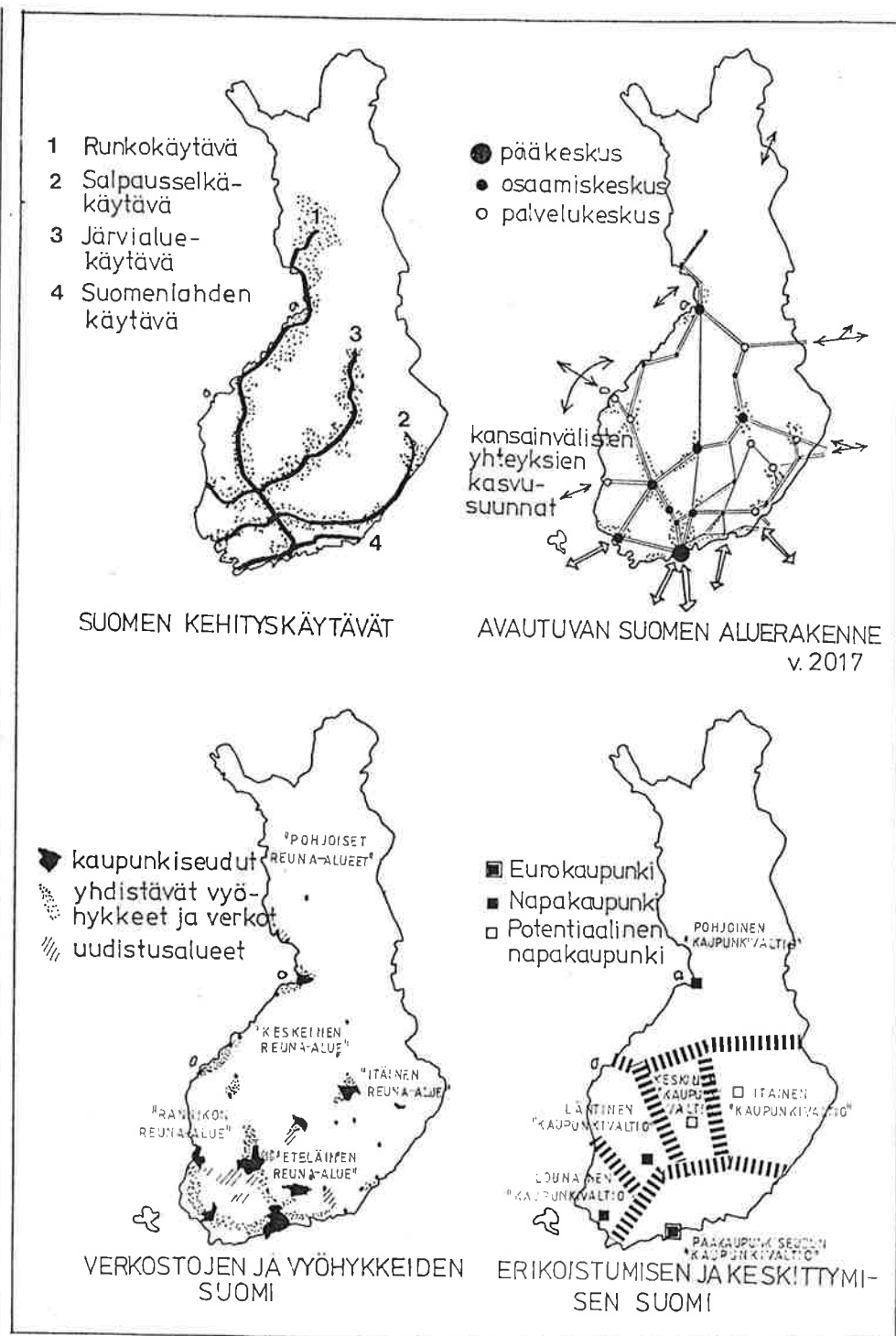
Kuva 32
Pirkanmaan aluerakenne ja
vaikutusalueet

Hämeenkyrö on asemaltaan luoteis-Pirkanmaan seutukunnan yhteistyökeskus. Alueen yhteiset kehityshankkeet tähtäävät infrastruktuurin parantamiseen, matkailun kehittämiseen, kulttuuriperinteen ja erikoisosaamisen hyödyntämiseen, elinkeinojen kehittämiseen ja mm. Kyrösjärven vesistöalueen hyödyntämiseen.

Hämeenkyrö on seutukunnan kasvukeskus. Kunnan talous on säilynyt vakaana huolimatta taloudellisen laman, joukkotyöttömyyden ja valtion kunta- ja palvelurakennemuutosten vaikutuksista. Kunnan palvelurakenne ja -taso on kyetty ylläpitämään. Hämeenkyrö luokitellaan kaupunkitasoiseksi keskuksiksi ja sen vaikutusalueeksi arvioidaan noin 16 000 asukasta.

Kuva 33
Suomen aluerakenteen vaihtoehdot

Keskustasuunnittelulle ja Hämeenkyrön kehitykselle voidaan nähdä ainakin seuraavat tulevaisuuden vaihtoehdot.

1- Nykytilanne:

muuttovoitto koko kuntaan ja muuttovoitto taajamaan +84 asukasta
vuodessa
elektroniikka-alalle muodostunut +500 työpaikkaa
puunjalostuksen jatkuvuus kunnassa turvattu ainakin toistaiseksi
epävarmuustekijöinä joukkotyöttömyyden synnyttämät sosiaaliset
ongelmat, maatalouden muutokset EU-politiikan seurauksena, pää-
tuotantoalojen vientiriippuvuus
kuntatalous vakaa ja palvelurakenne toimiva.

Malli edustaa hitaan kasvun ja kehityksen vaihtoehtoa, jossa ulkoiset
sysäykset ovat tukeneet kasvua. Ongelmat eivät ole päässeet hallitsematto-
maksi. Tätä voidaan pitää myös tavoitemallina, kun onnistutaan ratkaise-
vasti vähentämään työttömyyttä ja siten turvaamaan ikääntyvien ikäluokki-
en ostovoima tulevaisuudessa.

2- 0-vaihtoehto:

ei muuttovoittoa, väki vähenee ja ikääntyy
ei uusia tuotantoaloja
ei uusia ulkoisia sysäyksiä talouskasvuun
työttömyys pysyy korkeana ja nuoriso muuttaa yhä enemmän metropo-
lialueille
toimivien maatilojen määrä vähintään puolittuu nykyisestä, tilat autioi-
tuvat vähitellen
kunnan verotulot vähenevät ja palvelurakennetta joudutaan heikentä-
mään

Mallissa väestö ikääntyy, verokertymä ja ostovoima heikkenevät. Taloudel-
linen selviäminen vaatii panostamista omiin voimavaroihin, erityisesti
maaseudun voimavarojen käyttämiseen lomarakentamisen, matkailun,
energiatuotannon ja muiden maatalouden oheiselinkeinojen kehittämiseksi.
Teollisten voimavarojen ylläpito on riippuvaista maailmanmarkkinoiden
kehityksestä ja teollisten työpaikkojen määrä jatkaa vähentymistä. Vähäi-
sen rakentamisen painopiste siirtyy haja-asutukseen ja osin keskusta-
asumiseen. Omakoti- ja liikerakentaminen ovat vähäistä. Keskustapalvelut
ja tieverkko rappeutuvat.

3- Katastrofimalli:

taloudenpidon perusta romahtaa, kun maatalouden harjoittaminen käy
kannattamattomaksi,
korkean teknologian tuotanto siirtyy maan rajojen ulkopuolelle ja
työttömyys kasvaa edelleen.

Seurauksena on maaseudun autioituminen, väestön voimakas ikääntyminen
ja yleinen taantuma. Muuttoliike kääntyy voimakkaan tappiolliseksi, kun
nuorison lisäksi suuri osa työikäisestä väestöstä siirtyy metropolikeskuk-
siin. Taajama autioituu eikä uutta rakentamista tapahdu.

Jonkinlainen kehitys, ymmärrettiinpä se kasvuksi, laadulliseksi paranemiseksi tai näiden jonkinlaiseksi yhdistelmäksi, on luonnollisesti jokaisen yhdyskunnan tavoite. Hämeenkyrökään ei lähde omassa tulevaisuusennusteessaan taantuvasta kehityksestä. Ratkaisuja joudutaan tekemään jatkuvaan kasvuun perustuvan kehityskuvan ja laadulliseen paranemiseen painottuvan kehityskuvan välillä tai niiden yhdistelmänä.

Maankäyttöä suunniteltaessa vaihtoehdot ovat vieläkin selkeämpiä: joko laajentaa rakennettua aluetta jatkuvasti varautuen kasvuvaihtoehtoihin, tai pyrkiä jo rakennettujen resurssien hyödyntämiseen aiempaa tehokkaammin ja tiivistämään rakennetta. Näistäkin voidaan toki löytää hyväksyttävä yhdistelmä. Kokonaistilanne Suomessa on kuitenkin se, että kaavoitettuja alueita ja rakenteita on olemassa kaksinkertaiselle väestömäärälle nykyiseen verrattuna.

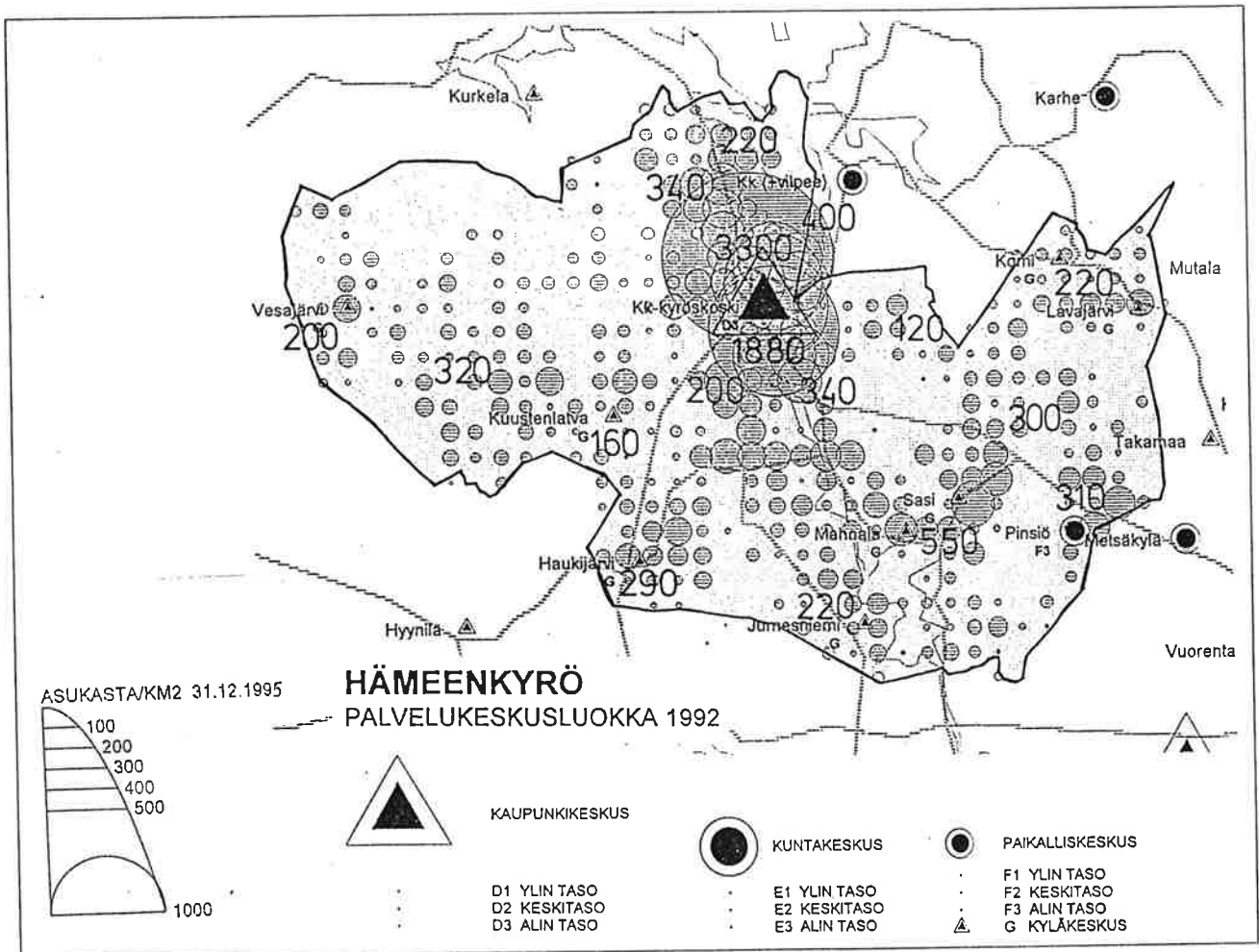
Yhdyskuntarakenteen hajautuminen merkitsee energiakustannusten nousua ja lisäkustannuksia tie- ja teknisten verkostojen ylläpidossa, palveluiden saavutettavuuden heikkenemistä ja usein myös ympäristön visuaalisten arvojen alenemista. Tämä puoltaa olemassaolevien rakenteiden tehokkaampaa käyttöä. Hämeenkyrössä on lähinnä tehtävä valinta nykyisen taajama-alueen rakenteen tiivistämisen ja taajamarakenteen laajentamisen välillä. Kahden taajamakeskuksen olemassaolo hajottaa jo valmiiksi sen rakennetta. Maankäytön jatkuva laajeneminen merkitsee hitaan kasvun oloissa myös alueiden jäämistä pysyvästi keskeneräiseksi. Tätä merkitsee myös ylisuuren kaavavarannon olemassaolo.

Väestö

Väkiluvun muutos, väestön sijoittuminen

Kunnan väkiluku oli vuoden 1995 lopussa 9 736 henkilöä. Aasukkaat jakautuivat kunnan eri osa-alueille seuraavasti:

vuosi	1950	1960	1970	1980	1990	1995
K-koski	1 960	2 441	2 650	3 533	3 402	3 639 37,4 %
Kirkonseutu	400	959	1 210	1 624	2 401	2 423 24,9 %
taajama	2 400	3 856	4 558	5 157	5 803	6 062
taajama-aste	23 %	36 %	46 %	56 %	62 %	62,3 %
haja-asutus	7 778	6 844	5 446	4 047	3 614	3 674
koko kunta	10 178	10 725	10 004	9 204	9 417	9 736

Kuva 35
Väestön sijoittuminen kun-
nan eri osa-alueille

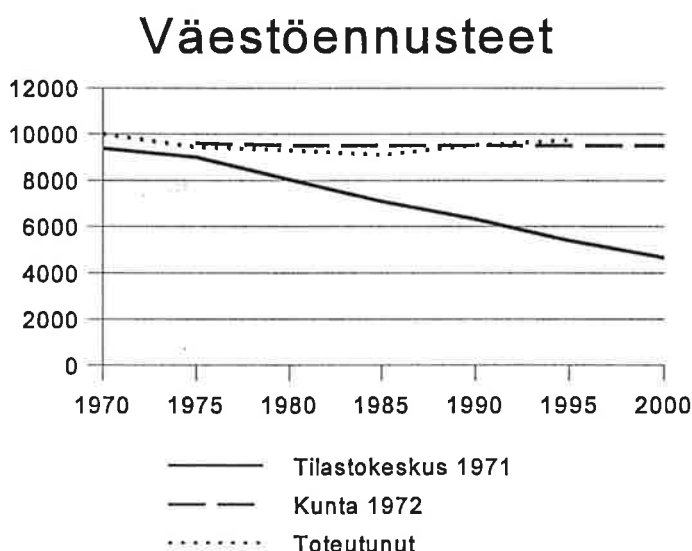
Hämeenkyrön väkiluku on tasaisesti noussut vuodesta 1986 siten, että taajamaväestö on lisääntynyt noin 84:lla henkilöllä vuodessa ja haja-asutuksen väestö vähentynyt noin 42:lla henkilöllä vuodessa. Osa kasvusta on sijoittunut taajaman lievealueelle. Haja-asutusalueilla kasvua on tapahtunut Ylöjärveen ja Nokiaan rajoittuvilla kunnan osa-alueilla, erityisesti Sasi-Mahnala alueella sekä Haukijärvi-Laitila alueilla. Kunta on pitänyt tavoitteena hidastaa taaja-asutuksen muodostumista kaava-alueen ulkopuolelle samalla, kun aiemmassa yleiskaavassa arvioitiin viidenneksen rakentamisesta kuitenkin kohdentuvan keskustan ulkopuolelle.

Keskimäärin tämä arvio on toteutunut vuosina 1970-90 jolloin se oli 19 %, mutta hitaamman rakentamisen vuosina 1990-95 on peräti kolmannes asuntorakentamisesta kohdistunut haja-asutukseen. Sitä on säädellyt Sasi-Mahnalan alueelle laadittu osayleiskaava, jollainen on valmisteilla myös Lavajärven alueelle. Voidaan arvioida, että näille alueille tapahtuu edelleenkin muuttoa Tampereen-Ylöjärven suunnasta varsinkin, kun Ylöjärvelä Metsäkylän alue on yksi sen kasvusuunnista. Seutukaavaselvityksessä kehitettäviksi kyläkeskuksiksi on todettu Lavajärvi, Pinsiö, Mahnala ja Vesajärvi. Näihin kuuluu myös Jumesniemi. Väestökato yleiskaavaan sisältyvillä Kostulan-Järvenkylän sekä Kyröspohjan kyläkeskusalueilla on hidastunut ja osin kääntynyt nousuun. Kaikkiaan taajama-aste on tasaisesti

noussut ja sen ennakoidaan nousevan edelleen.

Väestöennusteet eri vaiheissa ovat luvanneet kunnalle vaihtelevaa tulevaisuutta. Kunta on toisaalta toteuttanut varsin hyvin omat väestötavoitteensa. Vuonna 1995 Tilastokeskus ennustaa Hämeenkyrön vuoden 2000 väestöksi 9848 asukasta ja vuodelle 2010 9939 asukasta muuttovoiton jatkuessa. Omavarainen kasvuennuste taas osoittaisi väkiluvun putoavan vuoteen 2010 parilla sadalla asukkaalla.

Kuva 36
Väestöennusteet

Väestön ikärakenteen muutos

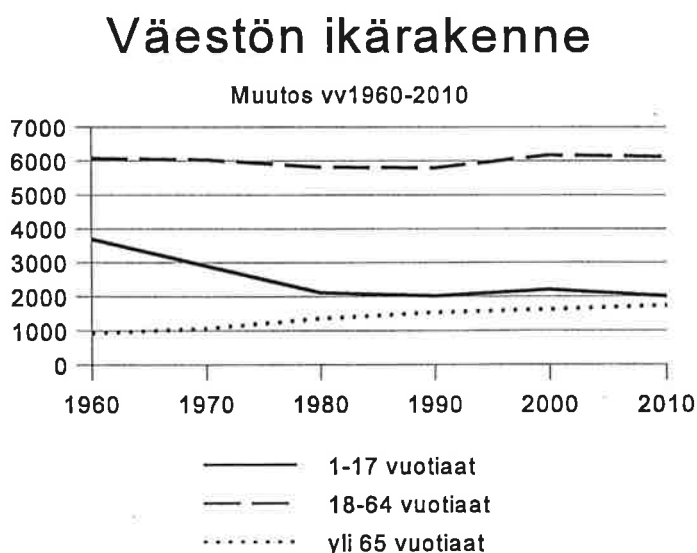
Väestömäärän rinnalla tärkeä muutostekijä on väestön ikärakenne. Se muuttaa palvelujen kysynnän rakennetta. Huomattavin muutos tapahtuu vasta vuoden 2010 jälkeen nk. suurten ikäluokkien vanhetessa. Tilastokeskuksen ennuste vuodelle 2030 olettaa yli 64-vuotiaitten osuuden Hämeenkyrön väestöstä tällöin ylittävän 25 %. Vuoteen 2010 mennessä ennakoitu vanhusväestön kasvu on vain +1 % nykyiseen 17,3 %:n väestöosuuteen. Kuitenkin yli 80-vuotiaiden määrän ennakoidaan nousevan noin 430:en v.2010, kun määrä v.1988 oli 330 ja v.1970 noin 140.

Lasten osuuden ennakoidaan pienenevän 2,5 %-yksiköllä ja erityisesti alle kouluikäisten määrä vähenee.

Muuttoliikkeen vaikutuksesta tämä ennuste voi kuitenkin muuttua, kun kuntaan muuttajat ovat lapsiperheitä. Tällöin alle kouluikäisten määrä ei putoaisi nyt ennustettua vauhtia.

Suuri vaikutus näillä ikärakenne muutoksilla on sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntään. Ennusteen perusteella voidaan myös arvioida, ettei oppilaitostiloja ole tarve laajentaa. Haja-asutusalueella pienet kouluyksiköt voivat osaltaan toimia vetovoimatekijänä lapsiperheille.

Kuva 37
Väestön ikärakenne

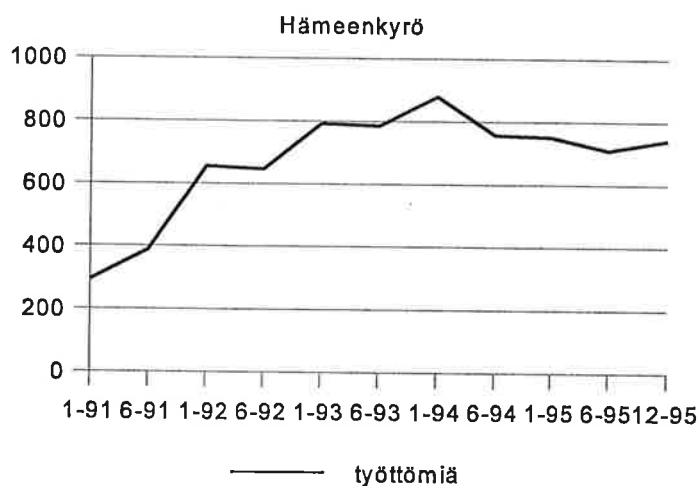
Taajama-alueella kouluikäisiä lapsia on keskimääräistä enemmän Kyröskosken itäisellä alueella (Vilpee, Käpylä), Kirkonseudulla keskustan ja Kyröspohjan alueilla. Kyröskoskella voidaan arvioida, että tulevaisuudessa myös uudella Kyröskosken harjun alueella asuu lapsiperheitä.

Vanhusten osuus on keskimääräistä korkeampi Kyröskoskella Järvenkylän ja Kostulan kyläkeskusten alueella ja Kirkonseudulla Uskelan alueella. Vanhusten osuuden taajamaväestöstä voidaan arvioida kasvavan keskimääräistä enemmän. Myös haja-asutusalueelta siirrytään lähemmäs palveluja.

Työllisyys ja ammatissa toimiva väestö

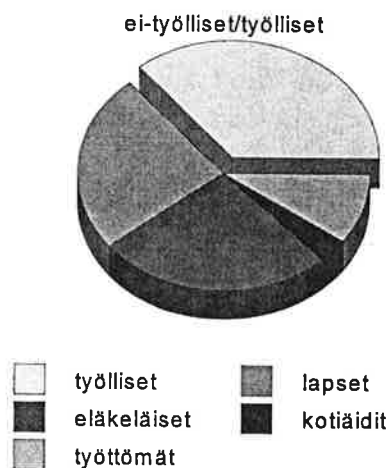
Merkittävä tekijä väestökehityksen kannalta on ammatissa toimivan väestön osuus ja sen työllisyys. Kunnassa on arvioitu työikäisen, ammatissa toimivan väestön osuuden pysyvän suhteellisen vakaana noin 44 %:ssa, mutta yhä suuremmaksi ongelmaksi on muodostunut työttömyys. Se vaikuttaa kuntatalouteen ja kunnan toimintakykyyn, palvelujen kysyntään ja tarpeeseen ja alueen yleiseen hyvinvointiin. On ryhdytty puhumaan nk. huoltosuhteesta, jolla tarkoitetaan mm. ei-työllisen väestönosan suhdetta työlliseen (lapset, opiskelijat, eläkeläiset, työttömät jne). Tämä huoltosuhde Hämeenkyrössä on keskimäärin 1,8. Vajaa 36 % väestöstä on työllisiä aikuisia. Noin 6 200:sta ei-työllisestä hämeenkyröläisestä runsas 2 500 on lapsia ja opiskelevia nuoria, runsas 2 400 on eläkkeellä ja näistä 1 700 vanhuuseläkkeellä. Noin 15 % näistä ei-työllisistä on työttömiä työnhakijoita ja noin 5 % kotiaiteja.

Työttömyys vv.91-95

Kuva 38
Työttömyys v. 1991-1995

Huoltosuhte

Kuva 39
Huoltosuhte

Asuntokuntien muutos

Merkittävä väestörakenteen muutosennuste on asuntokuntien koon pieneneminen. Asuntokunnan muodostavat kaikki samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvat henkilöt.

Asuntokuntien keskipakko Hämeenkyrössä oli vuonna 1991:

Koko kunta	2,55 hlöä
Kyröskoski	2,22 “
Kirkonseutu	2,19 “
Haja-asutus	2,66 “

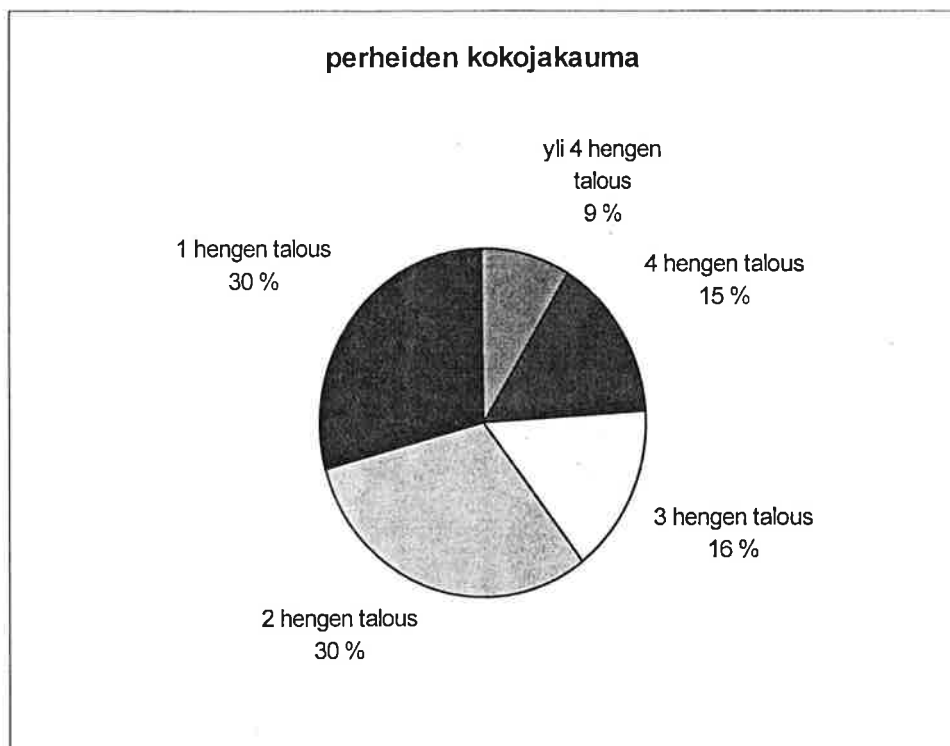
Koko Suomen osalta on ennustettu asuntokuntien koon pienentyvän 1,9 - 2,1:en vuoteen 2010 mennessä. Syynä tähän on lapsiperheiden määrän vähentyminen, keskimääräisen lapsiluvun pieneneminen, avioerojen lisääntyminen, vanhusten määrän lisääntyminen ja nuorten itsenäistytminen. Muutos on niin huomattava, että asuntokuntien määrä kasvaa myös väkiluvun vähentyessä. Siten voidaan arvioida, että Hämeenkyrön taajama-alueella asuntokuntien määrä kasvaa nykyiselläkin väestöpohjalla lähes 500:lla, kun keskikoko laskee 1,9 henkilöön. Taajamaväestön nykyinen asuntokunnan keskikoko on 2,2 henkilöä.

Asuntokunnat jakautuivat koko kunnassa koon mukaan seuraavasti v. 1994:

Asuntokunnan koko	lukumäärä kpl	niissä henkilöitä
1 henkilö	1 162	1 162
2 henkilöä	1 160	2 320
3 henkilöä	619	1 857
4 henkilöä	580	2 320
yli 4 henkilöä (keskim. 5,4)	348	1 877
yhteensä	3 869	9 536

Kaikista asuntokunnista oli siten pieniä 1-2 henkilön asuntokuntia 60 %, mutta niissä asui 36,5 % väestöstä ja perheasuntokuntia kaikista oli 40 %, mutta niissä asui 63,5 % väestöstä. Kunnan 1 660:ssa perheasuntokunnassa oli vanhempia tai huoltajia 2 970 eli keskimäärin 1,8 perhettä kohden, lapsia ja nuoria 2 540 eli keskimäärin 1,53 perhettä kohden ja muita aikuisia 540 eli 0,33 perhettä kohden. Nämä aikuistuneet lapset tai isovanhemmat edustavat ainakin osaksi patoutunutta asuntotarvetta. Näin etenkin niissä tapauksissa, joissa "ylimääräinen" perheenjäsen lisää asumisahtautta.

Kuva 40
Perheiden kokojakauma

Asuntokuntien määrä kasvaa myös taajamaväestön kasvaessa vuoteen 2010 arviolta siten, että kun taajamaan muuttaa ennusteen mukaan 1200-1300 asukasta lisää, näistä noin 240-250 asutokuntaa ovat perheitä ja noin 400 pientasutokuntia. Kaikkiaan taajamassa olisi v. 2010 siten 3 800-3 900 asutokuntaa.

Elinkeinot ja työpaikat

Ammatissa toimiva väestö

Ammatissa toimivan väestön (ATV) osuus Hämeenkyrössä on pysynyt noin 44 %:na. Hämeenkyrön työllinen työvoima oli vuonna 1993 3 465 henkilöä ja työtön työvoima 923 henkilöä. Koko työvoimasta 4 388 henkilöä oli siten työllisiä 79 % ja työttömiä 21 %.

toimiala	työlliset %	työnhakijat %
alkutuotanto	17,1	5,7
teollisuus	31,1	27,7
rakentaminen	4,2	20,0
kauppa	11,1	6,6
palvelut	28,4	34,0
kuljetus,liikenne	6,1	4,3
muu, tuntematon	2,0	11,4

Toimialarakenne

Työpaikkojen toimialarakenne Hämeenkyrössä v.1994 oli seuraava:

Alkutuotanto	18,7 %
Jalostus	37,6 %
Palvelut	41,4 %
Tuntematon	2,3 %

Hämeenkyrö on siten edelleenkin tuotanto- ja jalostusvaltainen elinkeinorakenteeltaan. Alkutuotannon osuus on varsin korkea. Kunnassa oli yritystoimipaikkoja yhteensä 439 ja toimivia maatiloja 602. Vuoden 1995 tietojen mukaan aktiivituloja oli enää 425 kpl ja niillä keskimäärin 23 ha viljeltyä maata.

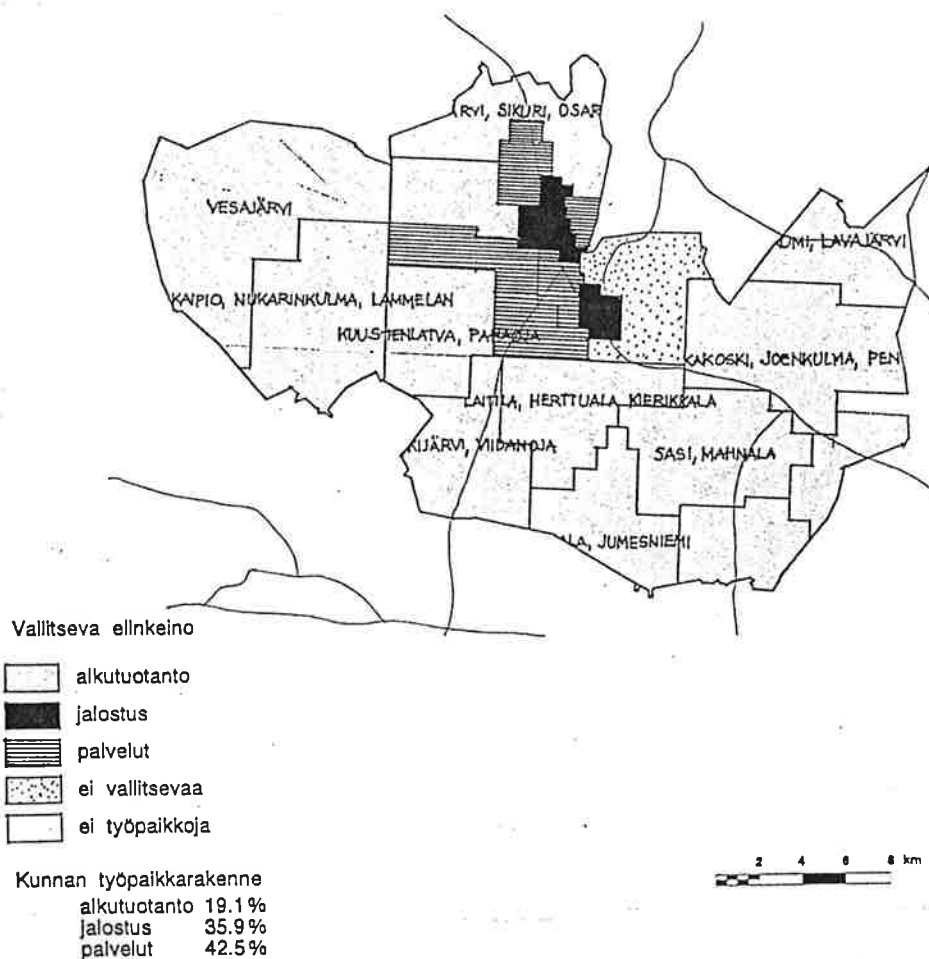
Hämeenkyrön työpaikkojen määrä ja jakauma on muuttunut vv.1988-93 alla olevan taulukon mukaisesti.

työpaikat	yhteensä	alkutuotanto	%	jalostus	%	palvelut	%	tuntematon
1988	3795	738	19,4	1395	36,8	1564	41,2	98
1993	3259	597	18,3	1207	37,0	1346	41,3	109
erotus	— 536	— 141		— 188		— 218		
%	14,1	19,1		13,5		13,9		
Luoteis-Pirkanmaa								
1988	12445	2454	19,7	4113	33,0	5540	44,5	
1993	10102	1932	19,1	3230	32,0	4535	44,9	
erotus	— 2343	— 522		— 883		— 1005		
%	18,8	21,3		21,5		18,1		

Tilasto osoittaa työpaikkojen määrän hupenneen viiden vuoden aikana yli 500:lla eli runsaat 14 %. Eniten työpaikkoja on menetetty jalostuksessa ja palveluissa, mutta suhteellisesti eniten alkutuotannossa, jossa kato on ollut lähes viidennes. Luoteis-Pirkanmaan seutukunnan muissa kunnissa kehitys on ollut vielä huonompi ja työpaikkojen määrä on vähentynyt lähes 19 %. Hämeenkyrössä Kyrel Oy:n henkilöstön kasvu on vaikuttanut tähän ja ilman sitä olisi työpaikkakato lähes kaksinkertainen. Todellisuudessa työpaikkoja on kadonnut vv. 1988-93 yli 1 000 kpl.

Työpaikkojen sijoittuminen

Suuret työnantajat Hämeenkyrössä ovat : Kyrel Oy (toimiala elektroniikka) noin 500 työpaikkaa, Metsä-Serla (toimiala puunjalostus) noin 500 työpaikkaa ja Hämeenkyrön kunta (toimiala palvelut) noin 600 työpaikkaa. Yhteensä nämä kolme suurinta työnantajaa edustavat lähes 50 % Hämeenkyrön työpaikoista. Hämeenkyrössä kävi työssä vuonna 1992 kaikkiaan 3 349 henkilöä, joista 2 456 oli palkansaajia ja 893 yrittäjiä. Tällöin valtio tarjosi 153 ja kunta 661 työpaikkaa.

Kuva 41
Työpaikkojen sijainti

Pendelöinti

Hämeenkyrön asukkaista 926 kävi työssä muualla kuin omassa asuinkunnassa, eli joka neljäs työllinen työntekijä kuului pendelöijiin. Tämä on koko maan keskiarvo. Vastaavasti Hämeenkyrössä kävi työssä muista asuinkunnista yhteensä 608 työntekijää eli 18 %:ssa työpaikoista. Eniten muissa kunnissa käydään teollisuuden ja kaupan tehtävissä. Pendelöijien osuus molempiin suuntiin on kasvanut. Kunnan työpaikkaomavaraisuuden aste on kuitenkin säilynyt korkeana ja oli vuonna 1994 92,8 %.

Ennusteet

Hämeenkyrön kunta esitti tavoitteellisessa väestösuunnitteessa v. 1973 vuosittaiseksi työpaikkojen luomistarpeeksi 15 kpl vuodessa vuoteen 2000. Voidaan sanoa, että ennusteet ovat menneet pahasti metsään. Ammatissa toimivan väestön osuus on pysynyt ennakoitua korkeampana, maa- ja metsätalous on työllistänyt ennakoitua vähemmän, mutta suurin muutos on ollut rajua rakennemuutos, joka on voimakkaasti vähentänyt työpaikkojen kokonaismäärää. Tuotantorakenne Hämeenkyrössä on samanaikaisesti muuttunut yhden tuotantoalan - puunjalostuksen - hallitsemasta kahden tuotantoalan - puunjalostuksen ja elektroniikan - hallitsemaksi. Molemmat ovat voimakkaasti sidoksissa maailmanmarkkinoiden kehitykseen ja niiden tuotannosta valtaosa on vientiteollisuutta. Metsä-Serlan tuotannosta on viennin osuus noin 95 %. Mikäli työpaikat pyritään turvaamaan nojamalla tuotannon kasvuun ja laajentumiseen, olisi löydettävä elektroniikkaa vastaava uusi kasvukohde.

Myös alkutuotannon tulevaisuuteen liittyy monia epävakauksitekijöitä. Keskushallinnon koko maata koskevien ennusteiden mukaan joka toinen maatila poistuu tuotannosta vuosikymmenen kuluessa. Hämeenkyrössä maa- ja metsätaloudesta ansionsa saavien määrä on vähentynyt noin 25-30:llä vuosittain. Tämän kehityksen jatkuminen merkitsee sitä, että alkutuotannon työpaikkoja olisi v. 2000 jäljellä noin 350.

Mikäli ammatissa toimivan väestön osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellään noin 44 %:ssa ja työpaikkaomavaraisuuden noin 93 %:ssa, pitäisi 10 000 asukkaan Hämeenkyrössä vuonna 2000 olla noin 4 100 työpaikkaa. Työpaikkoja tarvittaisiin lisää lähes 1 000.

Mikäli toimialarakenne muuttuu siten, että alkutuotannon osuus pienenee ja palvelujen osuus kasvaa puoleen, pitäisi työpaikkojen määrän lisääntyä seuraavasti:

alkutuotanto	12 %	516	- 80 työpaikkaa
jalostus	37 %	1 590	+380 “
palvelut	51 %	2 193	+750 “

Tällöin olisi jarrutettu maatilojen toiminnan lopettamista ja kehitetty niiden oheiselinkeinoja, ja luotu uusia toimipaikkoja erityisesti palvelusektorille. Myös teollisuudessa näin huomattava työpaikkojen kokonaismäärän lisäys edellyttäisi uusien toimialojen löytymistä, kun tuotannon tehostaminen vähentää työpaikkoja perinteisillä tuotantoaloilla. Esimerkiksi Metsä-Serla arvioi työpaikkojen määrän Kyron kartonkitehtaalla pienenevän noin 400:aan vuoteen 2000.

Kasvuyhtälö vaikuttaa mahdottomalta ratkaisumallilta. Talouskasvulla ei ole kyetty sanottavasti muuttamaan työllisyystilannetta eikä yksin sen turvin saavuteta tavoitetta puolittaa työttömyys vuosituhannen vaihteeseen mennessä. Pendelöintiä lisäämällä tuskin ratkaisua löytyy. Sama työllisyys-

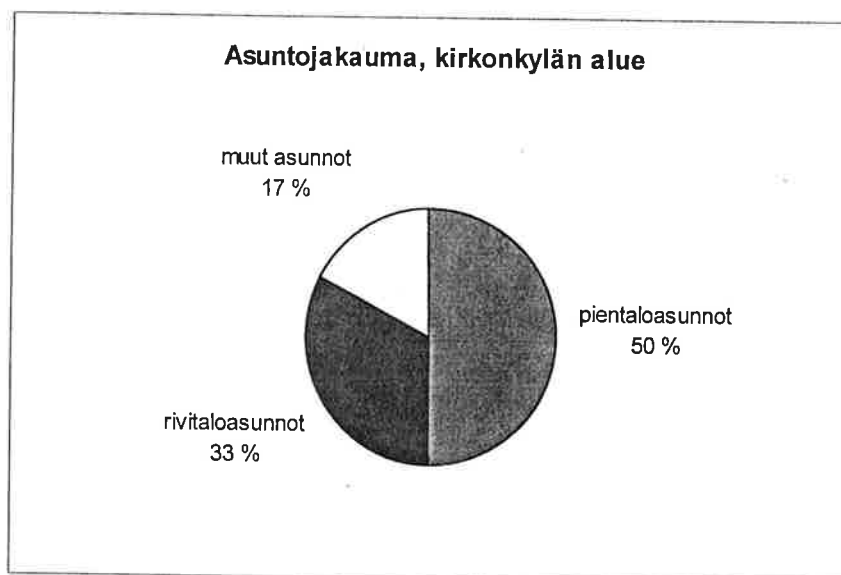
ongelma on niin Tampereella kuin muilla vaikutusalueen kunnilla. Ellei työaikaa jaeta uudelleen nykyisen työllisen ja työttömän työvoiman kesken, voidaan ongelman olettaa ratkeavan vasta v. 2010 jälkeen, kun nk. suuret ikäluokat poistuvat työvoimasta.

Asuminen

Asuntokanta

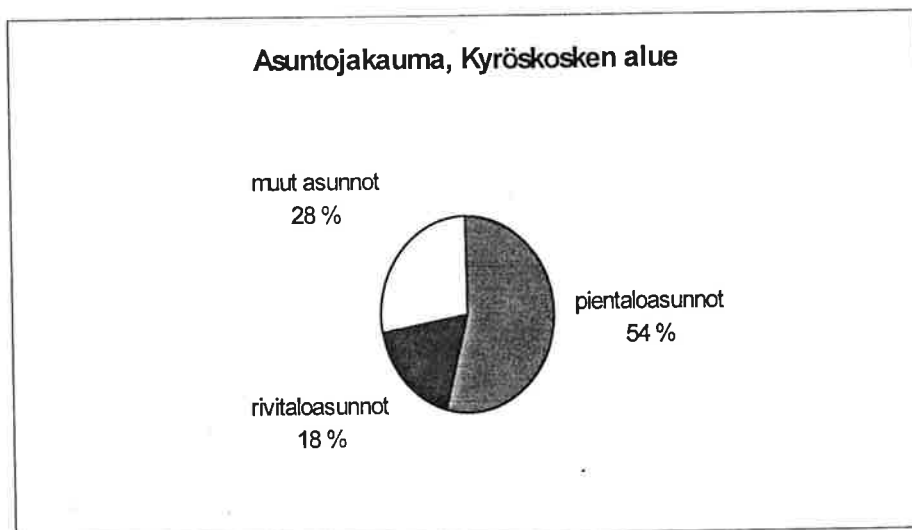
Hämeenkyrön kunnassa oli vuoden 1994 tilastotietojen mukaan kaikkiaan 4 115 asuinkäytössä olevaa asuntoa. Niistä 2 851 kpl sijaitsi keskustaajamassa (69 %). Muussa kuin asutokäytössä oli noin 150 asuntoa taajamassa. Taajama-asunnoista noin 62 % sijaitsi Kyröskoskella ja 38 % Kirkonseudulla.

Asuntokanta Hämeenkyrössä on pientalovaltaista: kaksi kolmannesta haja-asutusalueen asunnoista sijaitsee pientaloissa, taajama-alueella joka toinen asunto. Pientaloasunnot ovat keskimääräistä suurempia asuntoja. Asuntokanta on myös omistusasuntovaltaista kuten koko Suomessa.

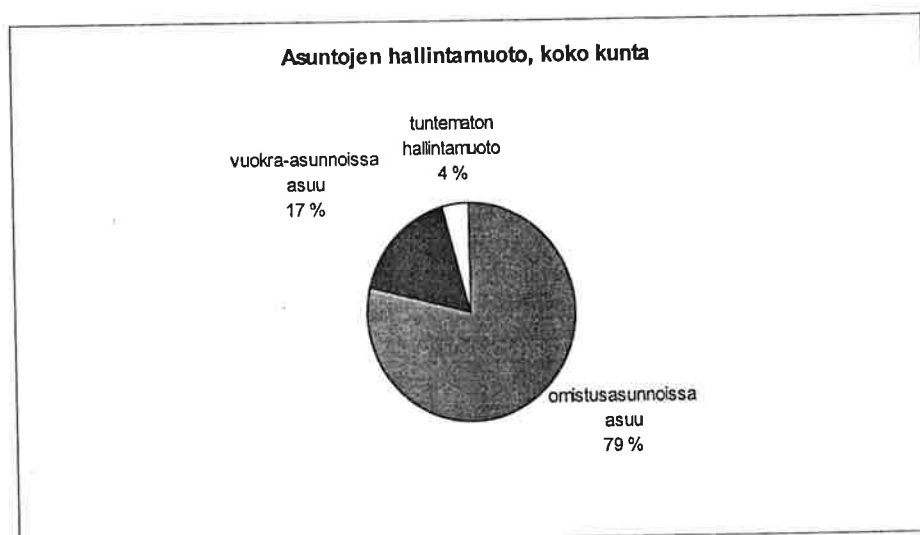

Kuva 42
Asuntojakauma, Kirkonseutu

Kuva 43
Asuntojakauma, Kyröskoski

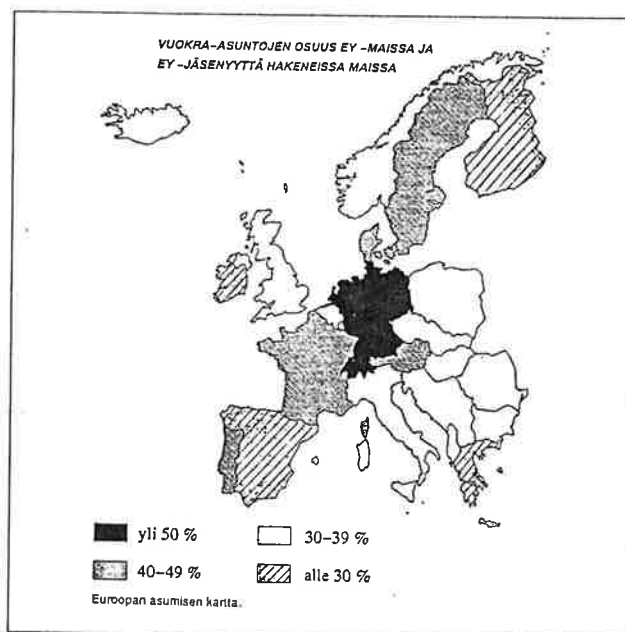

Kuva 44
Asuntojen hallintamuoto

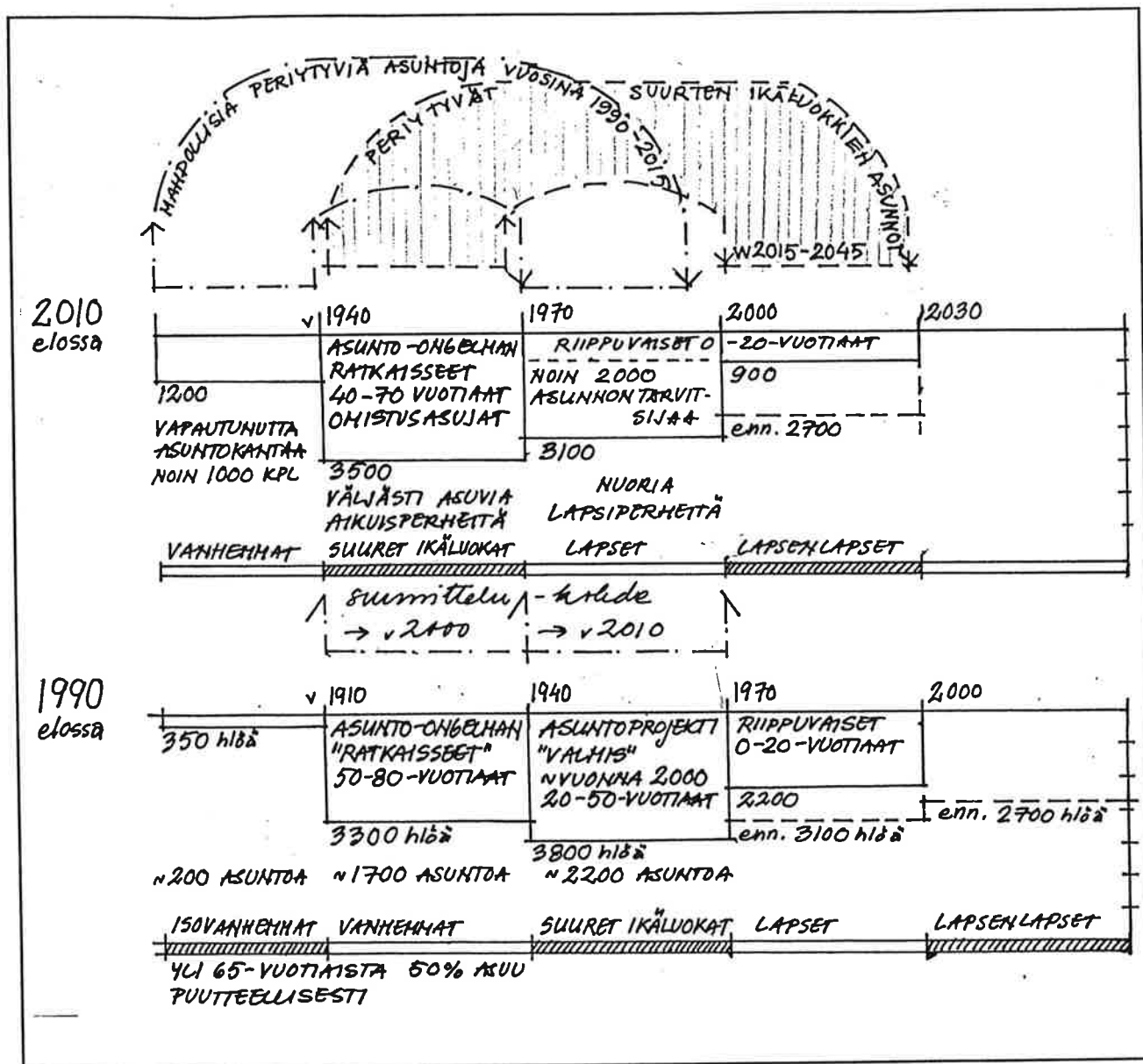
Suomessa omistusasuminen on tyypillisempää kuin muualla Euroopassa. Omistusasuntojen osuus asuntokannasta on Suomessa 75 %. Hämeenkyrössä vuokra-asuminen on koko maan keskiarvoa vähäisempää, mutta maalaiskuntiin verrattuna yleisempää. Keskustaajamassa oli vuokra-asuntoja 23 % asuntokannasta (665 kpl). Tämä tarkoittaa asuntokannan suhteellisen heikkoa joustavuutta asumistarpeiden muuttuessa; asunnon vaihtokynnys on melko korkea, jos omakotitalosta lähdetään alle 75-vuotiaana pois vain jalat edellä. Asumisjousto lisääntyy kun vuokra-asuntojen tarjonta kasvaa. Samalla helpottuu nuorison ensimmäisen itsenäisen asunnon saanti.

Kuva 45
Vuokra-asuntojen osuus
Euroopassa

Omistusasuminen edustaa Suomessa tärkeintä osaa kotitalouksien varallisuudesta. Myös asuntovelat muodostavat pääosan kotitalouksien veloista. Asuntosäästäminen, -rahoitus ja -kauppa ovat olleet merkittävä talouspolitiikan osa-alue Suomessa, jopa asuntopolitiikan kustannuksella. Viime vuosina ihmisten asenteissa on kuitenkin tapahtunut muutosta: asumisuraa ja asuntovarallisuuden hankintaa ei enää pidetä elinikäisenä hankkeena ja itsestäänselvyytenä. Tehtyjen nuorisotutkimusten mukaan enemmistön ihanteena on edelleen omistusasunto omakotitalossa, mutta yhä harvempi uskoo pääsevänsä tähän ihanteeseen. Tähän liittyen voidaan arvioida vuokra-asuntojen kysynnän tulevaisuudessa kasvavan ja monipuolistuvan. Myös Hämeenkyrössä kasvaa vuokra-asuntojen kysyntä. Asuntovuokrien taso on kuitenkin nykyisellään korkea.

Omistusasunnot periytyvät ja voidaan arvioida, että Hämeenkyrössä nk. suuret ikäluokat lapsineen tulevat perimään lähivuosikymmenten aikana isovanhempiensa ja vanhempiensa asuntoja lähes neljänneksen koko nykyisestä asuntokannasta. Vastaavasti voidaan arvioida, että suuret ikäluokat ovat itse saaneet oman "asuntoprojektinsa" valmiiksi vuosituhannen loppuun mennessä. Suuret ikäluokat valtaavat parhaat, kaupunkreja reunustavat pientaloalueet vuoteen 2000 mennessä ja elävät siellä vuoteen 2025. Tämä muokkaa suuresti asuntomarkkinoita. Voidaan arvioida, että vuonna 2010 suuret ikäluokat asuvat edelleen ja nyt väljästi hankkimissaan asunnoissa. Siten nämä asunnot eivät tule "kiertoon" vastaamaan uusien lapsiperheiden kysyntää. Kiertoon tulevat suurten ikäluokkien vanhempien ja isovanhempien asunnot, joista lähes puolet edustaa nykyisin puutteellista asuntokantaa. Tämän tuloksena niitä korjataan ja laajennetaan uusia tarpeita vastaaviksi. Osa muuttuu kesäasunnoiksi. Osaltaan tämä asunto-omaisuutena periytyvä varallisuus saattaa helpottaa nuorten asunnonhankintaa.

Kuva 46
Asuntokannan periytyminen

Asuntotyyppit

Hämeenkyrössä on asuntopinta-alaa asukasta kohden koko maata enemmän. Vähiten asuntopinta-alaa henkeä kohden on haja-asutusalueella ja eniten Kirkonseudulla. Tämä johtuu siitä, että rakennetut uudet omakotitalot ovat keskimääräistä väljempinä. Vastaavasti haja-asutusalueella on paljon pieniä 1-2 huoneen omakotiasuntoja.

Asuntotyyppien jakauma kunnassa ja taajamassa oli v.1992 seuraava:

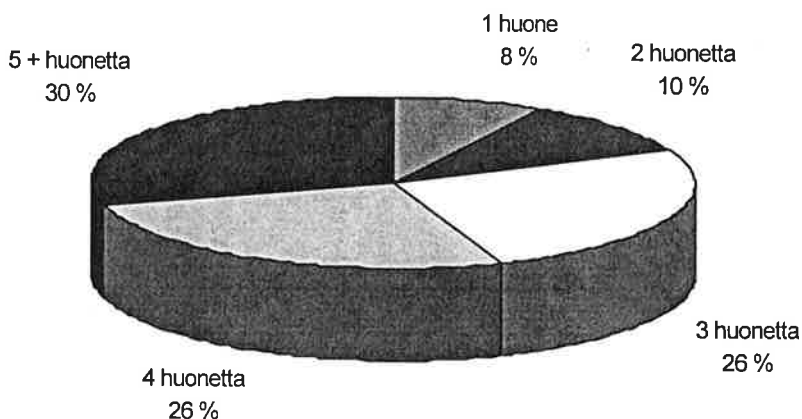
	pienasun- not 1-2 h + k	keskipinta- ala hum ²	3 h + k	keskipinta- ala hum ²	per- heasun- not 4-5 h + k	keskipinta- ala hum ²
Kyröskoski	805		459		512	
Kirkonseutu	489		224		362	
Haja-asutus	419		352		570	
Koko kunta	1 713	52,5	1 035	83,5	1 444	123,6

Asuntojen keskikoot kunnassa ja taajamassa ovat seuraavat:

	asuntojen keskikoko hum ²	asutuspinta-ala/asukas hum ²
Kyröskoski	78	36,3
Kirkonseutu	81	38,6
Haja-asutus	93	35,7
Koko kunta	84	36,6

Kyröskoskella pienasunnoista 220 kpl eli yli neljännes sijaitsee omakotitaloissa. Voidaan arvioida, että tämä asuntokanta muuttuu: vanha rakennus joko puretaan tai sitä laajennetaan useamman huoneen asunnoksi peruskorjaus- ja perusparannustöiden yhteydessä. Osittain 1 ½-kerroksisista kahden pienasunnon omakotitaloista muodostetaan tilavampi asunto yhdistämällä. Kirkonseudulla tätä omakotitalotyyppiä esiintyy vähemmän ja pienasuntoja niissä on yhteensä 77 kpl eli noin 15 % kaikista pienasunnoista.

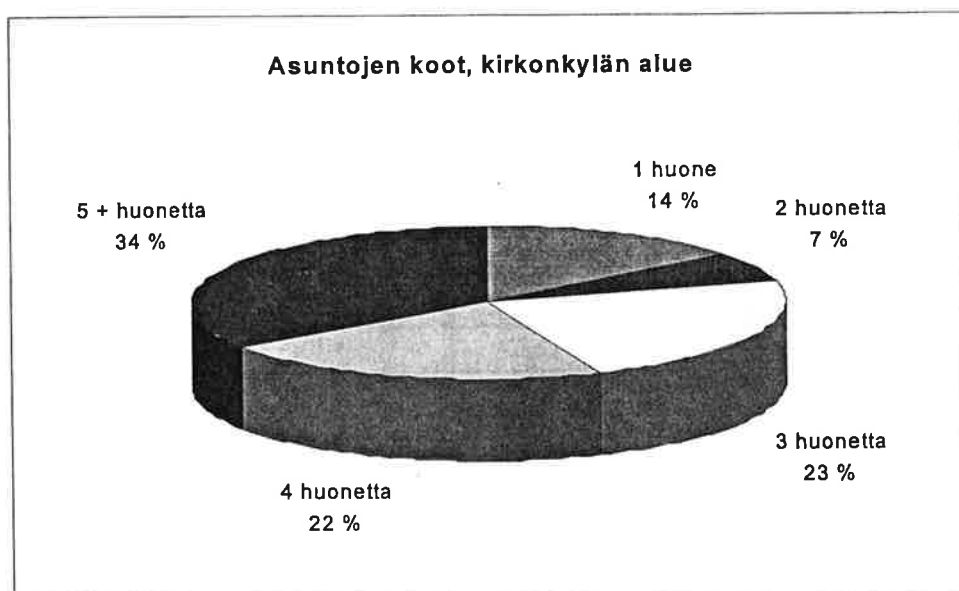
Asuntojen koot, Kyröskosken alue

Kuva 47

Asuntojen koot, Kyröskoski

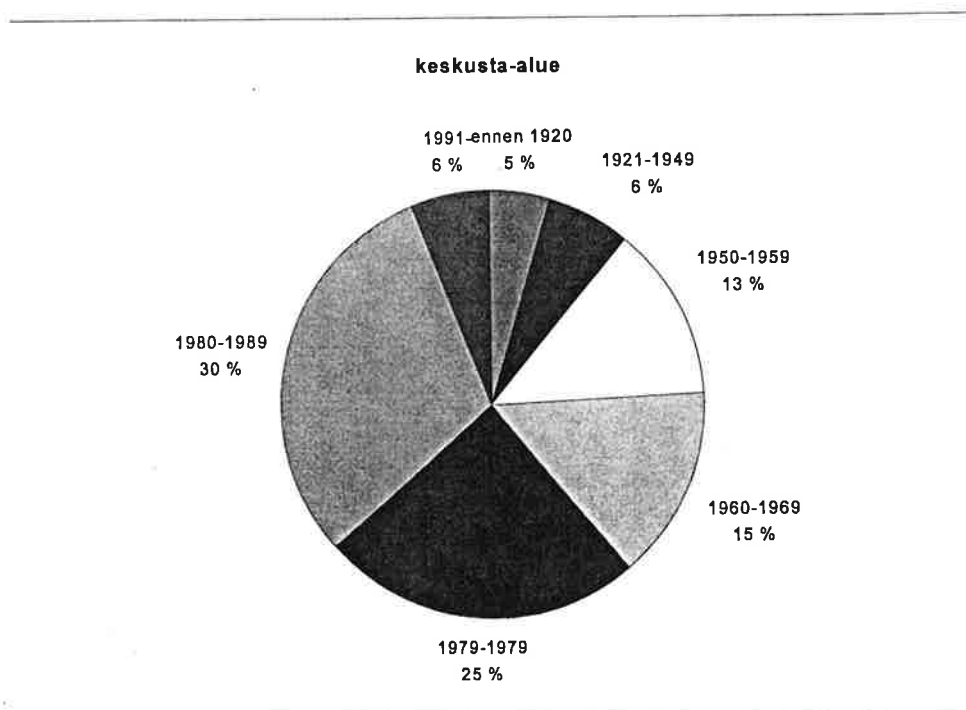
Kuva 48
Asuntojen koot, Kirkonseutu

Asuntojen ikä

Koko kunnan asuntojen ikä vastaa koko Suomen keskimääräistä rakennuskantaa eli noin puolet on rakennettu vuoden 1970 jälkeen. Taajama-alueella asuntokanta on uudempaa ja yli 60 % asunnoista on rakennettu vuoden 1970 jälkeen. Kyröskoskella uusia asuntoja on rakennettu erityisen voimakkaasti 1970-80-luvuilla ja Kirkonseudulla 1980-luvulla.

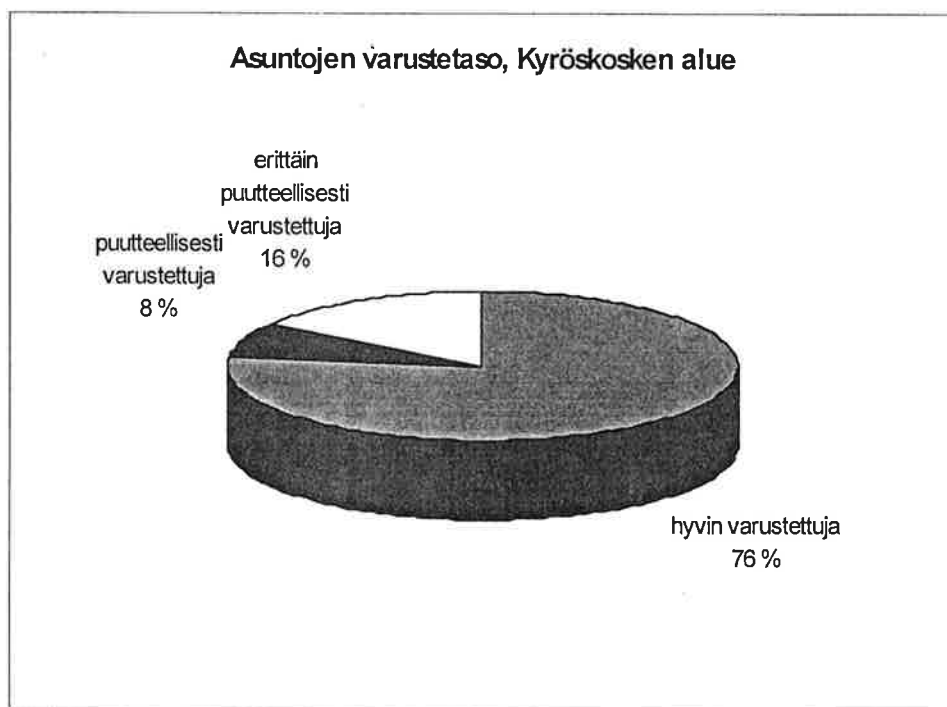
Kuva 49
Asuntojen ikä taajamassa

Asuntokannan ikä vaikuttaa voimakkaasti sen poistumaan asuinkäytöstä. Näin myös siksi, että Suomessa korjausrakentaminen on ollut huomattavasti muuta Eurooppaa vähäisempää. Peruskorjaus- ja perusparannustoimin voidaan nykyisen asuntokannan ikää jatkaa. EU-maissa korjausrakentaminen edustaa nykyisin 45 % kaikesta rakentamisesta, Suomessa osuus on kohonnut jo 50 %:iin samalla kun uusia rakennuksia tehdään yhtä vähän kuin 1930-luvulla. Taajamassa on aloitettu korjaus- ja parannustoimet myös 1970-luvulla rakennetuissa kerrostaloissa.

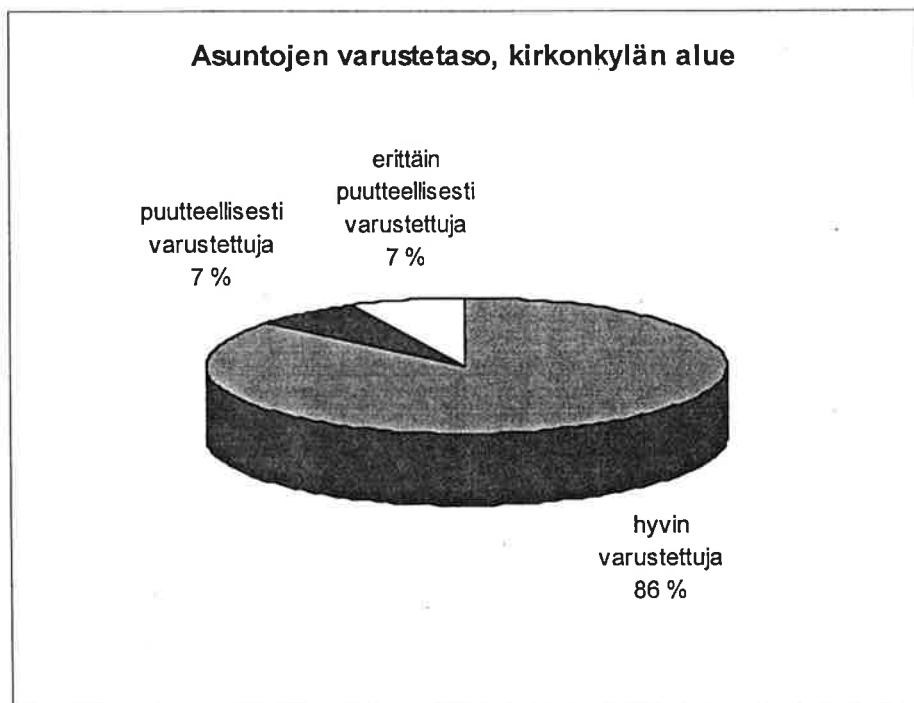
Asuntojen varustetaso

Ikääntynyt asuntokanta on myös huonosti varustettua asuntokantaa. Koko maan asuntojen varustetasoon verrattuna Hämeenkyrössä asutaan puutteellisesti. Koko maassa asuu puutteellisesti eli ilman peseytymistiloja tai keskuslämmitystä, noin 6 % asutokunnista, ja erittäin puutteellisesti ilman vesijohtoa, viemäröintiä, lämmintä vettä tai wc:tä noin 8 % asutokunnista. Hämeenkyrössä vastaavat luvut ovat 9,5 % ja lähes 19 %. Haja-asutusalueilla puutteellisesti varustetuissa asunnoissa asuu noin 750 asutokuntaa, taajama-alueella noin 500 asutokuntaa.

Kuva 50
Asuntojen varustetaso, Kyröskoski

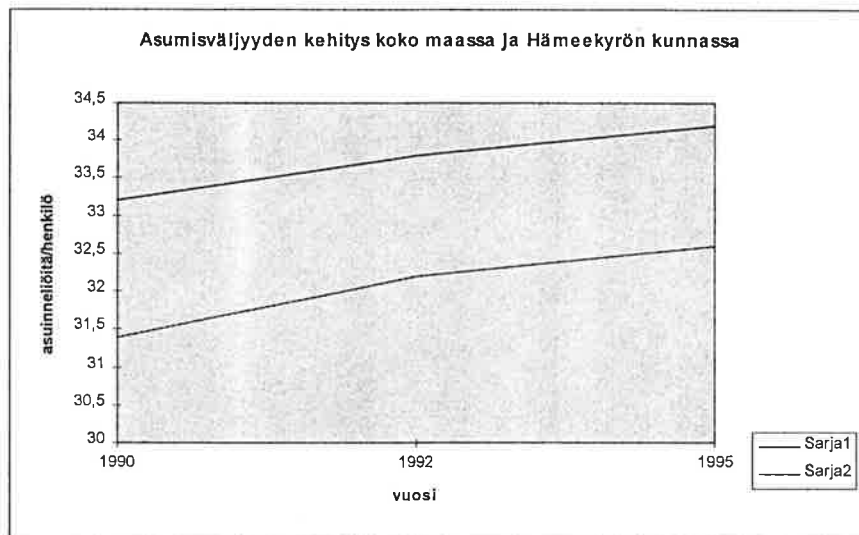
Kuva 51
Asuntojen varustetaso, Kir-
konseutu

Kunnan sosiaalitoimen tekemän selvityksen mukaan puutteellisesti varustetut asunnot ovat ennen muuta ikääntyneiden asukkaiden ongelmana. On selvää, että korjaamalla nämä asumistason puutteet voidaan huomattavasti jatkaa vanhusten omaehtoista asumista ja parantaa heidän elämänlaatuaan, myös terveyttään.

Asuntojen peruskorjauksen neuvontaa, rahoitusta ja lainoitusta on viime vuosina huomattavasti lisätty ja kohdennettu erityisesti vanhusten asuntoihin. Peruskorjaustoimien määrä on kymmenkertaistunut Hämeenkyrössä ja v. 1994 niitä tilastoitiin yli 170 kpl. Asuntorahaston keskimääräisarvion mukaan perusparannustarve kunnassa on 128 asuntoa vuodessa.

Kuva 52
Asumisväljyyden kehitys
Hämeenkyrö ylempi sarja

Asumisväljyys

Vaikka Hämeenkyrössä asutaan keskimäärin väljemmin kuin Suomessa yleensä, on ahtaasti asuminen kunnassa ongelma. Asumisahtaus, jolla tarkoitetaan asutokunnan asukkaiden määrän olevan suurempi kuin asunnon huoneitten määrän, on koko kunnassa ja myös taajamassa lapsiperheiden ongelma. Ahtaasti asuvien asutokuntien keskipakko osoittaa, että ne ovat lapsiperheitä. Voidaan arvioida ettei ongelman poistaminen ratkea yksin perheasuntojen tarjonnan lisääntymisellä, kun pääosa ahtaasti asuvista sijoittuu pieniin omakotitaloihin ja todennäköisesti asuu omistusasunnossa. Vuoden 1994 tilastojen mukaan ahtaasti asuvia asutokuntia oli seuraavasti:

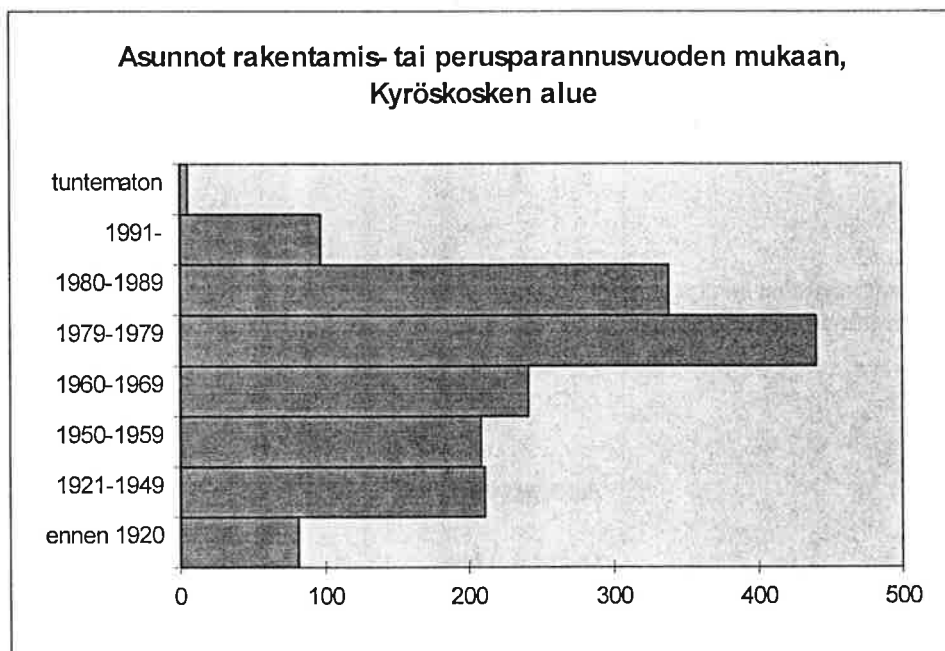
AHTAASTI ASUVIA	asutokuntia kpl	keskipakko hlöä	arvio taajamassa %	arvio taajamas- sa kpl
pientalot	494	4,27	50 %	247
rivitalot	142	3,58	100 %	142
kerrostalot	80	3,35	100 %	80
yhteensä	716	4,0	65,5 %	469

Asuntojen poistuma

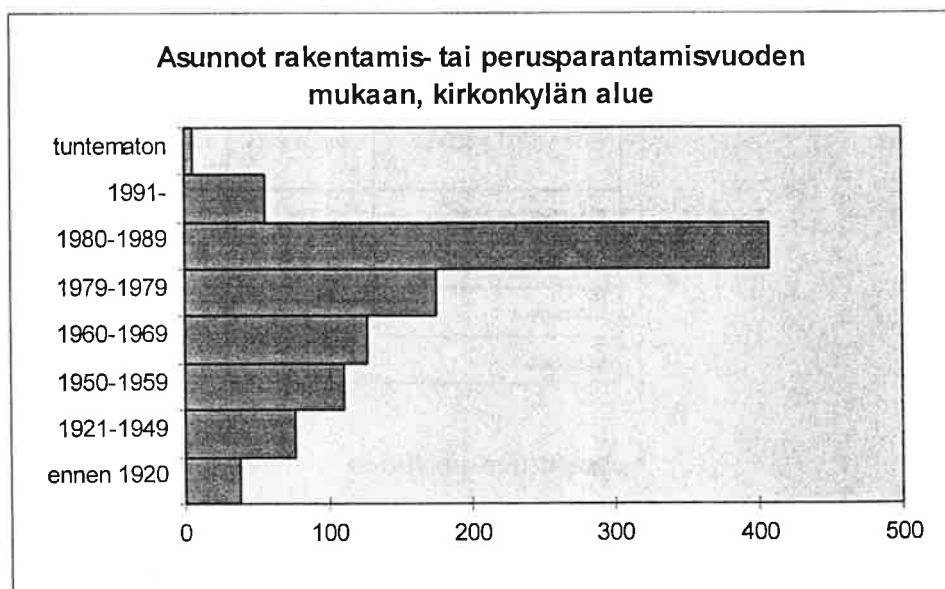
Tilastokeskuksen ennuste asuntojen poistumasta Hämeenkyrössä on 45 kpl/vuosi. Haja-asutusalueella asuntoja poistuu kokovuotisesta asuinikäytöstä osittain ja kokonaan keskustaajamaa enemmän. Tähän vaikuttaa myös asutokannan ikä ja varustetaso. Vaikka asutokannasta 69 % sijaitsee keskustaajamassa, on poistumasta arvioitu sen osuudeksi vain kolmannes eli 15 kpl/vuosi. Vuoteen 2010 mennessä poistuisi taajama-asunnoista siten yhteensä 267 kpl vuoden 1992 asutokannasta. Poistuma painottuu

Kyröskoskelle ja sen pientaloissa sijaitsevaan pienasuntokantaan. Poistumaa vähentää vilkastuva peruskorjaus- ja laajennusrakentaminen, joka tuottaa perheasuntoja.

Kuva 53
Asuntojen määrät ja ikä,
Kyröskoski

Kuva 54
Asuntojen määrät ja ikä,
Kirkonseutu

Asuntojen arvioitu poistuma
v. 1992 - 2010

tapahtuma	pienet 1-2 huoneen asunnot	3 huoneen asunnot	4 huonetta ja suuremmat perheasunnot
tilanne v. 1992	1 234 kpl	683 kpl	874 kpl
peruskorjaukset	-160 kpl	-100 kpl	+180 kpl
poistuma asuinkäytöstä	-130 kpl	-33 kpl	-24 kpl
kpl-muutos -267 kpl	-290 kpl	-133 kpl	+156 kpl
tilanne v. 2010	944 kpl	550 kpl	1 030 kpl

Vuokra-asuntokanta Hämeenkyrön taajamassa v. 1995

kohderyhmä	kpl	kohderyhmä	kpl
kaikki asuntokunnat	241	opiskelija-asuntolat	
kunnan henkilöstö	80	vammaisten “	16
Y-säätiö	16	sosiaalipalvelut	24
vanhukset	106	vanhainkoti	
rakenteilla	51	veteraanit	
yhteensä	495	yhteensä	

Peruspalvelut

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

Hämeenkyrössä kunnalliset sosiaali- ja terveystoimen palvelut ovat lähes ainoa käytettävissä oleva vaihtoehto, koska haja-asutuksesta ja vähäisestä kysynnästä johtuen yksityisistä toimijoista ei ole löydettävissä yleistä ratkaisua maaseudun väestön sosiaali- ja terveystoimen palveluille. Kunnallisten terveystoimen palvelujen rinnalla taajamassa toimii kaksi yksityistä lääkäriasemaa. Vanhusten palveluissa toimii joitain pienempiä hoitoalan yrityksiä.

Kunnan sosiaali- ja terveystoimen palvelujen käytössä ovat seuraavat hoitotilat:

toimiala	laajuus	toimitilat kem ²	sijainti
terveyskeskus	70 vuodepaikkaa	1 645	Kirkonseutu
vanhainkoti	47 hoitopaikkaa	3 550	Kirkonseutu
veteraanitalo	16 asuinpaikkaa	994	Kirkonseutu
päiväkodit	110 hoitopaikkaa	2 774	
terveysasema	ei vuodepaikkoja		Kyröskoski

Lisäksi asumispalvelu- ja ryhmäasunnoissa on 40 paikkaa. Kotipalvelutoiminnan piirissä on 207 asutokuntaa, joista 42 lapsiperheitä. Perhepäivähoidossa oli noin 180 paikkaa ja 40 hoitajaa v. 1996. Lapsille on lisäksi järjestetty esiopetusta, leikkikerhoja ja koululaisten iltapäiväkerhoja.

Ennusteena on ikääntyneille suunnattujen palvelujen kysynnän kasvu ja tarvittavan palvelutuotannon laajentaminen. Vanhuspoliittisessa ohjelmassa ennakoita, että avoterveydenhoidon vanhusasiakkaiden määrä kasvaa hitaasti vuoteen 2010 ja sen jälkeen noin 100:lla vuoteen 2030 mennessä. Terveystoimen pitkäaikaishoidon asiakasmäärän arvioidaan putoavan nykyisestä noin 40:stä 20-30:een. Vastaavasti sosiaalipalvelujen asiakkuus kasvaa nykyisestä noin 600:sta 800-1000:een eri malleissa vuoteen 2010 ja pitkäaikaishoidossa olevien määrä kehittyy nykyisestä 45:stä 35:n ja 60:n välille mallista riippuen. Tavoitteena on hoitotarpeen vähentäminen. Arvioidaan, että itsenäinen selviytymiskyky säilyy paremmin, kun on varmuus pääsystä vuodeosastolle tai vanhainkotiin tarvittaessa. Yli 85-vuotiaitten lukumäärä kaksinkertaistuu vuosikymmenen kuluessa. Ikäluokkien vanhenemisesta johtuen hoivan tarve kasvaa.

Mikäli palveluverkon kehittämisessä onnistutaan suunnitellulla tavalla, arvioidaan, ettei laitospaikkoja tarvita nykyistä enempää. Kehittyvä teknologia osaltaan antaa mahdollisuuksia pitkään jatkuvaan itsenäiseen asumiseen. Vanhusten päivähoitopaikkoja tarvitaan lisää. Mikäli alle kouluikäisten lasten määrä vähenee ennakoitusti, voidaan vapautuvia lasten päiväkotitiloja käyttää myös vanhustenhoidon tarpeisiin.

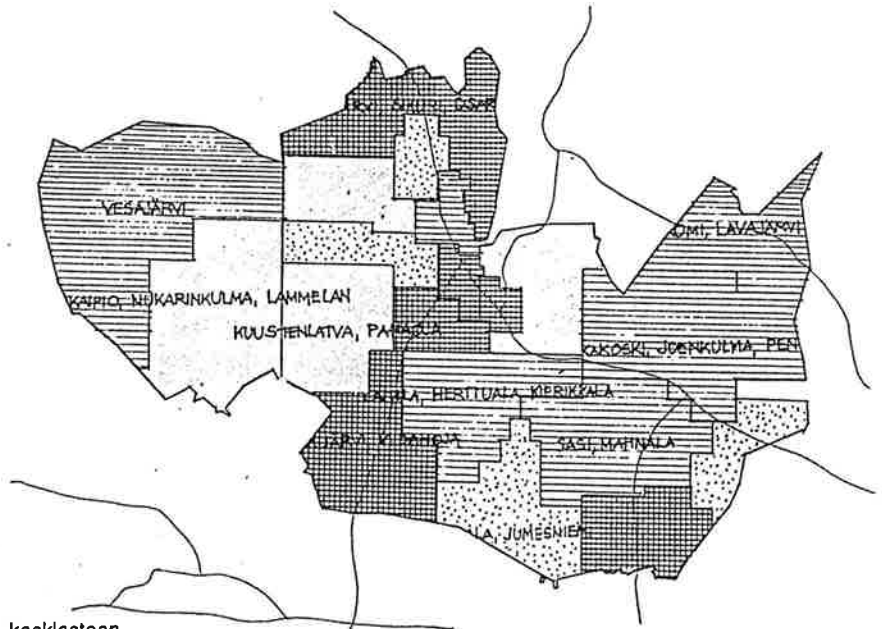
Ikääntyvien ihmisten oma toive on asua normaalissa hyvin varustetussa asunnossa mahdollisimman pitkään. Tätä tukee hyvin suunniteltu ja rakennettu ympäristö.

Maaseudun säilyttäminen asuttuna edellyttää paitsi toimeentulomahdollisuuksia, myös sellaisten palvelujen saatavuutta, mikä edistää selviytymistä. Mikäli kylistä katoaa posti, kauppa ja julkiset liikenneyhteydet, vanhusten ja vajaakykyisten selviytyminen jokapäiväisestä elämästään tulee mahdottomaksi.

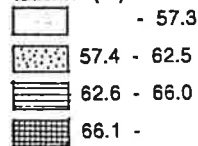
Liikkuvien erityispalvelujen avulla voidaan tulevaisuudessakin pidentää vanhusten ja vajaakykyisten itsenäistä asumista ja niin haluttaessa vähentää muuttoa haja-asutuksesta taajamakeskukseen, ja tarvetta erityisratkaisuihin asumisen osalta.

Sosiaalisten kriisien hoito tulee olemaan aiempaa tärkeämpi toiminta-ala, mikäli ongelmien kasaantuminen jatkuu nykyvauhtia. Toimeentulo-ongelmat ovat lisääntyneet erityisesti työttömyyden seurauksena. V. 1995 toimeentulotuen saajia oli kunnassa yhteensä 547 ruokakuntaa, 15 % kaikista. Syrjäytyminen on kasvava ongelma. Nuorten kohdalla on työpajatoiminnalla saatu myönteisiä tuloksia aikaan. Tällaiset toimintatilat ovat sijoittuneet kunnan omistamiin kiinteistöihin. Työttömien toimintapiste sijaitsee Kyröskosken keskustassa.

Sivistyspalvelut

Vähintään keskiasteen
tutkinto (%)

Koko kunta 65.2 %
Koko maa 66.3 %

Kuva 55
Työvoimakoulutusrakenne
osa-alueittain 1992

Hämeenkyrössä toimii 12 peruskoulun ala-asteen koulua. Koko kunnan alue muodostaa yhden koulupiirin. Syksyn 1996 oppilasmäärät olivat kouluittain alla olevan taulukon mukaiset:

HÄMEENKYRÖ	Esi- lk	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	YHT.
Haukijärvi	2	6	7	2	5	5	5				32
Heinijärvi	-	5	12	2	7	4	15				45
Jumesniemi	5	5	9	5	3	7	3				37
Kaipio	10	4	6	1	10	6	6				43
Kirkonkylä	x) 4	33	36	31	34	37	35				210
Kostula	3	4	6	8	5	12	2				40
Kyröskoski	-	37	38	31	29	38	40				213
Lavajärvi	5	3	5	3	5	1	2				24
Mahnala	-	17	6	9	7	5	9				53
Pinsiö	8	12	10	7	8	5	9				59
Vesajärvi	-	2	5	2	2	3	4				18
Äkönmaa	4	2	4	3	8	4	3				28
Yhteensä aa	37 +4	130	144	104	123	127	133				802
Veljesmaa	-	0	4	4	3	3	2	6	0	5	27
Yläaste								141	150	135	426
Peruskoulut yhteensä											1255
Lukio		68	49	66							183

Ala-asteen oppilaista 53 % käy Kirkonseudun ja Kyröskosken kouluissa ja 47 % käy varsinaisen taajaman ulkopuolella sijaitsevilla kymmenessä kyläkoulussa. Ottaen huomioon haja-asutusalueen kouluilla tarjottavan esiopetuksen, näyttää oppilaiden lukumäärä ja jakauma taajaman ja haja-asutusalueen koulujen kesken pysyvän viiden vuoden ennusteen pohjalta tarkasteltuna suunnilleen ennallaan. Haja-asutusalueen koulujen toiminnalla on alueella asuville ja sinne muuttaville lapsiperheille ilmeisen suuri merkitys.

Koko kunnalle tarjoavat koulutuspalveluja samassa rakennuksessa (Yhteiskoulu) sijaitsevat yläaste ja lukio. Yläaste on yhteinen Viljakkalan kunnan kanssa. Myös Kirkonkylän koulun yhteydessä sijaitseva Veljesmaan koulu (erityiskoulu) on yhteinen Viljakkalan kanssa. Sekä yläasteen että lukion oppilasmäärät kasvavat ennusteen mukaan lievästi lähivuosina.

Oppilaitosten käytössä ovat seuraavat toimitilat:

oppilaitos	toimitilat kem ²
peruskoulu, Kirkonseutu	5 245
peruskoulu, Kyröskoski	2 547
kyläkoulut	7 198
lukio + yläaste	8 571
maatalousoppilaitos	4 900
ammattikoulu	10 400

Koululaiskuljetuksilla on kunnassa suuri merkitys, kun taajaman oppilaitokset palvelevat myös peruskoulun osalta huomattavaa osaa haja-asutuksesta. Kuljetusten piirissä oli lukuvuonna 1995-96 30 % peruskoululaisista ja 35 % lukion opiskelijoista.

Koulujen laajentamistarvetta keskustajaamassa ei lähivuosina ole, mikäli nykyiset tilat saadaan koulun valintaa ohjaamalla tehokkaaseen käyttöön. Tarvittaessa oppilaita on mahdollisuus ohjata myös taajaman välittömässä läheisyydessä sijaitseville kyläkouluille. Taajaman koulujen rakennuskaavat sallivat myös koulujen laajentamisen nykyisillä rakennuspaikoilla.

Kirkonkylän koulun (Keskuskoulu) yhteydessä sijaitsevat Hämeenkyrön kansalaisopiston pääasialliset toimitilat. Opiston toiminta-alueeseen kuuluvat myös Mouhijärven ja Viljakkalan kunnat, jotka järjestävät itse opetuksessa tarvittavat toimitilat.

Ammatillista koulutusta tarjoaa Ammatti-instituutti Iisakki 1.1.1997 lähtien (yhdistetty Itä-Satakunnan ammattioppilaitos ja Osaran maatalousoppilaitos). Koulutuskuntayhtymän ylläpitämässä Iisakissa on yhteensä 450 - 500 oppilasta.

Hämeenkyrön kunnan tarjoamaa aikuiskoulutusta täydentää yksityinen Kyröskosken kansalaisopisto. Lisäksi taajamassa toimivat Länsi-Pirkanmaan musiikkiopiston sivutoimipiste, yksityinen musiikkileikkikoulu, kuvataidekoulu (kansalaisopiston yhteydessä) sekä taajaman läheisyydessä Frantsilan yrittäjien kurssikeskus.

Kirkonkylän koulun yhteydessä sijaitsee pääkirjasto, jonka laajennus- ja saneeraustyö aloitettiin syksyllä 1996. Laajennustyön jälkeen kirjaston käytössä on noin 1 000 kem² toimitiloja. Kyröskosken sivukirjasto toimii Koskilinnan tiloissa. Lähinnä haja-asutusalueella palvelee kirjastoauto.

Kunnan liikunta- ja urheilutoiminta keskittyy taajamassa Kyröskoskella Koskilinnan alueelle, jossa sijaitsevat keskusurheilukenttä, tenniskentät ja tekojäärata. Lähitulevaisuudessa alueelle on tarkoitus rakentaa pesäpallokenttä ja perusparantaa tenniskentät. Keskustan koulujen pallokenttiä käytetään urheilutoiminnassa harjoittelu- ja pelikenttinä. Pappilametsässä sijaitsee taajaman ainoa valaistu kuntorata ja lähitulevaisuudessa suunnitelmassa on rakentaa Kyröskosken harjun alueelle toinen kuntorata. Taajaman koulujen voimistelusalit ovat iltaisin ahkerasti urheiluseurojen käytössä. Sisäliikuntatilojen käyttövuoroihin kohdistuu jatkuvasti ylikysyntää, varsinkin ns. isoja liikuntatiloja tarvittaisiin lisää. Yhteiskoululla sijaitsee kunnan omistama kuntosali.

Nuorisotiloja löytyy kunnan järjestämänä sekä Kyröskosken Koskilinnasta että kirkonseudulta. Kunnan tarjoamien vaihtoehtojen lisäksi Kyröskoskella toimii Kyröskoskelan Nuorten nuorisokahvila sekä seurakunnan "Tuulen-suoja".

Kulttuuripalvelut käyttävät pääosin koulujen, päiväkotien ja Koskilinnan tiloja järjestäessään teatteri- ja elokuvaesityksiä, konsertteja ja muita tapahtumia. Koskilinnan monitoimitiloja on käytössä yhteensä 2 650 kem². Museotoiminta on taajama-alueella keskittynyt Hämeenkyrön kotiseutumuseoon, joka sijaitsee kirkkoa vastapäätä vanhassa kruunun viljamakasiinissa. Sen näyttelytilassa on kesäisin taide- ym. näyttelyitä. Kirjaston laajennuksen yhteydessä valmistuva näyttelytila mahdollistaa taidenäyttelyiden järjestämisen myös talvikaudella. Kyröskosken setlementti järjestää Koskikammarin tiloissa ympäri vuoden myös kuukausittain vaihtuvia näyttelyjä.

Kyröskoskella lisäksi Hälläpirtti tarjoaa monitoimitiloja erilaisten kulttuuri- ja liikuntatapahtumien käyttöön.

Hämeenkyrössä toimii myös ratsastuskouluja talleineen, joista yksi sijaitsee Keinumäessä tulevan Hämeenkyrön eritasoliittymän läheisyydessä.

Hallintopalvelut

Kunnallishallinnon virastot sijaitsevat Kirkonseudulla ja niiden yhteispinta-ala on 2 460 kem². Virastotalo valmistui v. 1955, teknisten palvelujen rakennus v. 1956 ja sosiaalipalvelukeskus v. 1994.

Paloasema sijaitsee omassa kiinteistössään Uskelassa Kirkonseudulla ja on pinta-alaltaan 611 kem². Edellytykset aluepaloaseman kehittämislle ovat olemassa.

Seurakuntien tiloja sijaitsee molemmissa taajamakeskuksissa. Kirkonseudulla ovat kirkko, seurakunnan virastot, seurakuntatalo ja pappila, Kyröskoskella seurakuntatalo ja helluntaiseurakunnan rukoushuone.

Kaupalliset palvelut

Kaupan rakennemuutos on merkinnyt sen yksiköitten kasvua ja keskittymistä. Perinteisten liikekeskusten rinnalle on syntynyt henkilöauton käyttöön perustuvia kaupan keskittymiä taajamakeskusten ulkopuolelle.

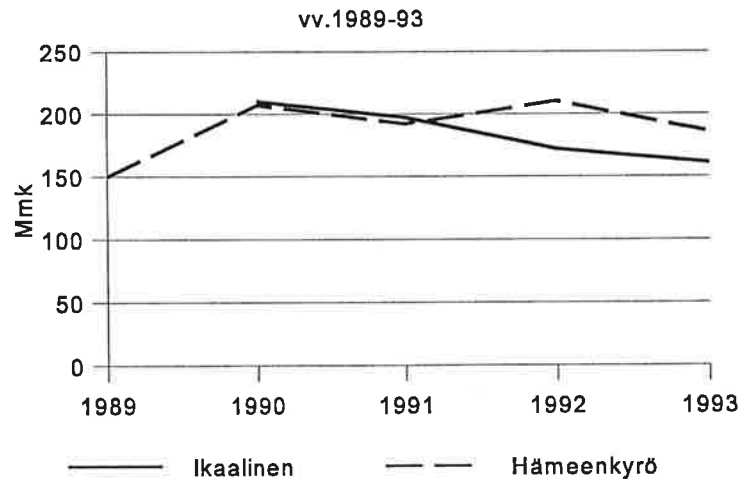
Nämä suurmyymälät (super- ja hypermarketit) ovat kasvattaneet osuuttaan kaupan liikevaihdosta. Hypermarketit edustavat lähes viidennestä kaupan liikevaihdosta vaikka pienten myymälöiden lukumääräinen osuus myymälöistä on edelleen suuri. Koko vähittäiskaupasta 4 henkilöä tai sen alle työllistävien myymälöiden osuus oli yli 80 % vuonna 1992. Erityisesti päivittäistavarakaupan osalta ennakoidaan, että myymäläverkosto harvenee ja entistä suurempi osa kauppaa käydään kaupunkikeskusten ulkopuolella. Yhdyskuntarakenteellisena tavoitteena on, että vähittäiskauppa sijoittuu ensisijaisesti pää- ja alakeskuksiin. Niiden ulkopuolelle sijoittuvien suurmyymälöiden tulee olla kooltaan ja toiminnaltaan sellaisia, etteivät ne vaaranna keskusten elinvoimaisuuden säilyttämistä. Erityisesti päivittäistavarakaupan tulee sijaita kävelyetäisyydellä asuinalueista.

Hämeenkyrön keskustalle on kaupan rakenteen kehityksellä suuri merkitys. Keskustan liiketoiminta on jo perinteisesti jakautunut kahteen, osin kilpailevaan keskukseen, Kyröskoskelle ja Kirkonseutuun. Niiden rinnalle on Tippavaaraan muodostumassa myös vähittäiskaupan keskittymä. Samanlaisesti ostovoimaa on vähentänyt korkea työttömyys ja osin Tampereen hypermarkettien vetovoima Lielahdessa.

Kuva 56

Vähittäiskaupan liikevaihto
Myyntin kehityksestä näkyy
Alkon vähittäismyymälän
tulo Tippavaaraan vuoden
1991 joulukuussa, joka toi
mukanaan Hämeenkyröön
aiemmin Ikaalisiin suuntau-
tunutta ostosliikennettä.
Myyntin lasku vuonna 1993
osoittaa työttömyyden vä-
hentämän ostovoiman vai-
kutusta. Osa ostovoimasta
epäilemättä valuu Tampe-
reelle ja muihin lähikuntiin,
sillä tutkimukset osoittavat
päivittäistavaroiden hankin-
nan liittyvän työmatkoihin ja
joka neljäs työllinen hä-
meenkyröläinen pendelöi.
Vastaavasti voidaan olettaa,
että Hämeenkyrössä työs-
kentelevät muualla asujat
myös osin suorittavat täällä
ostoksensa.

Vähittäiskauppa

Hämeenkyrön taajamassa on 7 päivittäistavaramyymälää, joiden määrän koko maassa ennustetaan vähenevän siten, että v. 2000 jäljellä on yksi myymälä 1 300 asukasta kohti. Tällä "normilla" Hämeenkyröön mahtuisi kaikkiaan 8 päivittäistavaramyymälää 10 000 asukkaan väestöpohjalla. Uhanalaisimpia tässä kehityksessä ovat vielä toimivat kyläkaupat, joita on yhteensä 7 kpl (Vesajärvi, Mahnala, Pinsiö, Sasi, Jumesniemi, Lavajärvi, Komi). Nämä palvelevat myös kesäasukkaita samalla, kun niiden merkitys kylien palveluille ja toimivuudelle on suuri. Hämeenkyrön keskusvaikutus-alueeksi lasketaan noin 16 000 asukasta. Lisäksi kesäasunnot tuovat noin 2 500-3 000 asukasta lomakaudella.

Torimyynti on perinteinen osa vähittäiskauppaa. Kyröskosken tori toimii yhtenä päivänä viikossa.

Hämeenkyrön koko vähittäiskaupan myynti vastaa keskimäärin kahta hypermarkettia, joiden keskimyynti oli vuonna 1994 88,5 Mmk vuodessa. Hypermarketteja oli tällöin koko maassa 75 kpl ja niiden määrän arvioidaan nousevan 100 kpl:eseen vuoteen 2000.

Hämeenkyrössä yhdenkin lähes 100 Mmk:n myyntiin tähtäävän yksikön muodostaminen "tyhjentäisi" taajamakeskukset. Samanaikaisesti arvioitu vanhusväestön osuuden kasvu taajamassa vaatii palvelujen saatavuutta kävelyetäisyydeltä. Yleisesti ottaen automarketteihin painottuva kaupan rakenne syrjii autottomia ostajia.

Suomessa pääasiallisena sääntelyvälineenä kaupan rakennemuutoksessa on käytetty kaavoitusta. Monissa Euroopan maissa suurten super- ja hypermarkettien perustaminen on lisäksi tehty luvanvaraiseksi. Ranskassa tätä säätelee erityinen laki, joka alle 40 000 asukkaan kaupungeissa koskee yli 1 000 m²:n myymälöitä. Lisäksi Ranskassa on kielletty uusien hypermar-

kettien rakentaminen. Saksassa yli 1 000 m²:n myymälän perustaminen vaatii erikoislupaa paikallisilta viranomaisilta.

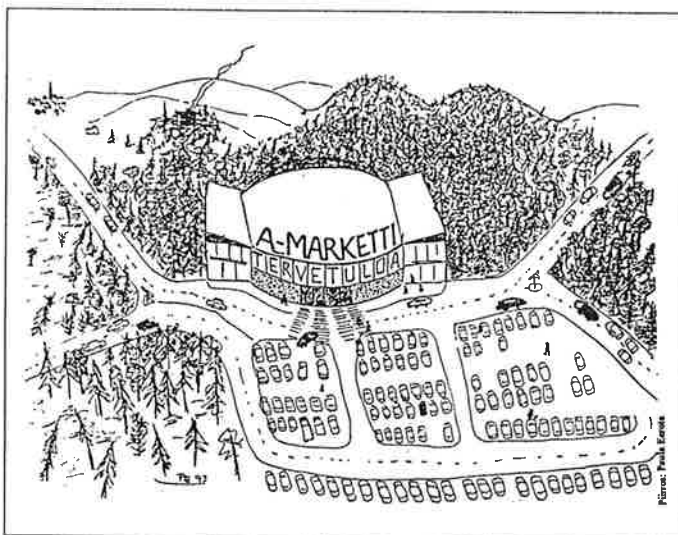
Suomen säädösten ja kaavoituskäytännön mahdollisuuksista em. kaupan ja Kuntaliiton raportti toteaa: "Kaupallisten palvelujen sijoittamista voidaan jossakin määrin ohjata toiminnan laatua ja laajuutta koskevilla kaavamääräyksillä ja vaikuttaa kaupan sijoittumiseen ja ehkäistä suurmyymälöiden muodostuminen keskustarakenteen ulkopuolelle. "Rakennusoikeuden määrällä voidaan rajata myymälöiden kokoa. Ympäristöministeriö on asettamassa toimikunnan laatimaan tähän liittyvää nykyistä toimivampaa säädöstä, joka voitaisiin ottaa käyttöön jo ennen rakennuslain uudistamisen seuraava vaihetta.

Kuva 57

Automarketti

Keskusten lieve- ja ulkopuolelle syntyvillä automarketeilla on usein vanhoja kaupakeskuksia näivettävä vaikutus.

Hämeenkyrön keskustan yleiskaavan tavoitteena on keskittää erityisesti päivittäistavarakauppa olemassa oleviin keskuksiin, Kyröskoskelle ja Kirkonseudulle.

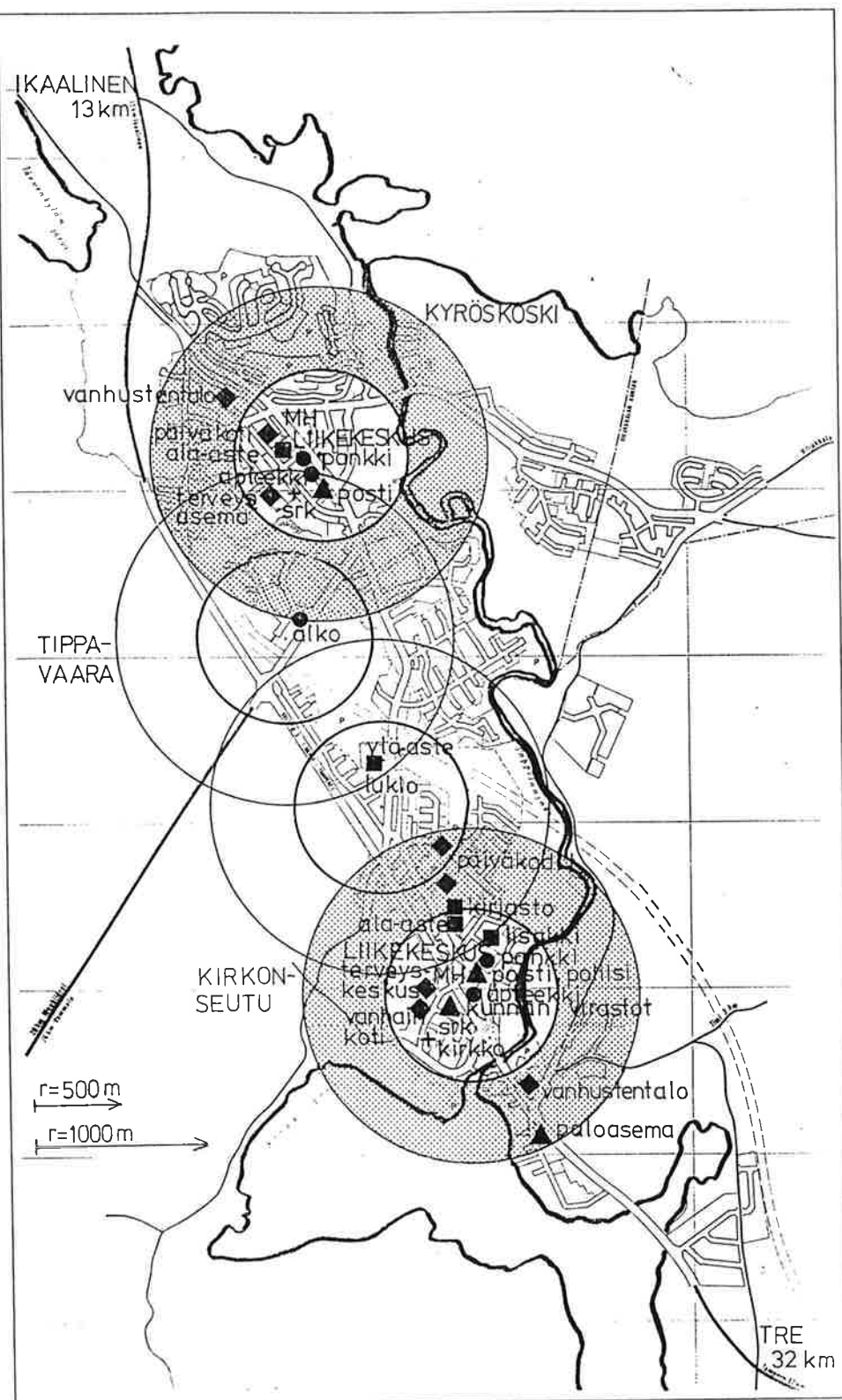

Hämeenkyrössä on kaupan erikoisliikkeitä noin 80 kpl, joista nk. raskaan tavarahan myymälöitä on 2 kpl.

Henkilökohtaisten (parturit ja kampaamot, hierojat yms.) ja asumispalvelujen (kiinteistövälitys ja -palvelut, lasitusliike, sähkötarvike- ja asennukset, rautakauppa jne.) palveluliikkeitä noin 120 kpl.

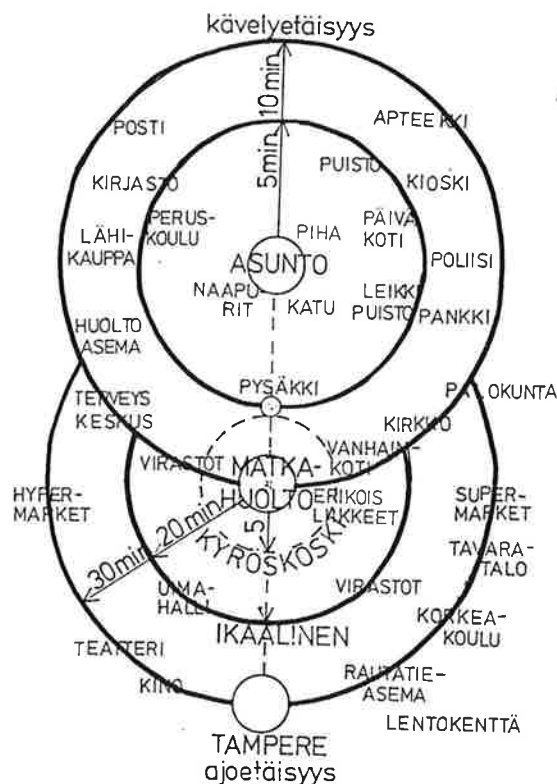
Yrityspalveluliikkeitä (atk-, vakuutus-, asianajo-, kuljetus-, telepalvelut jne.) taajamassa on noin 60 kpl.

Kaupalliset peruspalvelut sijaitsevat molemmissa taajamakeskuksissa: päivittäistavaraliikkeet, elintarvikekioski, apteekki, pankki, posti ja taksiasema. Valtaosa erikoisliikkeistä ja henkilökohtaisten palvelujen myynnistä sijaitsee Kyröskoskella. Yrityspalvelut jakautuvat molempiin keskuksiin.

Kuva 58
Palvelut ja etäisyydet

KIRKONSEUTU

Kuva 59
Palveluetäisyydet, kaavio

Loma-asuminen ja matkailu

Loma-asutus

Hämeenkyrö on myös kohtalaisen merkittävä loma-asumisen alue. Valta-osa osavuotisesta asutuksesta sijoittuu haja-asutusalueelle ja siellä ensisijaisesti ranta-alueille. Eniten loma-asuntoja sijaitsee Mahnalassa. Vuoden 1993 kiinteistöluettelon mukaan koko kunnassa oli 1 058 loma-asuntokiinteistöä ja näistä 252 Mahnalassa; Urjaisissa, Sasissa, Muotialassa ja Jumesniemessä sijaitsi kussakin 70-80 lomakiinteistöä ja loput noin 500 lomakiinteistöä sijaitsivat 24:n muun kylän alueella.

Keskustan yleiskaavan alueella sijaitsee yhteensä 133 kpl loma-asuntokiinteistöjä. Loma-asuntojen määrä on kunnassa lisääntynyt 16-17 kpl:en vuosikeskivauhtia. Ennuste vuodelle 2010 on 1 310 kpl loma-asuntoja. Lukumäärä kasvanee tätä nopeammin, kun v. 1994-95 rakennettiin jo 60 uutta loma-asuntoa.

Myös Hämeenkyrössä loma-asuntoja otetaan ympärivuotiseen tai osavuotiseen asutukseen. Tämän arvioidaan lisääntyvän koko maassa mm. eläkkeelle siirtymisen seurauksena. Tällöin muodostuva ympärivuotinen ranta-asutus aiheuttaa ekologisia paineita ja epäilemättä tulevaisuudessa loma-asutusta tulee suunnitelmallisesti ohjata tukemaan nykyistä kylärakennetta. Painetta loma-asuntojen muuttamiseen vakituiseksi asunnoiksi on myös keskustaajaman ympäristössä.

Lomarakentaminen uhkaa myös monilla alueilla johtaa virkistyskäyttöön soveltuvien ranta-alueiden sulkeutumiseen. Nykyisin Hämeenkyrössä on noin 7,9 kpl loma-asuntoja virkistyskäyttöön soveltuvaa rantakilometriä kohden.

Yleiskaava-alueella on neljä rantakaavaa: Yliniskalan rantakaava Kyröskosken Käpylän alueella, Ala-Räystön ja Isosaaren rantakaavat Kyrösjärvellä ja seurakunnan leirikeskuksen rantakaava Särkijärvellä. Rantakaavan tarpeellisuuspäätös on yleiskaava-alueella tehty Särkijärvelle, Pyhäjärvelle, Järvenkylänjärvelle, Isoniemeen ja Manniin Kyrösjärven alueella.

Matkailupalvelut

Taajamien liikekeskusten asiakasvirroissa näkyvät kesäasukkaat ja matkailijat etenkin viikonloppuina. Pääosin matkailijat ovat paikallisia.

Matkailullisena vetovoimatekijänä Hämeenkyrössä voidaan pitää lähinnä luontoa ja kulttuuria. Kumpikaan näistä ei sovellu teolliseen massamatkailuun.

Myllykolun museo, Töllinmäki sekä kesäteatterin ja Maisemakahvilan toiminta edustavat haja-asutuksen yhteyteen sijoittuvia kulttuurimatkailukohteita. Ympärivuotisia majoituspalveluita taajamassa ei ole. Seurakunnan leirikeskus ja Pinsiön majat tarjoavat ympärivuotisia majoituspalveluja, kesäaikana myös Hirvonniemen leirintäalue ja maatilamatkailukohteet. Oppilaitosten asuntoloiden kapasiteetti mukaan lukien matkailuprojekti löysi Hämeenkyröstä lähes 400 vuodepaikkaa.

Kyrösjärven veneilyliikennettä palvelee Kauhtuanlahden pienvenesatama, jonka yhteyteen on suunniteltu myös vierasvenepalveluja. Laivalaituri Pappilanjoen suulla uusittiin v. 1996.

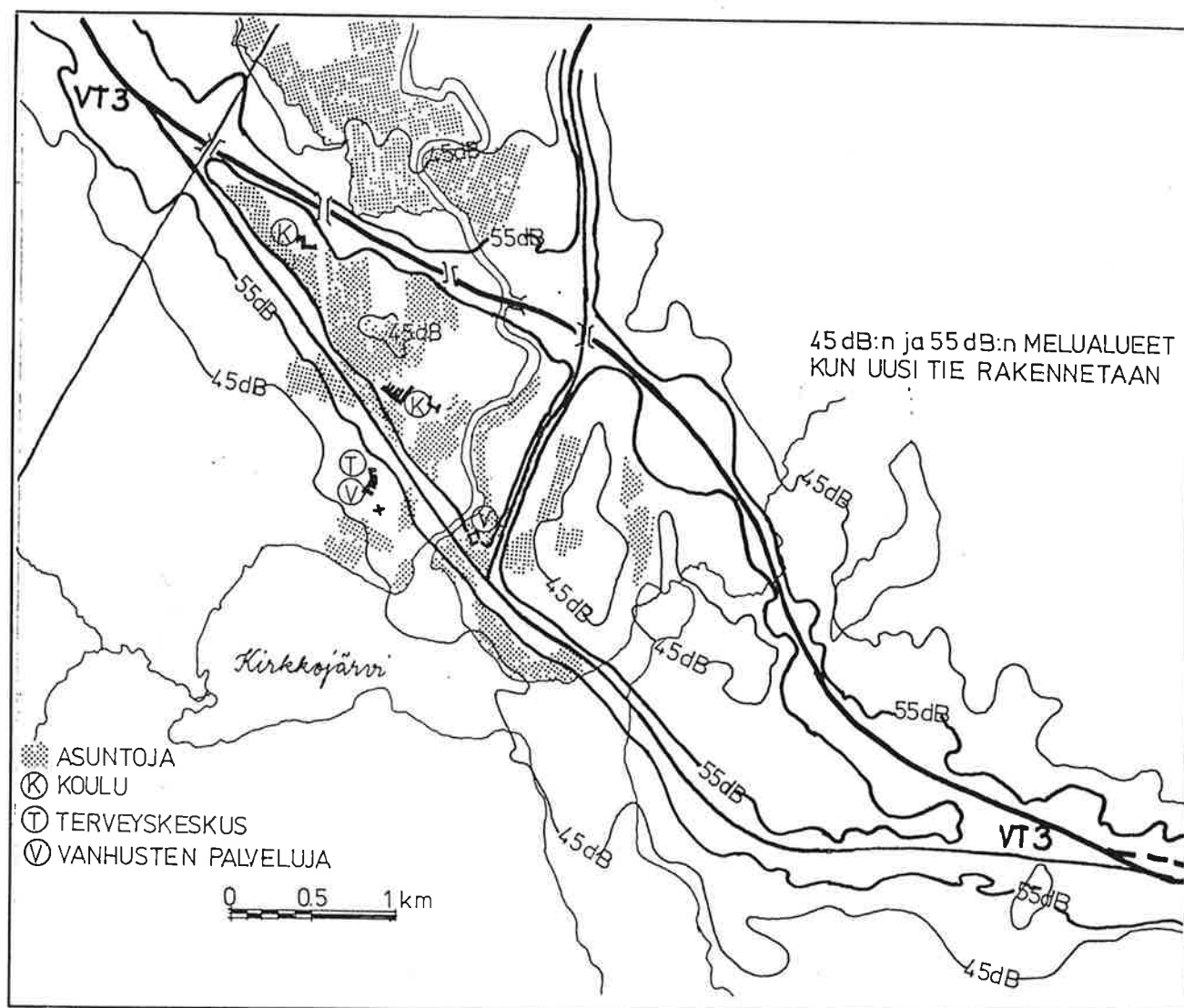
Ympäristö ja virkistys

Ympäristön tila

Hämeenkyrön *ilmanlaadun* esiselvitys on tehty vuonna 1990. Taajamassa sijaitsevia pistelähteitä ovat Kyröskosken tehtaan voimalaitos sekä kunnan lämpökeskukset Kalalahdessa ja keskuskoululla. Tehtaan siirryttyä maa-kaasuun koskivoiman ohessa, on taajaman itseaiheutettu ilman kuormitus vähentynyt huomattavasti. Samanaikaisesti liikennemäärien kasvu on tehnyt valtatiestä tärkeimmän ilman epäpuhtauksien lähteen hiukkaspäästöinä, raskasmetalleina ja kaasuina. Palamisperäiset hiilivedyt olivat suunnilleen 50-50 peräisin liikenteestä ja lämmityksestä. Kunta on nykyisin velvoitettu seuraamaan ilmanlaadun kehitystä. Kaukolaskeumien vaikutuksista ei ole tehty erillisiä selvityksiä. Ilmanpuhtaus on erityisen tärkeä terveyskeskuksen, vanhainkodin, lasten päiväkotien ja koulujen ympäristöissä.

Taajama-alueella ei omia varsinaisia *maaperän* saastuttajia ole lukuun ottamatta tehtaan vedenpuhdistamoa. Yleiskaavan alueelle sisältyy saastuneita maa-alueita Kyron ja Kyröskosken vanhojen kaatopaikkojen kohdalla Kakkurinlammella. Rakennuskäytössä ongelmia liittyy radonpitoisuuksiin Kyröskoskenharjun alueella. Riskitekijöitä maaperän saastumisen kannalta ovat autokorjaamot taajaman asuntokortteleissa sekä huoltoasemat. Metsä-Serlan sahan alue voi sisältää saastuneita maakerroksia.

Melu on pääosin liikenteen aiheuttamaa. Melutasoa on arvioitu ohitustien YVA-selvityksessä. Kyröskoskella meluhaittoja aiheuttaa lisäksi sahan toiminta.

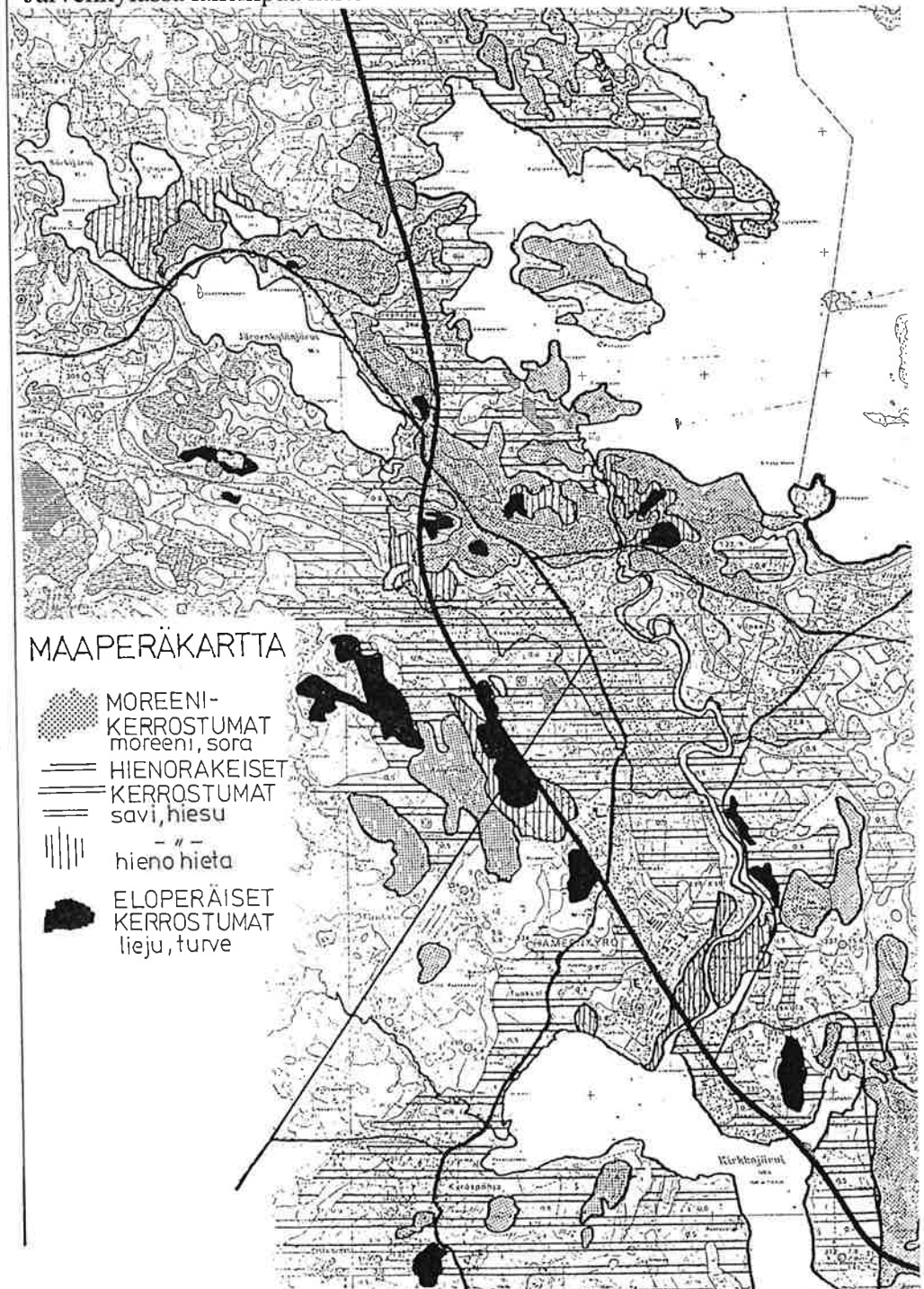
Kuva 61
Liikennemelu ohitustietilanteessa

Suurimmat ongelmat taajaman ympäristössä liittyvät vesistöjen tilaan. Hämeenkyrössä sijaitsee merkittäviä pohjavesivaroja, joiden suojeluun on kiinnitetty huomiota. Ne sijaitsevat osin taajama-asutuksen välittömässä yhteydessä ja valtatie vaikutusalueella. Kosken yläpuolisen pintavesistön tila on osin hyvä, sahan yläpuolella tyydyttävä. Kirkkojärvi on humuspitoinen ja vedenlaatu on luokiteltu tyydyttäväksi. Maa- ja metsätaloudesta syntyvä hajakuormitus on tässä merkittävä tekijä. Pappilanjoki on puhdistunut aikaisemmasta ja sen vedenlaatu on luokiteltu tyydyttäväksi. Sille olisi näkymiä virkistyskalastuskäytössä. Ongelmana Pappilangoessa on sen penkköjen sortuminen, jota veden vaihtelu pahentaa. Rakenteilla olevan tunnelivoimalan vaikutuksista Pappilangoen tilaan ei vielä olla selvillä, mutta veden laatuun sillä saattaa olla negatiivisia vaikutuksia.

Maaperä, topografia, pohjavedet, pintavedet

Varsinaisen taajama-alueen maaperäkartoitus on tehty vuonna 1973 ja siihen perustuen luokitus rakennuskelpoisuuden mukaan. Siinä I-luokan maaperäksi luokitelluista alueista on kaavoittamatta rakennuskäyttöön lähinnä Kyröskosken itäisen osan harjua.

Valtatien länsipuolta ja yleiskaavaan sisältyvien kyläkeskusten (Järvenkylä, Kostula, Kyröspohja) ja Osaran alueita ei maaperältään ole tarkemmin kartoitettu. Yleiskaavassa pientalorakentamiseen soveltuviksi osoitetut alueet on kartoitettu seuraavasti: Osaralla pintamaa hiesua, pohjamaa pääosin savea ja jossain määrin moreenilaikkuja; Kostulassa moreenia, osin kivikkoja ja laidoilla hiekkaa ja hietaa; Kyröspohjassa savea ja hiesua. Järvenkylässä lähempää kartoitusta ei ole suoritettu.

Kuva 62
Maaperä yleiskaava-alueella

Kaava-alueeseen sisältyvistä harjumuodostelmista on Kyröskoskenharju vanhaa soranottoaluetta ja lentokenttää ympäröivä Ulvaanharju nykyistä soranottoaluetta.

Yleiskaava-alue on topografialtaan vaihtelevaa ja sijaitsee kahden merkittävän itä-länsisuuntaisen harjumuodostelman, Mahnalanharjun ja Kyröskoskenharjun välissä ja osin pohjoispuolella. Korkeussuhteet alueella vaihtelevat Kirkkojärven tasolta +60 tasolle +140 Mannanmäessä.

Kirkkojärveä ympäröivät mäkialueet kohoavat Patasenvuorella ja Keinumäellä tasolle +100, Hanhijärvellä tasolle +105. Nousu Pappilanjoelta kirkonmäelle on tasolta +61 tasolle +91. Juuri korkeuserot avaavat komeat näkymät tultaessa etelästä Kirkonseudulle.

Kyröskoskella nousevat Manninmäki tasolle +125 ja Kyröskoskenharju tasolle +120, kun Kyrösjärven taso Pappilanjoen suulla on +83. Pudotuskorkeus Kyröskoskessa on runsas 20 metriä.

Kaava-alueen pohjoispuolen mäet Osarassa ja Isosaaressa nousevat tasolle +100 - +115.

Merkittäviä pohjavesialueita sisältyy yleiskaavan alueisiin. Enonlähteen pohjavedenotto on valtatie välittömässä läheisyydessä. Lisäksi Ulvaanharjun lentokenttäalue ja Kakkurinlammen ympäristö ovat I-luokan ja Kyröskosken harjualue III-luokan pohjavesialuetta. Kakkurinlammen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat vanhat Kyröskosken ja Kyrö Oy:n kaatopaikat, jotka saattavat aiheuttaa haitallisia valumia pohjavesiin. Lentokenttäalue sijaitsee pohjaveden I-vyöhykkeellä.

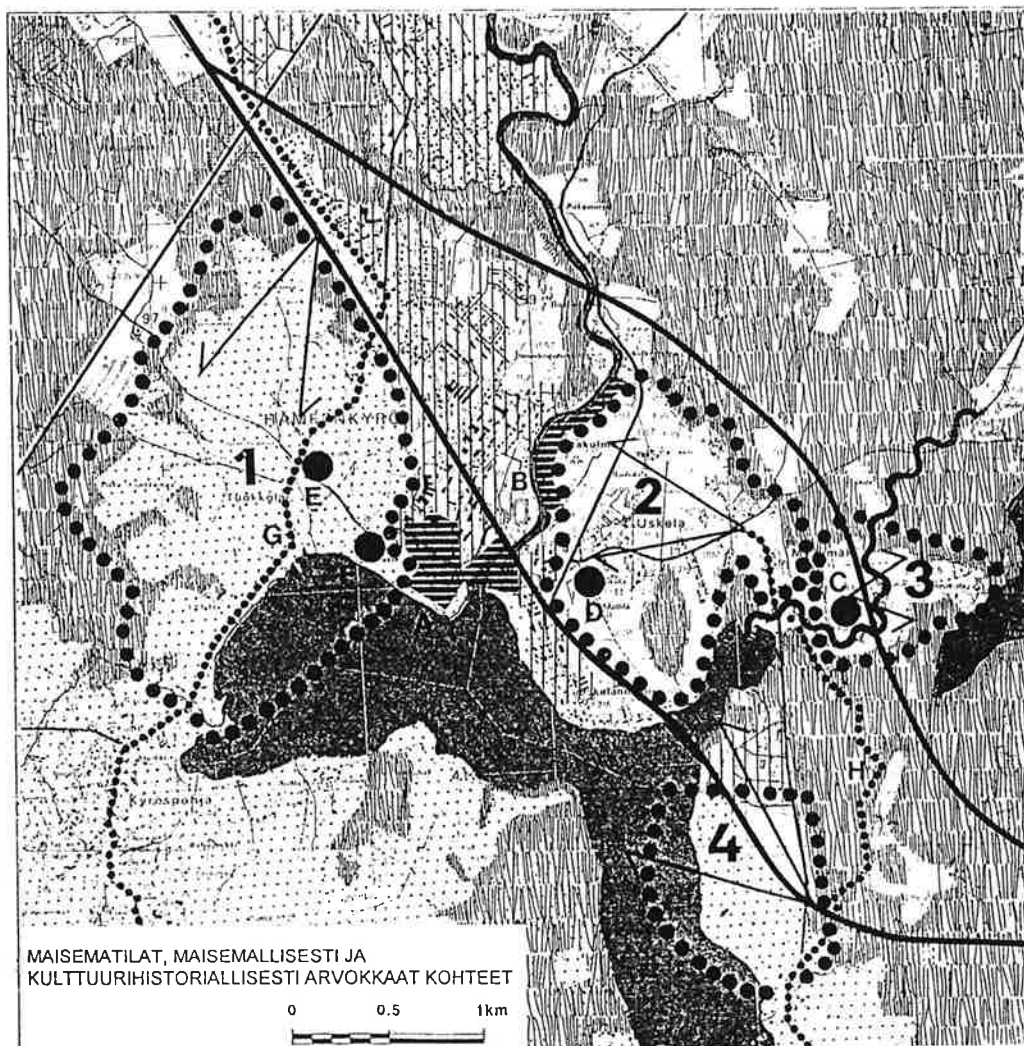
Yleiskaavan alueelle sisältyvien vesistöjen vedenlaadun on Tampereen vesi- ja ympäristöpiiri luokitellut v.1990 seuraavasti: Kyrösjärvi II (hyvä), Kyrösjärven lahti Isoniemen ja sahan välillä III (tyydyttävä), Kirkkojärvi III (tyydyttävä), Pappilanjoki III, Turkimusoja (ei luokitusta), Järvenkylänjärvi, Särkijärvi, Taketti, Pyhäjärvi, Telkko, Kakkurinlampi (ei luokitusta). Uimarantojen vesi on tutkimuksissa luokiteltu seuraavasti (STM päätös 292/96): Järvenkylä hyvää, Hirvonniemi hyvää ja Kyröspohja hyvää uimavettä.

Luonnonympäristö

Merkittäviä luontokohteita alueella ovat luokiteltuna valtakunnallisten suojeluohjelmien mukaan: geologisesti arvokkaina kohteina Kyröskosken harju, lentokentän alue, Patasenvuori ja Mannanmäki; arvokkaina kasvialueina Turkimusojan purolehto, Vilpeen purolehto, Eljaalan purolehto, Pahaojan purolehto, Mannanmäen ja Myllymäen katajikat, Isoniemen tervalepikko, Kyröskosken kalliot ja Patasenvuoren alue, yksittäisenä luonnonmuistomerkkinä Käpylän kampakuus, arvokkaina pienvesinä Romenkivensuon lähde.

Puroalueet joutuvat uhanalaiseksi ohitustietä rakennettaessa. Niitä on arvioitu ohitustien YVA-selvityksessä. Haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää mm. säilyttämällä purolaaksot puustoisina.

Maisemalle taajaman ympäristössä ovat ominaista vesi- ja peltoalueet, joita metsävyöhykkeet rajaavat. Tätä maisematilaa on Kirkonseudun osalta arvioitu YVA-selvityksessä. Vastaava arviointi Kyröskosken osalta on tehty kaavoitustoimistossa. Nämä taajaman luonnonmuodosteiset rajat tulee säilyttää. Kirkonseudulla ohitustie ja siihen liittyvä eritasoliittymä pengerryksineen uhkaavat Uskelan näkymää.

Kuva 61
Keskustan maisematilat

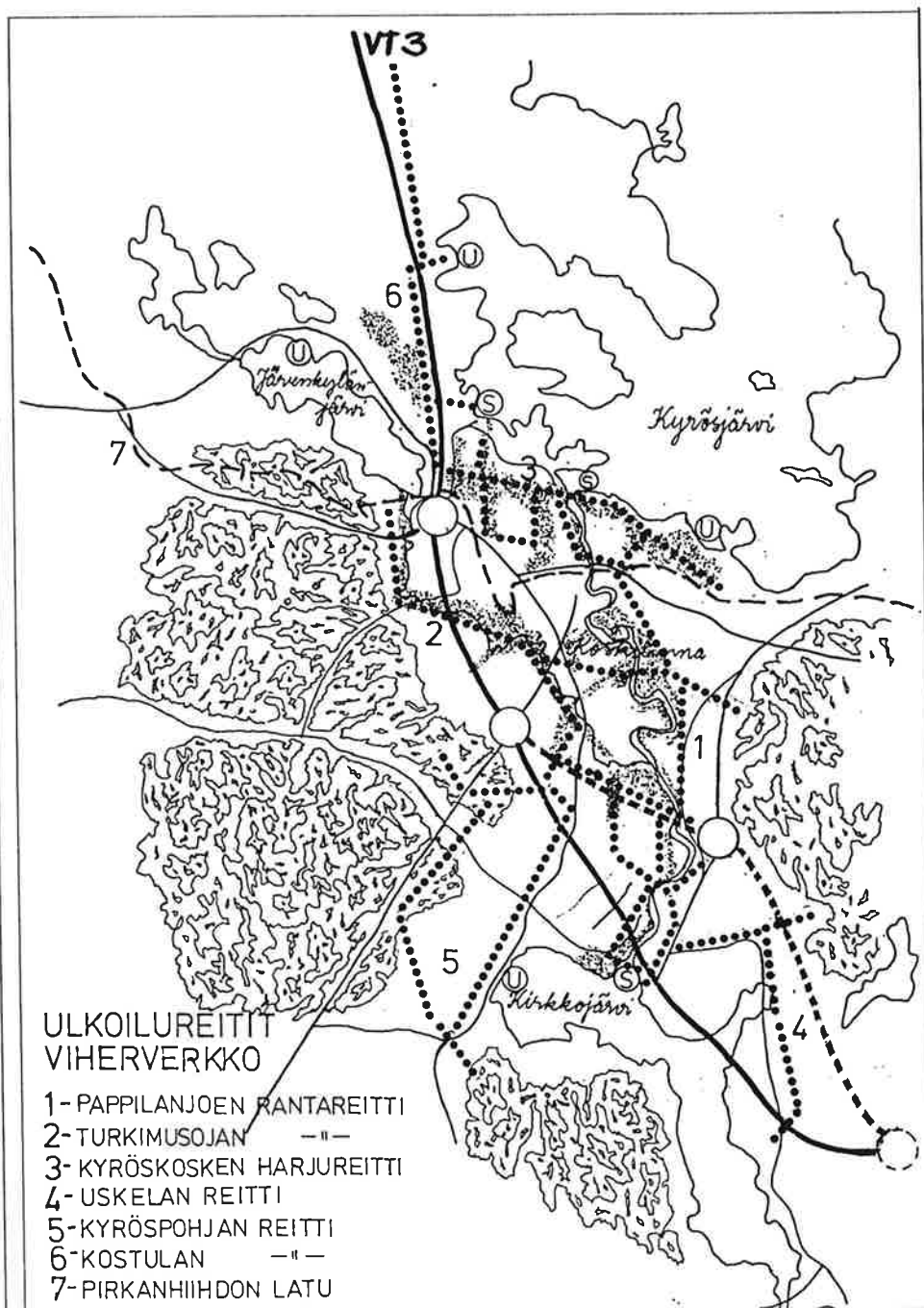
- MAISEMATILAT JA MAISEMALLISESTI ARVOKKAAT ALUEET**
- METSÄISET ALUEET, SULJETUT MAISEMATILAT
 - RAKENNETUT ALUEET, SULJETUT MAISEMATILAT
 - PELTOAUKEAT, AVOIMET MAISEMATILAT
 - VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ MAISEMA-ALUE
 - MAISEMALLISESTI MERKITTÄVÄ PUROLAAKSO
 - MERKITTÄVÄ NÄKYMÄ

- KULTTUURIHISTORIA**
- KULTTUURIHISTORIALLISTESTI JA MAISEMALLISESTI MERKITTÄVÄT VIILJELYMAISEMAT:
1. RAIPALAN KULTTUURIMAISEMA
 2. USKELAN KULTTUURIMAISEMA
 3. ELJÄALAN JA MATTILAN KULTTUURIMAISEMA
 4. AHROLAN PELTOAUKEA
- RAKENNUS- JA KULTTUURIHISTORIALLISTESTI ARVOKKAAT ALUEET:
- A. KIRKONSEUTU
 - B. PAPPILANJOEN RANTA-ASUTUS
 - C. ELJÄALAN JA MATTILAN TILAKESKUKSET
 - D. HEISKAN, KÄKELÄN JA MATTILAN TILAKESKUKSET
 - E. TOUKOLAN TILAKESKUS
- HISTORIALLINEN TIE
- G. HÄMEENKANKAAN TIE
 - H. SASI-MAHNALA-USKELA MAANTIE

Luontoarvot ovat merkittäviä myös taajama-asumiselle. Kirkkojärvi ja Pappilanjoki muodostavat tärkeän maisematekijän Kirkonseudun asunto-alueille; Pappilanjoki ja Turkimusoja niihin liittyville Kyröskosken asunto-alueille. Vesialueiden läheisyydestä huolimatta varsinaisella Kyröskosken keskustalla ei ole vesistöyhteyttä, ei myöskään näkemäyhteyttä. Joki- ja puroalueisiin liittyvät metsiköt sekä Kyröskosken harjualueen metsät ovat tärkeä osa taajamakuva ja -asumista. Niihin liittyvät myös tärkeimmät ulkoilureitit ja virkistysalueet taajamakeskuksissa.

Viheralueet

Taajaman virkistyskäyttöön suunnitellut viheralueet sijaitsevat pääosin Turkimusojan notkelmassa ja Kyröskosken harjulla. Niiden maastossa kulkee taajaman tärkein ulkoilureitti ja Pirkanhiihdon latu. Harjun havumetsäalue säilyy virkistysalueena myös uusien asuntokortteleiden toteutuessa. Ulkoilureitti joudutaan rakentamaan osin uudelleen, kun ohikulkutie rakennetaan. Ohitustie tulee huomattavasti heikentämään nykyisen taajamakeskusten välisen metsäalueen virkistyskäyttöä lenkkeily- ja hiihtomaastona. Tulevaisuudessa muodostuu yhä tärkeämmäksi tavoittaa taajaman lähialueet virkistyskäyttöön; tarvitaan turvallisia valtatie ylitys- tai alitusjärjestelyjä sekä uusia ylityskohtia Pappilangoelle, kun tärkeimmät metsäalueet sijaitsevat joen itäpuolella ja valtatie länsipuolella. Jokamiehenoikeuksilla on merkittävä osa virkistysmahdollisuuksiin Hämeenkyrön keskusta-alueella.

Kuva 64
Keskustan viherverkko

Taajaman viherverkon rungon muodostavat em. viheralueet ja keskeisimmät puistoalueet, joita Kyröskoskella ovat Keskuspuisto ja Korkomäen puisto, Kirkonseudulla Pappilanmetsän puistometsäalue ja vanha hautausmaa ympäristöineen.

Jokivarren virkistyskäyttöön on hyvät mahdollisuudet, vaikkakin maanomistusolot ja rantapenkkojen sortuminen ovatkin ongelmia. Joen varteen on suhteellisen hyvät yhteydet retkeilykäytössä.

Rakennettuja virkistyspaikkoja on mahdollista toteuttaa mm. joen suulle valtatie 3 sillan molemmilla puolilla ja tulevaisuudessa joen molemmilla rannoilla. Tulevassa detaljikaavoituksessa tuleekin pitää tärkeänä lähtökohdaksi ja tavoitteena vapaata pääsyä jokirantaan mahdollisimman pitkällä

rantaosuudella joen molemmin puolin.

Kyröskosken taajamassa joen itärannalla tärkein alue on Myllymäki ja kulkuyhteys kosken partaalle vanhaa joen ylittävää tielinjaa myöten, jonka silta-arkuilla näköalatasanne Kyröskoskeen on sijainnut. Tehdasalue estää vanhan tielinjan käytön kulkureittinä. Nykyisellä Koskitiellä kevyen liikenteen ylitys toimii heikosti.

Kirkonseudulla jokivarren virkistyskäyttöön on paremmat mahdollisuudet etenkin joen eteläpuolella. Kuitenkin kirkonseudun asukkaista 2/3 asuu joen vastakkaisella puolella, josta ainoa toimiva joen ylitys on valtatie silta. Jokialueen nykyiset virkistyskäytölle tärkeimmät alueet sijaitsevat Uskelanniemessä joen suualueella. Tähän on keskittynyt myös taajaman merkittävin matkailutoiminta. Vanhan sillan toteuttaminen Siljantien jatkeena loisi merkittäviä mahdollisuuksia matkailun ja virkistysen toteuttamiselle.

Ulkoilu- ja urheilualueet

Kesä- ja talvikauden tärkeimmät ulkoilureitit liittyvät taajaman viherverkkoon. Ne ovat myös koulujen liikuntakäytössä. Alueellisesti merkittävä reitti on Pirkanhiihdon latu. Latuja on yhteensä 75 km, josta valaistuja 7 km.

Taajaman urheilutoiminta on keskitetty Koskilinnan alueelle, jossa sijaitsevat pallokentät ja talvisin luistintrata ja jääkiekkokaukalo. Urheilukeskukselle on varattu nykyisessä rakennuskaavassa aluetta 2,6 ha. Yhteiskoulun piha-alueella sijaitsee palloilukenttä. Myös asuntoalueille on rakennuskaavoissa varattu useita palloilukenttiä.

Uimapaikkoja on Kirkonseudulla Uskelanniemessä ja Prentinlahdessa, Kyröskoskella Mannissa, mutta Järvenkylänjärvellä on varsinainen taajamaa palveleva kunnan uimaranta varustuksineen. Uimavesien laatu on toistaiseksi hyvä.

Taajamakeskustoista uimarantaan Järvenkylässä ja Prentinlahdella on yli 2 km:n matka. Kulkuyhteyttä on tarkoitus parantaa rakentamalla kevyen liikenteen väylät taajamasta ranta-alueille.

Veneilyyn on hyvät mahdollisuudet sekä Kyrösjärven vesistössä että Kirkkojärven eteläpuolisessa vesistössä. Kirkonseudulla pienvenesatama sijaitsee Uskelanniemessä ja Kyrösjärvellä Kauhtuanlahdella ja Käpylässä. Taajaman lähialueilla on mahdollisuus myös kanoottiretkeilyyn.

Kyröskosken alapuolisen vesistön tila on viime vuosina kohentunut ja parantanut myös kalakantoja. Pirkanmaan kalatalouskeskuksen luokituksessa vuonna 1995 Kyrösjärven laatua pidetään hyvänä (kuha-, hauki- ja ahvenkannat hyviä, siika- ja taimenkannat tyydyttäviä). Kirkkojärven Mahnalanselän laatua pidetään tyydyttävänä (kuha-, hauki- ja ahvenkan-

nat hyviä, siika- ja taimenkannat tyydyttäviä), vesistöissä on pääosin nouseva kalakanta. Petokalojen elohopeapitoisuus on edelleen korkea.

Metsästys on merkittävä harrastus myös osalle taajamaväestöä. Tähän Hämeenkyrön ympäristö antaa hyvät mahdollisuudet. Ohitustien YVA-selvitys osoittaa, että valtatie jo toteutuneet perusparannustoimet sekä tien uusi linjaus taajaman kohdalla vaikuttavat riistaeläinten kulkureitteihin. Näitä vaikutuksia on pyritty vähentämään erityisillä kulkuaukoilla, joiden toimivuudesta ei toistaiseksi ole kokemuksia. Metsästyseuroja on kuultu sidosryhminä YVA-selvityksen yhteydessä.

Urheiluammunta ja ampumaradat ovat pääosin metsästysharrastajien käytössä. Taajaman lähimmät ampumaradat sijaitsevat Vaiviannevilla ja Laitilan Honkalassa.

Moottoriurheilu on lisääntynyt. Hämeenkyrössä tämä liittyy erilaisiin autoiluharrastuksiin sekä lentourheiluun, johon pienlentokenttä antaa mahdollisuuden. Ongelman muodostaa lentokentän sijoittuminen I- pohjavesialueelle.

Puistot

Viheralueita taajaman alueella on noin 550 m²/asukas, mutta varsinaista hoidettua ja suunniteltua puistoaluetta taajamassa on noin 20 m² asukasta kohden. Erityyppisiä puistoja on siten varsin vähän koko taajaman pinta-alasta, mutta samalla taajama on yleisilmeeltään vihreä, kun sen alueella on paljon puita ja pihapuutarhoja. Ongelmana ovat hoitamattomat viheralueet.

Tekninen huolto

Vesihuolto

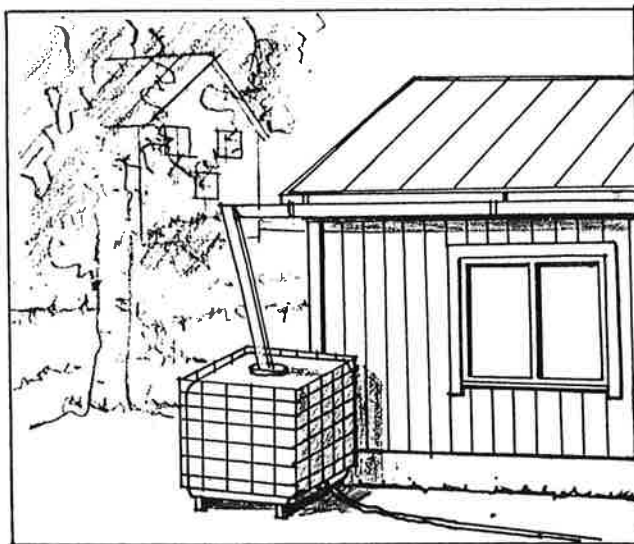
Hämeenkyrö on merkittävää pohjaveden varastoitumisaluetta. Arvioidaan, että vuonna 2010 kaikesta veden kulutuksesta 70 % on jo pohjavettä. Maailmanmitassa puhdas vesi on niukkuushyödyke, jonka puuttuminen aiheuttaa mm. vakavia sairauksia. Suomessa makean veden kulutus on melko tuhlaavaista; 1980-luvun lopulla vettä käytettiin 809 m³/asukas vuodessa, kun koko maailman keskiarvo oli 660 m³/asukas. Tutkitut pohjavesilähteet kunnassa tuottavat 6000 m³/vrk ja pohjaveden käyttö kunnan alueella vastaa noin 1/3 tästä. Suunnitelmana on myös tekopohjaveden valmistaminen Tampereen kaupungin tarpeisiin. Nokian kaupunki käyttää osin Hämeenkyrön pohjavettä. Hämeenkyrön vesijohtoverkko on liitetty yhdysvesijohdolla sekä Ikaalisten että Ylöjärven verkkoihin. Ensiarvoista on pohjavesivarojen suojelu; uhkia muodostavat tierakennus ja ajoneuvoliikenne, muu rakentaminen, soranotto sekä muut mahdolliset saastuttajat.

Pitemmällä tähtäyksellä joudutaan vedenkäyttöä ohjaamaan ja eriyttämään. Pohjavesivarojen käyttäminen kasteluvetenä ja wc-huuhteluvetenä ei ole enää sopivaa. Ylöjärven asuntomessualue on ensimmäisiä 2-vesijärjestelmän kokeilualueita Suomessa.

Hämeenkyrön veden hankinta ja jakelu hoidetaan Kyröskosken Vesihuolto Oy:n ja kunnan toimesta siten, että Vesihuolto Oy:n toiminta-alueena on Kyröskosken, Tippavaaran, Vaivian, Järvenkylän, Kostulan ja Osaran alueet. Kunta jakaa veden muille alueille. Vesijohtoverkon piirissä on yli 96 % kunnan asukkaista. Rakenteilla on vesijohto myös Pentinmaan alueelle. Pinsiön alue on vesitettävissä Tampereen verkoston kautta.

Vesihuollon vedenottamo on keskustaajaman pohjoispuolella Enonlähteellä. Vedenottamolla on Vesioikeuden lupa ottaa vettä 2 000 m³/vrk. Ottamon sijainti on ongelmallinen valtatie 3 kulkiessa sen lähisuojavyöhykkeen yli. Varavedenottamon paikka on Ulvaanharjulla, joka on vähintään 1 500 m³/vrk antoinen vedenottopaikka. Kunnan vedenottamo on Miharissa ja sille on saatu Vesioikeuden lupa 700 m³/vrk ottoon. Kaikkiaan alueelta on saatavissa 2 500 m³/vrk hyvälaatuista pohjavettä Nokian kaupungin v. 1992 teettämän pohjavesitutkimuksen mukaan. Hämeenkyrön kunta ostaa Viljakkalassa olevalta Vilpeen vesihuolto Oy:ltä Käpylän ja Hiidenlahden kaava-alueille vettä 50-60 m³/vrk. Tämä johtuu harjulla olevien talojen korkeusasemasta, jonne keskustaajaman verkoston painetaso ei ole riittävä. Keskustaajaman verkostojen painetasoa pidetään yllä Kyröskosken harjulla olevien kahden ylävesisäiliön avulla, joiden yhteinen tilavuus on 1 250 m³. Kalalahden pumppaamolla on mahdollisuus nostaa kunnan vedenottoa Miharista merkittävästi ja samalla on mahdollisuus myydä Nokialle myös Enonlähteen vettä. Vesihuollon varmuutta lisää rakennettu yhdysjohto Ikaalisten verkkoon.

Vesihuolto edustaa merkittävää osaa kiinteistökustannuksista. Toisaalta Hämeenkyrössä vesijohtoverkosto on jo ulotettu lähes koko haja-asutusalueelle. Kustannukset muodostuvat siten verkoston ylläpidosta.

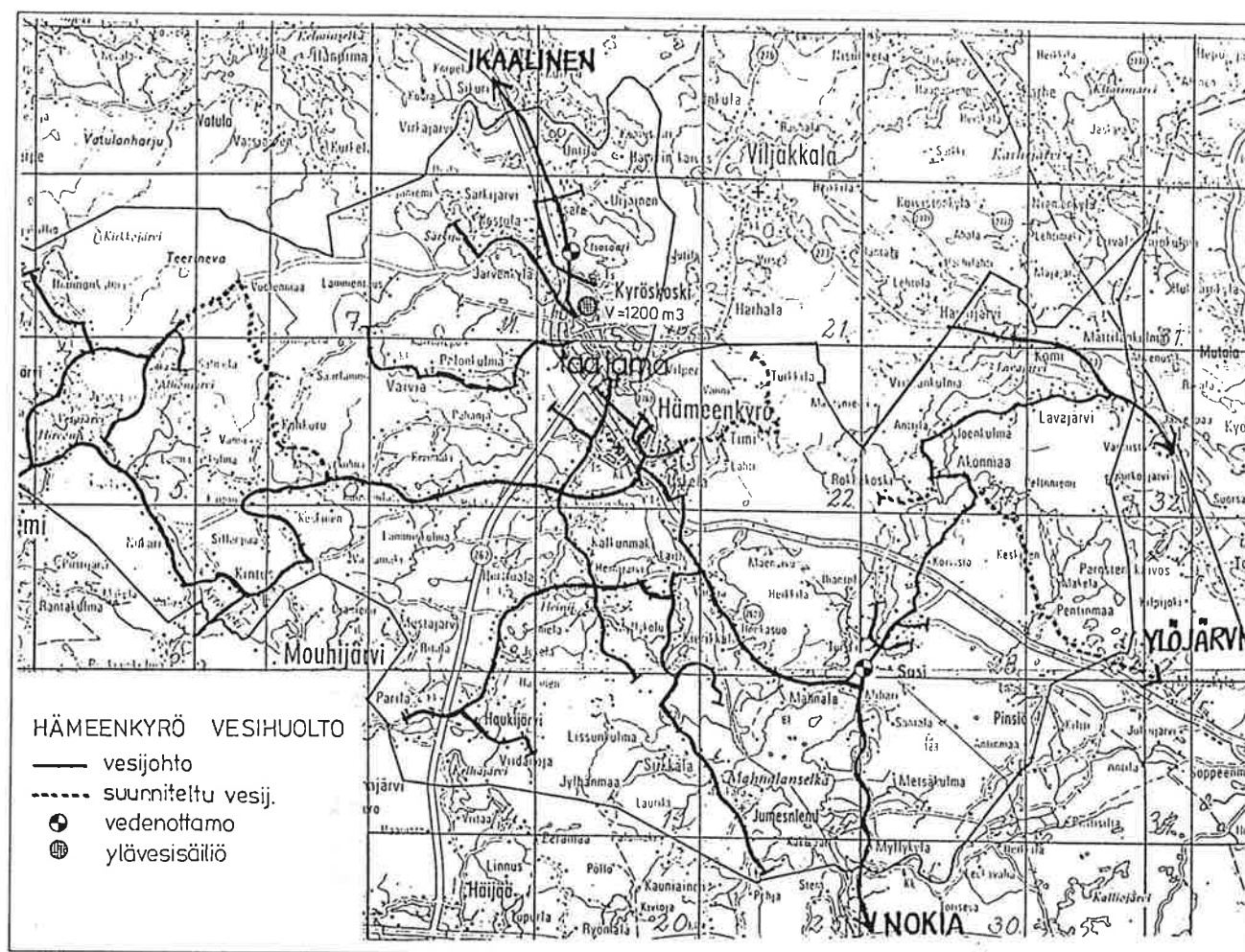

Kuva 65
Kyro-mallinen
"kaksivesijärjestelmä"

Keskustaajaman alueella viemäriverkostoa on rakennettu 50-luvun loppupuolelta siten, että verkosto kattaa nykyiset kaava-alueet lukuun ottamatta Heiskanmetsän ja Osaran aluetta. Verkoston pituus on 65 km ja siihen liittyy kaikkiaan 12 pumppaamoja. Verkoston uusiminen aloitettiin v. 1992 ja se saadaan saneerattua vuosituhatluppuun mennessä. Viemäreitä uusittaessa jätetään vanhat jätevesiviemärit sadevesiviemäreiksi. Olemassa oleva viemäriverkosto pystyy saneerauksen toteuduttua ottamaan vastaan huomattavasti nykyistä asutusta suuremman kuormituksen. Mahdollisuuksia lisää myös veden ominaiskulutuksen putoaminen 15-20 % kehittyneen vesilaitteiston ansiosta.

Jätevesiverkostoa tullaan laajentamaan Kostulan ja Järvenkylän alueille. Muuhun haja-asutukseen ei ole suunniteltu kunnallista viemärointiä. Jätevesien vaikutuksen pienentämiseksi kunta on rakentanut kaikkiaan seitsemälle kiinteistölle jätevesien pienoispuhdistamon tai maaperäpuhdistamon. Tavoitteena on kaikkien koulujen saaminen tähän järjestelmään. Tulevaisuudessa haja-asutus tullaan hoitamaan joko kiinteistökohtaisilla tai niiden keskinäisillä järjestelmillä.

Hämeenkyrön ensimmäinen jätevesipuhdistamo valmistui vuonna 1963. Puhdistamo uusittiin, nykyaikaistettiin ja suurennettiin v. 1977-78. Puhdistamo on rinnakkaissaostuksella varustettu biologinen rengaskanavapuhdistamo. Sen mitoitusarvot ovat AVL 4 500 asukasta ja vesimäärä 2 100 m³/vrk. Kuntien välisellä sopimuksella myös Viljakkalan keskustan ja taajamien välialueiden jätevedet johdetaan Hämeenkyrön puhdistamolle. Puhdistettu vesi lasketaan Pappilanjokeen. Hämeenkyrön kunnan jätevesipuhdistamo joudutaan uudistamaan 2000-luvun alussa. Kartonkitehtaan ja sahan jätevedet hoidetaan tehtaan biologisella puhdistamolla, josta ne lasketaan Pappilanjokeen.

Kuva 66
Vesijohtoverkosto

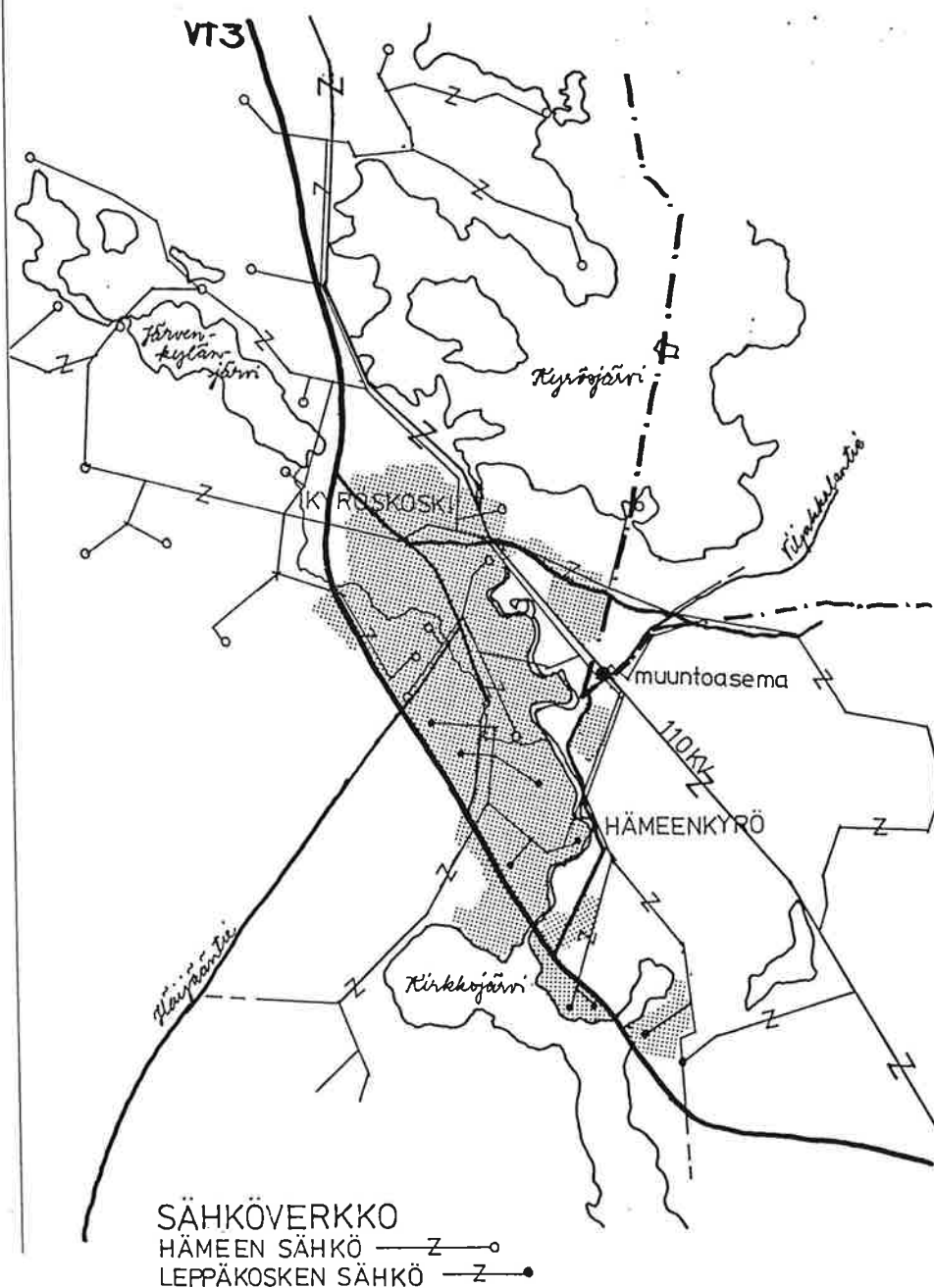
Energiahuolto

Energiahuolto liittyy ensisijaisesti lämmön ja lämpimän käyttöveden tuotantoon. Koko kunnassa rakennuskanta jakaantuu seuraavasti lämmitys- aineen mukaan vuoden 1987 tilastojen mukaan:

Kaikki rakennukset	kauko-lämpö	öljy, kaasu	kivihiili	puu	turve	sähkö	muu
2 984 kpl	197	958	14	1 052	3	570	38

Kaukolämpöjärjestelmän rakentaminen aloitettiin v. 1980 yhteistyössä Kyro Oy:n kanssa. Nykyisin verkostossa on 211 liittymää, joista 174 on asuinkiinteistöjä. Liittämisiä on tehty lähinnä vain uusiin kerros- ja rivitaloihin. Pääosin taajaman pientalojen energiahuolto perustuu kiinteistökohtaisiin lämpöjärjestelmiin: sähkö-, öljy- ja niitä täydentävään puulämmityk-

seen. Myyty kaukolämmön teho on noin 13,5 MW, rakennustilavuus 550 000 m³ (vastaten noin 180 000 kem²). Verkoston pituus on 22,4 km. Liittymäjohtojen kustannukset ovat vuoden 1994 tasossa noin 1 000 mk/m. Laajentamismäkymät ovat riippuvaisia kustannustason kehityksestä. Kaukolämmön energiasta kolmasosa on tehtaan talteenottamaa hukkalämpöä ja pääosa lämmöstä tuotetaan sähköntuotannon yhteydessä. Tehtaalle on valmistunut uusi kombivoimala, jonka polttoaineena on maakaasu. Kyroalta on varattu kunnan käyttöön 8 MW teho, jota on mahdollisuus nostaa 12 MW:iin.

Kuva 67
Sähköverkko

Maakaasuverkosto ulotettiin Kyröskoskelle v. 1980. Hämeenkyrö on Suomen pohjoisin ja läntisin maakaasupaikkakunta. Kaasua käyttää nyt ainoastaan Oy Kyröskosken voima Kyro Power Ltd, mutta laajempi käyttö olisi mahdollista. Se on taloudellista, kun käyttäjän kulutus on tasaista ja melko suurta. Kunnan tekemän selvityksen mukaan se ei nykyisellään ole kilpailukykyistä sähkön ja öljyn kanssa kiinteistöjen lämmityksessä ja talouskäytössä. Tämä perustuu lähinnä kunnassa jo olevaan kaukolämpö-verkostoon.

Kunnan aluelämpölaitos Kalalahden teollisuusalueella on teholtaan 1 MW ja sen verkostossa on 6 teollisuushallia. Varalämpökeskus on keskuskoulun tiloissa teholtaan 4 MW. Nämä turvaavat taajamassa asuntojen lämmön ja lämpimän veden saannin normaalioloissa.

Sähköverkkoa on kunnan alueella voimakkaasti uudistettu ja varmistettu 1980-luvun puolivälistä lähtien. Verkosto on koko kunnan alueella riittävä. Keskustaajaman sähköhuollosta vastaavat Hämeen Sähkö Oy ja Leppäkosken Sähkö Oy. Asuntokuntien lukumäärän kasvusta ja keskikoon pienene misestä seuraa myös kotitalouksissa käytetyn energiamäärän kasvu, josta huomattava osa on juuri sähköä.

Jätehuolto

Vuoden 1997 alusta on Hämeenkyrössä koko kunnan alue järjestetyn jätehuollon piirissä. Sen mukaan kertyvä jäte erotellaan jätteen syntypaikal la. Eloperäisen jätteen erotteluun ja kompostointiin ollaan siirtymässä tulevaisuudessa. Taajamassa se perustuu tällä hetkellä vapaaehtoisuuteen. Rakennusjätteen erottelua ja keräystä ei toistaiseksi ole toteutettu. Paperin, lasin ja paristojen keräilypisteet ovat sekä Kyröskoskella että Kirkonseu dulla. Ongelmajätteiden keräys, käsittely ja kuljetus hoidetaan kunnan varikolla olevan keräilypisteen kautta. Isommat ongelmajätteet kuten akut ja kylmälaitteet vastaanotetaan kaatopaikalla, jossa on myös 75 000 l säiliöt jäteöljyn vastaanottoa varten.

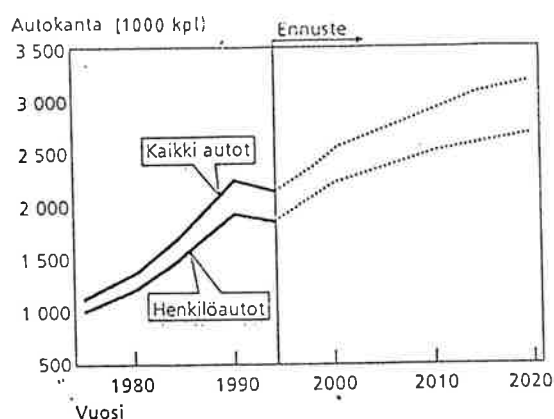
Kierrätyskeskus toimii kunnan tiloissa Heiskassa Uskelan alueella. Alunperin kunnan kaatopaikkaa on varauduttu käyttämään pitkälle 2000-luvulle. Sen EU-säädösten mukaiseen kuntoon saattaminen vaatisi 15-20 Mmk:n investoinnit. Hämeenkyrö hakee jatkoaikaa Sopensuon kaatopaikan käytölle samalla, kun kunta valmistautuu liittymään Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n yhteistoiminnan piiriin, jolloin kuntaan sijoitettaisiin alueellinen jätteiden kuormausasema. Alustavasti toiminta on suunniteltu valtatie ja Häijääntien risteysalueelle. Alueelle tulisi mahdollisesti myös eloperäisen jätteen kompostointi.

Liikenne ja tieverkko

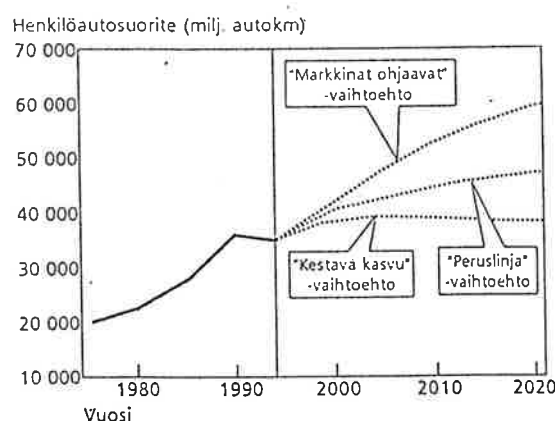
Tielaitoksen ennusteen mukaan tieliikenne kasvaa 31 % vuosina 1995-2010. EU-maissa liikenteen on arvioitu kasvavan vastaavana ajankohtana 37 % ilman kasvua hillitseviä toimia. Vuonna 2020 Suomen teillä kulkee 3,16 miljoonaa autoa, joista henkilöautoja on 2,65 miljoonaa. Tämä tarkoittaa sitä, että tuhatta suomalaista kohti on 510 henkilöautoa eli sama tiheys, mikä on jo nyt esimerkiksi Saksassa ja Italiassa ja Suomessakin Ahvenanmaalla. Kokonaisuutena Länsi-Euroopan maiden henkilöautotiheydeksi ennustetaan 510 autoa 1 000:ta asukasta kohden jo vuonna 2010.

Tieliikenteen nopea kasvu ei ole ollut pelkästään suomalainen ilmiö. Vuodesta 1970 lähtien sekä henkilö- että tavaraliikenne ovat kaksinkertaistuneet niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Tieliikenteen osuus henkilöliikenteessä on Suomessa ja muissa Länsi-Euroopan maissa noussut yli 90 prosenttiin. Tavaraliikenteessä tieliikenteen osuus on Euroopassa 75 ja Suomessa 67 prosenttia. Joukkoliikenteen käyttö on Suomessa hyvinkin vertailukelpoista muuhun Eurooppaan.

Suomessa yleisiä teitä on maan jokaista asukasta kohti 15 metriä. Vastaava luku Norjassa on 21, Ruotsissa 16 ja Tanskassa 14 metriä. Myös joissakin Keski-Euroopan tiheään asutuissa maissa kuten Belgiassa, Itävallassa ja Ranskassa, yleisiä teitä on saman verran kuin Suomessa. Koska Suomi on tasaisesti harvaan asuttu maa, myös teiden (ja auton) tarve on suurempi kuin monissa tiheään asutuissa maissa. Joissakin harvan asutuksen maissa (Australia, Islanti, Kanada, USA) teitä on 2-3-kertainen määrä Suomeen verrattuna.

Kuva 68
Autokannan kehitys

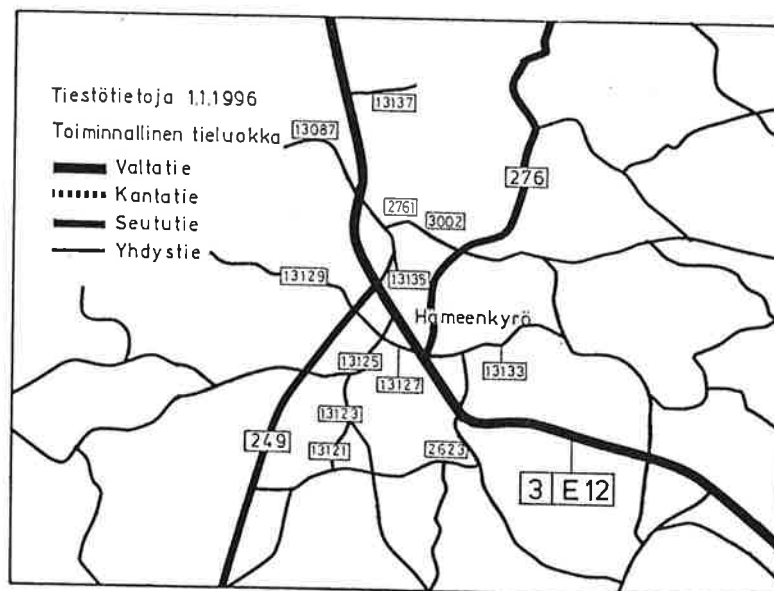
Kuva 69
Henkilöautoliikenteen kehitys

Hämeenkyrön keskustan tieverkko ja liikenne

Yleisten teiden toiminnallisessa luokituksessa jaetaan tärkeimmät tiet valta-, kanta- ja seututeihin. Hämeenkyrön keskustaajaman läpi kulkee valtatie 3, joka on osa TERN-verkon (Trans European Road Network) tietä E12. Tarkastelualueella seututeitä ovat maantiet 249 ja 276. Muut tiet ovat toiminnalliselta luokituksesta yhdysteitä.

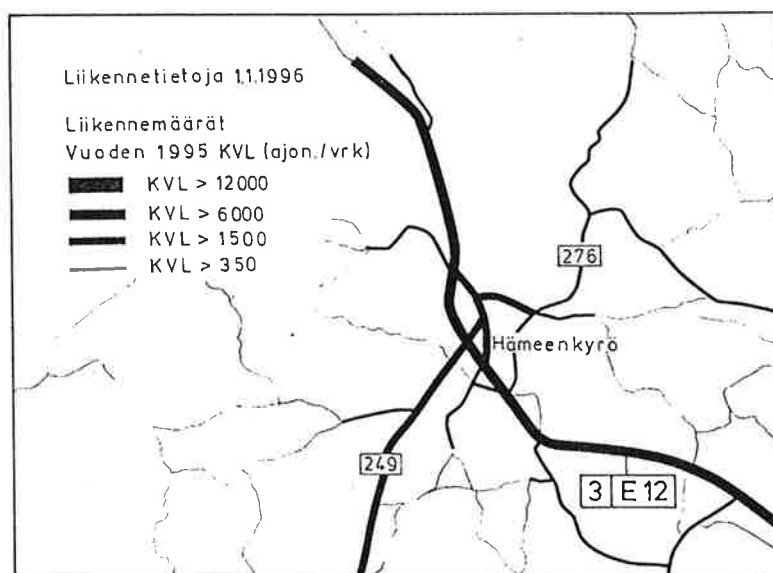
Hämeenkyrön keskustaajamassa kulkevia yleisiä teitä ovat:

Helsinki-Vaasa valtatie 3, E12
 Kokemäen-Hämeenkyrön maantie 249
 Hämeenkyrön-Heittolan maantie 276
 Ahrola-Miharin maantie 2623
 Nuutin-Kyröskosken maantie 2761
 Kyröskosken-Heittolan maantie 3002
 Vesajärven paikallistie 13087
 Kyröspohjan paikallistie 13125
 Tuokkolan paikallistie 13127
 Palon paikallistie 13129
 Timin paikallistie 13133
 Kyröskosken paikallistie 13135
 Osaran paikallistie 13137

Kuva 70
 Yleinen tiestö

Hämeenkyrön keskustaaajaman alueella valtatie 3 keskimääräinen vuorokausiliikenne (KVL-95) vaihtelee välillä 6 700-7 700 ajon/vrk. Maantien 3002 liikennemäärä on suurimmillaan paikallistien 13135 ja maantien 2761 liittymien välillä, jossa se on 5 300 ajon/vrk. Maantien 2761 liikennemäärä on 2 100 ajon/vrk, paikallistien 13135 4 800 ajon/vrk sekä maantien 249 2000 ajon/vrk. Maantiellä 276 liikennemäärä vaihtelee välillä 800-1500 ajon/vrk ja se on suurimmillaan valtatie 3 liittymän läheisyydessä.

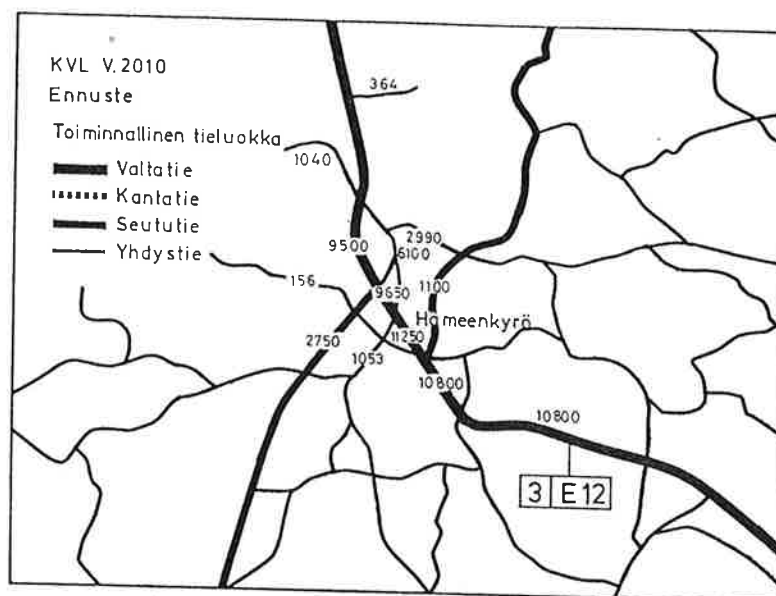
Kuva 72
Tieverkon liikennemäärät

Henkilövanhinkoihin johtaneiden onnettomuuksien tiheys valtatiellä oli vuosina 1991-95 1,517 onnettomuutta/km, kun vastaava luku koko valtatiellä 3 oli 1,106 ja maan kaikilla valtateilla 0,813. Liikenneturvallisuuden takaamiseksi on valtatielle 3 jouduttu asettamaan alhainen nopeusrajoitus, joka on 60 km/h tai alle n.1,5 km:n matkalla. Tämä johtuu valtatie 3 mäkisyydestä, liittymien suuresta määrästä sekä taajaman sisäisestä risteävästä liikenteestä. Muilla yleisillä teillä nopeusrajoitus on tien luonteen mukainen. Taajaman sisällä on käytetty taajamanopeusrajoitusta (50 km/h) alhaisempiakin rajoituksia. Kyröskosken taajaman keskeisillä väylillä on aluerajoitus 30 km/h.

Liikenne-ennuste:

Nykyverkon liikenne-ennuste on laadittu vuodelle 2010. Se perustuu tielaitoksen v. 1994 tarkistettuun liikenne- ja autokantaennusteeseen, jonka mukaan valtatie 3 liikenteen arvioidaan kasvavan nykytilanteesta vuoteen 2010 mennessä 37 %. Tämä tarkoittaisi liikennemäärän kasvua taajaman eteläosassa valtatiellä 3 lähes 7 700:sta 10 800:aan. Pohjoisosassa liikennemäärä kasvaisi 6 700:sta 9 500:aan.

Kuva 73
Liikenne-ennuste v. 2010

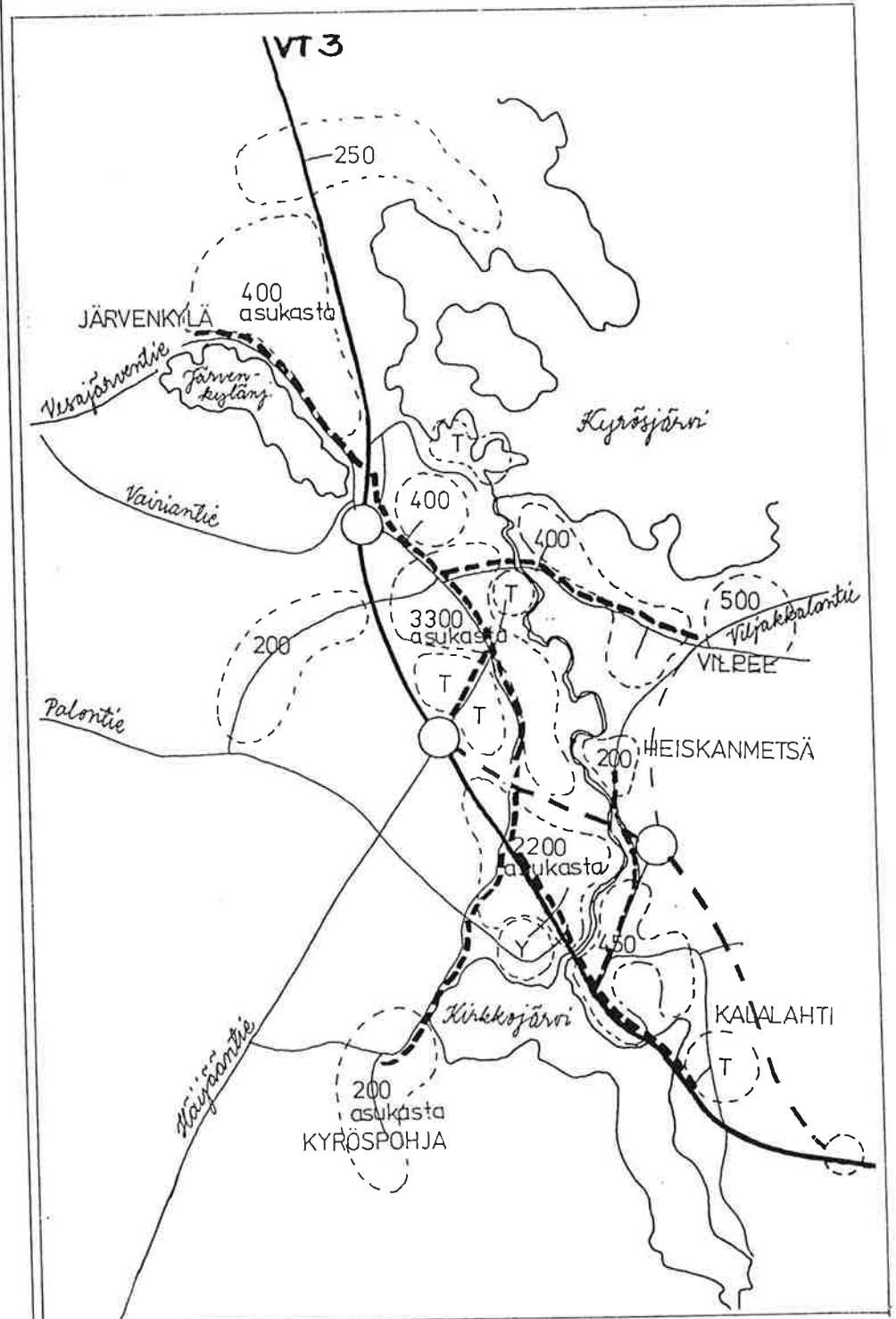
Hämeenkyrön taajaman nykyisen tieverkon ongelmat kasautuvat valtatielle ja sen liittymiin. Ongelmana on tien mäkisyys ja liittymien lukumäärä sekä maankäytön sijoittuminen molemmin puolin tietä. Tien poikkileikkaus (9 m) on liian kapea. Liikennemäärät edellyttäisivät sen leveydeksi vähintään 10,5 m. Maankäytön sijoittuessa tien molemmin puolin ja sen varteen ovat paikallinen ja kevyt liikenne pitkämatkaisen liikenteen joukossa. Taajaman sisäinen liikenne myös aiheuttaa paljon risteävää liikennettä. Valtatien palvelutasoa laskee myös sen suuri liittymätiheys, joka Hämeenkyrön kohdalla on lähes 6 liittymää/km eli lähes kolminkertainen valtateille hyväksytyyn enimmäisarvoon nähden. Ongelmista johtuen valtatiellä tapahtuu paljon onnettomuuksia. Nopeustaso on jouduttu laskemaan alhaiseksi, mikä haittaa pitkämatkaista liikennettä.

Taajaman tieverkolla on siten päällekkäisiä ja myös ristiriitaisia tehtäviä yleisessä tieverkossa ja taajaman sisäisessä liikenteessä. Tämä aiheuttaa ongelmia keskusta-alueen liikenteelle ja vaikeuttaa erityisesti liikenteen sujuvuutta liittymissä. Oma ongelmansa on autoilijoiden ajo- ja pysäköintikulttuurin kehittymättömyys taajamakeskustoissa.

Paikoitustilat taajamakeskuksissa ovat normaalikäytössä riittäviä. Liikekeskuksissa on erilliset paikoitusalueet Kyröskoskella ja Kirkonseudulla. Muutoin paikoitus on toteutettu kadunvarsi- ja kiinteistökohtaisella paikoituksella.

Taajaman kevyen liikenteen verkkoa on viime vuosina laajennettu. Se yhdistää koulujen alueet ja taajamakeskukset sekä Kalalahden teollisuusalueen Kirkonseutuun. Myös vanhusten tarvitsemat palvelupisteet yhdistyvät kevyen liikenteen verkkoon. Sen ongelmia ovat valtatie 3 alitukset ja risteysalueet keskustoissa. Kyröskoskella Valtakadun rakentaminen hidaskaduksi on parantanut kevyen liikenteen turvallisuutta. Kunnassa on kartoitettu näiden reittien puutteita ja myös liikuntarajoitteisten kohtaamia

ongelmia keskusta-alueilla. Etenkin Koskitien silta Kyröskoskella on ongelma.

Kuva 74
Kevyen liikenteen yhteystarpeet

Joukkoliikenne on tärkeä koululaiskuljetuksille ja haja-asutuksen taajamayhteysille. Linja-autovuorojen ohella käytössä on kutsutaksijärjestelmä. Molemmissa taajamakeskuksissa toimii nykyisin taksiasema ja Kyröskoskella Matkahuollon toimipiste.

Valtakunnalliset yhteydet:

- 1) yhteydet koti- ja ulkomaan lentoliikenteeseen: Pirkkalan lentokenttä 38 km, Helsinki-Vantaan lentokenttä 200 km. Linja-autoyhteys Tampereen kautta.
- 2) yhteydet laivaliikenteeseen: Vaasa 200 km, Pori 100 km, Helsinki 210 km, Turku 160 km. Suorat linja-autoyhteydet Vaasaan ja Turkuun; Poriin ja Helsinkiin Tampereen kautta.
- 3) yhteydet rautatieliikenteeseen: Parkano 50 km, Tampere 35 km.

Linja-autoliikenne valtatiellä 3 toimii vuorotiheydellä 21-30 vuoroa/vrk Tampereen ja Vaasan suuntaan arkisin ja sunnuntaisin 10-15 vuoroa/vrk molempiin suuntiin. Seudullisia vuoroyhteyksiä on lisäksi Viljakkalan, Mouhijärven ja Nokian suuntiin. Henkilöliikenteen kehittämisestä Luoteis-Pirkanmaalla on valmistunut kehittämisraportti.

Kutsutaksitoiminnalla pyritään korvaamaan linja-autoliikenteen heikentynyttä palvelukykyä. Erityisesti haja-asutuksen vanhusten asiointipalvelua kehitetään yhdistämällä sitä muihin palveluverkkoihin sekä käyttämällä tietotekniikkaa.

KEHITYSTAVOITTEET

Yleistavoitteet

1. Hämeenkyrössä on tavoitteena kehittää taajamaa kaupunkimaisena, tiiviinä keskustarakenteena, jota ympäröivät ja rajaavat arvokkaat kulttuurimaisemat maatalousalueina.
2. Hämeenkyrön tulee myös tulevaisuudessa olla kehittyvä, paikallisia raaka-aineita ja uutta tekniikkaa käyttävä teollisuuskeskus. Suomi elää myös tulevaisuudessa puusta, jonka jalostusasteen kohottamiseen ja käytön monipuolistamiseen panostetaan Pirkanmaalla. Väestön valtaosan työllisyys voidaan turvata vain jalostus- ja palveluelinkeinojen työpaikkojen lisäämisellä.
3. Hämeenkyrön kehittämistavoitteena osana Tampereen metropolialuetta on kehittää kuntaa hyvänä asumiskuntana, joka tarjoaa vaihtoehdon kaupunkikeskustasta pois pyrkiville asutokunnille luonnonläheisessä ja rauhallisessa ympäristössä. Tämä vaatii elinympäristön laadun ylläpitämistä ja kehittämistä siten, että luonnonarvot yhdistyvät hyvään rakennettuun ympäristöön, jonka palvelut vastaavat eri väestöryhmien tarpeita.
4. Hämeenkyrön tavoitteena on pysyä elävän maaseudun kulttuuri- ja palvelukeskuksena, jossa taajamaa ympäröivät toimivan elintarviketuotannon maaseutualueet, elävät kyläkeskukset, niitä tukeva ja ympäristöön sopeutuva loma-asutus ja matkailutoiminta. Keskustaajama toimii koko kunnan keskuksena ja sen kehitys on riippuvainen myös ympäröivän maaseudun elinkelpoisuudesta. Sitä tuetaan myös kehittämällä kevyttä palvelurakennetta ja parantamalla asunto-oloja haja-asutuksessa. Myös maaseutualueiden hyvinvointi on voimakkaasti sidoksissa keskustan kehittymiseen.
5. Hämeenkyrö on myös tulevaisuudessa kaupunkitasoinen Luoteis-Pirkanmaan keskus, jonka mukainen palvelurakenne ylläpidetään taajamassa ja paikallisia liikenneverkkoja kehitetään tätä vastaavan yhteysverkoston säilyttämiseksi.
6. Hämeenkyrön tavoitteena on säilyttää oma historiansa näkyvänä ja ylläpitää ympäristönsä kulttuurihistorialliset ja luonnonarvot. Ympäristön suojelulla ja siihen sopeutettavalla uuden rakentamisella ylläpidetään luonnon monimuotoisuutta, rakennetun ympäristön historiallista monikerroksisuutta ja pyritään eheään ja harmoniseen kulttuuriympäristöön. Tähän liittyen voidaan Hämeenkyröä kehittää kiinnostavana luonto- ja kulttuurimatkailun kohteena.

Väestö- ja työpaikkatavoitteet

Hämeenkyrön väestökehitykselle on kaksi perusennustetta: omavarainen väestökehitys, joka johtaa väestömäärän laskuun vuoteen 2010 sekä muuttovoittoon perustuva kehitys, joka johtaa väestömäärän kasvuun vuoteen 2010. Yleiskaavan perusteena on käytetty kunnan asettamaa väestömäärän kasvuun perustuvaa tavoitetta. Taajaman osalta on vähimmäistavoitteena pidetty toteutuneen väestökasvun jatkumista, jolloin taajamaväestö lisääntyy noin 7 300:aan vuoteen 2010 mennessä.

Vastaavasti väestön ikärakenne vanhenee ennustettua hitaammin ja työikäisen, ammatissa toimivan väestön osuus pysyy suunnilleen nykyisessä 44 %:ssa. Tavoitteena pidetään täystyöllisyyttä ja nykyisen työpaikkaomavaraisuuden säilyttämistä (93 %). Tällöin tavoitteena on lisätä työpaikkojen lukumäärää vuoteen 2010 mennessä 4 200:aan eli noin 1 000:lla.

Keskustarakenteen tavoitteet

Tavoitteena on säilyttää Hämeenkyrön molemmat taajamakeskukset hyvinä palvelukeskuksina. Ratkaisevaa on kaupallisten palvelujen tarjonnan kehittyminen ja niiden sijoittuminen nykyiseen keskustarakenteeseen. Asuntorakentamisen ohjaaminen keskusta-alueille tuo niihin lisää kulutuskysyntää ja siten se tukee myös kaupallisten peruspalvelujen pysyvyyttä.

Taajamarakennetta eheytetään seuraavasti:

- julkisten palvelujen painopiste pidetään Kirkonseudulla, jossa niiden toiminnan laajeneminen ohjataan nykyisille korttelialueille
- Kyröskoskella kehitetään kaupallisia palveluja nykyisissä keskustakortteleissa eikä väestön tarvitsemien palvelujen siirtymistä esim. Tippavaaran alueelle tueta
- molemmissa taajamakeskuksissa peruskorjataan ja -parannetaan nykyistä rakennuskantaa asuntokannan säilyttämiseksi
- uudisrakentaminen ohjataan ensisijaisesti täydentämään nykyistä taajamarakennetta siten, että valmiiksi kaavoitetut ja kunnallistekniikalla varustetut alueet toteutuvat
- tiivistämällä keskusta-alueisiin liittyviä kaavoja pyritään lisäämään asuntorakentamista olemassaolevien palvelujen piirissä
- ylläpidetään ja kehitetään riittäviä joukkoliikenteen yhteyksiä kahden taajamakeskuksen välillä

Asumistavoitteet

Tavoitteena on paitsi monipuolinen asuntotarjonta asuntotyyppien ja asumismuotojen suhteen, myös palveluiltaan monipuolinen ja taloudellinen asuinympäristö. Tulevaisuudessa tämä tarkoittaa taajamassa jo olemassa olevan palvelurakenteen ja -verkostojen käyttöä mahdollisimman tehokkaasti. Myös joukkoliikenteen heikkoudet kunnassa puoltavat taajamarakenteen tiivistämistä eikä laajentamista. Asuntorakentamista taajaman lievealueelle ei puolleta vaan se ohjataan Järvenkylän, Kostulan ja Kyröspohjan kyläkeskuksiin. Tavoitteena on ohjata 80 % rakentamisesta keskustan yleiskaava-alueelle. Haja-asutusalueelle suuntautuva rakentaminen (20 % kokonaismäärästä) pyritään ohjaamaan kyläkeskuksiin tukemaan nykyisten palvelujen (kauppa, koulu) säilymistä. Tätä toteutetaan osayleiskaavoilla, joilla myös loma-asutuksen laajentaminen pyritään ohjaamaan kyläkeskusten ympäristöön. Asuntorakentamisen sirottuminen taajaman lievealueille ehkäistään, jotta voidaan turvata suunniteltujen alueiden toteutuminen ja käyttää tehokkaasti olemassaolevaa kunnallisteknistä verkostoa.

Kuntasuunnitelmassa painopisteiksi asuntorakentamisessa on asetettu vuokra-asunnot, pientalot ja erityisryhmien asunnot. Näiden kaikkien tulee edustaa monipuolista asuntotarjontaa palveluvarustuksen ja hintatason suhteen.

Elinkeinopoliittiset tavoitteet

Tavoitteena on, että yhä useampi hämeenkyröläinen myös työskentelee Hämeenkyrössä. Näin voidaan pienentää pendelöinnistä aiheutuvia yhteiskunnallisia haittoja ja kustannuksia. Kuitenkin voidaan olettaa, että erityisesti Nokiaan ja Ylöjärveen rajoittuvilla kunnan osa-alueilla työssäkäynti suuntautuu edelleen näiden kuntien alueelle ja koko taajamasta myös Tampereelle ja Ikaalisiin.

Toimitilatarjonta tulee pitää monipuolisena ja riittävänä myös siten, että kunnan hallinnassa on jatkuvasti tontteja työpaikkarakentamisen tarpeisiin. Pienyritysverkostoa pyritään laajentamaan ja ylläpitämään sen tarvitsemaa toimitilareserviä. Erityisenä painopisteenä ovat matkailuyrittämisen ja maaseutuelinkeinojen kehittäminen. Kirkonseudulle kehitetään erityistä matkailupalvelujen keskusta Pappilanjoen ranta-alueita käyttäen.

Virkistystavoitteet

Turvataan riittävät liikuntamahdollisuudet taajama-asukkaille niin yksilöllistä kuin järjestöjen toteuttamaa liikuntaa varten. Koskilinnan aluetta kehitetään urheilu- ja liikuntakeskuksena. Nuorison liikuntatarpeisiin vastataan kehittämällä nuorisotiloja ja kuljetuspalveluja erityisiä liikuntamuotoja varten. Koko väestön tarpeita palvelevaa ulkoilureitistöä kehitetään niin kesä- kuin talviliikunnan tarpeita silmälläpitäen. Kuntoladut ja -polut ovat laajennusten jälkeen määrällisesti riittäviä. Valaistua latuosuutta lisätään ja kuntopolun toimivuus ohitustietilanteessa turvataan. Taajaman ulkoilureitit yhdistetään ympäröivään luontoreitistöön, johon kehitetään myös erityisiä luontopolkuosuuksia. Veneilymahdollisuuksia Kirkkojärven ja Kyrösjärven alueilla kehitetään nostamalla venesatamien palvelutasoa. Pienemmillä järvialueilla turvataan venevalkamien olemassaolo.

Puistojen, metsien, liikunta- ja leikkipaikkojen hoidon ja rakentamisen tavoitteena on tarjota virikkeellisiä virkistysmahdollisuuksia eri ikäisille asukkaille.

Liikenteelliset tavoitteet

Lähtökohtana liikenneverkon suunnittelulle ovat läpikulkuliikenteen ohjaaminen omalle väylälleen Kirkonseudun kohdalla ja molempien keskustien liittäminen ohikulkutiehen tarvittavilla eritasoliittymillä Hämeenkyrön kirkonseudulla Hanhijärvellä ja Keinumäen kohdalla, Kyröskoskelle Tippavaarassa ja Järvenkylässä. Näillä ratkaisuilla voidaan tuntuvasti vähentää onnettomuusriskiä taajaman kohdalla, pienentää liikennevirtoja taajaman alempiasteisessa tieverkossa ja vähentää liikenteen aiheuttamia melu- ja saastehaittoja.

Tavoitteena on parantaa Hämeenkyrön yhteyksiä Tampereen metropolialueelle kehittämällä valtatie vähintään moottoriliikennetietasoiseksi yhteydeksi keskustien välillä. Tämä parantaa myös Hämeenkyrön yhteyksiä Pirkkalan lentokentälle ja Tampereen valtakunnallisiin muihin liikenneverkkoihin. Joukkoliikenneyhteyksiä Tampereen metropolialueelle parannetaan nykyisestä.

Taajaman tie- ja katuverkon kehittämisessä parannetaan Kirkonseudun uusien asuntoalueiden liikenneyhteyksiä ja kevyen liikenteen verkostoa koko taajama-alueella lisäämällä eritasoristeyksiä ajoneuvoliikenteen kanssa ja Pappilanjoen ylitysmahdollisuuksia. Keskustaan pyritään luomaan hyvät joukkoliikenneyhteydet ja liikennekulttuuria kehitetään mm. pysäköinninohjauksella.

Pysäköinnin suunnittelussa kiinnitetään huomiota erityisesti riittävän autopaikkamäärän saavuttamiseen sekä Kyröskoskella että Kirkonseudulla. Näin turvataan osaltaan kaupallisten palvelujen kehittyminen olemassaolevissa keskustoissa ja ehkäistään liiketoiminnan tarve siirtyä keskustan lähialueille.

Palvelutavoitteet

Julkisissa palveluissa Hämeenkyrön toimintapolitiikkana on toimia tuottavasti ja laadukkaasti, huolehtiminen talouden liikkumavarasta ja edullisten palvelujen tuottaminen kuntalaisläheisesti.

Sosiaali- ja terveystoimen tavoitteena on kehittää taloudellisesti toimivaa, avohuoltopainotteista palvelurakennetta. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. sitä että lapsille on tarjolla päivähoitopaikkoja, vanhuksille monipuolisia avo- ja laitoshoidon palveluja, vammaisille tukipalveluja, yksilöille ja perheille tukea elämän suurissa ja pienissä pulmatilanteissa. Terveyskeskuksen tavoitteena on palvella kuntalaisia perusterveydenhuollon eri aloilla niin, että tarpeisiin vastataan mahdollisimman joustavasti, nopeasti, edullisesti ja laadukkaasti. Palveluverkkojen kehittämällä pyritään ikääntyvän väestönosan itsenäisen selviytymiskyvyn ylläpitämiseen ja pitkään jatkuvaan itsenäiseen asumiseen käyttämällä avuksi myös uutta teknologiaa.

Sivistyspalvelujen tavoitteena on laajentaa ja monipuolistaa koulutus-, kulttuuri- ja sivistyspalvelujen tarjontaa Hämeenkyrössä, ja taata sekä nuorisolle että aikuisväestölle ajanmukaiset ja monipuoliset mahdollisuudet itsensä kehittämiseen.

Kaupallisia palveluja pyritään kehittämään nimenomaan keskustapalveluina. Taajamarakenteen säilymisen ja kehittämisen kannalta on tärkeä ylläpitää keskustan palvelutarjontaa. Tämä puoltaa vähittäiskaupan ja henkilökohtaisten ja asumispalvelujen sijoittamista taajamakeskuksiin ja asuntoalueiden yhteyteen. Siten ne ovat myös autottomien asiakkaiden tavoitettavissa.

Teknisen huollon tavoitteet

Teknisen huollon ja rakentamisen piiriin kuuluvat veden, sähkön ja lämmön jakelu, jätteiden ja jätevesien käsittely sekä liikenneverkkojen, muiden verkostojen ja alueiden rakentaminen ja ylläpito. Ne ovat kunnan peruspalveluja asukkaille, joiden kannattava ja ympäristöystävällinen järjestäminen ja hoito ovat kunnan tavoitteena.

Energiatuotannossa tavoitteena on energian mahdollisimman tehokas käyttö ja luopuminen turhasta kulutuksesta. Tavoitteena on vähentää tuotannon päästöjä, säästää energiaa ja luonnonvaroja, ja käyttää uusiutuvia energiamuotoja.

Vesihuollon tavoitteena on tuottaa kaikille kuntalaisille puhdasta talousvettä. Siksi pohjaveden muodostumisalueita on suojeltava rakentamiselta ja on huolehdittava verkoston kunnosta. Tavoitteena on vähitellen siirtyä taajama-alueella myös kaksivesijärjestelmään ja säästää pohjavesien käyttöä. Jätevesien määrää pyritään vähentämään ja siten turvaamaan jätevesipuhdistamon riittävyys myös tavoitellun väestömäärän toteutuessa. Tätä edesauttaa myös vesi- ja viemärilaitteiden kehittyminen.

Jätehuollon kaikissa toiminnoissa on vaikutettava siihen, että jätettä syntyy mahdollisimman vähän ja ettei jätteestä synny ympäristöhaittoja. Tavoitteena on lajittelun ja kierrätyksen tehostaminen.

Kunnan kiinteistöjä hoidetaan taloudellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja taajamakuvaan sopeutuvalla tavalla. Tavoitteena on ylläpitää käyttökelpoinen rakennuskanta. Yleisiä alueita hoidetaan vähintään nykyisellä tasolla.

Turvallisuuspalveluja kehitetään nykyisellä valmiustasolla.

Ympäristösuojelun tavoitteet

Maisemarakenne on keskeinen osa Hämeenkyrön kuntakuvaa. Periaatteena on maiseman äärialueiden jättäminen rakentamisen ulkopuolelle ja siten taajaman lähiympäristölle ominaisen peltoaukeiden, niitä raajavien metsien, vesistöjen ja harjumetsien vaihteluun nojaavan maisemarakenteen ylläpitäminen. Viheraluejärjestelmän tulee muodostaa ekologisesti ja toiminnallisesti yhtenäinen kokonaisuus, jossa voidaan sujuvasti siirtyä rakennetuilta keskusta-alueilta ympäröiville luonto- ja retkeilyalueille.

Ympäristön suunnittelussa ennaltaehkäisevä toiminta on keskeistä erilaisen ympäristöhäiriöiden välttämiseksi. Tehdyt tutkimukset, selvitykset ja seurantatiedot tulee ottaa huomioon ympäristölupa-asioissa ja erilaisia hankkeita suunniteltaessa.

Rakennussuojelun edistämiseksi on tehtävä lisää työtä ja suosittava korjausrakentamishankkeita.

Yleiskaavan tavoitteena on osoittaa ne luonto- ja rakennuskohteet, jotka vaativat suojelua säilyäkseen joko kulttuurihistorian merkittävänä osana tai Hämeenkyrön luonnon monimuotoisuuden tekijänä ja voimavarana.

YLEISKAAVA JA SEN PERUSTELUT

1. Yleisperusteet ja -kuvaus

Aluerajaus

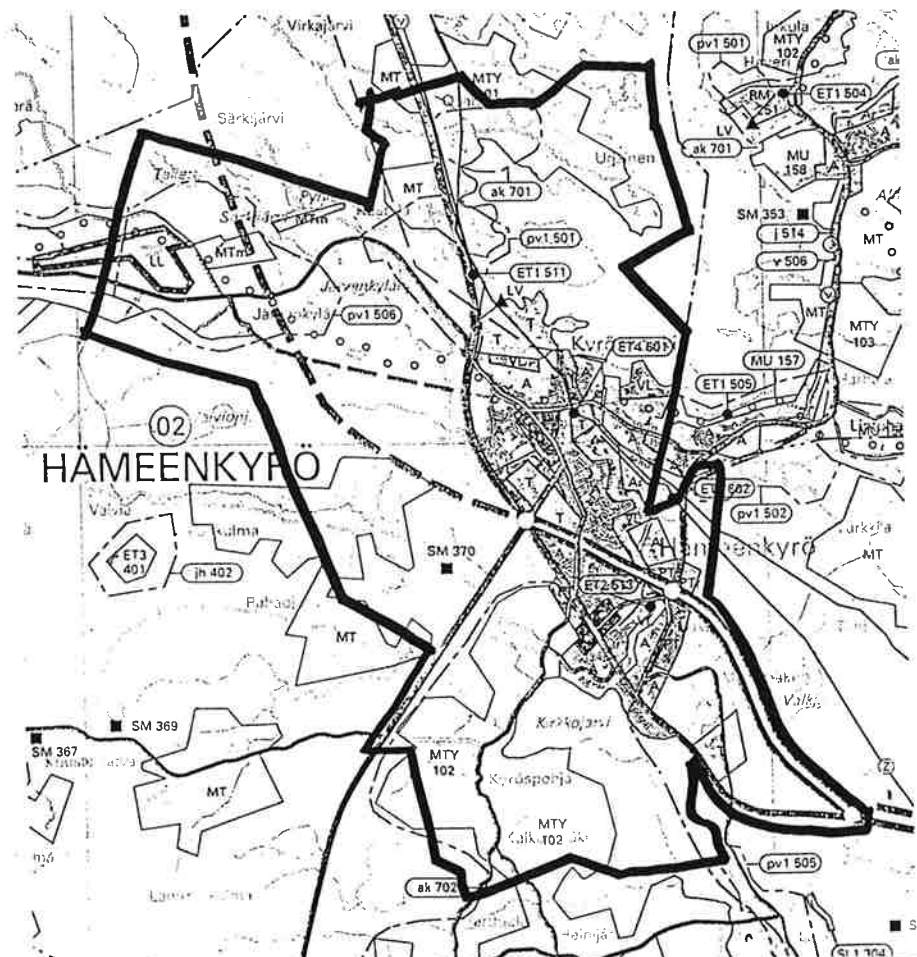
Yleiskaavan alue on rajattu siten, että Hämeenkyrön keskustatoimintojen kehittymiselle tärkeät alueet ja toiminnot sisältyvät siihen. Varsinaisen rakennetun keskustan viereinen ns. lievealue on sisällytetty suunnittelu-alueeseen niin laajana, että rakenteelliset tavoitteet on voitu toteuttaa ja saavuttaa visuaalinen kokonaisuus. Näille lievealueille toki sisältyy suuri osa arvokkaista maisema-alueista, jotka myös siitä syystä kuuluvat suunnittelualueeseen. Yleiskaava-alueen pinta-ala on n. 60 km².

Lentokentän alue on haluttu sisällyttää kaava-alueeseen erityistoimintojen vuoksi.

Ranta-alueet kaava-alueen pohjoisosassa on sisällytetty suunnittelualueeseen siitä syystä, että rantarakentamisen paine keskustan liepeillä on kova.

Idässä suhteellisen luonnollinen aluerajaus muodostuu Viljakkalan kunnan rajasta ja tulevasta ohikulkuväylästä.

Etelässä Kyröspohjan kyläkeskus lähes kävelyetäisyydellä keskustapalveluista kuuluu keskustasuunnittelun piiriin.

Kuva 75
Yleiskaava-alueen rajaus

Suunnittelun pääsuuntaviivat

Yleiskaavan tarkoitus on ohjata rakentamista. Uusien maa-alueiden käyttöönottoon on suhtauduttu hyvin pidättyvästi pitäen tavoitteena olemassa-olevan yhdyskuntateknisen verkoston ja rakenteiden tehokkaampaa käyttöä. Mitä väljemmin maa-alueita otetaan rakentamisoikeuden piiriin, sitä laajemmalle taajamarakenne pyrkii leviämään ja sitä heikommin kaava toimii todellisen rakentamisen ohjauksen välineenä. Tällöin ei kaavassa todellisuudessa oteta kantaa siihen, mihin rakentaminen ohjautuu, mitkä alueet toteutuvat ja mitkä eivät. Uudisrakentaminen ohjataan ensisijaisesti täydentämään ja tiivistämään nykyistä taajamarakennetta. Uusina aluevarauksina on esitetty toimitilarakentamista ohitustien liittymien ympäristöön sekä nykyisen valtatie varteen Kirkonseudulla, ja uutta pientaloaluetta Heiskanmetsän alueelle. Näin on pyritty turvaamaan myös jatkossa teollisuus- ja asuntotonttien tarjonta haluttuna ajankohtana. Halutun taajamakuva ja kulttuurimaiseman turvaamiseksi on rakentamista rajoitettu taajaman lievealueella. Uusia asuntokohteita on osoitettu nykyisten kyläkeskusten yhteyteen täydentämään niiden rakennetta.

Yleiskaavaan sisältyvillä järviolueilla on kartoitettu niiden nykyinen ranta-rakentaminen. Yleiskaavassa on esitetty mahdollisten uusien loma-asuntojen sijoittuminen ranta-alueille. Pienten järvien kohdalla jo tämä maanomistajien tasapuoliseen kohteluun pyrkivä ehdotus johtaa ylimitoitettuun rakentamiseen, kun otetaan huomioon näiden järvien pieni ala. Rakentaminen 200 m:ä lähempänä rantaviivaa on näytetty yleiskaavassa rakennuspaikkakohtaisesti.

Kaavoituksen keinoin on pyritty vähentämään ympäristöön eri muodoissa kohdistuvia uhkatekijöitä ja ehkäisemään rakentamisen mahdollisia haittavaikutuksia kulttuuriympäristöön. Suojelumääräysten tarkoitus on säilyttää ja ylläpitää kulttuurihistoriallisesti merkittäviä maisemakokonaisuuksia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristöarvojen kannalta merkittäviä luonnonalueita ja luontokohteita, taajamakuva kannalta arvokkaita rakennetun ympäristön kokonaisuuksia sekä yksittäisiä luonto- ja rakennuskohteita. Tarkoituksena on rajoittaa näiden kohteiden muuttamista ja ehkäistä niiden hävittämistä tai turmelemista. Osassa kohteita sallitaan lisärakentaminen, mutta sen edellytetään sopeutuvan jo olemassaolevaan rakentamiseen. Tätä varten tarvitaan tulevaisuudessa myös yksityiskohtaisempaa rakentamistavan ohjausta. Maisemallisesti merkittävien peltoalueiden säilyttäminen viljeltyinä on tärkeänä tavoitteena, vaikka se on osin ristiriidassa näiden alueiden viljelykelpoisuuden kanssa, kun ne sijoittuvat vilkasliikenteisten teiden välittömään läheisyyteen. Kaavaan on merkitty suojelumerkinnöin myös sellaiset historialliset muistomerkit, jotka ovat suojeltuja jo muinaismuistolain nojalla.

2. Mitoituslaskelmat

Asuntotarpeen mitoitus

Asuntorakentamista tarvitaan jatkuvasti, jotta asuntokanta pysyy ajanmukaisessa kunnossa ja muuntuu vastaamaan muuttuvia asumistarpeita. Uusia asuntoja tarvitaan taajamaan suuntautuvan muuton ja asuntokuntien koon pienentymisestä johtuvan lukumääräisen kasvun seurauksena. Asuntorakentamisen tarvetta lisää myös asuntokannan omistusrakenteesta johtuva vähäinen kierto sekä pyrkimys vähentää ahtaasti asuvien perheasuntokuntien määrää. Poistuma lisää myös asuntorakentamisen tarvetta.

Asuntojen tarve v. 2010 tilanteessa keskustaajamassa on riippuvainen useasta tekijästä:

- taajamaväestön määrän kehityksestä, jossa mitoitusperusteena on sen kasvu noin 7300 asukkaaseen
- asuntokuntien keskikoon muutoksista, jossa mitoitusperusteena on sen pieneminen noin 1,9 henkilöön
- asuntojen poistumasta asuntokannasta, jossa mitoitusperusteena on keskimäärin 15 asuntoa vuodessa
- asuntokannan kierrosta asumistarpeiden muuttuessa ja kierron tarvitsemasta asuntovarannosta
- toimenpiteistä ja tavoitteista puutteellisen ja ahtaan asumisen poistamiseksi

Taajamassa olisi tämän mitoitusperusteen mukaan v. 2010 yhteensä 3 780 asuntokuntaa, joista 2 460 on 1-2 henkilön pientasuntokuntia ja 1 320 3:n tai useamman henkilön perheasuntokuntia. Tämä tarkoittaa asuntokuntien lukumäärän lisäystä vuoden 1994 tilanteeseen verrattuna 1 040 kpl:lla. Asuntokannan tulisi kasvaa vastaavasti ja lisäksi korvata asuntojen poistuma tänä aikana. Asuntojen lukumäärän vähentymiseen vaikuttaa niiden peruskorjaus- ja parannustoiminta, asuntojen siirtyminen muuhun käyttötarkoitukseen ja pienten asuntojen yhdistäminen suuremman asumisväljyyden saavuttamiseksi. Mitoitusperusteena käytetyn poistuman on arvioitu vaikuttavan siten, että taajamassa olisi sen nykyisestä asuntokannasta jäljellä v. 2010 noin 940 pientasuntoa, 550 kolmen huoneen asuntoa ja 1 030 neljän huoneen ja sitä suurempia asuntoja.

Asuntojen kokonaistarve on laskettu siten, että lähtökohtana on pidetty asuntokuntien lukumäärää. Asuntoja tulisi olla asuinkäytössä v. 2010 yhteensä 3 780 kpl keskustaajamassa. Lisäksi tarvitaan asuntovarantoa, joka nykyisin on 5,7 % eli tätä vastaava osuus taajaman asunnoista on joko tyhjillään tai tilapäisesti muussa kuin asuinkäytössä. Mitoitusperusteeksi on otettu 5 %:n asuntovarannon olemassaolo ja asuntokantaa tulisi siten olla kaikkiaan noin 3 970 kpl.

Mitoituslähtökohtana on pidetty sitä, että perheasuntokuntien määrää vastaavasti tulisi olla vähintään 4 huoneen asuntoja. Perheasuntokantaa tulisi siten olla 1 400 kpl. Tällöin periaatteessa olisi vaikutettu myös ahtaan asumisen poistumiseen.

Kuitenkin asuntokannan kierto voidaan tässä ennakoida vähäiseksi, jos lasten aikuistuessaa vanhemmat jäävät asumaan väljästi entistä asuntoa. Tällöin kaikki väljemmät asunnot eivät kohtaannukaan lapsiperheille. Tähän kiertoon voidaan tulevaisuudessa vaikuttaa, kun tarjolla on houkuttelevia asumisvaihtoehtoja ikääntyville. Perheasuntojen kierto vähentää uudisrakentamisen tarvetta taajamaan muuttavien lapsiperheiden tarpeisiin.

3 h + k asunto toimii joko pienenä perheasuntona tai väljänä pienasuntona, korvaten asuntokannassa lähinnä pienasuntojen puutetta. Voidaan kuitenkin olettaa, että kolmioihin sijoittuu nyt ahtaasti asuvia lapsiperheitä. Ongelmaa voidaan osittain ratkaista perheasuntojen tarjonnan lisäämisellä. Tällöin ahtaasti asutut kolmiot vastaavasti siirtyvät pienasuntokunnille. Niiden uustuotanto voi muodostaa ikääntyvien pariskuntien asumisvaihtoehtoon, joka lisää perheasuntojen kiertoa.

Ahtaasti asuvista perheistä useimmat asuvat pientaloissa ja oletettavasti laajentamiskelpoisissa pientaloissa. Valtaosaa näistä ahtaasti asuvista voidaan siten auttaa niiden nykyisen asuntoratkaisun puitteissa. Asunto-poistumassa onkin arvioitu osan pienistä omakotiasunnoista siirtyvän laajennusten kautta perheasunnoiksi. Samalla perheasuntojen poistuma on mitoitusperusteena yleisesti arvioitu hyvin pieneksi, kun purettavan pientalon rakennuspaikalle taajamassa oletettavasti rakennetaan uusi.

1-2 hengen asuntokuntien tarvitsemia pienasuntoja tulisi olla 2 570 kpl vuoden 2010 arvioidun tarpeen mukaisesti. Asumisahtautta voidaan osittain purkaa myös lisäämällä pienasuntojen tarjontaa. Perheissä asuu runsaat 500 muuta aikuisjäsentä, jotka ainakin osittain edustavat patoutunutta asuntotarvetta.

Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksena on mitoitusperusteeksi 4 huonetta ja sitä suuremmille asunnoille otettu ennakoitu 3-henkisten ja sitä suurempien asuntokuntien määrä. Näiden perheasuntojen keskimääräiseksi kooksi on arvioitu 150 kem²/asunto. Pääosin perheasuntojen kysyntä on arvioitu pientalojen kysynnäksi. Uusia pientaloasuntoja tarvitaan siten 370-380 kpl vastaten noin 60 000 kem².

Vastaavasti 2-3 huoneen pienasuntojen arvioidaan pääosin edustavan rakennettavia rivi- ja kerrostaloasuntoja, joiden mitoitusperusteena on käytetty 75-80 kem²/asunto. Uusia rivi- ja kerrostaloasuntoja tarvitaan siten 930-950 kpl vastaten noin 70 000 kem². Näistä pienasunnoista noin 15 - 20 % olisi vanhuksille tarkoitettuja erilaisia asumisvaihtoehtoja. Kehitysvammaisille tarvitaan lisäksi noin 10 asukkaan yhteisö.

Asuntojen lisärakentamistarve vuoteen 2010

Talotyyppi	AO	AR	AK	YHT
Yhteensä	380 kpl	470 kpl	470 kpl	1 320 kpl
Kerros-m ²	60 000	37 000	35 000	132 000

Loma-asunnot

Yleiskaava-alueella on esitetty 133 kpl loma-asuntoja ja lisäksi 45 kpl rantakaavalla osoitettua lomarakennuspaikkaa Isosaaren ja Yli-Niskalan rantakaava-alueilla. Kaavassa osoitetaan 88 kpl uusia rantarakentamiskoja. Mitoitusperusteena on pidetty 5 kpl loma-asuntoja ranta-km kohden. Yleiskaavan alueella tämä rakentaminen toteutuessaan edustaa loma-asuntojen määrän kaksinkertaistumista. Etenkin pienillä järvillä tämä johtaa suureen kuormitukseen. Mm. yleisesti suositeltu 2 ha:n vesiala rakennuspaikkaa kohden alittuu Taketin ja Telkon kohdalla. Myös Särkijärvellä ja Järvenkylänjärvellä ylittyy mitoitus 5 loma-asuntoa rantakilometriä kohden.

Yleiskaava-alueelle esitetyt lomarakennuspaikat 45 + 88 kpl vastaavat 1980-90 -luvuilla toteutuneen rakentamisen perusteella runsaan 8 vuoden lomarakentamista koko kunnassa.

Keskustan osayleiskaavan rantojen rakentaminen on esitetty tiivistetyssä muodossa alla olevassa taulukossa

Mitoitus: n. 5 kpl / 1 km

Järvi	Pinta-ala	Ranta-viivaa	Ympäri-vuotisesti asuttavia	Kesä-asuntoja	Uusia	ha/kpl	Ranta-viivaa /kpl
TAKETTI	16.5 ha	2.0 km	2 kp	10 kpl	2 kpl	1.18	143
PYHÄJÄRVI	13.4 h	1.4 km	0 kpl	2 kpl	3 kpl	2.68	268
SÄRKIJÄRVI	51.4 ha	5.0 km	9 kpl	14 kpl	10 kpl	1.56	152
TELKKO	9.4 ha	1.4 km	4 kpl	4 kpl	3 kpl	0.86	127
JÄRVENKYLÄN JÄRVI	117.1 ha	6.1 km	31 kpl	11 kpl	7 kpl	2.39	124
KYRÖSJÄRV	812.5 ha	22 km	13 kpl	83 kpl	46 kpl	5.72	155
Osara-Papins		8.9 km	4 kpl	64 kpl	15 kpl		107
Osara- Ämmö		3.8 km	7 kpl	6 kpl	3 kpl		238
Satama-Pjoki		3.0 km	Kyro				
Käpylä		2.0 km	2 kpl	5 kpl	8 kpl		133
Isosaari	75.2 ha	4.1 km	0 kpl	8 kpl	20 kpl		146
KIRKKOJÄR	223.0 ha	9.3 km	12.kpl	5 kpl	17 kpl		185
Pjoki-Van.kylä		6.3 km	Rak.kaava	4 kpl	0 kpl		
Usk.Kalalahti		3.0 km	9 kpl				
YHTEENSÄ	1243. ha	56. km	80 kpl	133 kpl	88 kpl	4.13	186
Rantakaavassa					45 kpl		

Toimitilojen määrä ja mitoitus

Merkittävin syy uusien työpaikkojen tarpeeseen on korkea työttömyysaste. Työttömyyden poistaminen edellyttää lähes 900 uuden työpaikan luomista. Työpaikkoja tulisi siten luoda noin neljännes lisää. Vastaavasti on korvattava alkutuotannosta ja muusta tuotannosta poistuvat työpaikat. Mikäli nämä luodaan ja rakennetaan uusina toimitiloina, tarvitaan jalostuksen uusia työpaikkoja varten noin 30 000 kem² tuotantotilaa (80 kem²/työpaikka) ja palveluihin noin 45 000 kem² toimitilaa (60 kem²/työpaikka).

Kaavoitettua varantoa erilaisille toimitiloille on Tippavaaran ja Kalalahden alueilla yhteensä noin 110 000 kem². Lisäksi Heiskanmetsän alueelle on kaavoitettu toimitiloja yhteensä 34 000 kem². Yhteensä tämä varanto on lähes 2-kertainen uusien työpaikkojen vähimmäistarpeeseen nähden.

Erilaisille palveluille on kaavoitettu toimitiloja myös asuntorakentamisen yhteyteen. Erityisesti pienten palvelualan yritysten voidaan olettaa myös tulevaisuudessa sijoittuvan osaksi asuntoalueita, ja tämä tulee kaavoituksessa sallia, kun on kyseessä ympäristöä häiritsemätön toiminta. Vastaavasti tulee selvittää miten esimerkiksi ajoneuvojen korjaus- ja myyntitoiminta voidaan sijoittaa nykyistä häiriöttömämmin. Myös työkoneiden ja kuorma-autojen pysäköinti ja säilytys asunnon yhteydessä on aiheuttanut ongelmia viereiselle asutukselle.

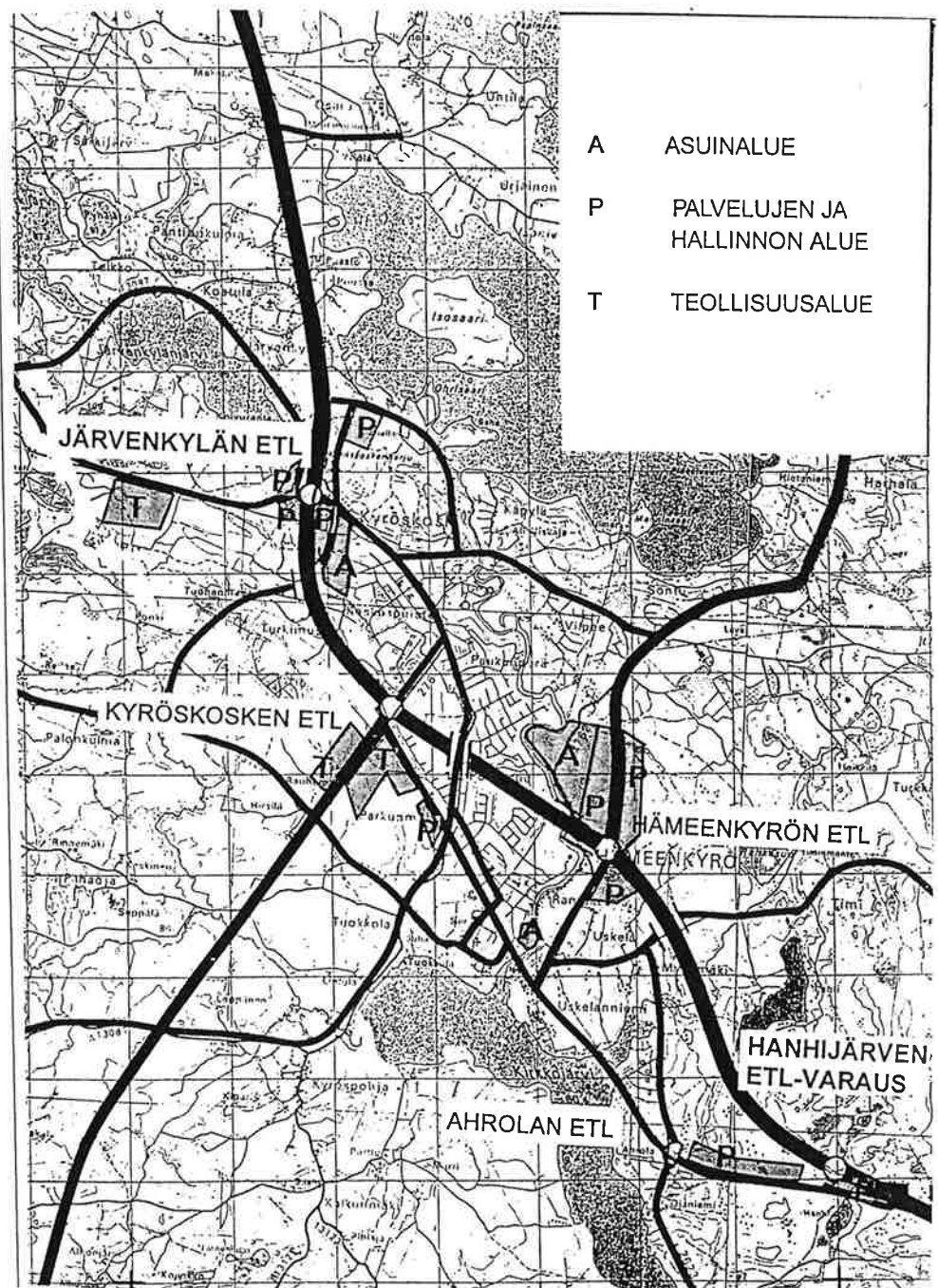
Yleisesti voidaan nykyisten rakennuskaavojen toimitilatarjontaa pitää määrällisesti riittävänä. Lisäksi on oletettavissa, että myös Hämeenkyrössä otetaan käyttöön nykyiset investoinnit aiempaa tehokkaammin parantamalla rakennusten ja laitteiden käyttöastetta. Siten toiminnan laajentuminen ei välttämättä tarkoita toimitilojen laajentumista.

Keskustapalvelut

Kyröskosken keskustan rakennuskaavoihin sisältyy noin 14 000 kem² kaupallisten palvelujen ja muun liiketoiminnan käyttämätöntä rakennusoikeutta ja Kirkonseudun keskustan kaavoihin noin 6 000 kem². Julkisille palveluille Kyröskoskella on kaavoitettua varantoa 9 000 kem² ja Kirkonseudulla 20 000 kem². Liiketoiminnan varannot jo yksin kattavat kaupan arvioiman kokonaistilarpeen 15 000 asukkaalle, kun laskentaperusteena on 0,2 m²/asukas päivittäistavarakauppaa ja 1,0 m² erikoistavarakauppaa ja muita kaupallisia palveluja varten.

Keskustarakenne

Molemmat keskustaajaman osa-alueet ovat kasvaneet lähes luonnollisten rajojensa puitteisiin. Rakentamiskelpoisia uusia maa-alueita näillä alueilla on vähän: Kirkonseudulla nykyisen valtatie reuna-alueilla yhteensä 5-30 ha ja Kyröskoskella Turkimustien ja valtatie välisellä alueella 20 ha.

Kuva 76
Maankäytön kasvualueet

Olemassa oleva kaavavaranto 65-70 ha edustaa 8-9 % kaava-alueesta. Periaatteessa nämä alueet yhteensä antavat mahdollisuuden taajamatoimintojen noin 15 %:n kasvulle. Siten yhtenä perusvaihtoehtona maankäytölle on ohjata uudisrakentaminen täydentämään ja tiivistämään nykyistä taajamarakennetta. Tämä malli antaa kasvumahdollisuuksia sekä Kyröskosken että Kirkonseudun taajamakeskuksille.

Maankäytön laajentamisen vaihtoehto vie luonnollisten taajamarajojen ulkopuolelle. Kyröskosken kasvusuuntia voivat olla valtatie läntinen puoli ja joen itäinen puoli. Rakennuskelpoisia uusia alueita on tällöin lännessä Tanolantien ja Vaiviantien varrella, Tippavaaran ja Järvenkylän liittymien yhteydessä sekä idässä Käpylässä ja Viljakkalantien eteläpuolella. Kirkonseudun taajamalla ei tällaisia kasvusuuntia enää ole puuttumatta valtatie länsipuolen kulttuurimaisemaan. Uusia vetovoimaisia alueita ovat tällöin ohitustien liittymäalueet, jotka kuitenkin ovat irrallaan nykyisistä keskustatoiminnoista. Lähinnä Hämeenkyrön liittymän pohjoispuolinen Heiskanmetsän alue, noin 60 ha, muodostaa tällöin laajentumiskohteen. Sen veto-voimaisuutta asutuskäytössä vähentää etäisyys molemmista taajamakeskuksista. Pappilanjoen itäpuolisten alueiden liittäminen nykyiseen taajamarakenteeseen vaatii uutta liikenneyhteyttä keskustaaajamaan.

Malleista ei sellaisenaan ole kumpaakaan hylätty yleiskaavatyössä: suunnittelujakson kehitykseen sisältyy suuria epävarmuustekijöitä. Rakentamistarve saattaa suurestikin poiketa ennakoidusta määrästä ja aikataulusta. Kehityksen 0-vaihtoehdossa tarvittava rakentaminen voidaan toteuttaa nykyisen kaavavarannon pohjalta. Hitaan kasvun olosuhteissa uudet aluevaraukset voivat jäädä tulevaisuudessa toteutettaviksi aluereserveiksi. Tämä malli edellyttää yleiskaavan toteutumisen jatkuvaa seurantaa ja kussakin vaiheessa painopisteiden ja ensisijaisuuksien määrittelyä rakentamisen ohjauksessa. Yleiskaavan toteuttamisessa voidaan lähteä siitä, että lähinnä rakennuskaava-alueen tiivistämisvaihtoehdon kohteet ovat ajallisesti ensisijaisia ja niitä täydentävät laajentamisvaihtoehdon aluevaraukset, joiden käyttöä rajoitetaan siten, etteivät peruspalvelut valu keskusta-alueiden ulkopuolelle.

3. Maankäyttö

Asuntorakentaminen

Asuntorakentaminen muodostaa suurimman osan tulevasta rakentamisesta ja sen sijoittumisella on ratkaiseva merkitys taajamarakenteen kehitykselle. Edullisinta on täydentää nykyistä rakennetta ja siten käyttää tehokkaammin verkostoja ja palveluita.

Pientalorakentaminen

Nykyinen kaavavaranto kattaa määrällisesti arvoidun kuntaan muuttajien synnyttämän pientalokysynnän 240-250 rakennuspaikkaa. Suuri osa tästä varannosta (yhteensä 277 AO-rakennuspaikkaa) sijaitsee Kyröskosken harjun alueella (122 AO-rakennuspaikkaa), jonne kunnallistekniikka on jo rakennettu.

Olemassaolevien pientaloalueiden tiivistämiseen ja osin laajentamiseen on mahdollisuuksia, jotka on edullista ottaa käyttöön. Nykyisille alueille ja niiden laajennuksille voidaan sijoittaa arviolta 40-50 kpl uusia rakennuspaikkoja. Tällaisia alueita ovat Kyröskoskella Käpylä ja kirkonseudulla Uskelan alue, osin Pappilanjoen alue.

Yleiskaavassa keskustaajaman ulkopuolelle, lähinnä kyläkeskuksiin, arvioidaan voitavan sijoittaa lisäksi 70-80 pientalojen rakennuspaikkaa.

Yhteensä tämä kaavavaranto ja kyläkeskusten tiivistäminen kattaa noin 230 AO-rakennuspaikkaa, joka on 60 % tarvittavasta perheasuntojen lisäyksestä. Uusia pientaloalueita tulee tämän perusteella varata noin 150-170 AO-rakennuspaikalle vastaten noin 25 000 kem². Vaihtoehtoisia pientalorakentamisen alueita ovat Mattilan alue Uskelassa noin 10 ha, Heiskanmetsän alue Hämeenkyrön liittymän yhteydessä noin 30 ha ja osin Turkimustien alue 10 ha Kyröskoskella.

Tiiviisti rakennetut asuntoalueet

Yleiskaavassa on arvioitu pienasuntokuntien tarvitsemien asuntojen edustavan tehokkaampaa ja keskusta-asumiseen suuntautuvaa rakentamista. Kokonaismäärästä 70 000 kem²:stä nykyinen kerros- ja rivitalorakentamisen kaavavaranto kattaa noin 43 000 kem². Taajamarakenteen kannalta keskeisiä toteutettavia alueita ovat Kyröskosken harjun alue ja Sumeliuksen alue Kyröskosken taajamaportteina.

Taajamakeskuksiin tulee siten varata asumiselle uutta kerrosalaa noin 27 000 kem². Torialueen ympäristö Kyröskoskella ja nykyiseen valtatiehen liittyvät alueet Kirkonseudulla edustavat luontevaa tiiviimmän rakentamisen kohdealuetta. Kyröskosken keskustaan voidaan sijoittaa kaavavarannon

ylittävää asuntorakentamista 2 000-3 000 kem² ja Kirkonseudulla valtatie reuna-alueilla on lähes 15 ha kokonaan tai vähän rakennettuja alueita, joille voidaan sijoittaa asuntorakentamista. Kyröskoskella myös Turkimuksen alueen pohjoisosaa liittyy taajamaporttiin ja tämän noin 10 ha alueen suhteellisen tehokas rakentaminen on perusteltua.

Vanhuspoliittisen ohjelman perusteella tarvitaan vanhuksille tarkoitettuja erilaisia asumisvaihtoehtoja noin 150-200 kpl vuoteen 2010 mennessä. Asuntojen tulisi sijaita lähellä vanhusten tarvitsemia peruspalveluita (terveyskeskus, apteekki, kaupat, pankki). Asuntoja ei myöskään haluta liikaa keskittää. Tavoitteena on saada mm. yhteisasuntoja normaaliasumisen joukkoon niin omakoti-, rivi- kuin kerrostaloihin. Liikennejärjestelyillä on suuri merkitys vanhusten toimintakyvylle. Nämä asunnot sijoittuvat parhaiten Kyröskosken keskustaan ja Kirkonseudun liike- ja hallintokeskuksiin liittyville alueille.

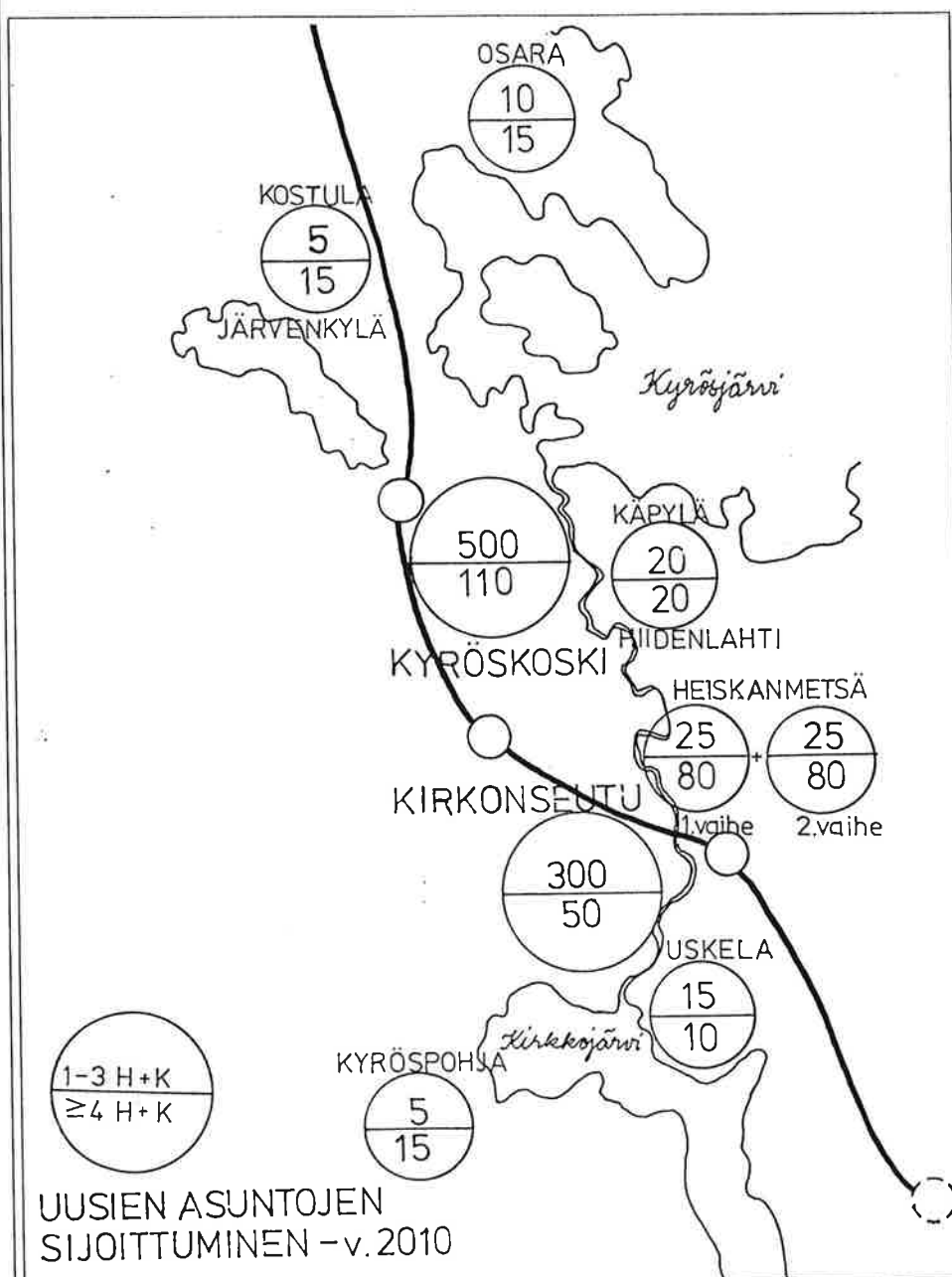
Asuntorakentamisen uusi aluetarve vastaa siten 25 000 kem² AO-aluetta ja 27 000 kem² AR-/AK-aluetta. Rakentamistehokkuudella $e=0,20$ pientalo-alueena 25 000 kem² vaatii tonttimaata noin 15 ha.

Uutena alueena aluetarve pientalorakentamisessa voidaan arvioida kaksinkertaiseksi. Esimerkiksi Heiskanmetsän 30 ha:n aluevaraus näin käytettynä vastaisi noin 30 000 kem² asuntoja.

Rakentamistehokkuudella $e=0,30$ tavoiteltu 27 000 kem² vaatii tonttimaata noin 11 ha ja vastaavasti tehokkuudella $e=0,50$ noin 7 ha. Tiiviisti rakennettuina korttelialueina vaihtoehtoisia sijoitusalueita tälle asuntorakentamiselle on Kirkonseudulla nykyisen valtatie varressa 15 ha ja Kyröskoskella Turkimustien 10 ha:n alueen pohjoisosassa.

Yleiskaavassa on esitetty asuntorakentamista seuraavasti:

Kyröskoski: 500 kpl 1-3 h asuntoja + 110 kpl perheasuntoja
 Käpylä ja Hiidenlahti: 20 kpl 1-3 h asuntoja + 20 kpl perheasuntoja
 Kirkonseutu: 300 kpl 1-3 h asuntoja + 50 kpl perheasuntoja
 Uskela: 15 kpl 1-3 h asuntoja + 10 kpl perheasuntoja
 Kyläkeskukset: 20 kpl 1-3 h asuntoja + 45 kpl perheasuntoja
 Heiskanmetsän alue: 50 kpl 1-3 h asuntoja + 160 kpl perheasuntoja

Kuva 77
Asuntorakentamisen sijoittuminen

Asumisväljyys kehittyisi tämän rakentamisen tuloksena seuraavasti:

Asumisväljyys v. 2010	kem ²	kem ² /asukas
v.1994 asuntokanta	241 976	33,1
tuotanto vuoteen 2010	132 000	18,1
yhteensä	373 976	51,2
huoneistoalaa/asukas		40 huon ² /asukas

Asuntorakentaminen vuoteen 2010

Kaavavaranto 1996 (vapaata tonttimaata kaavoissa)

rakennuspaikkoja	AO	AR	AK
Kunta	102	9	4
Yksityiset	175	21	9
Yhteensä kpl	277	30	13
Kerros-m2	41 500 kem ²	18 500 kem ²	35 000 kem ²

Kaavavaranto, sijoittuminen 1996

Kyröskoski	kem ²	AO kpl	Kirkonseutu	kem ²	AO kpl	
Harju	15 000	122	Tuokkola	5 000	-	
Torialue	15 000	-	Keskusta	5 000	30	
Sumelius	5 000	-	Nuijamiestentie	3 000	20	
Puronsuu	-	30	Muu alue	2 000	7	
Turkimus	-	16	Uskela	-	7	
Käpylä	-	7	Salonen	-	1	
Hiidenlahti	3 700	27				
YHT	38 500	195	YHT	15 000	65	
70 - 80%	31 000	139	70 - 80 %	12 000	40	
kpl asuntoja	410	139	kpl asuntoja	160	40	749 kpl

Toimitilojen sijoittuminen

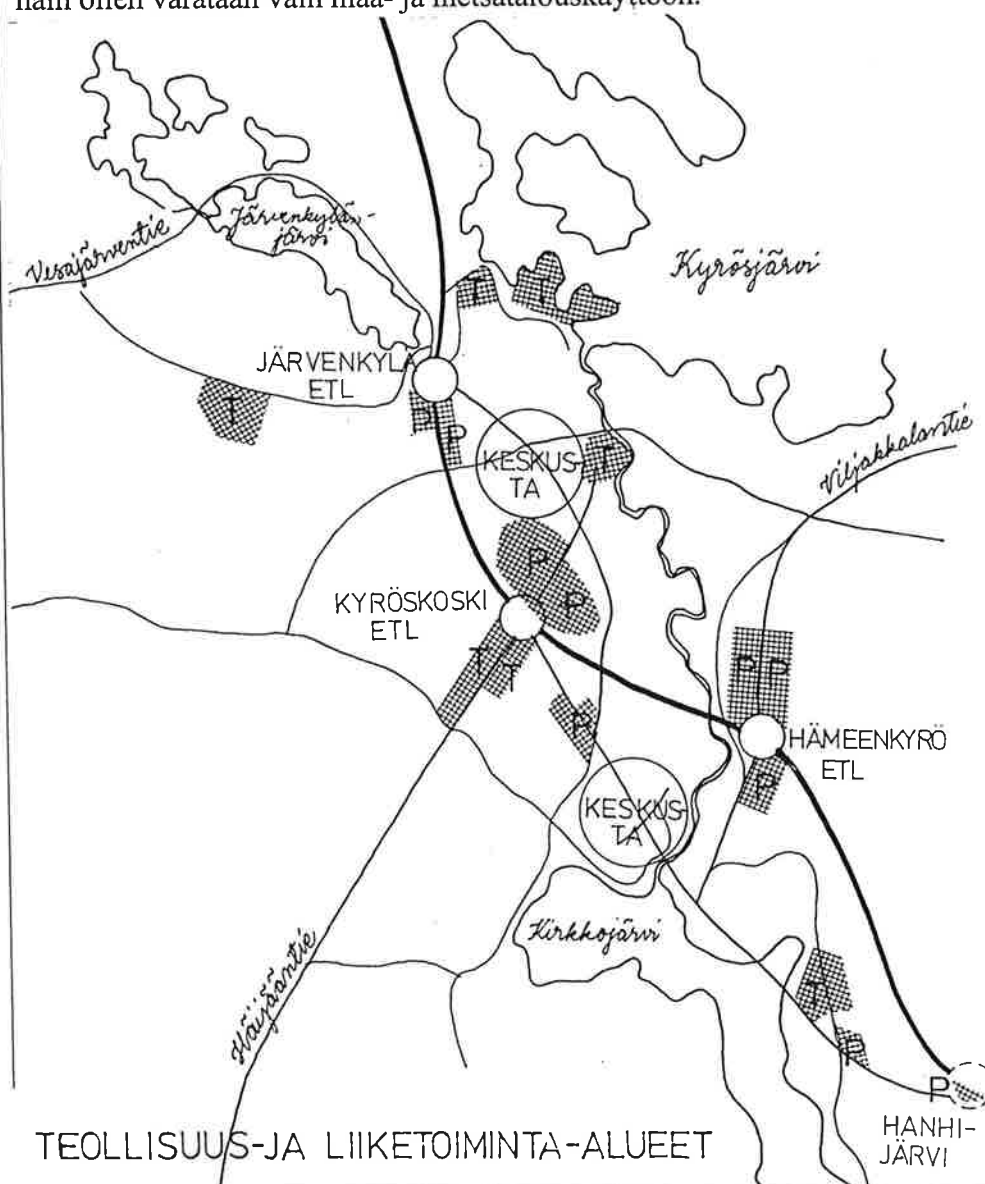
Tuotanto- ja toimitilojen sijoittumiseen vaikuttavat liikenneyhteydet ja palvelujen saavutettavuus. Siten etenkin lähellä keskustapalveluja sijaitsevien ohitustien liittymien yhteyteen muodostuu mahdollista vetovoimaa aluetta. 800 m:n etäisyysvyöhykkeelle sijoittuu rakentamiskelpoisia alueita seuraavasti: Hämeenkyrö/Hanhijärvi 7 ha ja Ahrolan liittymä 4 ha mahdollista PK-alueita; Hämeenkyrö/Keinumäki 40 ha mahdollista PK-alueita; Kyröskoski/Tippavaara 10 ha kaavavarantona PK-alueita ja 40 ha mahdollista T-alueita; Kyröskoski/Järvenkylä 20 ha mahdollista PK-alueita ja 12 ha T-alueita (saha). Hämeenkyrön liittymät sijaitsevat molemmat etäällä keskustapalveluista. Kyröskosken liittymät sijaitsevat kilometrin päässä keskustapalveluista ja liittyvät nykyiseen taajamarakenteeseen. Huolimatta noin 2,5 km:n lisäetäisyydestä Tampereelle, voidaan Kyröskoski/Tippavaara arvioida vetovoimaisimmaksi liittymäalueeksi liiketoiminnan kannalta.

Taajamakuvan kannalta on edullista keskittää tuotanto- ja toimitilat, myös raskaan tavaran kauppa, omille selkeille alueilleen kuten Tippavaara ja Kalalahti, jotka nyt sopeutuvat ympäröivään maisemaan. Hämeenkyrö on

säilyttänyt suhteellisen eheän maisemakuvan taajaman ympäristössä. Rakennettu ympäristö on kuitenkin hajanainen, mutta sitä eivät myöskään leimaa moninaiset elementtihallit paikoitustiloihin. Erityisesti Hämeenkyrö/Hanhijärvi -liittymä sijoittuu maisemallisesti arkaan kohtaan, kun heti liittymän jälkeen aukeaa Kirkkojärven kulttuurimaisema. Sen yhteyteen ei esitetä mittavampaa liiketoiminnan aluetta.

Valtatien liittyy ajoneuvoliikenteen palveluita. Valtatien ja Häijääntien risteysalueella sijaitsevat nykyiset toimipisteet sijaitsevat myös ohitustien kannalta strategisesti edullisissa paikoissa. Muut huoltamoketjut etsivät tulevaisuudessa todennäköisesti uutta, ohitustiehen kytkeytyvää sijoitusta. Tähän on yleiskaavassa varauduttu Hanhijärven, Hämeenkyrön ja Järvenkylän liittymäalueilla.

Ahrolan ja Hanhijärven liittymien väliin nykyisen valtatie 3 varteen sen koillispuolelle, oli luonnosvaiheessa varattu nauhamainen yritystoiminnan aluevaraus. Lausunto- ja vaikutusten arviointivaiheessa todettiin näiden varausten hajauttavan keskustakokonaisuutta asetettujen tavoitteiden vastaisesti. Lisäksi liikenteelliset kytkennät olisivat olleet hankalia. Alue näin ollen varataan vain maa- ja metsätalouskäyttöön.

Kuva 78
Yritystoiminnan sijoittuminen

Yleiskaavassa on esitetty uusia työpaikka-alueita seuraavasti:

Tippavaara: teollisuuden/jalostuksen toimitilavaranto noin 50 000 kem², palvelujen toimitilavaranto noin 10 000 kem², teollisuuden/jalostuksen aluevaraus 60 ha

Kalalahti: teollisuuden/jalostuksen toimitilavaranto noin 50 000 kem²

Heiskanmetsä: palvelujen aluevaraus 48 ha

Kyröskoski: Metsä-Serlan saha-alueen aluevaraus 12 ha

Hanhijärven liittymä: aluevaraus palvelurakentamiselle yhteensä 7 ha

Ahrolan liittymä: palvelujen aluevaraus 4 ha

Hämeenkyrön liittymä: palvelujen aluevaraus 12 ha

Hämeenkyrö, valtatie: palvelujen aluevaraus 5 ha

Järvenkylän liittymä: palvelujen aluevaraus 15 ha

Vaiviantie: teollisuuden/jalostuksen aluevaraus 23 ha

Keskustatoimintojen, palvelujen ja hallinnon alueet

Tulevaisuudessa hallintopalvelujen painopiste tulee säilymään Kirkonseudulla. Hallinnon keventämisen jatkuessa toimitilojen laajentamiseen on tuskin tarvetta. Kunnan virastotiloja voidaan tarvittaessa laajentaa nykyisellä korttelialueella, myös ottamalla käyttöön siinä sijaitsevia asuintiloja. Seurakunnan virastoalueella on rakentamatonta aluetta, joka voidaan ottaa käyttöön aiheuttamatta häiriötä Hämeenkyrön kirkon ympäristölle.

Erityisesti Kirkonseudulla ohitustien toteuttaminen tulee avaamaan uusia mahdollisuuksia keskustarakenteen kehittämiseksi ja eheyttämiseksi käyttämällä nykyistä valtatieä kokoojaväylänä. Nykynäkymin tämä muutos tulee mahdolliseksi 2000-luvun alussa. Uudelle kokoojaväylälle rajoittuville alueille voidaan lisätä rakennusoikeutta myös erilaista palvelu- ja liiketoimintaa varten. Samalla voidaan parantaa pääosin valtatie itäpuolelle sijoittuvien asuntoalueiden kulkuyhteyksiä tulevalle kokoojaväylälle Ristamäentien ja Härkikujan välisellä alueella. Nämä korttelialueet voidaan helposti tavoittaa myös terveyskeskuksesta ja vanhainkodista, jolloin niille voidaan sijoittaa myös erityisiä asumispalveluja tarvitsevien ryhmien asuntoja. Näiden alueiden rakentamisen edellytyksenä on liikenteen aiheuttamien meluhaittojen rakenteellinen ehkäiseminen. Yleiskaavassa on arvioitu näille korttelialueille voitavan sijoittaa asuin- ja liiketoimintaa siten, että näkyvyys peltoaukeille Kyröspohjan suuntaan säilyy tulevalta kokoojaväylältä. Myös hallintopalveluja voidaan tulevaisuudessa laajentaa tarvittaessa näille alueille.

Kyröskoskella voidaan nykyisiä keskustapalvelujen korttelialueita tiivistää. Torialueen ympärillä ja Valtakadun pohjoispäässä rakennusoikeutta on mahdollisuus lisätä nykyisestäään. Valtaosa tästä on asuin- ja liiketoiminnan korttelialuetta painopisteen ollessa asumisella. Tulevaisuudessa on myös harkittava Koskitien eteläpuolella olevien korttelialueiden tiiviimpää rakentamista. Näille alueille voidaan sijoittaa myös erityispalveluja tarvitsevaa asumista. Torikeskukseen nykyisin sisältyvä julkisten rakennusten rakennuspaikka on syytä muuttaa ainakin osittain asuinliikerakentamiseksi, ja keskukseen sisältyvää liikerakennusoikeutta osaksi muuttaa asumiselle.

Keskeinen kysymys on palvelujen saavutettavuus. Tulevaisuuden tavoitteisiin voisi kuulua sujuva joukkoliikennenyhteys Kyröskosken harjun asuntoalueen, liikekeskuksen ja Kirkonseudun hallintokeskuksen välillä. Nykyisin tämä yhteys on lähi- ja kaukoliikenteen linja-autovuorojen varassa. Voitaisiin harkita myös itsenäistä taajamareittiä. Taajamansisäisen joukkoliikennereitin toteuttaminen helpottaisi myös linja-autoaseman sijoittamista sen lisäksi, että reitillä voisi olla voimassa oma taksansa.

Ohitustie tulee muuttamaan molempien taajamakeskusten liikenteellistä asemaa, vaikka paikallisliikenteen linja-autot tulevaisuudessakin kulkevat molempien keskusta-alueiden kautta. Niillä on ratkaiseva merkitys haja-asutuksen yhdistämisessä taajamapalveluihin. Linja-autoliikenne palvelee

myös lähikunnista tapahtuvaa asiointia Hämeenkyrön taajamaan. Koululaisliikenteestä vastaavien paikallisvuorojen painopiste on Kirkonseudun alueella. Pikavuoroliikenne epäilemättä siirtyy käyttämään ohitustietä ja poikkeaa enintään toiseen keskustoista. Kun liittymät ohitustielle ovat Hämeenkyrön Kirkonseudun eteläpuolella ja pohjoispuoliset liittymät Kyröskoskelle sekä Järvenkylän että Tippavaaran risteyksissä, voidaan linja-autoasema sijoittaa kumpaan keskustaan tahansa. Sijoitus on lähitulevaisuudessa ratkaistava kysymys. Tilaa odottaville linja-autovuoroille tarvitaan lähinnä koululaisliikennettä varten. Matkahuoltopalvelut tarvitaan molemmissa keskustoissa.

Myös tärkeimmät matkailupalvelut Hämeenkyrön taajamassa sijaitsevat valtatieyhteydessä Pappilanjoen suulla. Kirkonseudun vanha keskustalualue ja kulttuurimaisema muodostavat tälle myös idyllisen ja matkailulle edullisen ympäristön. Yleiskaavassa on varauduttu matkailupalvelujen laajentamiseen tällä alueella nykyisen valtatieyhteyden itäpuolelle. Jokiranta on tarkoitettu yhteis- ja virkistyskäyttöön. Vanhan urheilukentän alue ja pappilan eteläpuolinen alue on varattu asunto- ja matkailupalveluun liittyvään rakentamiseen. Vilpeentien varteen varattu palstaviljelyalue voi tulevaisuudessa palvella myös matkailun tarpeita.

Taajamaportit tulevat uuden ohitustien myötä muuttumaan Kirkonseudulla. Etelästä tultaessa ne sijoittuvat etäämmälle Uskelan alueelle. Samalla muuttuu koko sisäänajonäkymä Hämeenkyröön tultaessa. Tavoitteena on rakennettu tienvarsiympäristö taajaman lähestymisjaksolla. Alueelle on laajennettu pientalorakentamisen aluetta. Kyröskoskella taajamaportit rakentuvat jo tehtyjen kaavaratkaisujen mukaan Tippavaaran-Sumeliuksen alueelle sekä Kyröskosken harjun asuntoalueen sisääntuloon.

Taajamarajat ja maisemaympäristö tulevat muuttumaan Kirkonseudulla, kun Uskelan alueella otetaan uusia alueita rakennuskäyttöön. Yleiskaavassa on säilytetty Uskelan peltoaukea maatalousalueena, joka liittyy Heiskan, Käkelän ja Mattilan vanhoihin tilakeskuksiin. Vastaavasti vanhan valtatieyhteyden länsipuolisten alueiden ottaminen rakennuskäyttöön luo uudentyyppisen rakennetun rajauksen Raipalan peltoaukeamille tielinjan kohdalla. Samalla on säilytetty näkymät peltomaisemaan ja Kirkkojärvelle vanhalta valtatieltä. Tavoitteena on myös metsärajausten säilyminen tämän aukean pohjoisrajana, joka peittää taakseen mahdollisen toimitilarakentamisen Häijääntien varressa. Kyröskoskella taajamarajat säilyvät entisellään.

Virkistysalueet

Viheralueet, joihin lasketaan kuuluvaksi metsät, puistot, leikki- ja urheilualueet, rannat ja vesialueet, on yleiskaavassa pyritty muodostamaan yhteiseksi verkostoksi, joka liittyy luontevasti taajamaa ympäröiviin luonnonmetsäalueisiin.

Taajama-alueen hoidettavia maisema-alueita ovat tulevaisuudessa Kirkkojärven-Pappilanjoen kulttuurimaisemaan sisältyvinä viljelymaisemina Raipalan, Uskelan, Eljaalan ja Mattilan sekä Ahrolan peltomaisemat niitä rajaavine metsävyöhykkeineen, metsämaisemana Patasenvuoren alue ja järvimaisemana Kirkkojärvi. Kyröskoskella hoidettava maisema-alue muodostuu Kyröskosken ja Manninmäen harjumaisemista virkistysmetsineen. Kostulassa Manninmäen alue kuuluu hoidettaviin harjumaisemiin. Hoidettavaa harjuluontoa edustaa myös lentokentän alue Ulvaanharjulla. Osaran peltoaukeat edustavat myös hoidettavia viljelymaisemia. Näihin kulttuurimaisemiin liittyvät metsäalueet edustavat taajamametsiä, jotka ovat virkistyskäytössä.

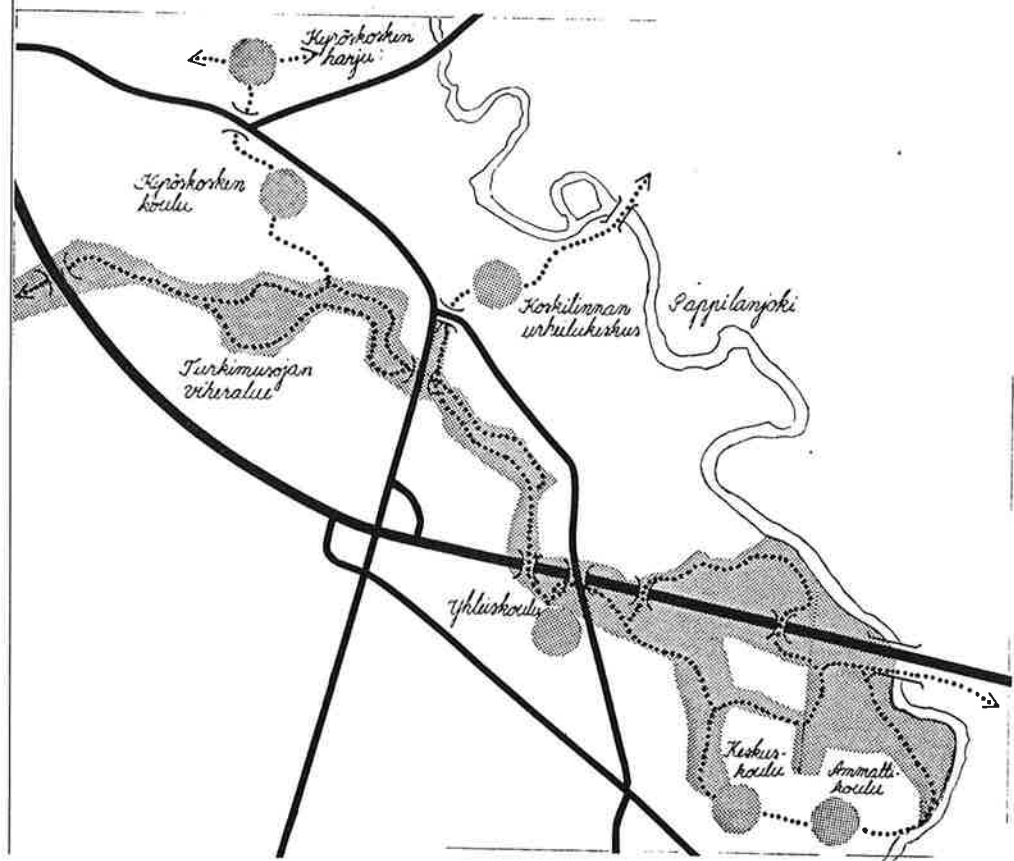
Puistometsiä taajaman alueella edustavat hoidettavina metsäalueina Turkimusojan viherverkko, Pappilanjoen viherverkko, Kyröskosken keskuspuisto, Kyröskosken Myllymäki sekä Pappilanmetsän lähivirkistysalue.

Rakennettuja puistoja ovat Kirkonseudulla vanhan hautausmaan alue, Siljanpuisto, vanhan paloaseman, vanhainkodin ja kunnantoimiston puistoalueet. Kyröskoskella rakennettuja puistoja ovat Osaketien puisto, Korkomäen puistoalue, Torikeskusalue ja osin keskuspuisto. Tulevaisuudessa tähän alueeseen liittyy myös Kyröskosken torialue.

Rakennettuja liikenneviheralueita ovat Kyröskoskella Valtakatu, Torikatu, Kirkkokatu, Eljaalantie, Tiilitie, Eteläntie, Jokimetsäntie ja itäpuolella Hiidenlahdentie. Kirkonseudulla rakennettuja liikenneviheralueita ovat Härkikuja, Väinämöisentie ja tulevaisuudessa nykyinen valtatie keskustakortteleiden osalta.

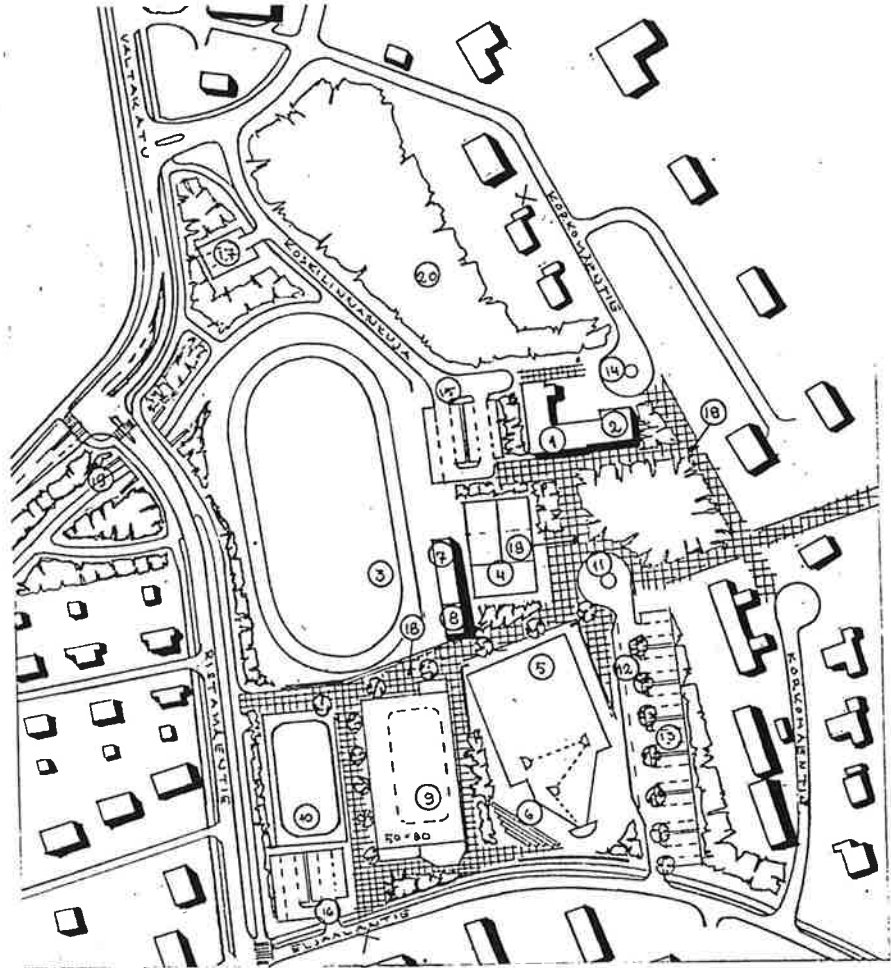
Luonnontilaisia suojametsiä taajama-alueella edustavat lähinnä valtatiehen liittyvät suojametsävyöhykkeet.

Kesä- ja talvikauden tärkeimmät ulkoilureitit liittyvät taajaman viherverkkoon, joka yleiskaavassa on pyritty luomaan yhtenäiseksi verkostoksi, joka liittää keskusta-alueiden puistot ja virkistysalueet ympäröiviin luonnonalueisiin. Tätä reittiverkostoa on laajennettu Pappilanjoen ranta-alueelle tavoitteena luoda jokivarteen yhtenäinen ulkoilureitistö tarpeellisine siltoineen, jotka yhdistävät Kirkonseudun keskustan Rantakulman alueeseen, joen itäpuolen Kyröskosken Jokimetsän alueeseen sekä palauttavat vanhan kulkuyhteyden Uskelanniemen ja kirkonseudun välillä. Jo aikaisemmassa yleiskaavassa osoitettu Turkimusojan ulkoilureitti toteutetaan. Ohitustien rakentamisen yhteydessä turvataan sen alueella nykyisin kulkevan kuntoradan ja valaistun ladun säilyminen tarvittavin toimenpitein. Ulkoilureittiä Kyröskosken harjun alueella laajennetaan ja myös se soveltuu käyttöön valaistuna latualueena. Tälle reitille rakennetaan yhteydet Pappilanjoen yli Manninmäen maastoon ja valtatie itäpuolisille metsäalueille. Alueellisesti merkittävä Pirkanhiihdon latu säilytetään. Historialliset tielinjat on pyritty merkitsemään ulkoilureittien pohjaksi Ahrolan, Kyröspohjan ja Kostulan alueilla.

Kuva 79
Ulkoilureitistön pääperiaat-
teet ydinkeskustassa

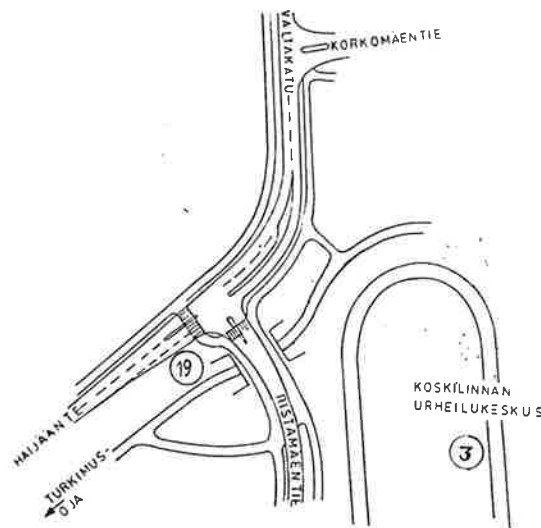
Taajaman urheilutoiminnan keskus on Koskilinnan alue. Urheilukeskukselle on yleiskaavassa varattu 6,5 ha:n alue. Tavoitteena on kehittää alueen palveluvarustusta rakentamalla pallokenttä, tekojäärata sekä monitoimi-/uimahalli tälle alueelle.

Kuva 80

Koskilinnan urheilukeskus-
alueen kehittämissuunnitel-
ma

1. Koskilinna
2. Päiväkoti
3. Yleisurheilukenttä
4. Tenniskentät 3 kpl
(jääkiekko-/luistelu)
5. Pesäpallokenttä
6. Katsomo
7. Huoltorakennus
8. Laajennus
9. Jäähalli
10. Jääkiekkokaukalo
11. Saattoliikenne
12. Linja-autot
13. Pysäköintialue (100 ap)
14. Lasten saattoliikenne
15. Koskilinnan pysäköintialue (50 ap)
16. Pysäköintialue (50 ap)
17. Pysäköintialue (20 ap)
18. Jalankulkualue
19. Ulkoilureitin alikulkutunneli;
ulkoilureitti Turkinusojan
viherverkostoon, yhteiskoululle jne.
20. Leikkipuisto

Kuva 81

Periaatekaavio liikennejär-
jestelyistä. Koskilinnan alu-
eelta tulee kehittää esteetön
kulku Turkinusojan puis-
toon.

Asuntoalueilla on niiden tarvitsemat leikkikentät, jotka liittyvät taajaman vihverkkoon. Palloiluun soveltuvia aluekenttiä on Hiidenlahden, Pappilanmetsän, Kyröskosken harjun ja Tuokkolan alueen kaavoissa sekä yhteiskoulun yhteydessä.

Uimarannat sijaitsevat nykyisin Kyröskoskella etäällä keskustasta ja Kirkonseudulla uimaranta-alue on pieni. Kulkuyhteyksiä parannetaan rakentamalla taajamasta ranta-alueille kevyen liikenteen väylä. Kirkonseudulla laajennetaan uimarannan aluetta ja parannetaan sen palveluvarustusta siten, että se voi palvella myös matkailijoita. Järvenkylän uimarannan laajentamiselle on yleiskaavassa varattu alue.

Veneilyyn on hyvät mahdollisuudet sekä Kyrösjärven vesistössä että Kirkkojärven eteläpuolisessa vesistössä. Sekä Kauhtuanlahden että Uskelanniemen pienvenesatamien palvelutasoa kehitetään ja erityisesti Kyrösjärvellä varaudutaan vierasvenesataman palveluihin ja mahdollisen laivaliikenteen laituriin, joka Kirkonseudulla jo nyt yhdistyy matkailukeskuksen alueeseen. Laajeneva venepaikkojen tarve taajaman yhteydessä pyritään turvaamaan Kauhtuanlahden pienvenesatamassa, jota on mahdollisuus laajentaa nykyisestä 80:lla venepaikalla. Urheilukalastuksen tarvitsemat palvelut yhdistetään pienvenesatamiin ja Pappilanjoen matkailukeskukseen.

Urheiluammuntaa palvelee Vaiviannevan ampuma-alue, jolle yleiskaavassa on osoitettu 8,5 ha:n maa-alue ja kulkuyhteys Järvenkylän liittymän kautta Vaiviantielle.

Moottoriurheilu Hämeenkyrössä liittyy erilaisiin autoiluharrastuksiin sekä lentourheiluun, johon pienlentokenttä antaa mahdollisuuden. Moottoriurheilutoiminnan keskittämistä Ulvaanharjun lentokenttäalueelle vaikeuttaa alueen kuuluminen pohjavesialueeseen. Lentokentälle on yleiskaavassa osoitettu 140 ha:n maa-alue, josta noin 80 % on I-luokan pohjavesialueella. Alueelle laaditaan pohjaveden suojelusuunnitelma ja toteutetaan sen mukainen valvonta.

Rantarakentaminen ja loma-asunnot

Yleiskaavan tavoitteena on osoittaa vielä mahdolliset lomarakentamispaidat ranta-alueilla ja samalla osoittaa yhteiskäyttöön soveliaat ja tarvittavat ranta-alueet. Virkistyskäyttöön kelpaavia ja tähän osoitettuja ranta-alueita taajamassa on vähän. Kuitenkin voidaan odottaa, että taajamaväestön lisääntyminen lisää myös yhteisten ranta-alueiden käyttötarvetta. Siksi on tärkeä huolehtia siitä, etteivät ranta-alueet rakentamisella sulkeudu ja siten estä jokamiehenoikeuksien käyttöä. Pirkanmaan Liitto arvioi tällaiseen tarvittavan ranta-alueen vähimmäiskooksi 250 m rantaviivaa ja alueen syvyydeksi 100 m. Lisäksi eri vesialueilla tulee huolehtia tarvittavista venepaikoista ja uintipaikoista. Näiden turvaamiseksi ranta-alueilla on yleiskaavassa rakennuskielto 200 m:n syvyisellä vyöhykkeellä muilla alueilla kuin kaavaan merkityillä rakennuspaikoilla.

Yleiskaavan alueelle sisältyy kolme lomakeskusta: kunnan leirintäalue Hirvonniemessä, seurakunnan leirikeskus Särkijärvellä ja yksityinen lomakylä. Uusia lomakyliä tai vastaavia alueita ei yleiskaavan alueelle ole osoitettu. Leirintäalue ja leirikeskus toimivat myös uimapaikkoina alueellaan. Yleiskaavassa ei ole otettu kantaa rakennusoikeuden määrään näillä alueilla, vaan ne ratkaistaan yksityiskohtaisemman kaavoituksen yhteydessä.

Yleiskaavassa on osoitettu yhteisrantoja vesistöihin 20 kpl. Tavoitteena on turvata vesillepääsy kyläkeskusten ja keskustaajaman asukkaille sekä omia rantoja omistamattomille loma-asukkaille. Yhteensä näihin käyttötarkoituksiin on varattu noin 2 km rantaviivaa. Lisäksi vielä rakentamattomat Pappilanjoen ranta-alueet on osoitettu virkistyskäyttöön. Niiden käyttömahdollisuudet mm. virkistyskalastukseen voidaan ratkaista vasta, kun nähdään uuden tunnelivoimalan vaikutukset joen vesistöön, kalakantaan ja rantapenkkeihin.

Yleiskaavaa varten on inventoitu ranta-alueet niiden virkistyskäyttömahdollisuuksien mukaan (rantautumispaikat, näköala-, kalastus- ja uimapaikat). Tavoitteena on ollut taata erilaisten rantatyyppien olemassaolo ja niille pääsy. Rakennuskaava-alueella on erilaisia rakennettuja rantatyypejä (tiet, puistot ja laiturit). Näitä ovat lisäksi Niementilan uimaranta Järvenkylänjärvellä sekä Kauhtuanlahden venesatama Kyrösjärvellä. Taajamakeskusten yhteydessä on tavoitteena lisätä rakennettua asumiseen ja matkailuun liittyvää jokirantaa.

Maatalousalueet

Maa- ja metsätalouskäyttöön merkityille alueille yleiskaavassa on turvattu haja-asutuksen rakentamisoikeus vähintään 5 000 m² rakennuspaikalle. Erityisiä maisemallisia arvoja omaavilla maatalousalueilla rakentamisoikeus on rajoitettu olemassaolevien tilakeskusten ja asuinpaikkojen yhteyteen. Ympäristöarvoja omaavilla ulkoilun ja maisemanhoidon kannalta arvokkailla maatalousalueilla on sallittua ainoastaan maa- ja metsätalouteen ja ulkoiluun liittyvä rakentaminen vähintään 1 hehtaarin rakennuspaikalle.

Rakentaminen 200 m lähemmäksi rantaviivaa kielletään yleiskaavassa muilla kuin siihen erikseen osoitetuilla rakennuspaikoilla.

Vesistöjen suojelemiseksi ja niiden tilan kohentamiseksi yleiskaavassa esitetään suojavaöhykkeiden muodostamista, joilla voidaan vähentää valumavesien ja niiden kuljettamien ravinnekuormien haitallisia vaikutuksia vesistöihin.

Yleiskaavaan sisältyy siirtolapuutarha-/palstaviljelyalue Rantakulmantien ja Vilpeentien väliselle alueelle lähellä Kirkonseudun taajamakeskusta ja sen eritasoliittymää tulevalle ohitustielle. Puutarhapalsta-alueen on ajateltu palvelevan myös muita kuin kunnan asukkaita. Tälle alueelle on tarpeen

laatia yksityiskohtaisempi kaavasuunnitelma ja mahdollisten kesäasuntojen tyyppiratkaisut. Yleiskaavan aluerajaus tähän tarkoitukseen on viitteellinen, kun mahdollista kysynnän laajuutta tämäntyyppiselle toiminnalle ei ole selvitetty Tampereen lähialueella tai Hämeenkyrön taajaman asukkaiden keskuudessa.

Suojeltava ympäristö ja rakennukset

Yleiskaavan tavoitteena on osoittaa ne luonto- ja rakennuskohteet, jotka vaativat suojelua säilyäkseen joko kulttuurihistorian merkittävänä osana tai Hämeenkyrön luonnon monimuotoisuuden tekijänä. Samoin on osoitettu ne pohjavesialueet, jotka säilyäkseen vaativat rakentamisen rajoituksia ja erityisiä suojamääräyksiä.

Hämeenkyrön kansallismaisema ulottuu Kirkkojärven ympäristöön, jossa se liittyy Kirkkojärven-Pappilanjoen kulttuurimaisemaan.

Kuva 82
Hämeenkyrön Kirkonseudun
vanhaa säilynyttä keskustaa
Pappilanjoen suistossa

Kulttuurihistoriallisesti merkittävänä kokonaisuuksina yleiskaava-alueelle sisältyvät seuraavat alueet:

Kirkkojärvi-Pappilanjoki, joka kaavassa on merkitty maisemakokonaisuutena suojeltavaksi kohteeksi ja jonka hoitosuunnitelmaa osana kansallismaisemakokonaisuutta ollaan laatimassa. Tähän kulttuurimaisemaan sisältyvät myös keskustan rakennustaiteellisesti merkittävät rakennukset. Yleiskaavassa on esitetty tämän kulttuurimaiseman rajausta sellaisena, kuin Museovirasto on sen sisällön kuvannut julkaisussa "Rakennettu kulttuuriympäristö".

Kyröskosken teollisuusympäristö, joka jatkuvasti muuttuu tuotantomuutosten seurauksena. Tehtaan rakennuskanta edustaa monia kerrostumia. Suojelukohteiksi on kaavassa merkitty tehtaan vanha piippu, vanha konttorirakennus ja kerhorakennus. Tehtaan henkilökunnan asuntoalueet Korkomäellä, Paukunperällä ja harjun rinteellä ovat tärkeä osa tätä ympäristökokonaisuutta. Siihen liittyvät myös kuivuri- ja navettarakennukset Valtakadun varrella.

Osaran kulttuurimaisema, joka kaavassa on merkitty kokonaisuutena suojeltavaksi. Tähän liittyy myös kartanon päärakennus.

Hämeenkancaantie, jonka tunnettu linja on kaavaan merkitty ulkoilureitinä.

Hämeenkyrön historian kannalta merkittäviä kohteita kaava-alueella ovat:

Vanhat tilakeskukset taajaman lähialueella, joita ovat Raipala, Tuokkola, Heiska, Käkälä ja Mattila sekä Purtun tila Kalkunmäessä, Joutin tilakeskus Untilassa, Eljaalan tilakeskus Myllymäen kylässä ja Käpylässä Ali-Niskalan ja Yli-Niskalan tilakeskukset.

Rantakulmantien asuttu ympäristö, joka edustaa yhdessä Uskelanniemen vanhan kauppakeskuksen kanssa Hämeenkyrön historiallista keskustaa ja asutusta, ja joiden miljöö tulee ylläpitää ja mahdollinen uudisrakentaminen sopeuttaa tähän.

Kyröspohjan kylä, jonka täydentävä rakentaminen tulee myös toteuttaa sopeuttamalla uudisrakentaminen vanhaan kylämiljööseen ja perinteiseen rakennustapaan.

Kyröskoskella taajaman kehityshistoriaa edustaa myös Hammareninkadun vanha rakennuskanta ja Sellvagin mäki, joiden säilyminen on toivottavaa.

Kyröskosken alkuperäisen rakennussuunnitelman mukaan toteutuneet ja yhtenäisenä säilyneet korttelialueet, joita edustavat suojeltavaksi merkityt Koulukadun alue ja rintamamiestalojen korttelialue Puronsuulla.

Klemon pirtti ja Mannanmäen näkötorni Kostulassa.

Tärkeitä luontokohteita, joiden säilymistä tulee suojella on kaavassa esitetty seuraavasti:

- 1) purolehdot arvokkaina kasvialueina Myllymäellä, Vilpeessä, Turkimusojalla ja Pahaojalla
- 2) arvokkaana pienvesistönä Romekivensuon lähde, joka on muodostettu luonnonsuojelualueeksi
- 3) arvokkaina luonnonmaisemina Myllymäen ja Mannanmäen katajake-dot
- 4) geologisesti arvokkaana kohteena Patasenvuori
- 5) maisemallisesti arvokkaana kohteena Kyröskoski ja Myllymäki kalli-
oineen
- 6) luonnonmuistomerkkinä kampakuusi Käpylässä

Yleiskaava-alueeseen kuuluvia tärkeitä luonnonympäristöjä ovat myös Isosaari sekä Kyröskosken ja Ulvaan harjualueet.

Muinaismuistolain nojalla suojeltuja kohteita, jotka on vastaavasti merkitty yleiskaavan, on seuraavilla alueilla:

- (1-3) Isoniemi Osara
- (4) Isosaari
- (5) Patasenvuori
- (6) Tuokkola Rauhamaa

Numero viittaa liitteenä olevaan luetteloon.

Pohjavesialueista on yleiskaavassa osoitettu Enonlähteen kohdalla, Ulvaanharjulla ja Viljakkalan kunnanrajalla I-pohjavesialueet.

Enonlähteen vedenottamon vahvistetut kauko- ja lähisuojavaähykkeet ovat kooltaan noin 200 ha ja 30 ha. Niitä koskevat vesioikeuden rakentamisrajoitukset kuten kielto pohjaveden vaarantavaan rakentamiseen tai varastointiin sekä kielto johtaa jäte- ja käymälävesiä maastoon.

Alueille laaditaan suojelusuunnitelma valvonnan ja seurannan pohjaksi.

4. Tie- ja liikennealueet

Tieverkko ja liittymät

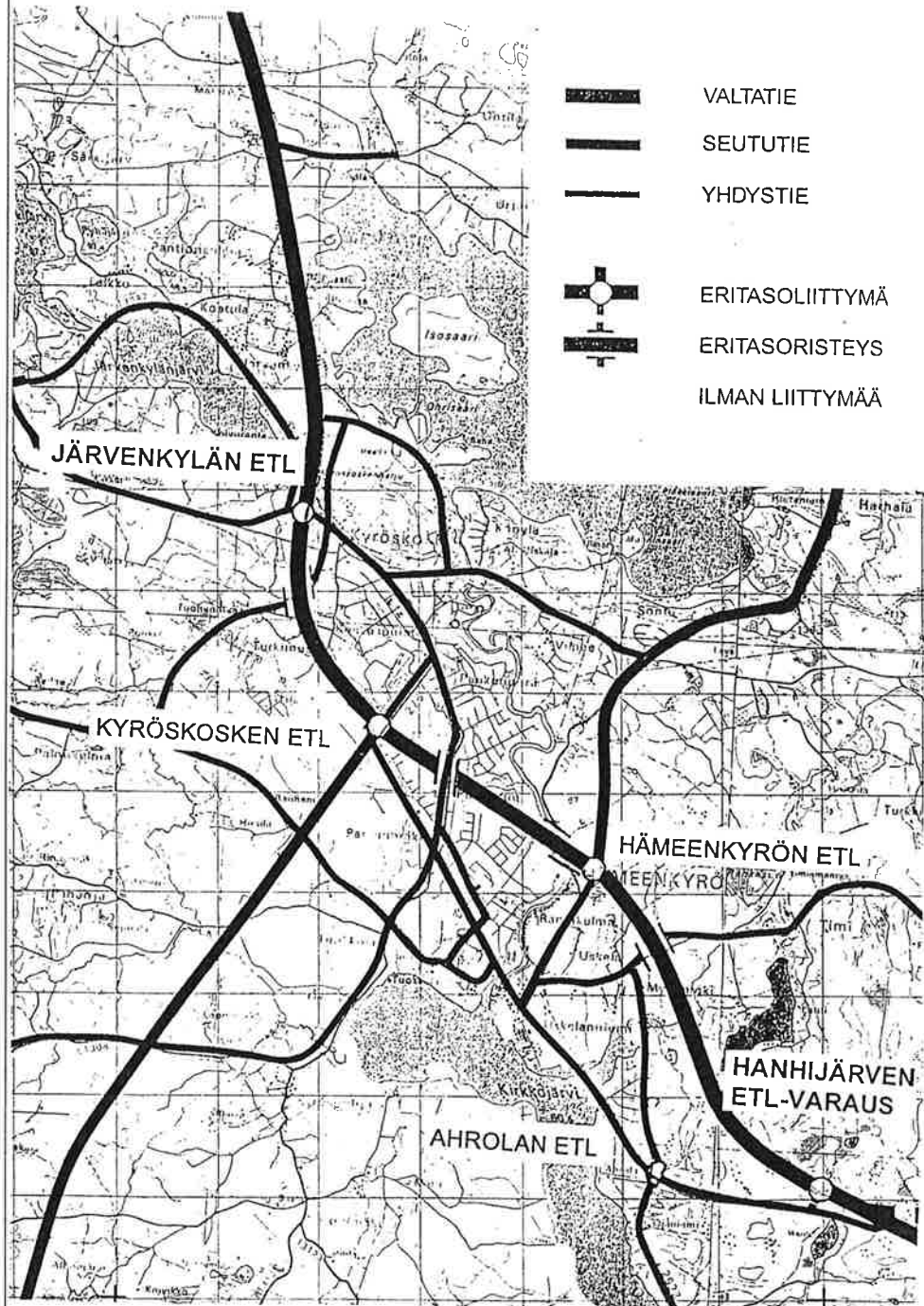
Yleiskaavaan on kuvattu pääliikenneverkko. Siihen sisältyvät valtakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti tärkeät tieyhteydet. Rakennuskaava-alueen kokoojaväylät, asuntokadut ja muut katualueet sisältyvät yleiskaavassa osoitettuihin aluevarauksiin.

Valtatielle 3 on esitetty aluevaraus moottoritietasoisena väylänä taajaman kohdalla. Tien linjaus on Hanhijärven ja Hämeenkyrön liittymien välillä siirretty itään aikaisempaan yleiskaavaan verrattuna. Tien pengerrykset sijoittuvat täten kauemmaksi näkymäalueelta ja Kalalahdesta, mutta samalla Eljaalan pihapiiri tulee tiealueen välittömään tuntumaan ja Valkjärven eteläkärki tien vaikutusalueelle.

Tielaitos on laatinut pääsuuntaselvityksen valtatielle 3 myös Hämeenkyrön ja Ikaalisten välille. Tässä selvityksessä on alustavasti esitetty pääsuuntavaihtoehto, jota voidaan käyttää tulevaisuudessa hyväksi tieverkon ja maankäytön suunnittelussa. Pääsuuntavaihtoehto on myös esitetty periaatteellisenä varauksena 3. seutukaavassa. Nyt käsillä olevassa keskustan yleiskaavassa ei kyseistä väylävarausta esitetä kartalla, koska sen toteutus on vähintäänkin epävarmaa ja ajoitus hyvin kaukana tulevaisuudessa. Yleiskaavan aluevaraukset kyseisellä alueella kuitenkin mahdollistavat väylän toteuttamisen, joten ristiriitaa seutukaavan kanssa ei ole.

Valtatielle on varattu liikennealueet neljälle eritasoliittymälle Hämeenkyrön Hanhijärvellä ja Keinumäessä, Kyröskoskelle Tippavaarassa ja Järvenkylässä. Näistä Hanhijärven liittymä toteutetaan eritasoliittymänä vasta myöhemmässä vaiheessa. Hämeenkyrön liittymä tulee olemaan myös Viljakkalan pääliittymä valtatielle. Yleiskaavaan on merkitty uusi tielinjaus tästä eritasoliittymästä Viljakkalaan maantielle 276.

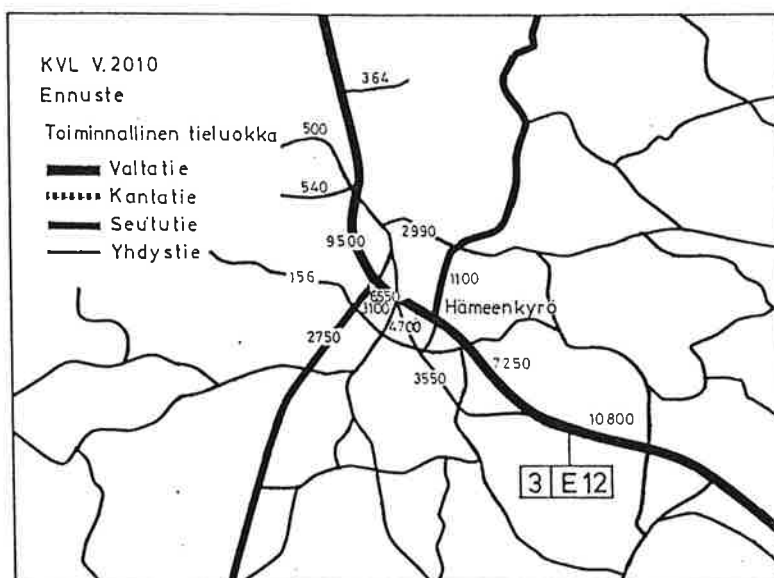
Eritasoliittymien rakentaminen muuttaa paikallisia tieyhteyksiä, jotka yleiskaavassa on esitetty: Tanolantielle rakennetaan valtatielle eritasoristeys ilman liittymää ja yhteys Valtakadun pohjoispäähän; Vaiviantielle rakennetaan yhteys Järvenkylän liittymään; Sahantielle rakennetaan yhteys Järvenkylän liittymään. Timintielle rakennetaan eritasoristeys ilman liittymää, samoin Ristämäentielle keskustaajamassa.

Kuva 83
Tavoitetieverkko

Yleiskaavassa on lisäksi poistettu aikaisemmin esitetty tielinjan oikaisu Tuokkolantien mutkassa. Liikenteellisesti asia on vähämerkityksinen yksityiskohta, mutta maisemallisten tavoitteiden saavuttaminen koostuu usein pienistä palasista ja tässä mielessä kannanotto yleiskaavassakin on tarkoituksenmukainen ja tarpeellinen.

Tavoiteverkon liikenne-ennuste on laadittu vuodelle 2010. Siinä oletetaan, että 60-70 % valtatien 3 liikenteestä siirtyy ohikulkutielle. Tämä vähentää taajaman sisään jäävän nykyisen valtatien liikennettä siten, että uusien alueiden käyttöönotto ja saavutettavuus helpottuu tien varressa. Liikenne-ennusteessa on otettu huomioon uuden läpiajoliikennettä palvelevan tieyhdyden rakentaminen Järvenkylänjärven eteläpuolelle Vaiviantielle.

Kuva 84
Tavoiteverkon liikenne-ennuste 2010, KVL

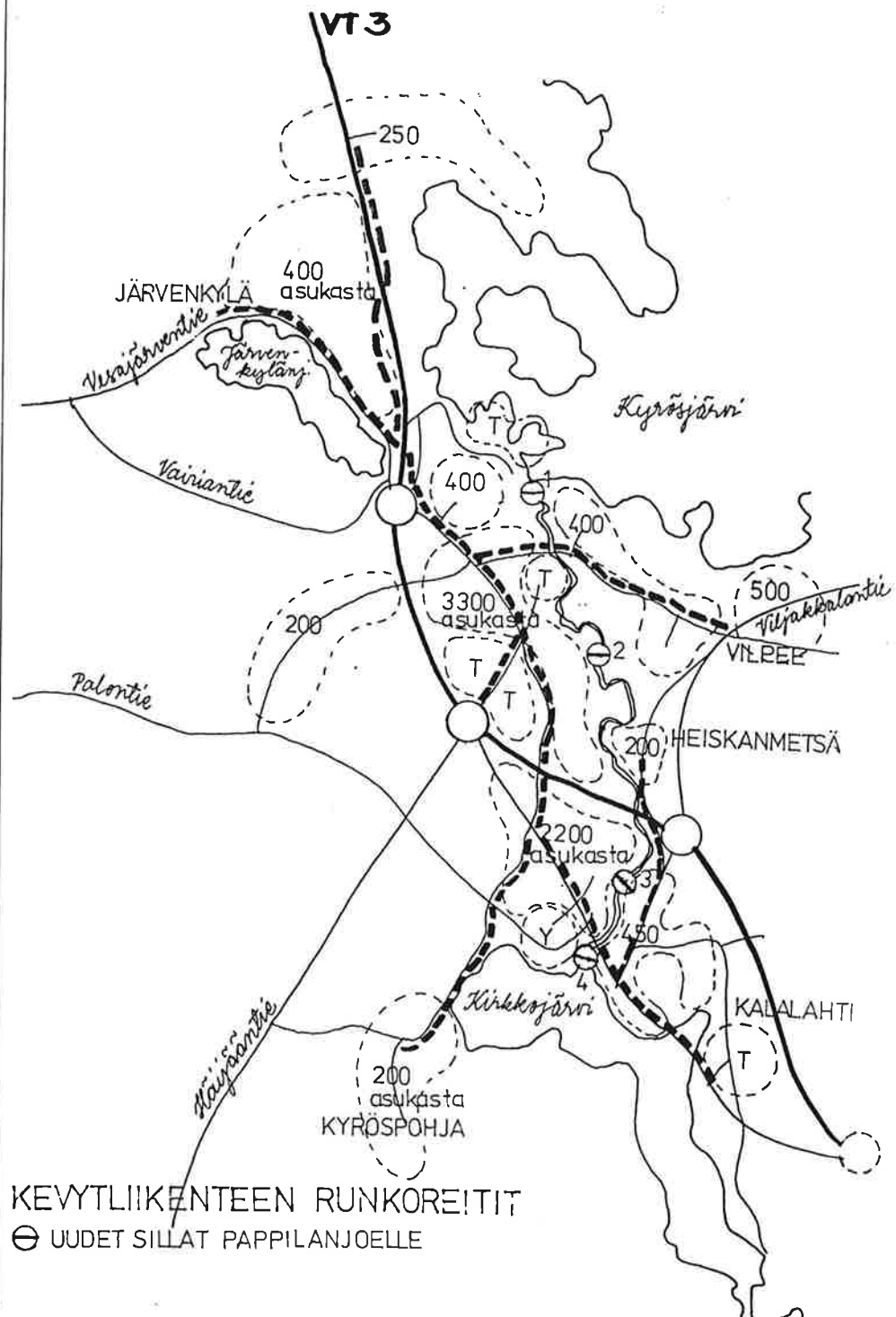
Ratkaisuilla tavoitellaan onnettomuusriskien tuntuvaa vähentämistä Hämeenkyrön taajaman kohdalla, liikennevirtojen pienentämistä taajaman tieverkossa läpiajoliikenteen osalta, taajaman paikallisen liikenteen erottelua pitkämatkaisesta liikenteestä ja alueellisen yhdysliikenteen ohjaamista kokoojaväylille, melu- ja saastehaittojen vähentämistä hoito- ja oppilaitosten sekä asuntoalueiden kohdalla, mikä edellyttää melusuojauksen rakentamista ohitustielle taajaman kohdalla, mahdollisuutta taajaman sisäisen liikenneverkon parantamiseen uusilla liittymäratkaisulla tieverkkoon asuntoalueilta, mahdollisuutta Kirkonseudun taajamarakenteen eheyttämiseen nykyisen valtatien kohdalla, vihervetkon liittämistä ympäröiviin luonnonmetsiin sekä kevyen liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden parantamista.

Kevyt liikenne

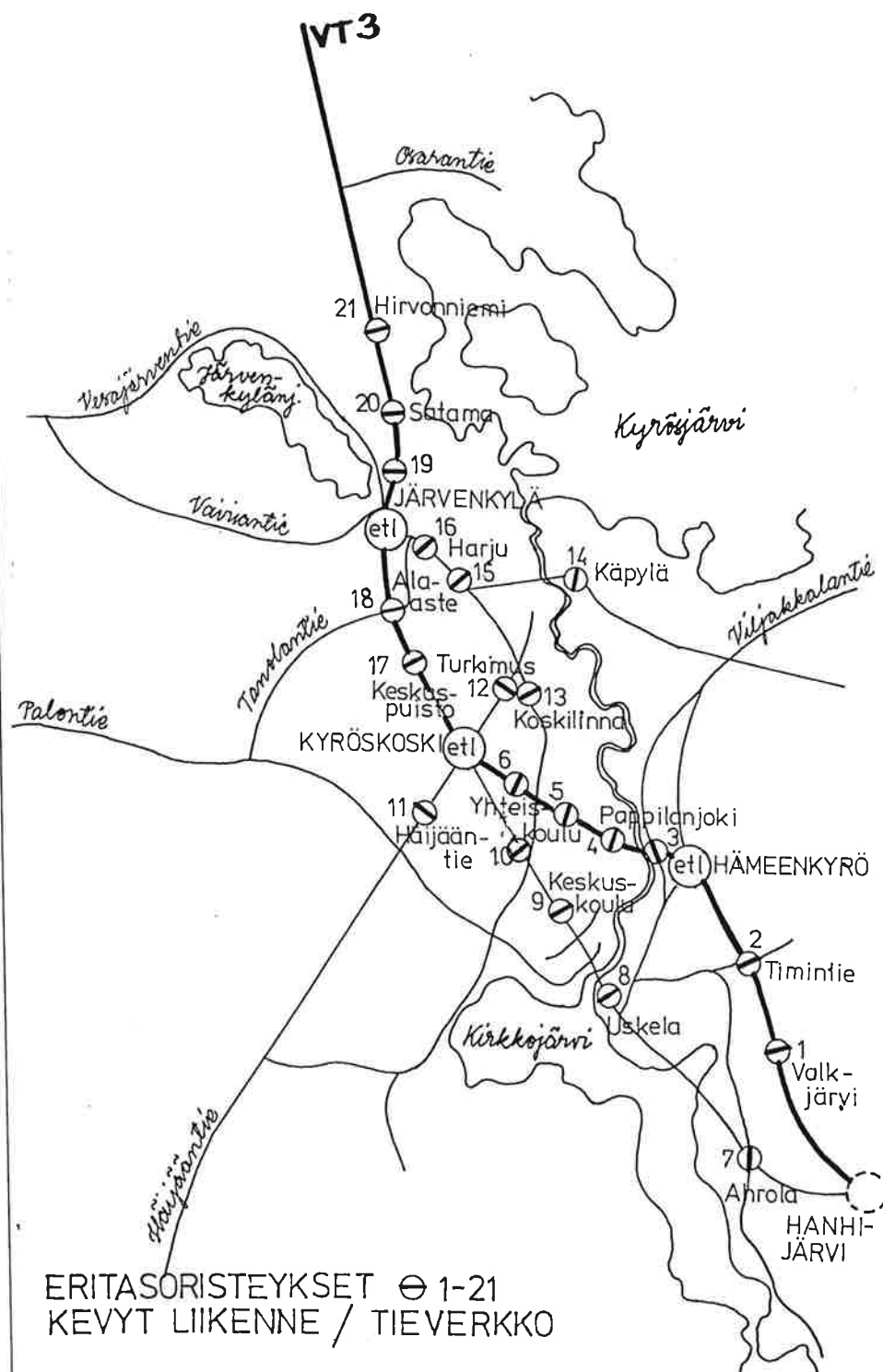
Yleiskaavassa on esitetty uusia eritasoratkaisuja kevyelle liikenteelle ohikulkutiellä Valkjärven, Pappilanjoen, Pappilanmäen ja Ristamäentien (2 kpl) kohdalla; valtatielellä Keskuspuiston, Tanolantien, Järvenkyläntien, Kauhtuanlahden ja Hirvonniemen kohdalla; vanhalla valtatielellä Kirkonseudulla yhteiskoulun, keskuskoulun, Uskelan vanhan keskustan ja Mahnalan liittymän kohdalla. Uusia eritasoratkaisuja esitetään lisäksi Häijääntielle valtatielellä länteen ja Turkimusojan notkelmaan, sekä Kyrös koskelle Koskilinnan kohdalle, Harjun uudelle asuntoalueelle 2 kpl ja Viljakkalan-

tielle Käpylän kohdalle. Niiden tarkoituksena on turvata pääsy ulkoilualueille vilkasliikenteisten teiden kohdalla oppilaitoksista ja keskeisiltä asuntoalueilta.

Pappilanjoelle on yleiskaavassa esitetty 4 uutta kevyen liikenteen ylitystä Käpylään, Jokimetsään, Rantakulmalle ja Uskelaan vanhan tielinjan ja sillan kohdalle. Niiden tarkoituksena on parantaa ulkoilureitistöä ja kevyen liikenteen yhteyksiä asuntoalueilta joen itäpuolen ulkoilumaastoihin.

Kuva 85
Kevyen liikenteen runkorei-
tit ja uudet sillat Pappilan-
joelle

Kuva 86
 Kevyen liikenteen eritasot
 tieverkon kanssa

5. Yhdyskuntateknisen huollon alueet

Tavoitteena on saattaa päätökseen koko kunnan alueen vesijohtoverkon rakentaminen. Tällöin myös Ylöjärven kuntaan liittyvillä alueilla haja-asutus on vesitetty. Vesihuoltoa varten tarvittavien pohjavesien suojelualueet on merkitty yleiskaavaan Enonlähteellä. I-pohjavesialueet on lisäksi merkitty Ulvaanharjussa ja Viljakkalan kunnanrajalla.

Tavoitteena on vähentää puhdistamon kuormitusta vähentämällä syntyvää jätevettä. Nykyisen jätevesipuhdistamon lasketaan riittävän taajaman tarpeisiin asukasmäärän noustessa 7 500 asukkaaseen, kun puhdistamo uusitaan vuosituhanen vaihteeseen mennessä. Tällöin myös Viljakkalan keskustan jätevedet johdetaan Hämeenkyrön puhdistamolle. Puhdistamolle on varattu noin 2,5 ha:n alue yleiskaavassa. Viemäriverkko rakennetaan Järvenkylän-Kostulan alueelle pohjaveden suojeluvyöhykkeelle. Yleiskaavaan liittyvien muiden kyläkeskusten alueella jätevesien puhdistus hoidetaan joko kiinteistökohtaisesti tai kiinteistöjen yhteisillä pienpuhdistamoilla.

Taajama-alueella kaukolämpöverkko ylläpidetään nykyisessä laajuudessa. Maakaasulinja on merkitty yleiskaavaan, jossa on esitetty myös varaus linjan jatkamiselle Kyröskosken pohjoispuolelle. Uusien asuntoalueiden lämmöntuotto hoidetaan kiinteistökohtaisilla järjestelmillä. Asuntorakentamista pyritään ohjaamaan energiaa säästävään suuntaan. Kotimaisten, uusiutuvien energialähteiden käyttöön taajama-alueen lämmöntuotannossa varaudutaan Tippavaara 2-alueen energialaitosvarauksella. Tärkeät sähköjakelun päälinjat ja linjasuunnitelma on merkitty yleiskaavaan.

Jätehuolto koko kunnassa perustuu seudulliseen yhteistoimintaan tai yhteistoimintaan Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n kanssa. Tavoitteena on jatkuvasti vähentää kaatopaikkajätteen syntyä ja laajentaa hyötyjätteen keräystä uusiokäyttöön. Jäte-erottelu ja järjestetty jätekuljetus hoidetaan koko kunnan alueella sekä vakinaisen että osavuotisen asutuksen osalta. Tarvittaessa perustetaan alueellisia keräyspisteitä.

Mahdollinen alueellinen jätteiden kuormausasema toteutetaan Häijääntien varteen varatulla noin 2 ha:n yhdyskuntateknisen huollon alueella. Sen yhteyteen rakennetaan tulevaisuudessa myös kompostointilaitos, johon vähitellen pyritään kokoamaan puhdistamoliete ja eloperäinen jäte koko taajama-alueella. Tavoitteena on, että kiinteistöissä syntyvä puutarhajäte kompostoidaan ja käytetään syntypaikalla. Tätä varten laaditaan ohjeet pienkiinteistöille.

Ongelmajätteiden keräys ja käsittely hoidetaan myös jatkossa kunnan varikolla sekä suurten erien osalta jäteyhteistyön puitteissa. Sopensuon kaatopaikka-alue säilyy mahdollisesti alueellisena kaatopaikkana tai tarvittavana maa-ainespanttina. Kierrätystoimintaa tehostetaan.

YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

1. Yleiskaavan vaikutukset ja seuranta

Yleiskaavaratkaisut perustuvat tällä hetkellä tiedossa oleviin tosiasioihin ja todennäköisiin kehityssennusteisiin.

Tällaisia ovat mm.

- väestömäärä
- väestörakenne
- työpaikat
- liike- ja yritystoiminnan sijoittuminen
- luonnonmaisemat
- rakennettu ympäristö
- ympäristön tila
- liikenne
- jne.

Näitä tekijöitä tulee jatkuvasti kuitenkin seurata, koska yhdenkin niistä muuttuessa oleellisesti, keskustan kehittämisen ja alempiasteisen kaavoituksen tulee reagoida siihen välittömästi.

Seurantavälineinä pidetään mm.

- asunto-ohjelmia
- kuntasuunnitelmia
- suojeluohjelmia
- valtion ratkaisuja ympäristöasioissa, tulo- ja menoarviossa, lainsäädäntötyössä, jne.
- Pirkanmaan kuntien yhteisiä ja yksittäisiä päätöksiä.

2. Vaihteellisuus ja toteuttaminen

Asuminen

Keskustan yleiskaavan johtavia periaatteita on ollut mm. välttää aluevarusten ylimitoitusta.

Kuitenkin esimerkiksi asumisen suunnittelussa tulee olla valintamahdollisuuksia sekä talotyyppien osalta, että niiden sisällä erilaisille rakennetarkoituksille. Myös alueellisia vaihtoehtoja tulee olla. Jotta keskustarakenne ei hajautuisi ja käytettyjen väestö- ja työpaikkaennusteiden muuttuessa jopa jäisi lopullisesti keskeneräisiä alueita, tulee alueiden käyttöönotto suorittaa vaihteittain.

Parhaaseen lopputulokseen luonnollisesti päästään, jos rakennettavat alueet saadaan ennen kaavoitusta kunnan omistukseen.

Asuntorakentamisen osalta toteutuksen ja alueiden käyttöönoton kannalta tärkeysjärjestys on ohjeellisesti seuraava:

1. vaihe

Rakennuskaavoitettujen asuntoalueiden tiivistäminen ja loppuun rakentaminen. Rakentamattomia tontteja on miltei jokaisella asuntoalueella.

Suurimpia ensivaiheen kohteita ovat:

- Kyröskoskella Kyröskoskenharjun alue ja Sumeliuksen alue
- Kirkonseudulla keskustan kerrostaloalue ja Uskelanniemi

2. vaihe

Kyröskoskella Käpylän alueen laajennus ja Kirkonseudulla Tuokkolan alue.

3. vaihe

Kyröskoskella Turkimustien ja valtatie 3 välinen alue ja Kirkonseudulla ns. Heiskanmetsän alue. Nämä kaksi kohdetta ovat laajoja ja niiden kummankin käyttöönotto ja kaavoitus sisältävät myös useita vaiheita.

Kyröspohjan, Järvenkylän-Kostulan, Osaran ja Uskelan alueet voivat rakentua kaiken aikaa toimien samalla vaihtoehtoina tiiviimmälle keskusta-asumiselle.

Yritystoiminta

Teollisuusalueiden käyttöönottojärjestys riippuu erittäin voimakkaasti yritystoiminnan omista tarpeista ja niihin on reagoitava hyvin nopeasti.

Tippavaaran alue toiminee useita vuosia PK-yritysten sijaintipaikkana.

Järvenkylän ja Hämeenkyrön eritasoliittymien läheisyydessä sijaitsevat P-alueet otetaan käyttöön vasta kyseisten liittymien rakentamisen jälkeen.

Suurten ja ennalta arvaamattomien laitosten sijoittuminen on ratkaistava täysin erillisenä yleiskaavan muutosasiana, eikä niille ole nyt tehty aluevarauksia. Yleiskaavassa omaksutut johtavat tavoitteet luonnollisesti ovat noudatettavana myös näissä uusissa tilanteissa.

Nykyisen valtatie luonne muuttuu ns. ohikulkutien rakentamisen jälkeen. Erityisesti välille Ahrola - Häijääntie yritystoiminnan sijoittamiselle tulee uusia mahdollisuuksia. Härkikujan ja Parkumäentien välinen valtatie länsipuoli on mahdollista ottaa tuolloin keskustapalveluiden alueeksi, joka sisältää myös asumista.

Liikenneverkko

Päätieverkon toteutus tapahtuu useassa vaiheessa seuraavasti:

1. vaihe

Nykyisen valtatie parantaminen

- leventäminen
- liittymien parantaminen
- pohjavesisuojaus

2. vaihe

Ns. ohikulkutien rakentaminen välillä Hanhijärvi-Häijääntie

3. vaihe

Moottoriliikennetien rakentaminen välillä Ylöjärvi-Hämeenkyrö. Tässä yhteydessä myös eritasoliittymät muotoillaan uudelleen ja rakennetaan Hanhijärven eritasoliittymä, joka aluksi siis on tasoliittymä.

4. vaihe

Valtatie 3 rakentaminen moottoriliikennetienä välillä Hämeenkyrö-Ikaalinen. Tämän vaiheen toteuttamisen epävarmuudesta johtuen sitä ei ole esitetty lainkaan yleiskaavakartalla.

Järvenkylän eritasoliittymän rakentaminen ei ole sidoksissa edellä lueteltuihin vaiheisiin, mutta sen luontevin toteutus olisi vaiheessa 2.

Järvenkylänjärven eteläpuolisen tien toteuttaminen riippuu lentokentän seudun toimintojen kehitymisestä. Toisaalta raskaan soraliikenteen haitat ja Järvenkylän alueen asukasmäärän kasvu saattavat nopeuttaa tien toteuttamista.

Kevyen liikenteen kiireellisimmät osuudet ovat yleiskaava-alueen kyläkeskusten kytkeminen keskustapalveluihin. Näitä ovat Järvenkylä-Kostula, Kyröspohja ja Osara.

Ulkoilureittien kannalta tärkeimpiä ovat Koskilinnan alueelta silta- ja alikulkuratkaisut Pappilanjoen itäpuolelle ja Turkimusojan viherverkostoon. Myös alikulkukäytävät koulujen kohdalla pääväylien ali ovat tärkeitä.

Pappilanjoen suistoalueen matkailullinen kehittäminen edellyttää kevyen liikenteen siltaratkaisujen toteuttamista.

Kaavoitusohjelma

Uudistettavat rakennuskaavat

Kaavoitus ja yhdyskunnan kehittyminen on vuorovaikutteista. Toisaalta kaavoitus ohjaa tulevaa kehitystä ja toisaalta tapahtumien kulku ja muutokset yhdyskuntatoimintojen eri sektoreilla aiheuttavat suunnittelu- ja kaavoitustoimenpiteitä. Yleiskaavassa esitetyt keskustan fyysiset ja toiminnalliset tavoitteet edellyttävät yksityiskohtaisten kaavojen muutoksia. Tämä näkyy erityisesti vanhentuneitten, ympäristöarvoja ja alueita tuhlailevien kaavojen uudistamisena:

- valtatie varsi Kirkonseudun kohdalla
- Tippavaara II alueen kaavan loppuunsaattaminen
- Turkimustien varsi
- Uskelanniemen alue
- Kyröskosken keskusta
- Hammareninkadun varsi
- Torikeskuksen alue
- Lisäksi yksittäisiä kaavanmuutoksia koko rakennuskaava-alueella erityisesti asumiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi ja ajanmukaistamiseksi.

Uudet rakennuskaavat

Yleiskaavan rakennuskaavoitusta edellyttävät uudet aluevaraukset liittyvät lähinnä asumisen ja yritystoiminnan alueisiin. Rakennuskaavoituksella suunniteltavia uusia asuntoalueita ovat:

- ns. Heiskanmetsä Pappilanjokeen liittyen
- ns. Käpylän alue Kyrösjärveen liittyen.
- Turkimustien varsi

Heiska-Käkelä alueeseen liittyy sekä asumista että yritystoimintaa. Alueella on otettava myös erityisesti huomioon luonnon- ja rakennetun ympäristön arvoja. Lisäksi alueeseen liittyy yleiskaavassa siirtolapuutarha-alue. Tähän suuralueeseen kytkeytyy vanha tiivis Rantakulmantien varren asutus, jonka saattaminen myös rakennuskaavan piiriin saattaisi tässä yhteydessä olla tarkoituksenmukaista.

Yritystoiminnan aluevaraukset edellyttävät uusia rakennuskaavoja erityisesti valtatie 3 eritasoliittymien läheisyydessä:

- Järvenkylän eritasoliittymä
- Kyröskosken eritasoliittymä
- Hämeenkyrön eritasoliittymä

Sahan alue Kyrösjärven rannassa ja Häijääntien varren teollisuusalueet tullaan myös rakennuskaavoittamaan.

Kyläsuunnitelmat

Yleiskaavassa on ohjattu asumista merkinnöillä AP-2 ja AP-3 keskustan lähialueiden kyläkeskuksiin:

- Järvenkylä-Kostula
- Kyröspohja
- Osara
- Kalalahti-Uskela

Näillä alueilla useampia asuntoja käsittävien taloryhmien tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisen maankäyttösuunnitelman laatimista.

Tavanomaiset yksittäiset täydennysrakentamiskohteet näillä alueilla voidaan toteuttaa poikkeusluvassa edellytettävien yksityiskohtaisten selvitysten perusteella.

Rantakaavat

Yleiskaavan mukaisen loma-asutuksen suunnittelu on tapahtunut sillä tarkkuudella, että rantakaavan laatimista ei enää pidetä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisenä.

Rannoilla sijaitsevien matkailupalveluiden toteuttaminen sen sijaan tulee perustua yksityiskohtaisempaan maankäyttösuunnitteluun.

Muu suunnittelu

Yleiskaavan suunnitteluprosessi tuotti runsaasti erilaisia toimenpide-ehdotuksia yhdyskunnan kehittämiseksi. Osa näistä kanavoitui suoraan yleiskaavaan tavoitteina, aluevarauksina tai mitoitusohjeina, mutta osa oli sellaisia, jotka toteutettiin välittömästi tai jäivät kyseisestä toiminnasta vastaavan sektorin kehiteltäviksi.

Tällaisia erillisiä keskustan kehittämiseen liittyviä selvityksiä ovat mm:

- maisemanhoitosuunnitelmat
- pohjavesien suojelu ja sen seuranta
- matkailun kehittäminen keskustaaajaman alueella
- Pappilanjoen virkistyskäytön kehittäminen
- ylijäämämassojen siirtosuunnittelu
- rakennettavien alueiden ennakoiva täyttö- ja pohjanvahvistussuunnittelu
- kevyen liikenteen ja ulkoilureittien toteutuksen yleissuunnittelu ja ohjelmointi
- kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden kunnostus- ja käyttösuunnitelma

- asuntoalueiden ja rakennettujen ympäristöjen viihtyisyyden parantaminen
- ikääntyvien asumisvaihtoehdot Hämeenkyrössä
- rakennusjärjestyksen kehittäminen kaavojen toteuttamisen helpottamiseksi ja yleiskaavallisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Maankäyttö ja kaavoitus

21.11.1996

Jorma Anttila

Kaavoitusinsinööri

HÄMEENKYRÖ 02

02 MTY 101	Urjaisen, Osaran ja Kostulan pellot / Osaran kartano ja Joutin tila
02 MTY 102	Kierikkalan - Vanajan - Laitilan ja Kirkkojärven - Heinijärven kulttuurimaisemat
02 MTY 103	Sasin ja Mahnalan pellot / Sasin ja Mahnalan kylien kulttuurimaisemat
02 MTY 104	Jumesniemen pellot / Jumesniemen kulttuurimaisema
02 MU 151	Ulvaanharju / Ikaalinen
02 MU 152	Pinsiönharju / Ylöjärvi
02 MU 156	Lintuharju / Viljakkala
02 SL1 301	Sarkkilanjärvi, lintuvesiensuojelu
02 SL1 302	Sasin purolehdot, lehtojensuojelu
02 SL1 303	Lintuharju, harjunsuojelu, luonnonsuojelu
02 SL1 304	Hanhijärven purolehdot, lehtojensuojelu
02 SL1 305	Vastajärvenojan lehto, lehtojensuojelu
02 SM 351	I luokka 2. Sirkan metsä
02 SM 352	I luokka 3. Kukkola
02 SM 353	I luokka 13. Linnaseinä
02 SM 354	I luokka 20. Yli-Raukola
02 SM 355	I luokka 27. Lavassalo
02 SM 356	I luokka 28. Lehtiniemi
02 SM 357	I luokka 29. Kotti
02 SM 358	I luokka 30. Nikkilä
02 SM 359	I luokka 31. Monneronmäki
02 SM 360	I luokka 32. Sillanpää
02 SM 361	I luokka 34. Mäkelänvuori
02 SM 362	I luokka 35. Salminnussuo
02 SM 363	I luokka 36. Kortesonmäki
02 SM 364	I luokka 37. Hiirenmäki
02 SM 365	I luokka 44. Pitkäniemi
02 SM 366	I luokka 45. Peltarinvuori
02 SM 367	I luokka 46. Kievari
02 SM 368	I luokka 50. Holmala
02 SM 369	I luokka 56. Humpi
02 SM 370	I luokka 57. Rauhamaa
02 ET3 401	Sopensuon jätehuoltoalue
02 ER 411	Lakiala, tutkimuslaitos pv / Ylöjärvi
02 jh 402	Sopensuon jätehuoltoalue suoja-alue
02 pv1 501	Mannanmäen pohjavesialue
02 pv1 502	Vilpeenharjun pohjavesialue (Viljakkala)
02 pv1 503	Ylöjärvenharjun pohjavesialue (Ylöjärvi)
02 pv1 504	Miharin pohjavesialue
02 pv1 505	Laitilan pohjavesialue
02 pv1 506	Ulvaanharjun pohjavesialue
02 pv2 507	Lintuharjun pohjavesialue (Viljakkala)
02 pv2 508	Ketunkivenkankaan pohjavesialue
02 pv2 509	Mahnalanharjun pohjavesialue
02 pv2 510	Ulvaanharjun pohjavesialue (Ikaalinen)
02 ET1 511	Enonlähteen pohjavedenottamo
02 ET1 512	Miharin pohjavedenottamo
02 ET2 513	Pappilanjoen jätevedenpuhdistamo
02 j 514	Siirtoviemäri - Viljakkala - Pappilanjoen jv-puhdistamo (Viljakkala)
02 v 515	Päävesijohto Mihari - Siuro (Nokia)
02 v 516	Päävesijohto Mihari - Ylöjärvi (Ylöjärvi)
02 ET1 517	Pinsiön pohjavedenottamo
02 v 522	Päävesijohto Ikaalinen - Hämeenkyrö (Ikaalinen)
02 ET4 601	Kyröskoski
02 ET4 602	Vilpee
02 ET4 603	Pinsiö
02 z 604	Melo-Kyröskoski
02 z 605	Pinsiö-Rännäri
02 z 607	Kyröskoski-Parkano
02 z 617	Melo-Pinsiö
02 ak 701	2. Osaran kartano ja kulttuurimaisema
02 ak 702	3. Kierikkalan - Vanajan - Laitilan ja Kirkkojärven - Heinijärven kulttuuri- maisemat a) Pappilanjoen - Kirkkojärven kulttuurimaisema b) Herttulan kylä ja Heinijärven kulttuurimaisema
02 ak 703	4. Sasin - Mahnalan kulttuurimaisema
02 ak 704	5. Hämeenkaan tie
02 ak 705	6. Kyröskosken teollisuusympäristö
02 ah 803	Vatulanharju - Ulvaanharju (Ikaalinen)
02 ah 801	Lintuharju (Viljakkala)
02 SM 3001	II luokka 1. Lehtolan metsä
02 SM 3002	II luokka 4. Perttu
02 SM 3003	II luokka 5. Lamminmäki
02 SM 3004	II luokka 6. Haapaniemi
02 SM 3005	II luokka 7. Saukko
02 SM 3006	II luokka 8. Iso-Muotia

02 SM 3007 II luokka 9. Majamaa
02 SM 3008 II luokka 10. Osara
02 SM 3009 II luokka 11. Antila
02 SM 3010 II luokka 12. Kortesoja
02 SM 3011 II luokka 14. Järvelä
02 SM 3012 II luokka 15. Peltoniemi
02 SM 3013 II luokka 16. Mustajärvi "Rantapelto"
02 SM 3014 II luokka 17. Mustajärvi "Mäkipelto"
02 SM 3015 II luokka 18. Ala-Keskinen
02 SM 3016 II luokka 19. Pahamäki
02 SM 3017 II luokka 21. Ruusi
02 SM 3018 II luokka 23. Laitila
02 SM 3019 II luokka 24. Honkaharju
02 SM 3020 II luokka 25. Huuppo
02 SM 3021 II luokka 26. Räystö
02 SM 3022 II luokka 33. Koivisto
02 SM 3023 II luokka 38. Vänni
02 SM 3024 II luokka 39. Raunamäki
02 SM 3025 II luokka 40. Isosaari
02 SM 3026 II luokka 41. Isoniemi
02 SM 3027 II luokka 42. Patasenvuori
02 SM 3028 II luokka 43. Iso-Tahkosaari
02 SM 3029 II luokka 47. Mäkipää
02 SM 3030 II luokka 48. Kallio
02 SM 3031 II luokka 49. Patanen
02 SM 3032 II luokka 51. Salmelussuo
02 SM 3033 II luokka 52. Rajalanvuori
02 SM 3034 II luokka 53. Killerinvuori
02 SM 3035 II luokka 54. Pohdinsuo
02 SM 3036 II luokka 55. Mattila
02 SM 3037 II luokka 58. Pajuniemi

Luettelo suojelukohteista yleiskaavassa**Luettelo muinaismuistoista**

- (1) 2kpl röykkiöitä Räystö, Mj.rek.nro 108 1 0026 arvoluokka II
- (2) 8 kpl röykkiöitä, Raunamäki “ 108 1 0039 “
- (3) 1 kpl röykkiöitä, Isosaari “ 108 1 0040 “
- (4) 3 kpl röykkiöitä, Isoniemi “ 108 1 0041 “
- (5) 3 kpl röykkiöitä, Patasenvuori “ 108 1 0042 “
- (6) 1 kpl röykkiöitä, Patasenvuori “ 108 1 0049 “
- (7) Lapinraunio, Rauhamaa “ 108 1 0057 arvoluokka I

sl-1 merkityt alueet: lain nojalla suojeltavia (x) tai paikallisesti arvokkaita luontokohteita

- 1) Patasenvuori (x) 8,0 ha
- 2) Myllymäenpurolehto 2,3 ha
- 3) Vilpeen lehto 2,0 ha
- 4) Kyröskoski, kalliot ja myllymäki (x) 2,0 ha
- 5) Turkimusojan purolehto 3,5 ha
- 6) Pahaojan purolehto 6,0 ha
- 7) Käpylän kampakuusi (x)
- 8) Myllymäen katajaketo 0,5 ha
- 9) Mannanmäen katajaketo 1,5 ha
- 10) Mannanmäki 35 ha
- 11) Romekivensuo (x)
- 12) Isosaari 72 ha
- 13) Kyröskosken harju 38 ha
- 14) lentokentän alue 298 ha

sl-2 merkityt alueet: kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt, suojeltu rakennuskaavassa(x)

- 1) Pappilan vanha kansakoulu (x)
- 2) Raipalan rustholli (x)
- 3) Kirkonseutu (x): kirkko, pappila, lääkärien talot, vanha apteekki, kruununmakasiini, Tuokkolan päärakennus, hautausmaa ja kappeli
- 4) Heiskan, Käkelän ja Mattilan tilojen päärakennukset (x)
- 5) Uskelan vanha kauppakeskus
- 6) Nuuttila, pikkupappilan pihapiiri (x)
- 7) Kyröspohjan kyläkeskuksen vanha rakennuskanta
- 8) Purtun tila ja mäkitupa-asutus
- 9) Eljaalan pihapiiri
- 10) Paukunperän alue
- 11) Korkomäen rakennukset ja ympäristö (x)
- 12) Korkomäen kuivuri ja navetta
- 13) Puistolan kerhorakennus
- 14) Kyröskosken tehdasalueen vanha piippu ja konttorirakennus
- 15) Mannanmäen näkötorni
- 16) Klemon pirtti

- 17) Osaran kartano
- 18) Joutin tilan pihapiiri
- 19) Ali-Niskalan pihapiiri
- 20) Yli-Niskalan pihapiiri
- 21) Koulukadun varren rakennuskanta
- 22) Lohipuron rintamamiestalo
- 23) Harjun vanha pientaloalue
- 24) Rantakulmantie
- 25) Sellvagin mäki

LIITE 3

Kuva-aineiston lähdeteokset

- 1) Viirkorpi Paavo: Kohti uutta suunnittelua. Suomen Kuntaliitto 1996. Piirros Eva Erat. (kuva 4)
- 2) Luomahaara Jaakko: Kuntalaiset elinympäristöään arvioimassa. Hämeenkyrön Sosiaalipalvelukeskus 1996. (kuva 5)
- 3) Pirkanmaan aluerakenne. Pirkanmaan liitto B 17 1993. (kuvat 20, 29, 31, 32, 35)
- 4) Alueiden käyttö ja aluerakenne vuonna 2017. YM huhtikuu 1994. (kuvat 29, 33)
- 5) Tilastokeskus. Työssäkäyntitilasto 1992. (kuvat 41, 55)
- 6) Kauppa yhdyskuntasuunnittelussa 1995. Piirroksat työryhmä SAN-VOV. Muunnelma Lembroch & Fischerin kaavion mukaan. (kuva 59)
- 7) Kestävän kehityksen kuntaprojekti. Tiedote 2/93 Suomen Kuntaliitto. Piirros Paula Eerola. (kuva 57)
- 8) Valtatien 3 rakentaminen moottoriliikennetienä Hämeenkyrön kohdalla. YVA-selostus. Tielaitos 1995. (kuvat 61, 63)
- 9) Hämeenkyrön tieverkkoselvitys. Tielaitos, Hämeen tiepiiri 1996. (kuvat 70, 71, 72,)

MERKINTÖJEN SELITYKSET

AK

KERROSTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.

AP

PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.

Alue varataan rivi- ja erillispientalojen rakentamiseen.

Alueelle saa sijoittaa pienimuotoisia työtiloja ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta yritystoimintaa varten.

AP-1

PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.

Alue varataan rivi- ja erillispientalojen rakentamiseen.

Alueelle saa sijoittaa pienimuotoisia työtiloja ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta yritystoimintaa varten.

Aluetta ei saa RakL 31 §:n perusteella käyttää viiden vuoden aikana muuhun haja-asutukseen kuin maatalouden ja siihen verrattavien elinkeinojen tarpeita varten.

AP-2

PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.

Alue varataan 1-2 asuntoisten pientalojen rakentamiseen.

Alueelle saa sijoittaa pienimuotoisia työtiloja ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta yritystoimintaa varten.

Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 2 000 m².

Aluetta ei saa RakL 31 §:n perusteella käyttää viiden vuoden aikana muuhun haja-asutukseen kuin maatalouden ja siihen verrattavien elinkeinojen tarpeita varten.

AP-3

PIENTALOVALTAINEN ASUNTOALUE.

Alue varataan 1-2 asuntoisten pientalojen rakentamiseen.

Alueelle saa sijoittaa pienimuotoisia työtiloja ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta yritystoimintaa varten.

Alueen vesi- ja jätevesihuolto on hoidettava kiinteistö- tai kiinteistöryhmäkohtaisesti.

Alueelle muodostettavien uusien rakennuspaikkojen vähimmäiskoko on 3 000 m².

G

KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE.

P

PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.

PY

JULKISTEN PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.

PK

YKSITYISTEN PALVELUJEN JA HALLINNON ALUE.

T

TEOLLISUUS- JA VARASTOALUE.

VL

LÄHIVIRKISTYSLUE.

VU

URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUIDEN ALUE.

VU-1

URHEILU- JA VIRKISTYSPALVELUIDEN ALUE.

Alueella voidaan rakentaa reikeliitä ja maastoliikuntaa palvelevia rakennuksia.

Erillisen suunnitelman mukaan alueella voidaan toteuttaa moottoriturheiluun liittyviä ratoja ja sitä palvelevia rakennuksia.

Toimintojen suunnittelussa on huomioitava se, että alue on osa tärkeää pohjavesialuetta.

RA

LOMA-ASUNTOALUE

Alue varataan loma-asuntorakentamiseen.

Alue on varattu omantarantaisille, enintään 1½-kerroksisille loma-asunnoille.

RA-alueiden nykyinen rakennuskanta ja tulevien lomarakennusten määrä on merkitty erillisillä kaavamerkinnoilla. Loma-asuntorakentaminen on sallittu alnoastaan erikseen merkityillä alueilla. Rakennuspaikan minimikoko on 2 000 m² ja rantavilvan pituus vähintään 50 m. Rakennusten yhteenlaskettu kerrosala ei saa ylittää 120 m². Loma-asunnon etäisyys rantavilvasta tulee olla vähintään 20 m ja saunan 15 m.

Rakennusten ja rantavilvan välinen puusto tulisi pääosin säilyttää. Rakennusten tulee sijoittelu, muodon ja värityksen puolesta sopeutua ympäröivään luontoon ja rantamaisemaan.

Alueen vesi- ja jätevesihuolto hoidetaan pääasiassa rakennuspaikkakohtaisesti, eikä alueelle saa rakentaa vesikäymälöitä. Jätevesiä ei saa laskea vesistöön ja saunavedet on imeytettävä maahan tarpeellisin laittein vähintään 10 m päässä rantavilvasta.

RA/s

RM

RP

LM

LL

LV

ET

EH

EA

M

MT

MT-1

MU-2

SAUNA- JA TALOUSRAKENNUSTEN ALUE.

Alue on varattu rantasaunaa varten ja sen enimmäiskerrosala on 25 m². Rakennusten etäisyys rannasta tulee olla vähintään 15 m. Rakennusten ja rantavilvan välinen puusto tulisi pääosin säilyttää. Rakennusten tulee sijoittelu, muodon ja värityksen puolesta sopeutua ympäröivään luontoon ja rantamaisemaan.

Alueen vesi- ja jätevesihuolto hoidetaan pääasiassa rakennuspaikkakohtaisesti, eikä alueelle saa rakentaa vesikäymälöitä. Jätevesiä ei saa laskea vesistöön ja saunavedet on imeytettävä maahan tarpeellisin laittein vähintään 10 m päässä rantavilvasta.

MATKAILUPALVELUJEN ALUE.

RYHMÄPUUTARHA- JA PALSTAVILJELYSALUE.

TELKENTEEN ALUE.

LENTOKENTEEN ALUE.

VESILUKENTEEN ALUE.

Alue on tarkoitettu käytettäväksi yhteisranta- tai venevalkama- tai uimarantana.

YHDYSKUNTATEKNISEN HUOLLON ALUE.

HAUTAUSMAA-ALUE.

AMPUMARATA-ALUE.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE.

Alue on tarkoitettu maa- ja metsätalouden harjoittamiseen.

Alueella sallitaan maa- ja metsätalouteen sekä maatilamatkailuun liittyvä rakentaminen, korjaus- ja täydennysrakentaminen, sekä pysyvän asutuksen muodostaminen haja-asutuksena. Täydennysrakentaminen sallitaan nykyisten taiden varsille maisemallisesti kestäville metsäisille vyöhykkeille. Rakennuspaikan minimikoko on 5 000 m².

Rakennuksia ei saa sijoittaa 200 m lähemmäksi rantavilvaa RakL 31 §:n perusteella.

Metsät tulisi hoitaa ulkoilukäyttö huomioon ottaen ja välttää laajoja yhtenäisiä avo- hakoja maisemallisesti arvoilla reuna- vyöhykkeillä tai ulkoilureittien varsilla.

MAA- JA METSÄTALOUSALUE.

Alue on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen.

Alueella on kielletty muu kuin maatalouteen ja maatilamatkailuun liittyvä rakentaminen RakL 31 §:n perusteella. Korjaus- ja täydennysrakentaminen tulee toteuttaa nykyisten tilakeskusten ja asuntojen yhteyteen.

Haja-asutusluonteisen rakentamisen tulee sijoittua sellaisille paikoille, joilla uudisrakentaminen sopeutuu alueen maisemalliseen kokonaisuuteen. Rakentamisen tulee sopeutua ympäröivään rakennustyyliin ja maisemaan.

Rakennuspaikan minimikoko on 5 000 m².

Rakennuksia ei saa sijoittaa 200 m lähemmäksi rantavilvaa RakL 31 §:n perusteella.

MAA- JA METSÄTALOUSALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ MAISEMALLISIA ARVOJA.

Alue on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen.

Alue sisältää maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ympäristöarvoja, kuten rakennusryhmiä ja peltoaukeita.

RakL 135 §:n perusteella alueella on kielletty muu kuin maatalouteen liittyvä rakentaminen sekä korjaus- ja täydennysrakentaminen nykyisten tilakeskusten ja asuntojen yhteyteen.

Rakentamisen yhteydessä on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen maisemalliseen kokonaisuuteen säilyttämällä siten, että viljelyaukeat, metsänreunat ja rantapuustot säilyvät. Kulttuurihistorialliset rakennusryhmit ja pihapiirit tulee säilyttää alkuperäisissä ja uudisrakennusten muodon, materiaalin ja värityksen on noudatettava vanhan rakennuskannan antamia viitteitä. Peltoaukeat tulisi säilyttää viljelykäytössä.

Rakennuksia ei saa sijoittaa 200 m lähemmäksi rantavilvaa RakL 31 §:n perusteella.

MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON YMPÄRISTÖARVOJA.

Merkinnällä on osoitettu ulkoilun ja maisemanhoidon kannalta arvokkaat maa- ja metsätalousalueet. RakL 135 §:n perusteella alueella on kielletty muu kuin maa- ja metsätalouteen ja ulkoiluun liittyvä rakentaminen. Rakennuspaikan vähimmäiskoko on 1 hehtaari.

Metsänhoidossa ja metsäsuunnitelman laatimisessa on otettava huomioon alueen luontoarvot.

Rakennuksia ei saa sijoittaa 200 m lähemmäksi rantavilvaa RakL 31 §:n perusteella.

VESIALUE.

POHJAVEDENOTTAMON ALUE.

Vahvistettavaksi tarkoitettu pohjavedenottamon aluerajaus. Alueella on sallittu ainoastaan pohjaveden ottoon ja käsittelyyn liittyvä toiminta.

POHJAVEDENOTTAMON ALUEVARAUS.

POHJAVESIALUEEN RAJA.

POHJAVEDENOTTAMON LÄHSUOJAVYÖHYKKEEN RAJA.

WC-jätevesien ja pesuvesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Pesuvedet voidaan imeyttää maaperään tärkeän pohjavesialueen ulkopuolella tai käsitellä maasuolimisessa. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, jotka voivat vaarantaa pohjaveden laatua.

POHJAVEDENOTTAMON KAUKOSUOJAVYÖHYKKEEN RAJA.

WC-jätevesien imeyttäminen maaperään on kielletty. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, jotka voivat vaarantaa pohjaveden laatua.

TÄRKEÄN SUOJELUALUEEN RAJA.

Merkinnällä osoitettu alue ympäristöineen on säilytettävä luonnontilaisena. Alueella on sellaisia erityisiä luonnonarvoja, joiden perusteella alueella on voimassa rakennuslain 124 a §:ssä tarkoitettu toimenpidekiello.

RAKENNUSTAITEELLISESTI TAI KULTTUURIHISTORIAALISESTI ARVOKkaita rakennuksia tai rakennusryhmiä sisältävän alueen RAJA.

Merkinnällä on osoitettu ne arvokkaat rakennukset ja rakennusryhmät, jotka tulee ympäristöineen säilyttää ja joiden kunnostuksessa tulee pyrkiä säilyttämään peruskorjaukseen.

123

ALUEEN, KOHTEEN TAI VIIVAMERKINNÄN NUMEROTUNNUS.

Número viittaa selostuksen luetteloihin.

MOOTORTÄVLÄ.

SEUDULLINEN PÄÄVÄYLÄ.

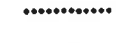
ALUEELLINEN PÄÄVÄYLÄ.

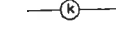
KOKOOJAVÄYLÄ.

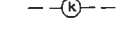
ULKOILUREITTI JA ERITASORISTEYS.

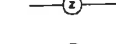
KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄ.

MAAKAASUJOHTO.

SUUNNITELTU MAAKAASUJOHTO.

SÄHKÖLINJA.

SUUNNITELTU SÄHKÖLINJA.

YMPÄRIVUOTISEEN ASUMISEEN TARKOITETTU RAKENNUSPAIKKA.

OLEMASSA OLEVA LOMARAKENNUS.

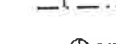
TULEVAN LOMARAKENNUKSEN VARAUS.

OLEMASSA OLEVA RANTASAUNA.

TULEVAN RANTASAUNAN VARAUS.

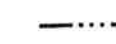

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ.

MUINAISMUISTOLAIN RAUHOITAMA KIINTEÄ MUINAISJÄÄNNÖS.

Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja siihen kajoaminen on kielletty.

30 M SEN KAAVA-ALUEEN ULKOPUOLELLA OLEVA VIIVA, JOTA VAHVISTAMINEN KOSKEE.

OSAYLEISKAAVA-ALUETTA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ

VL-, VU-, VU-1-, MT-1-, MU-2-, pv-s1-, pv-s2-, pv-1-, pv-2- ja pv-3-alueilla on RakL 124 a §:n perusteella kielletty kaivamis-, louhimis-, tasoittamis-, täyttämisen- ja muut näihin verrattavat toimenpiteet ilman lupaa.

pv-1-, pv-2-, pv-3-, pv-s1- ja pv-s2-alueille ei saa sijoittaa sellaista yritystoimintaa tai työtiloja, joiden toiminnasta voi aiheutua vaaraa pohjavesille.

Vesistöjen rannoille tulee pyrkiä muodostamaan riittävän leveä suojaistutusvyöhyke, jolla voidaan tehokkaasti vähentää valumavesien haitallista vaikutusta vesistöihin.

M-, MT- ja MT-1-alueilla on lomarakennusoikeus tutkittu kiinteistökohtaisesti 200 m leveällä rantavyöhykkeellä ja merkitty RA-alueille.

RA-alueilla voidaan tavanomaisen omantaisen lomarakennuksen rakennuslupa myöntää huolimatta RakL 123b § 1 momentin rajoituksista ennen vahvistettua rantakaavaa.

HÄMEENKYRÖN KUNTA

MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS 27.11.1998

Jorma Anttila
Kaafoitusinsinööri

